T.C.
YILDIZ TEKNİK ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

ANKARA SARAÇOĞLU MAHALLESİ
TARİHSEL ÇEVRE ÇÖZÜMLEMESİ KORUNMASI ve ÖRNEK YAPI BLOĞU RESTORASYONU

ZEYNEP TANRIVERDİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ
MİMARLIK ANABİLİM DALI
RÖLÖVE-RESTORASYON PROGRAMI

DANIŞMAN
PROF. DR. CAN ŞAKİR BİNAN

İSTANBUL, 2012

T.C.

YILDIZ TEKNİK ÜNİVERSİTESİ

FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

ANKARA SARAÇOĞLU MAHALLESİ TARİHSEL ÇEVRE ÇÖZÜMLEMESİ KORUNMASI ve ÖRNEK YAPI BLOĞU RESTORASYONU

Zeynep TANRIVERDİ tarafından hazırlanan tez çalışması 19.10.2012 tarihinde aşağıdaki jüri tarafından Yıldız Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Mimarlık Anabilim Dalı'nda **YÜKSEK LİSANS TEZİ** olarak kabul edilmiştir.

Tez Danışmanı

Prof. Dr. Can Şakir BİNAN

Yıldız Teknik Üniversitesi

Jüri Üyeleri

Prof. Dr. Can Şakir BİNAN

Yıldız Teknik Üniversitesi _____

Prof. Dr. K. Kutgün EYÜPGİLLER

İstanbul Teknik Üniversitesi _____

Doç. Dr. Z. Gül ÜNAL

Yıldız Teknik Üniversitesi _____

ÖNSÖZ

Bu çalışma yoğun araştırma ve inceleme sonucunda oluşturulmuş olup, bu dönemde benden yardımlarını eksik etmeyen tüm kişilere ve kurumlara teşekkür ediyorum. Her dersini büyük bir zevkle kaçırmadan dinlediğim ve kendisinden çok şey öğrendiğim değerli tez danışmanım Prof. Dr. Can Binan'a bu tez boyunca bana gösterdiği bilimsel destekten dolayı teşekkürü bir borç biliyorum. Daha sonra bu konuyu bana öneren ve tezin ilerlemesinde destek olan Doç. Dr. Fuat Gökçe'ye, Modern Mimarı konusunda benden yardımlarını eksik etmeyen Doç. Dr. Ebru Omay Polat ve Doç. Dr. Elvan Altan Ergut'a teşekkür etmek istiyorum.

Çalışma boyunca benden yardımlarını eksik etmeyen Namık Kemal İdare Amirliği çalışanlarına, TBMM Tutanak Müdürlüğü Arşivinde yer alan belgelere ulaşmamı sağlayan TBMM Kalite Sistem Genel Koordinatörü ablam, Senem Arslan'a, Kültür Bakanlığı Koruma Kurulu raporlarını bana sağlayan arkadaşım Mimar Bengü Aktaş Sungur'a ve Çankaya Belediyesi çalışanlarına teşekkür ediyorum.

Mimarlık hayatında benim en büyük destekçim olan ve Koruma ve Eski Eser konusunda çalışmama teşvik eden canım kuzenim Mimar Deniz Alkan'a, tezin düzenlenmesinde ve çevirisinde bana yardımcı olan eniştem Okan Arslan'a ve hayatımın her döneminde yanımda olan babam Cengiz Tanrıverdi, ablam Senem Arslan, teyzem Meliha Çimen ve küçük kuzenim Derya Gülmen'e teşekkürü bir borç biliyorum.

Annem'e...

Ekim, 2012

Zeynep TANRIVERDİ

İÇİNDEKİLER

Sayfa

KISALTMA LİSTESİ vii

ŞEKİL LİSTESİ viii

ÖZET xi

ABSTRACT xiii

BÖLÜM 1

GİRİŞ 1

1.1 Literatür Özeti 1

1.2 Tezin Amacı 2

1.3 Hipotez 3

BÖLÜM 2

MODERN ANKARA'NIN OLUŞUMU 5

2.1 Cumhuriyet'in İlanı ve Ankara'nın Başkent Oluşu 5

2.2 Başkent Ankara'nın Kentsel Oluşumu ve Planlama Çalışmaları 6

2.3 1923-1950 Ankara Cumhuriyet Dönemi Mimarisi ve Yapıları 14

BÖLÜM 3

SARAÇOĞLU MAHALLESİ 19

3.1 Saraçoğlu Mahallesi'nin Kent İçindeki Konumu 19

3.2 Saraçoğlu Mahallesi'nin Adı 20

3.3 Mimar Paul Bonatz Tasarım Yaklaşımı ve Türkiye'deki Çalışmaları 20

3.4 Saraçoğlu Mahallesi'nin Tarihi 31

3.5 Saraçoğlu Mahallesi'nin Yapıldığı Dönem Siyasi Çerçeve 34

3.6 Saraçoğlu Mahallesi'nin Yapıldığı Dönem Sosyo-Ekonomik Ortam 35
3.7 Saraçoğlu Mahallesi Yapıldığı Dönem Mimari Ortam..... 38
3.8 Ankara'da bahçeşehir tipi konut yerleşkeleri, Bahçelievler ve Saraçoğlu Konutları 43
BÖLÜM 4
SARAÇOĞLU MAHALLESİ ÇEVRESEL ve MİMARİ ÇÖZÜMLEMESİ..... 55
4.1 Saraçoğlu Mahallesi'nin Çevresel Açıdan Değerlendirilmesi ve Günümüzde Karşılaşılan Problemler 55
4.2 Saraçoğlu Mahallesi'nin Mimarisi, Değerlendirmeler ve Günümüzde Karşılaşılan Problemler 62
BÖLÜM 5
MODERN MİMARİ MİRASI KORUMA YAKLAŞIMI BAĞLAMINDA SARAÇOĞLU MAHALLESİ KORUNMASI..... 84
5.1 Modern Mimari Mirasın Ortaya Çıkışı ve Korunması 84
5.2 Türkiye'de Modern Mimarlık Mirası ve Korunması..... 88
5.3 Saraçoğlu Mahallesi'nin Modern Mimari Mirasın Koruma Yaklaşımında, Koruma Değerleri 95
5.4 Saraçoğlu Mahallesi Koruma Karar ve Uygulamaları..... 98
BÖLÜM 6
SARAÇOĞLU MAHALLESİ 93(1).CADDE A TİPİ 5'NOLU KONUT'UN ANALİTİK DEĞERLENDİRİLMESİ 107
6.1 Mimari ve Yapısal Özellikleri 107
6.1.1 Plan Özellikleri.....108
6.1.2 Cephe Özellikleri 114
6.1.3 Malzeme ve Strüktür Özellikleri.....116
6.2 Yapısal Bozulma Nedenleri.....119
6.2.1 Taşıyıcı Sistem Sorunları 119
6.2.2 Malzeme Sorunları 119
6.2.3 Değişiklikler ve Ekler.....122
BÖLÜM 7
SARAÇOĞLU MAHALLESİ 93(1).CADDE A TİPİ 5'NOLU KONUT RESTİTÜSYON ÖNERİSİ130
7.1 Değerlendirme ve Restitüsyon Önerisi 130

BÖLÜM 8

SARAÇOĞLU MAHALLESİ 93(1).CADDE A TİPİ 5'NOLU KONUT KORUMA ve RESTORASYON ÖNERİSİ 135

8.1 İlke ve Kararlar 135

8.2 Müdahale Biçimleri 136

8.2.1 Mekan Ölçeğinde Yapılacak Müdahale Biçimleri 137

8.2.2 Mimari Eleman Ölçeğinde Yapılacak Müdahaleler 138

8.2.3 Malzeme Ölçeğinde Yapılacak Müdahaleler 141

8.3 Periyodik Bakım 143

BÖLÜM 9

SONUÇ ve ÖNERİLER 145

KAYNAKLAR 148

EK-A SARAÇOĞLU MAHALLESİ KENTSEL ÇEVRE ve MİMARİ ANALİZ PAFTALARI 152

EK-B SARAÇOĞLU MAHALLESİ 93(1).CADDE A TİPİ 5'NOLU KONUT RÖLÖVESİ 166

EK-C SARAÇOĞLU MAHALLESİ 93(1).CADDE A TİPİ 5'NOLU KONUT RESTİTÜSYON ÖNERİSİ 181

EK-Ç SARAÇOĞLU MAHALLESİ 93(1).CADDE A TİPİ 5'NOLU KONUT RESTORASYON ÖNERİSİ 194

EK-D SARAÇOĞLU MAHALLESİ KORUMA KARARLARI ve TAPU BİLGİLERİ 209

ÖZGEÇMİŞ 285

KISALTMA LİSTESİ

AMANPB	Ankara Metropolitan Alan Nazım Plan Bürosu
DOCOMOMO	Documentation and Conservation of Modern Movement (Modern Hareketin Belgelenmesi ve Korunması)
COE	Council of Europe (Avrupa Konseyi)
GEEAYK	Gayrimenkul Eski Eserler ve Anıtlar Yüksek Kurulu
ICOMOS	International Council of Monuments and Sites (Uluslararası Anıtlar ve Sitler Konseyi)
ISC 20C	International Scientific Committee on Twentieth Century Heritage (Uluslararası 20.yüzyıl Mirası Bilim Komitesi)
KVKBK	Kültür Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu
KTVKYK	Kültür Varlıklarını Koruma Bölge Yüksek Kurulu
KTVKY	Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Yasası
mAAN	Modern Asian Architectural Network (Modern Asya Mimarlık Ağı)

ŞEKİL LİSTESİ

Sayfa

Şekil 2. 1 1924 Ankara Haritası [6] 8
Şekil 2. 2 1924 Lörcher Planı [8] 9
Şekil 2. 3 Jansen Planı [6] 11
Şekil 2. 4 Yücel-Uybadin Planı [10] 12
Şekil 2. 5 Ankara Nazım Planı [6] 13
Şekil 3. 1 Ankara Saraçoğlu Mahallesi, Kentsel Sit Alanı Sınırları, 2012 20
Şekil 3. 2 Türk Alman Dostluk yurdu, Bonatz'ın önerisi, görünüş, 1916 [17] 23
Şekil 3. 3 Türk Alman Dostluk Yurdu, Bonatz'ın önerisi, kat planları [17] 23
Şekil 3. 4 Sergi Evi kat planları [17] 26
Şekil 3. 5 Sergi Evi, 1934 [17] 26
Şekil 3. 6 Devlet Opera Binası, 2012 27
Şekil 3. 7 İzmir Büyük Efes Otel, 1963-64 [24] 28
Şekil 3. 8 İzmir Büyük Efes Oteli, 2008 [25] 29
Şekil 3. 9 Stuttgart Tren İstasyonu, 1927 [26] 30
Şekil 3. 10 Stuttgart Tren İstasyonu, 2009 [26] 31
Şekil 3. 11 Carl Lörcher Konut Mahallesi [20] 43
Şekil 3. 12 Hacıbayram ve İsmet Paşa Mahalleleri Onarım Planları, Ankara, 1932 ve Hacıdoğan Mahallesi, Onarım Planı, Ankara, 1939 [20] 46
Şekil 3. 13 İşçi Mahallesi, Arazi Planı, 1936 [20] 47
Şekil 3. 14 Çankırı Caddesi Yanı Konut Mahallesi, Arazi Planı, 14.3.1934, Emlak Bankası Kooperatif Evleri Arazi Planı, 2.9.1937 ve Ziraat Mektebi Kooperatif Evleri Arazi Planı, 1937-1938 [20] 47
Şekil 3. 15 Bahçelievler Arazi Planı İlk Eskiz 12.11.1935, Arazi Planı 14.1.1936, Uygulamadan Önce Dönüştürülmüş Arazi Planı 1938 [20] 48
Şekil 3. 16 A(2) tipi evler, Bahçelievler, 5 odalı tek ev [20] 50
Şekil 3. 17 B(1) tipi evler, Bahçelievler, 6 odalı ikiz ev [20] 51
Şekil 3. 18 C(3) tipi evler, Bahçelievler, 3 odalı sıra ev [20] 52
Şekil 4. 1 Saraçoğlu Mahallesi Vaziyet Planı, 1946 [42] 56
Şekil 4. 2 Saraçoğlu Mahallesi Maket [42] 56
Şekil 4. 3 Mahalle'nin algılanabilirliğini yok eden yüksek katlı yapılar, 2012 59
Şekil 4. 4 93(1).Cadde mesai saati dolmuş trafik yoğunluğu, 2012 60
Şekil 4. 5 93(1). Cadde ve 95(3).Cadde'de park halindeki araç yoğunluğu, 2012 60
Şekil 4. 6 Namık Kemal İlköğretim Okulu bahçesi, 2012 61
Şekil 4. 7 Ankara Kızılay, Kumrular Caddesi patlaması, 2011 [44] 61

Şekil 4. 8 Kumrular Caddesi'ne bakan 7-9 nolu konut blokları arası boşluk, 2012 62
Şekil 4. 9 Saraçoğlu Mahallesi'nden örnekler, 29.10.1945 [42] 62
Şekil 4. 10 Orhan Alsaç, A tipi konut planı, 1945 [43] 66
Şekil 4. 11 B tipi konut, 1945 ve C tipi konut, 1945 [42] 66
Şekil 4. 12 Orhan Alsaç, B tipi konut planı, 1945 [43] 67
Şekil 4. 13 Orhan Alsaç, C tipi konut planı, 1945 [43] 67
Şekil 4. 14 Orhan Alsaç, D tipi konut planı, 1945 [43] 68
Şekil 4. 15 Orhan Alsaç, F tipi konut planı, 1945 [43] 68
Şekil 4. 16 A tipi konut planı, 2012 70
Şekil 4. 17 A tipi konut bloğu, ön görünüş 71
Şekil 4. 18 B tipi konut planı, 2012 71
Şekil 4. 19 B tipi konut bloğu ön görünüş 72
Şekil 4. 20 C tipi tekli konut planı ve 94 (2).Cadde, C tipi 1 nolu konut bloğu, 2012 ... 73
Şekil 4. 21 C tipi ikili konut planı, 2012 73
Şekil 4. 22 C tipi üçlü konut planı, 2012 73
Şekil 4. 23 C tipi dörtlü konut planı, 2012 73
Şekil 4. 24 D tipi konut planı, 2012 74
Şekil 4. 25 Dip Sokağı, D tipi 9-11 nolu konut bloğu, 2012 74
Şekil 4. 26 E tipi konut planı, 2012 75
Şekil 4. 27 Son Sokağı, E tipi 2-4-6 nolu konut bloğu arka görünüş, 2012 75
Şekil 4. 28 F tipi konut planı, 2012 76
Şekil 4. 29 93.Cadde 1'Nolu F tipi konut bloğu (Tekli plan) 76
Şekil 4. 30 G tipi konut planı, 2012 77
Şekil 4. 31 G tipi 95(3).Cadde 4 Nolu konut bloğu,2012 77
Şekil 4. 32 H tipi konut planı, 2012 78
Şekil 4. 33 95(3).Cadde H tipi 1'Nolu konut bloğu, 2012 78
Şekil 4. 34 Kapatılmış balkonlar ve cepheye eklenen elemanlar 79
Şekil 4. 35 Cepheyi kirleten doğalgaz boruları 80
Şekil 4. 36 Kumrular Caddesi'ne bakan konut blokları 80
Şekil 4. 37 Özgün ahşap pencere ve değişen ahşap pvc görünümlü pencere 81
Şekil 4. 38 Özgün ve değişen dış kapılar 81
Şekil 4. 39 Özgün ve değiştirilmiş iç kapılar 82
Şekil 4. 40 Özgün ve değiştirilmiş zemin kaplamaları 82
Şekil 4. 41 Özgün ve değiştirilmiş teçhizat elemanları 82
Şekil 5. 1 Adnan Ötüken il Halk Kütüphanesi (eski Milli Kütüphane), 2012 98
Şekil 5. 2 Saraçoğlu (Namık Kemal) Mahallesi yapım ve tescil plakaları, 2012 99
Şekil 5. 3 Çankaya Kaymakamlığı ve Namık Kemal İlköğretimokulu, 2012 99
Şekil 6. 1 Saraçoğlu Mahallesi, 93(1).Cadde üzerindeki 5'nolu lojman binası 107
Şekil 6. 2 B1-06 Mutfak ve B1-07 Banyo 108
Şekil 6. 3 B3-08 Hol ve B3-05 Oda 108
Şekil 6. 4 Z1-05 Oda (İdari Amirlik) ve Z1-07 Oda (İdari Büro) 109
Şekil 6. 5 Z1-06 Oda (Çalışma Ofisi) 109
Şekil 6. 6 Z2-02, Z2-04, Z2-06 Odaları 110
Şekil 6. 7 Z2-04 Odadan geçilen arka bahçe 110
Şekil 6. 8 Z3-04 ve Z3-05 Banyo 110
Şekil 6. 9 Z3-07 Oda ahşap ayırıcı 111

Şekil 6. 10 Ahşap ayırıcı, 104-06 Oda....111
Şekil 6. 11 104-05 Oda ve 104 Balkon....112
Şekil 6. 12 Ahşap ayırıcı, 105-04 Oda....112
Şekil 6. 13 106-06 Oda ve 106 Balkon....113
Şekil 6. 14 Ahşap ayırıcı, 207-06 Oda....113
Şekil 6. 15 208-05 Banyo+Hela ve 208-04 Orta Oda....114
Şekil 6. 16 209-09 Hol ve 209 Balkon....114
Şekil 6. 17 93(1).Cadde, 5'Nolu Konut kuzeybatı (ön) cephesi, 2012....115
Şekil 6. 18 Kuzeydoğu ve güneybatı yan cepheleri, 2012....116
Şekil 6. 19 93(1).Cadde, 5'Nolu Konut güneydoğu (arka) cephesi, 2012....116
Şekil 6. 20 Sac balkon dikme, korkulukları ve alüminyum ayırıcı pano....117
Şekil 6. 21 Dökme mozaik merdiven detayı ve apartman hol duvarı....117
Şekil 6. 22 Tuğla duvarlar....118
Şekil 6. 23 Betonarme döşeme....119
Şekil 6. 24 Özgün pencerelerde çürümeler....120
Şekil 6. 25 Duvar ve tavanlarda çürüme ve lekelenme....120
Şekil 6. 26 Bodrum kat duvar ve merdivenleri....121
Şekil 6. 27 Arka cephe subasman seviyesi, bodrum kat pencereleri....121
Şekil 6. 28 Çatı saçak altlarında lekeler ve sıva dökülmeleri....122
Şekil 6. 29 Cephe sıva dökülmeleri ve parça kopmaları....122
Şekil 6. 30 Paslanan pencere parmaklıkları ve ahşap kayıpları....122
Şekil 6. 31 B1-02 Salon mekanı....123
Şekil 6. 32 Z2/05-06, 105/05-06 ve Z3/04-05, Islak mekanları....123
Şekil 6. 33 Ayırıcı panolar....124
Şekil 6. 34 Özgün ve değişen mimari elemanlar....124
Şekil 6. 35 Özgün ve değişen dış kapılar....125
Şekil 6. 36 Özgün ve değişen iç kapılar....125
Şekil 6. 37 Değişen zemin kaplama malzemeleri....125
Şekil 6. 38 Özgün ve değişen hela teçhizat elemanları....126
Şekil 6. 39 Özgün ve değişen banyo teçhizat elemanları....126
Şekil 6. 40 Özgün ve değişen mutfak örnekleri....126
Şekil 6. 41 Sonradan takılan doğalgaz boruları....127
Şekil 6. 42 Sonradan takılan tesisat boruları....127
Şekil 6. 43 Sonradan takılan havalandırma boruları....128
Şekil 6. 44 Sonradan eklenen elemanlar....128
Şekil 6. 45 Sonradan eklenen tel kafes ve yan bahçe beton döşemesi....129
Şekil 6. 46 Sonradan eklenen beton döşeme ve diğer elemanlar....129
Şekil 7. 1 Atipi konut bloğu, 29 Ekim 1945 [42]....131
Şekil 7. 2 Saraçoğlu Mahallesi [39]....131
Şekil 7. 3 Saraçoğlu Mahallesi, 2012....131
Şekil 7. 4 Güneybatı (Arka cephe) Z1 ve Z3 nolu köşe daireler, 2012....132
Şekil 7. 5 Güneybatı (Arka cephe) Z2 nolu orta daire, 2012....132
Şekil 7. 6 Bina giriş holu....133
Şekil 7. 7 Oda ve ıslak mekanlar için özgün çift cam ahşap pencere detayları....133
Şekil 7. 8 Oda ve bahçe için özgün kapı detayları....134
Şekil 7. 9 Özgün ıslak mekan teçhizat detayları....134

ÖZET

ANKARA SARAÇOĞLU MAHALLESİ TARİHSEL ÇEVRE ÇÖZÜMLEMESİ KORUNMASI ve ÖRNEK YAPI BLOĞU RESTORASYONU

Zeynep TANRIVERDİ

FBE Mimarlık Anabilim Dalı

Yüksek Lisans Tezi

Tez Danışmanı: Prof. Dr. Can Şakir BİNAN

Bu çalışmada, Modern mimarlık mirasının Ankara'daki önemli örneklerinden olan Saraçoğlu Mahallesi'nin bu miras kapsamında korunması ve yaşatılması için, detaylı çevresel ve yapısal analizleri yapılmış, koruma karar ve uygulamaları irdelenmiş, karşılaşılan problemlere yönelik çözüm önerileri verilmiştir.

Konutları, sosyal kültürel hizmet birimleri ile oluşturduğu bütünlükle modern mahalle görünümünde tasarlanan Saraçoğlu Mahallesi'nde yapılan kentsel çevre analizinde mevcut veriler değerlendirilip belgelenmiş ve sorunlara yönelik çeşitli çözümler önerilmiştir.

Mahallede yapılan yapı analizinde Modern toplukonut örnekleri olan konut blokları ve kamu yapılarının mimari ve yapısal özellikleri incelenmiştir. Konut bloklarının, plan tip ve özellikleri, cephe, malzeme, strüktür özellikleri belgelenirken, yapısal bozulma nedenleri belirlenerek bunlara yönelik çözüm önerileri getirilmiştir. Bu bağlamda mahallede en göze çarpan A tipi plan özelliğine sahip bir konut bloğunun 93 (1).Cadde 5'nolu konut) rölövesi çizilmiş, restitüsyon ve restorasyon önerisi verilmiştir. Tek konut örneği için verilen bu öneriler, mahallede ortak mimari ve yapısal özellliklere sahip tüm konutlar göz önüne alınarak oluşturulmuştur. Bu öneriler, mekanlara, mimari

elemanlara ve malzemelere yönelik yapılacak müdahaleleri ve bu uygulamaların devamlılığı için gerekli periyodik bakım şartlarını içermektedir.

Ankara Kızılay kent merkezinde, yakın geçmişe tanıklık etmiş olan Saraçoğlu Mahallesi'nin bir kültür varlığı olarak korunması ve heyecan verici potansiyelleri ile kent merkezine katılarak yaşatılması amacıyla yapılan bu çalışmanın, gelecek kuşaklara ışık tutacak bir kaynak olması hedeflenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Modern Ankara, Saraçoğlu Mahallesi, Modern Mimarlık Mirası, Koruma.

ABSTRACT

THE HISTORIC ENVIRONMENTAL ANALYSIS PROTECTION OF ANKARA SARAÇOĞLU QUARTER and A SAMPLE STRUCTURE RESTORATION

Zeynep TANRIVERDİ

Natural and Applied Science, Faculty of Architecture

MSc. Thesis

Advisor: Prof. Dr. Can Şakir BİNAN

In this study, detailed environmental and structural analyses are carried out, protection decisions and applications are examined and solutions are offered in order to protect and keep alive Saraçoğlu Quarter, one of the important examples of modern architectural heritage of Ankara.

In the urban environmental analyses for Saraçoğlu Quarter, which is designed in a modern quarter look towards Bahçeşehir theory, existing data is evaluated, documented and solutions are offered towards encountered problems.

In the structural analyses, architectural and structural features of the public buildings and the housings which are examples of modern housing estate are investigated. By documenting the plan types and features, frontispiece, material and structural features and by determining structural deterioration reasons, solutions are proposed. Within this context, the original design of an A plan type housing standing out among others (93(1).Street housing number 5) was determined, reassembling and restoration suggestions were made. Suggestions for this single housing are made by considering the common architectural and structural features of the all housing in the quarter. The suggestions include the operations to be made for places, architectural components

and materials and periodic maintenance conditions in order to provide continuity of these applications.

This study is made with the purpose of joining the Saraçoğlu Quarter, which has witnessed the near past at the heart of Ankara Kızılay city center, to the city center and keeping it alive. The study is a source that will shed light upon the future generations.

Key words: Modern Ankara, Saraçoğlu Quarter, Modern Architectural Heritage Conservation.

BÖLÜM 1

GİRİŞ

Ankara'da önemli rant beklentileri olan kentin merkezinde, Cumhuriyet dönemi II. Ulusal Mimarlık Uslubu'nun özelliklerini taşıyan Saraçoğlu (Namık Kemal) Mahallesi'nin modern mimarideki yeri, buradaki toplu konutların, kamu yapılarının konumu, mimari özellikleri, bozulma durumları ve bozulma nedenlerinin saptama ve belgeleme çalışmalarıyla ortaya konması ve bu saptama, belgeleme sonucunda elde edilen veriler doğrultusunda Ankara'da Modern Mimarlık Mirası'nın önemli örneklerinden olan mahallenin korunması, yaşatılması yapıların özgün mimarilerinin koruyabilmeleri için ileride yapılacak planlama ve düzenleme çalışmalarına katkıda bulunabilecek temel ölçütlerin oluşturulması amaçlanmıştır.

Tez konusu ile ilgili daha önce yapılmış çalışmaların incelenmesinde, bu çalışmaların Ankara Saraçoğlu Mahallesi'nin korunması ve yaşatılması konusunda detaylı çevre analizleri, yapıların mevcut durumlarının analizini, bu analizler doğrultusunda karşılaşılan sorunlar ve bunlara yönelik çözüm önerilerini içermediği görülmüştür.

Bu veriler ışığında Ankara Saraçoğlu Mahallesi'nin Modern Mimari Miras bağlamında korunması kentin merkezine katılarak yaşatılması yaklaşımında detaylı bilgi ve kaynaklarla hazırlanmış akademik bir çalışmaya ihtiyaç duyulmuştur.

1.1 Literatür Özeti

Modern Mimarlık Mirası'nın Ankara'daki önemli örneklerinden olan Saraçoğlu Mahallesi dönemin özgün mimari ve yapısal özelliklerine sahiptir. Tez kapsamında yapılan çalışmada, mahallenin çevresel ve yapısal özellikleri incelenmiş ve karşılaşılan

problemler belirlenmiştir. Mahallenin ve yapıların özgün halleri ile yaşatılıp korunması ve koruma bilincinin oluşturulması için çağdaş yaşam koşulları ile değişen ihtiyaçlar göz önüne alınarak, günümüz koşullarına cevap veren çözüm önerileri verilmiştir. Bu bağlamda mahalledeki 93 (1).Cadde 5'nolu konutun rölövesi alınmış restitüsyon ve restorasyon önerisi hazırlanmıştır. Tezin içeriğinde şu aşamalar yer almaktadır.

- Modern Ankara'nın oluşumu
- Saraçoğlu Mahallesi'nin kent içindeki konumu, tarihçesi, yapıldığı dönem siyasal, sosyal, ekonomik, mimari ortam ve Mimarı Paul Bonatz'ın çalışmaları
- Saraçoğlu Mahallesi'nin kentsel çevre ve mimari analizleri
- Modern Mimari Mirası koruma yaklaşımında Saraçoğlu Mahallesi'nin korunması
- 93(1).Cadde konut rölöve, restitüsyon ve restorasyon önerisi
- Çalışmadan elde edilen sonuç ve öneriler

1.2 Tezin Amacı

Bu çalışmanın amacı, Ankara kent merkezinde bulunan Saraçoğlu Mahallesi'ni tarihi çevre ve yapı bazında incelemek, bunun yanında A Tipi Konut örneği olan bir dairesi Namık Kemal Mahallesi İdari Amirliği tarafından kullanılan lojman binası ile ilgili araştırmalar ışığında, rölöve, restitüsyon ve restorasyon projeleri hazırlayarak restorasyon çalışmalarına ve geleceğe ışık tutacak bir kaynak oluşturmaktır.

Ankara'da Cumhuriyet dönemine ait bir çok yapı bakımsızlık ya da yanlış restorasyon çalışmalarıyla yok olmaktadır. Saraçoğlu Mahallesi'ndeki yapılarda bakımsızlık ve günün koşullarına uyum için yapılan değişikliklerle bu durumdan etkilenmektedir. Bu nedenle, Ankara'daki yakın geçmişe tanıklık etmiş olan bu yapıların korunması için yapılacak çalışmalara ciddi önem verilmesi gerekmektedir.

Günümüzde modern mimari mirasın korunmasına yönelik önemli gelişmelerin yaşandığı, mimarlar, akademisyenler ve halkın da bu çalışmalara katıldığı gözlenmektedir. Türkiye'de Modern Mimari Mirasın Korunması çalışmaları DOCOMOMO Türkiye Çalışma Grubu ve Mimarlar Odasının aldığı kararlar doğrultusunda desteklenmekte olup, yapılan çalışmaların başarıya ulaşması, öncelikle

yerel yönetimlerin ve devletin desteği ile mümkün olacaktır. Bu şekilde kent içinde yapılacak her müdahale bilinçli ve sağlıklı sonuçlara ulaşacaktır.

Çalışmada, mahallenin çevre analizi yanı sıra, mülkiyeti Maliye Bakanlığı'nda bulunan mahalledeki 6 tip konuttan en göze çarpan A Tipi Konuta örnek olan 93 (1).Cadde 5'Nolu lojman binasına ait bilgi, belge rölöve, restitüsyon önerisi ve restorasyon projeleri de yer almaktadır. Bina günümüz şartlarına uyum dolayısıyla yapılmış yanlış müdahaleler ve bakımsızlıkla yüz yüze gelmiştir. Maliye Bakanlığı'ndan alınan yazılı izin doğrultusunda bu bina ve mahalle genelindeki konutlar yerinde incelenmiştir. Hazırlanan restorasyon projesinde bu yapıların kent merkezine katılması ve halkın ihtiyaçlarına karşılık vermesi amaçlanmıştır.

1.3 Hipotez

Saraçoğlu Mahallesi, II.Ulusal Mimarlık Üslubu özelliklerine sahip devlet eliyle memurlar için yapılmış ilk toplu konut projesidir. Konutlar yapıldığı dönemde geleneksel Türkevi biçimsel öğelerine benzetilerek yapılırken, mahalle o dönem Avrupa ülkelerinde etkili olan bahçeşehir kuramı doğrultusunda, modern mahalle anlayışında tasarlanmıştır. Günümüzde özgün özelliklerinin büyük ölçüde koruyan mahalle ve yapıları bakımsızlık ve günün koşullarına uyum için yapılan değişikliklerle bozulma sürecine girmiştir. Bu çalışmada yöntem olarak, modern mimari mirasın korunması bağlamında, mahallenin literatür taraması yapılmıştır. Çankaya Belediyesi, Ankara Büyükşehir Belediyesi, Ankara Kültür Varlıkları Koruma Bölge Kurulu arşivinden gerekli veriler temin edilmiştir. TBMM Tutanak Müdürlüğü arşivinden bu mahalleyle ilgili belirli dönemlerde verilmiş soru önergeleri ve kararlar incelenmiştir. Ankara Mimarlar Odası Şubesi ve ODTÜ Mimarlık bölümü arşivinde bu mahalleyle ilgili yapılmış çalışmalar değerlendirilmiştir.

Saraçoğlu Mahallesi'nin inşasından günümüze geçirdiği değişimleri belirlemek için, mahalle ve konutları yerinde incelenmiş güncel fotoğrafları çekilmiştir. Mahalle ve yapılarına, eski ve yeni fotoğrafların kıyaslanması doğrultusunda geçirdiği değişimler karşılaştıkları sorunlar, ve bunlara yönelik çözüm önerileri getirilmiştir.

A Tipi 5'Nolu konutun rölöve çizimleri tamamlanmış, hasar ve değişimler incelenmiş, yapının maruz kaldığı sorunlar belirtilmiştir. Kıyaslar, özgün belgeler yapı üzerinde yapılan inceleme doğrultusunda restitüsyon projesi çizilirken, restorasyon projesi, restitüsyon projesi ve günümüz kullanım ihtiyaçları doğrultusunda oluşturulmuştur.

BÖLÜM 2

MODERN ANKARA'NIN OLUŞUMU

2.1 Cumhuriyet'in İlanı ve Ankara'nın Başkent Oluşu

Osmanlı İmparatorluğu'nun başkentinin İstanbul'dan bir Anadolu kentine taşınması fikri gayri resmi olarak şahıslar arasında 1910'lardan itibaren görüşülmeye başlamıştır. Ancak, İstanbul'un bulunduğu uygun konum, prestijli tarihi geçmişi, şehirde yaşayan milyonluk nüfus ve imparatorluk üyelerinin batı yanlısı görüşü başkentin taşınması fikrinin resmi olarak ortaya atılmasına engel olmuştur.

Atatürk'ün 1919 yılında ulus egemenliğine dayalı bir devlet kurmak amacıyla Samsun'a çıkışı Ankara'nın başkent olma sürecinde atılan ilk adım olmuştur. Anadolu'da çeşitli dönemlerde yapılan kongrelerde başkentlik fonksiyonun İstanbul'dan koparak bir Anadolu şehrine taşımak gerektiği, padişahlık, halifelik müesseselerinin sembolü olan İstanbul'un, işgal altında iken fonksiyonlarını yerine getiremediği ileri sürülmüştür.

27.12.1919 günü Temsilciler Meclisi'nin merkezini Ankara'ya taşıması başkentlik fonksiyonunun Ankara'ya geçmesinde önemli bir etken olmuştur [1]. Temsilciler Meclisi'nin Ankara'yı seçmesinde cephelere özellikle Ege cephesine yakınlık, İstanbul'a yani yeni kurulan meclise yakınlık, ulaşımda mevcut yol ve demir yolu sisteminin olması ve yönetimi üstlenilecek olan ülkenin fiziksel merkezine yakınlık etkenleri etkili olmuştur.

Ankara, 27 Aralık 1919'dan sonra gayri resmi olarak ülkenin başkenti konumuna gelse de, zamanla bütün askeri ve mülki idarenin yönetim merkezi haline gelmiştir. 16 Mart 1920 tarihinden itibaren İstanbul'un itilaf devletleri tarafından resmen işgali ile Meclis

çalışamaz duruma gelmiş ve bu durum Ankara'nın tümüyle ülkenin yönetim merkezi haline gelmesine neden olmuştur [1].

23 Nisan 1920'de Türkiye Büyük Meclisi'nin burada toplanmasıyla ve 20 Ocak 1921 tarihli ilk anayasamızın kabulüyle Ankara başkentliği tescil edilmiş olup, bundan böyle Atatürk Cumhuriyet'i kurma çalışmalarını burada sürdürmüştür. Kurtuluş Savaşı'nın başarı ile sona ermesinden sonra 13 Ekim 1923'te "Türkiye Devletinin Makarrı İdaresi Ankara Şehridir" diyen kanun teklifi bir anayasa hükmü olarak kabul edilmiş ve böylece Ankara Türkiye Cumhuriyeti'nin yasal başkenti ilan edilmiştir [1].

Ankara'nın başkent oluşu fiziksel stratejik özelliklerin ötesinde siyasi bir karardır. Yeni yönetim, çağdaş, modern Cumhuriyet'in başkentini kurmakla, eski yönetimden tamamen farklı bir kimliğe sahip olduğunu göstermek istemiştir. İstanbul Osmanlılık görüşünün simgesi iken, İç Anadolu'ya, Ankara'ya geçiş radikal, devrimci yeni hükümetin, simgesi olmuştur.

Ankara'nın kurulması ve modern bir kente dönüştürülmesine çok emek verilmiştir. 19. yüzyıl Ankara'sı tarih sayfalarında "fakir, tozlu, sıtmalı ve susuz" veya "daracık sokaklı, köhne ahşap evli", "sevimsizliği benzersiz" bir Anadolu yerleşkesi olarak anlatılmaktadır. Bu nedenle, "yoktan var edilmiş ilk Cumhuriyet kenti" olarak Ankara yeni hükümetin, Cumhuriyet rejimin başarısının göstergesi olmuştur [2].

2.2 Başkent Ankara'nın Kentsel Oluşumu ve Planlama Çalışmaları

Ankara Anadolu'nun en eski yerleşim yerlerinden biri olup, 1923 yılında başkent olduğunda gelişmiş bir kasaba görünümündeydi. Bu tarihe kadar imar görmemiş, imar gerektirecek bir yoğunluğa erişmemiş ve hatta bir kaç yıl önce geçirdiği ciddi yangınla büyük ölçüde harap olmuştur [3].

Ankara'nın bayındırlık çalışmaları için ilk girişimler başkent oluşundan 4 ay sonra 16 Şubat 1924'te kabul edilen 417 sayılı Kanun ile bir şehremini ve 24 üyeden oluşacak bir "Cemiyeti Umumiye Belediye" oluşturularak başlatılmıştır. Ankara Şehremaneti İstanbul örneği koşutunda görev, yetki sorumluluk ve uygulama araçları ile donatılacaktı. Gündemde olan diğer bir konu ise, planlama mevzuatının yetersizliği ve yürürlükte olan 1882 Enbiye Yasası'nın bu kanunun uygulanmasına engel olmasıydı.

Devlet başkent için yapılacak her çalışmadan sorumlu olmak istiyordu. Ancak, Ankara'nın gelişmesi için yapılacak çalışmaların, kent içerisinde mi, yoksa çevresindeki boş alanlar da mı yapılması gerektiğine karar verilinmiş değildi. 24 Mart 1925 gün Enbiye Yasası engeli aşılarak 583 sayılı "Ankara'da İnşası Mukarrer Yeni Mahalle için Merkezi Yerler ile Bataklık ve Mergazi Şehremaneti'nin İstimlaki Hakkında" özel yasanın kabul edilmesi ile bu sorun çözülmüş oldu. Bu yasayla kentin gelişme yönü belirlenmiş ve Ankara'nın çevresinde spekülatif kazançlara olanak sağlanılmıştır [4].

Bayındırlık çalışmalarının finansmanı için, 22 Mayıs 1926 gün ve 884 sayılı yasa ile Emlak ve Eytam Bankası kurulup, kredi kaynakları ve fonlar ilk yıllarda büyük ölçüde Ankara'ya tahsis edilmiştir. 1924 yılında M. Heussler firması tarafından hem eski Ankara hem de Yenişehir için hazırlanmış iki ayrı mevzii imar planından Yeni kent için olanının uygulanmasına bu özel yasa sayesinde başlanmıştır. 4.000.000 metrekarelik bir alan istimlak edilmiş ve Sıhhiye için hazırlanmış dar kapsamlı çalışma uygulamaya konulmuştur [5].

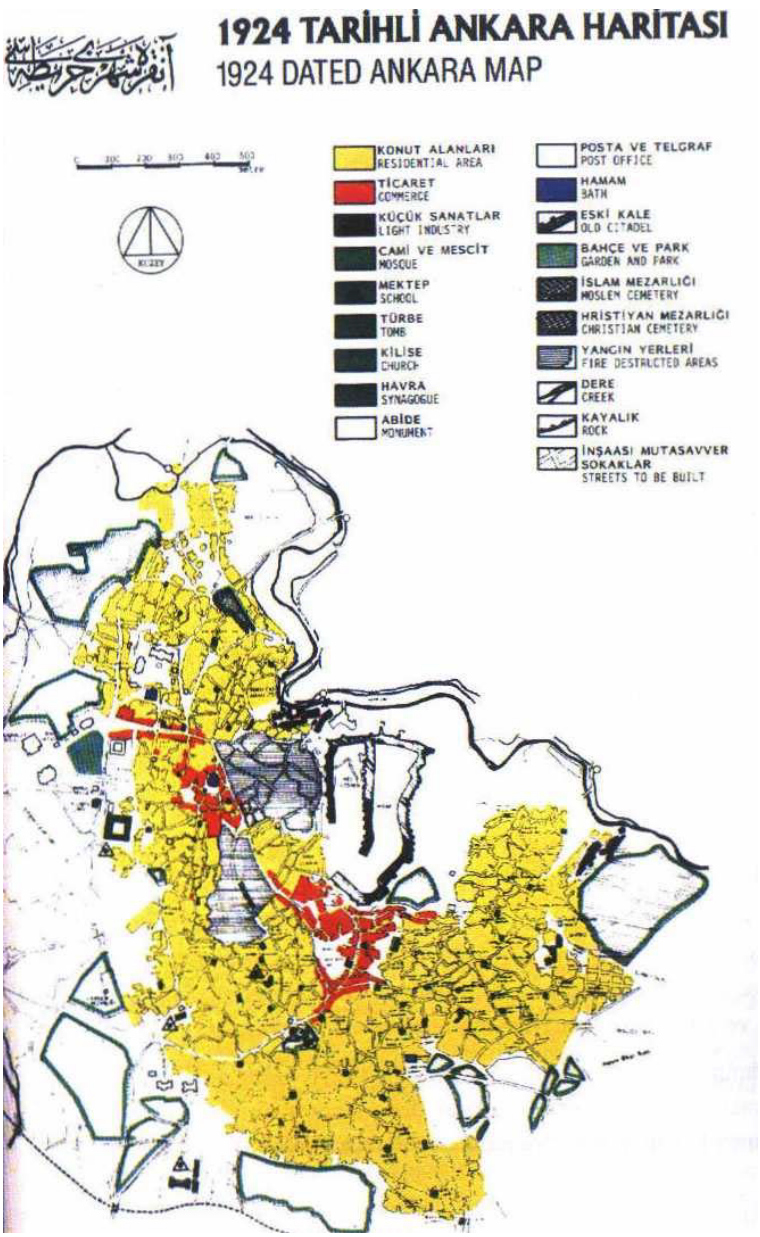

Şekil 2. 1 1924 Ankara haritası [6]

Lörcher'in hazırladığı Yeni Ankara'yı kurma ve konut sorununa bir çözüm olarak ele alınan Sıhhiye yerleşke planı; Eski ve Yeni Ankara ikilemini doğurmuştur [4].

Lörcher, 1924 tarihli Eski Ankara Planı üzerinde çalışırken, tarihi alanlara titizlikle yaklaşmış, Yeni Ankara için çalışırken ise daha cesur kentsel çalışmalar sergilemiştir. Planda Eski Ankara'nın sınırlarını çizen Ankara Çayı'nın kolları yeşil bant olarak düşünülmüş, kentin kuzey doğu sınırı Bentderesi Vadisiyle belirlenmiştir [7].

Zarif ve Güzel Kale'nin sergilenmesi için çevresinin özellikle açılmasını isteyen Lörcher, bu düşüncesini Yeni Şehrin yapılaşmasında ve açık alanlar düzeyinde yaptığı çalışmada da sürdürmüştür [7].

Lörcher yaptığı planlamada kent bölgeleme kararları da almıştır. Yönetim Şehri'nin merkezinde ilerde Jansen Planlamasında da aynen kabul edilecek olan, "Vekaletler Mahallesi", "Bakanlıklar" semti olarak kullanılmasının kararını vermiştir.

Planlamada günümüzde Gençlik Parkı olan bölgenin bataklık oldukları için kurutulup "okullar bölgesi" olarak ayrılmasına, günümüzde Kurtuluş Parkı olan bölgenin ise Çankaya Mahallesi adıyla, yönetim bölgesinin, "yerleşim bölgesi" olarak ayrılmasına karar verilmiştir. Jansen'in 1929 yılında bu bölgelerde yapılaşma önermesi ve bugün Güvenpark'ı oluşturan bölgenin geometrik biçiminin de Lörcher Planı'ndaki gibi saptanmış olması ondan etkilendiğinin göstergesi olmuştur.

Lörcher'in yaptığı bölgeleme çalışmasında ayırıcı olarak yeşil kullanması onun "Bahçe Şehir" düşüncesinin savunucusu olduğunun da göstergesidir [7].

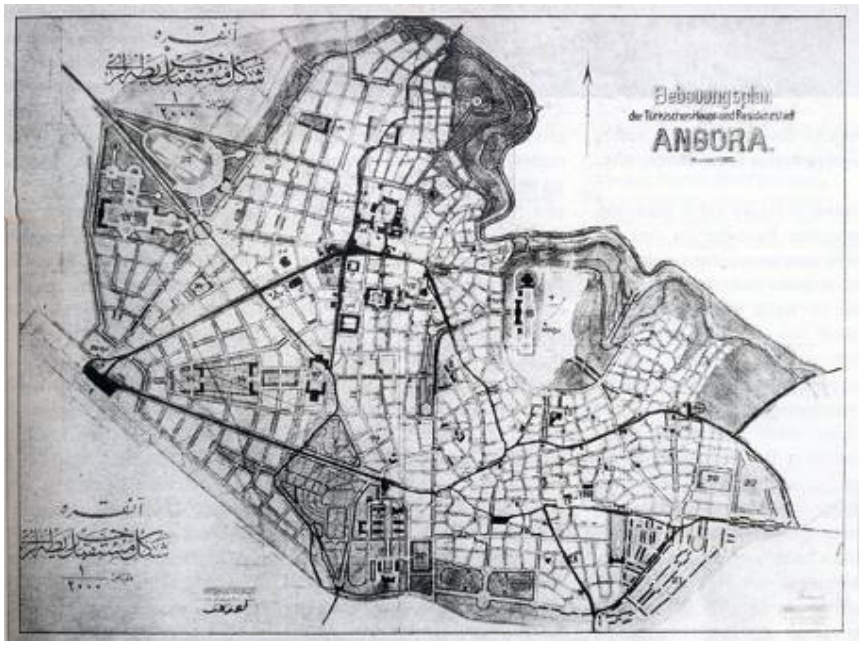

Şekil 2. 2 1924 Lörcher Planı [8]

Lörcher'in hazırladığı bu planlardan Sıhhiye Kesimi için olanı bir süre için uygulamayı yönlendirse de yapılan parçacıl çalışmalar Ankara'nın bir bütün olarak planlanması gerektiği görüşünü kuvvetlendirmiştir. 1927'de Alman Hermann Jansen, yine Alman

Josep Brix ve Fransız Leon Jausseley arasında kısıtlı bir imar planı yarışması düzenlenmiş ve 1928 yılında tamamlanan yarışmayı Hermann Jansen kazanmıştır [4].

Berlinli Mimar Hermann Jansen, bu yarışmayı kazanmakla Ankara'nın Başkent olarak kuruluşu ve imarında Atatürk'ün çağdaşlaşma, modern bir topluma dönüşme, düşüncesi için gerekli olan yaşam sahnesini yaratmak için planlama görevini üstlenecek kişi olmuştur [9].

Elli yıl içinde 300.000 nüfus için hazırlanıp, 23 Temmuz 1932'de onaylanarak yürürlüğe giren Jansen planının ana kararları,

- Atatürk Bulvarı Çankaya'ya kadar uzanarak güney-kuzey doğrultusunda strüktürel bir aks oluştururken, ikinci aks Ulus'ta bu aksı dik keserek, İstanbul yoluyla birleşecek, doğuda ise kentin topografik çizgisini takip ederek eski kentin güney alt kısmından geçecektir. Yeni kent bu akslar çevresinde, eski kente dokunmadan planlanacaktır.
- Ankara'nın ilk çağlardan beri tarihsel çekirdeğini oluşturan kale ve eski kent çevresi korunacak, yalnız yeni kentle teması olan batı kesiminin modernleşmesi sağlanacaktır.
- Yönetim mahallesi Yenişehir'de kurulurken ticari işler Ulus çevresinde sürdürülecektir.
- Atatürk Bulvarı'nın çevresi ızgara sistemiyle oluşturulacak konut bölgesine ayrılacaktır [2].

1930 ve 1933 yıllarında, 1351 sayılı yasaya yapılan eklerle "şuyulandırma-hamur" yetkileri ile donatılması Jansen Planı'nın uygulanmasında katkılar sağlamıştır. Jansen Planı, Bakanlıklar Sitesi, Site çevresinde kamu personelinin gereksinim duyacağı konut ve yerleşme alanları (3.000 konutluk Memur Mahallesi) konut kooperatiflerine ayrılmış alanlar (Bahçelievler Konut Kooperatifi), dinlenme ve gezinti alanları (Gençlik Parkı, Hacettepe Parkı), spor ve toplu kültür merkezleri (Stadyum ve Hipodrom) gibi önemli kent işlevlerinin uyumlu bir düzenlemesini içermekteydi. Bir başka önemli özelliği de Sanayi Bölgesi, Havaalanı üniversiteleri içine alan bir Kültür Merkezi ve Amele Mahallesi önerilerine yer vermesidir [3]. 1932'den 1950'ye kadar birtakım spekülatif

baskılarla Jansen Planı dışında çalışmalar da gerçekleşmiştir. Özellikle 1935'ten sonra, Çankaya, Bahçelievler, Beşevler yörelerinde plan dışı çalışmalar görülmektedir [4].

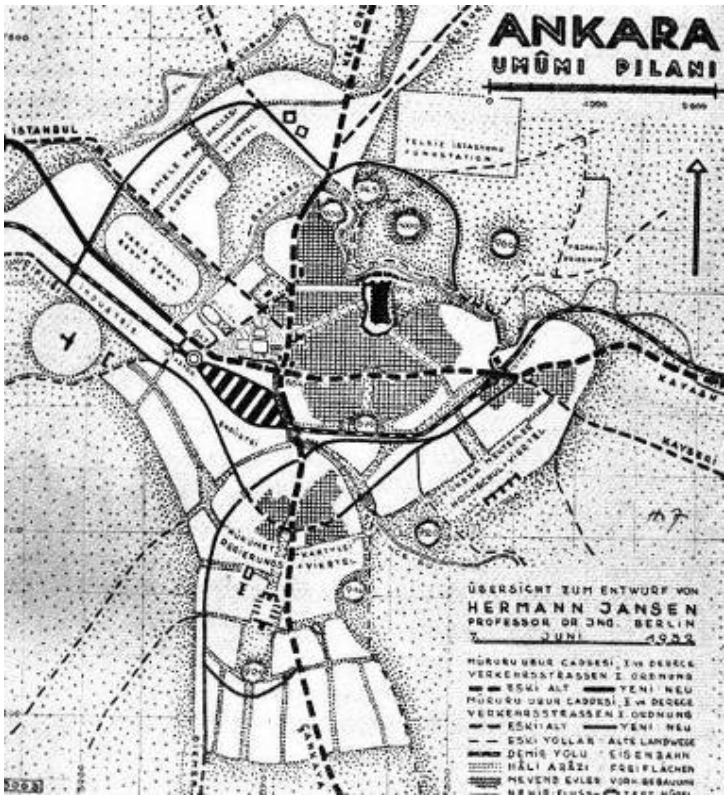

Şekil 2. 3 Jansen Planı [6]

Jansen'e planlama yaparken 1978 nüfusu 300 bin olarak dikte ettirilmişti. Oysa Ankara 50 yılda ulaşacağı bu sayıya 25 yılda yani 1950'de ulaşmıştır. Böylece Ankara, daha Cumhuriyet'in ilk yıllarında hızlı nüfus artışı ve kentleşme sorunlarıyla yüz yüze gelmiş, Jansen'in hazırladığı plan bu ihtiyaçları karşılayamamıştır. Karşılanamayan konut talebi, arsa fiyatlarındaki hızlı artış, erken gecekondulaşma gibi sebepler Ankara'nın planlama çalışmalarının önüne geçmiştir. 1938 yılında Jansen "Planın altından imzamı silebilirsiniz" demiş ve görevinden ayrılmıştır [4].

Bu dönemden sonra Ankara'da hızlı nüfus artışı, gecekondulaşma iyice artmış ve 1955 yılında Ankara İmar Müdürlüğü yeni bir imar planı için uluslararası bir yarışma açmıştır. Yarışmayı Raşit Uybadin ve Nihat Yücel'in hazırladığı plan kazanmıştır.

5720 hektar alanda Raşit Uybadin ve Nihat Yücel'in hazırladığı plan, yarışma jürisi tarafından organik bir proje olduğu, gelişme sahalarının tespitinde bilhassa uygun olan

kuzey bölgesine yönelinmesinin uygun olduğu, yeşil alanların yerinde kullanıldığı, kuzey-güney, doğu-batı akslarında oluşturulan trafik akslarının uygun olduğu konusunda olumlu bulunmuş, ancak ticaret bölgelerinin taşınmasında cesur hareket edilmediği ve sanayi bölgelerinin şehre yaklaştırılmasının uygun olmadığı konusunda eleştirilmiştir [4].

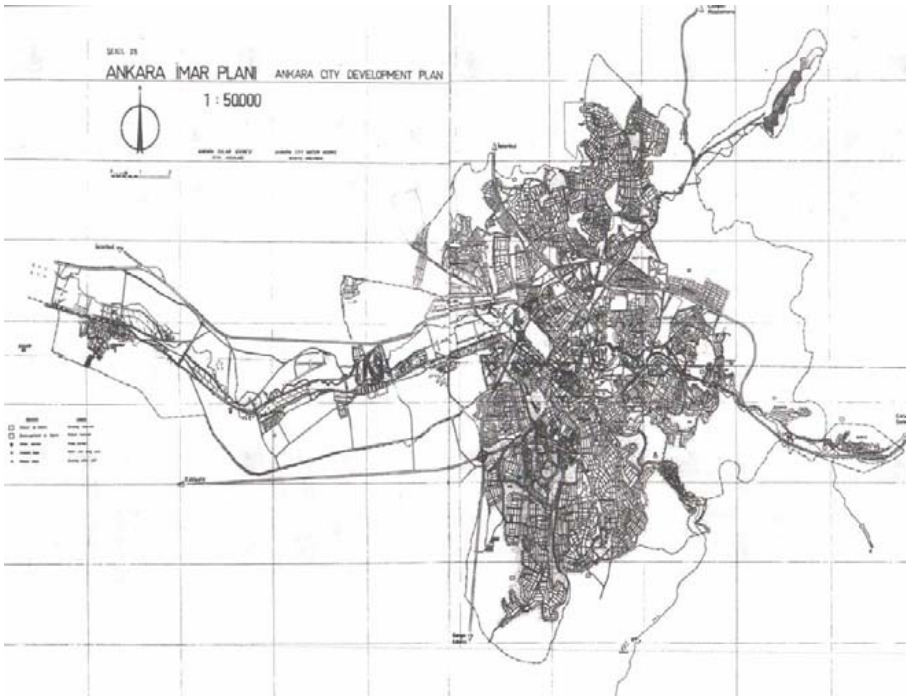

Şekil 2. 4 Yücel-Uybadin Planı [10]

1957 yılında onaylanarak yürürlüğe giren plan, kentin 2000 yılında 750 bin nüfusa ulaşacağı varsayımına göre hazırlamış olup, Ankara nüfusu daha 1965 yılında bu sınırı aşmış olmasından dolayı kentteki kaçak yapılaşma önlenememiş ve bu plan Jansen Planı'na yapılmış bir ek olmanın ötesine geçememiştir [4].

1968'de Bölge Kat Nizamı Planı uygulanmaya başlanmış, bu planla yoğunluklar iyice artırılarak, tarihi çevreye uymayan gabariler (4-10 kat) verilmiş, küçük parsellerin birleştirilerek taban alanları artırılmıştır. Bu durum zaten yetersiz olan sosyal ve teknik altyapı hizmetlerini karşılanamaz hale getirmiştir [10].

1969 yılında Ankara Metropolitan Alan Nazım Plan Bürosu (AMANPB) kurulmuştur. Büro 1970-1975 yılları arasında yaptığı çalışma da 20 yıllık bir dönemi ele alarak bir nazım planı geliştirmiştir. Bu plan, Uybadin-Yücel Planı üzerinde yapılacak değişiklikleri

ve Metropoliten Alan içinde gerçekleştirilecek Mevzi Uygulama Planının oluşturulmasına bir kaynak niteliği taşımaktadır. Burda nazım planı kentteki gelişmeleri yönlendiren ve sürekli olarak gözden geçiren bir çerçeve plan olarak değerlendirilmiştir. AMANPB kendinden önceki planların tersine Ankara'yı iyi tanıyan ve doğru teşhis eden önerilerinde gerçekçi olabilen çalışmalar yapmıştır. 1970 yılında bu büro kapatılarak Ankara Büyükşehir bünyesine katılmıştır.

1982 yılında Ankara 1990 Nazım Planı onaylanarak uygulanmaya başlanmıştır. 1983 yılından günümüze kadar Ankara'da kentsel planlama çerçevesi Büyükşehir Belediyesi'ne devredilmiş, Ankara Belediyesi'nin plan hazırlama, onaylama ve uygulamaya dönük görev, yetki ve olanakları genişletilmiştir. AMANPB kent sorunlarına sahip çıkarak planlar hazırlasa bile, ne plan onaylama yetkisi, ne de uygulama gücü olduğundan planlar sadece teoride kalmıştı. Bu bağlamda Ankara Belediye'si hem plan yapma hem de uygulama görevini üstlenmiştir [4].

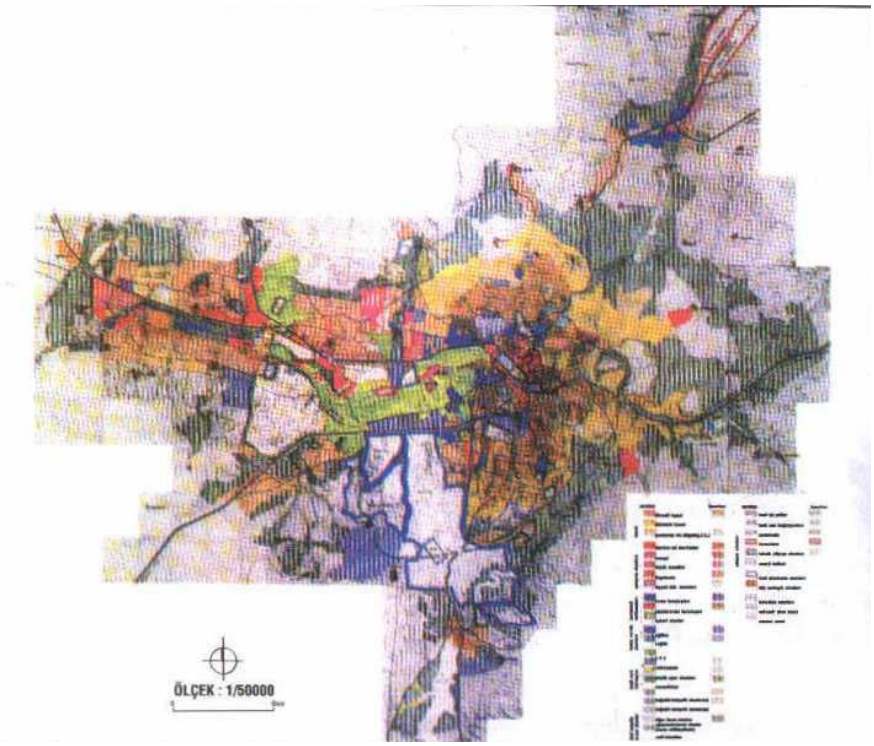

Şekil 2. 5 Ankara Nazım Planı [6]

2.3 1923-1950 Ankara Cumhuriyet Dönemi Mimarisi ve Yapıları

Cumhuriyet dönemi Türk mimarisindeki gelişim ve değişimler, politik, sosyal ya da ekonomik oluşumların yanı sıra mimari eğitim, yapı endüstrisindeki gelişmeler, değişen estetik anlayış gibi farklı olgulardan da etkilenerek şekillenmektedir.

1923-1950 yılları arasında Türkiye'de mimarlık ulusal ve uluslararası belirleyici unsurların etkili olduğu evrelerden geçmiştir [8]. Cumhuriyet dönemi Türk mimarisini kesin ayrımlarla olmasa da yaklaşık onar yıllık dönemlere bölerek incelemek mümkündür. Ankara'da 1923-1950 yılları arasında I.Ulusal Mimarlık, Uluslararası Mimarlık, II. Ulusal Mimarlık dönemleri görülmektedir [11].

1923-1930 I. Ulusal Mimarlık Dönemi'nde Kurtuluş Savaşını başarıyla kazanan Türk halkı çağdaş Türkiye devletini kurmak için Cumhuriyet'in başkenti Ankara'da çalışmalarına yoğun bir yapılaşma ile başlamıştır. O dönemlerde öncelik, nüfusu çok hızlı bir şekilde artan kentin konut ihtiyacını karşılama ve Ankara'ya gelen milletvekillerine geçici olarak kalacakları otelleri, bir grup bahçeli konutu ve büyük apartman binasının I.Ulusal Mimarlık ilkelerine uygun olarak tasarlamaya verilmiştir. 1924 yılında İstanbul'dan gelen Mimar Vedat Bey, Ulusal Meclis Binası'nın hemen altında Halk Fırkası için yeni bir merkez binası ve bunun karşısında bir otel projesi çalışmasına başlamış, 1925 yılında otelin temelini attıktan ve Halk Fırkası Merkezi'nin tamamına yakınını inşa ettikten sonra anlaşmazlıklardan dolayı işi bırakmıştır. Yerine, Vakıflar Genel Müdürlüğü'nce, o sırada Kudüs'te "Mescid-i Aksa"nın onarımında çalışan Mimar Kemalettin Bey getirilmiştir. 1925 yılında Ankara'ya gelen Kemalettin Bey, Vakıflar Baş Mimarı olarak göreve başlamış ve her iki binayı da tamamlamıştır [11].

Halk Fırkası için yapılan bina II.Ulusal Meclis olarak kullanılırken onun yerine eski meclis binası Halk Partisinin kullanımına verilmiştir. Yolun karşısında bulunan Ankara Palas Kemalettin Bey tarafından tamamlandıktan sonra Devlet Konukevi olarak 1927 yılında kullanıma açılmıştır. Mimar Kemalettin Ankara'da kaldığı 1925-1927 arasında ulusal mimarlık anlayışına uygun cephe düzenlemeleriyle o günün şartları için konforlu çeşitli bahçeli konutlar ve üç adet apartman da tasarlamıştır. 1928 yılında I. Vakıf Apartmanı

ve II. Vakıf Apartmanı tamamlarken T.C.D.D. adına istasyon meydanında tasarladığı apartman binasını tamamlayamamıştır [11].

1924 yılında yapılan İzmir İktisat Kongresi'nde alınan kararlarla devletin yöneleceği ekonomik model belirlenmiş, özel teşebbüsü destekleyen ve milli sermaye birikimini sağlayan tedbirler alınmıştır. Tarım alanında özel teşebbüsü destekleyecek Ziraat Bankası devletleştirilirken, tarım alanında birikecek sermayeyi sanayiye kaydırmak amacı ile İş Bankası kurulmuştur.

Bu bankaların merkezleri, en görkemli yapılarını Sanayi Nefise Mektebi hocalarından İtalyan Mimar Guilio Mongeri'ye tasarlatmıştır. Mongeri 1925-1929 yılları arasında Ankara Ulus'taki Osmanlı Bankası (1926), Tekel Baş Müdürlüğü (1928), İş Bankası (1929) ve Ziraat Bankası(1929) binalarını gerçekleştirmiştir. Bu dönemde Ankara'da çalışmalar yapan bir diğer mimar Arif Hikmet Koyunoğlu'dur. 1925-1929 yılları arasında günümüzde Resim Heykel Müzesi olarak kullanılan Türk Ocağı binası ve Etnografya Müzesi binaları ile Opera'nın tam karşısındaki uzun bir dönem Gümrük ve Tekel Bakanlığı olarak kullanılan Hariciye Vekaleti binalarını tasarlamıştır [11].

Guilio Mongeri'den sonra Cumhuriyet döneminde etkili olan ilk yabancı mimar Theodor Jost'tur. Mimarın 1926-1928 yılları arasında tasarladığı Sağlık Bakanlığı binası ve 1928 yılında tasarladığı Aşı Üretim Binası (Hıfzıssıha kompleksinde) mevcuttur [12].

I.Ulusal Mimarlık Akımı, büyük ölçüde 1929 yılındaki ekonomik kriz etkisiyle sona ermiş olsa da Atatürk ile yeni rejim yanlılarının, çağdaş ileriye dönük bir devlete, mimarlıkta dahil olmak üzere bütün alanlarda Osmanlı geçmişi ile tüm bağları koparmakla ulaşılacağına inanmaları da bu durumu desteklemiştir.

1930-1940 Uluslararası Modern Mimarlık dönemi, 1929 yılı ekonomik krizine karşı ülkede egemen olan Devletçilik anlayışıyla başlamıştır. Devlet bu anlayış öncülüğünde özel teşebbüsün sanayi yatırımlarına destek vermiştir. Devletin ekonomik yaşama karışması ve bu doğrultuda mimaride de otoritesini göstermesi ile Uluslararası Modern Mimarlık biçimleri ülkemizde egemen olmaya başlamıştır. Böylece, 1927'de uygulanan Ulusal Mimarlık biçimleri tamamen terkedilmiş, Alman mimarlar öncülüğünde yapılan çalışmalarda uluslararası çağdaş mimarlık biçimleri, malzemesi Ankara mimarisinde de uygulanmaya başlamıştır [13].

Uluslararası Mimarlık Almanya'da Bauhaus okulunun öncülüğünde tüm dünyayı etkilemiştir. Bu akımda, tüm yapıların gereksiz bezemelerinden arındırılarak yalın görüntüsü ile daha estetik olduğu, işlevin biçimden daha önemli olduğu görüşleri kabul edilmiştir. 1930 ekonomik krizinde bu yalın mimari tüm dünya da olduğu gibi ekonomik sıkıntı çeken Türkiye'de de benimsenmiş ve özellikle yeni gelişen Bakanlıklar Bölgesi'ndeki yapıların mimarisini oluşturmuştur [11].

Kızılay'daki Güven Anıtı'ndan Büyük Millet Meclisi'nin girişinde kesintisiz devam eden Avusturyalı mimar Clemens Holzmeister tarafından gerçekleştirilen Bakanlıklar Sitesi, binaları bu akıma en iyi örnektir. Holzmeister, ilk olarak 1927 yılında Milli Savunma Bakanlığı (1928-1931) ve Genelkurmay Başkanlığı binasını (1928-31) tasarlamak üzere Türkiye'ye davet edilmiş, daha sonra Harp Okulu Binası (1928), Orduevi (1929), İçişleri Bakanlığı (1931), Çankaya Köşkü (1930-1932), Emlak Bankası (1933), Yargıtay (1934), TC. Merkez Bankası (1934) ve TBMM binalar topluluğu (1938-1960) gibi önemli yapıları inşa ederek Ankara'da toplam on dört bina tasarlamıştır [14].

Bu yıllarda adı geçen önemli bir mimar da Holzmeister'ın asistanı Ernst Egli'dir. Fonksiyonu temel alan uluslararası mimarlık akımının Türkiye'deki en başarılı mimarlarından olan Egli Milli Eğitim Bakanlığında mimar olarak görev yaparak birçok okul yapısı tasarlamıştır. Ankara'da 1928 yılından başlayarak Yüksek Ziraat Enstitüsü ve Mülkiye gibi okul yapı kompleksleri başta olmak üzere, Devlet Konservatuarı (1928), Kız Lisesi (1930), İsmet Paşa Kız Enstitüsü (Zübeyde Hanım Kız Meslek Lisesi) (1930) gibi eğitim yapılarını yapmıştır. Bunlar dışında mimarın, en önemli yapısı Sayıştay (1928) başta olmak üzere, Hava Kuvvetleri Komutanlığı (1934), Türk Hava Kurumu Yurdu (1936) gibi kamu yönetim yapıları da mevcuttur [14]. Ünlü Alman mimarı Bruno Taut'un gerçekleştirdiği birçok belirleyicinin etkili olduğu anıtsal görünümlü Dil Tarih Coğrafya Fakültesi binasıda (1937-1939) Ankara'da dönemin önemli yapıları arasında gösterilmektedir [15].

Bu dönemde yapılmış diğer önemli bir yapı Ulus'ta Alman asıllı mimar Martin Elsasser tarafından tasarlanan Sümerbank binasıdır. 1938-1939 yılları arasında inşa edilen yapı, I.Milli Mimarlık akımının etkili olduğu Ulus meydanına modern bir görünüm katmaktadır [11].

İtalyan mimar Paolo Vietti-Violi'nin 1934 yılında yarışma sonucu kazandığı Ankara Spor Tesisleri'nde 25 bin kişilik stadyum binası da dönemin mühendislik başarılarındandır. Yapının 12.50 metrelik çıkmasında ve hipodromdaki geniş Cumhurbaşkanlığı locası çıkmasında betonarmenin olanakları en iyi şekilde kullanılmıştır.

Ankara'da modern mimarinin Türk temsilcileri olarak mimar Şevki Balmumcu, Seyfi Arkan, Bedri Uçar, Şekip Akalın başta olmak üzere Abdullah Ziya Kozonoğlu, Hüsnü Tümer, Mimar Zühtü, Bekir İhsan Ünal'ın isimleri sıralanabilir.

1933 yılında Bauhaus Nazi rejimince kapatılırken, Şevki Balmumcu'nun uluslararası yarışmada kazanılan Sergievi Binası (Bkz. 3.3) Modern Türk mimarisini doruğa ulaştırmıştır. Modern mimaride bir diğer önemli isim Seyfi Arkan'dır. Bir çok farklı fonksiyonlarda yapı tasarlayan mimarın Ankara'da ilk yapısı 1933 yılında sınırlı bir yarışmada birincilik ödülü alan Hariciye Köşkü'dür. Konut mimarisinde de birçok örnek veren mimarın, Çankaya'da tasarladığı kübik kütleli, düz çatılı iki villası da mevcuttur. Arkan'ın, 1935-1937 yılları arasında yaptığı İller Bankası binası, mimarın en önemli yapıları arasında gösterilmektedir [12].

Almanya'da Hitler'in önderliğinde yönetime gelen Nasyonel Sosyalist Parti'nin mimarları Paul L. Troost ve Albert Speer'in daha geliştirdikleri Klasik Çağ yapı sanatının Türkiye'de örneği Mimar Bedri Uçar'ın D.D.Y. Genel Yönetim Merkezi binasıdır. Yapının ezici boyutları, yüksek giriş kolonadı, koyu gri rengi ile bu yıllarda gelişen demiryollarının ardındaki devlet gücünün simgelenmesi amaçlanmıştır. Yine devletin gücünün göstergesi olarak Şekip Akal'ın 1937'de bitirdiği Merkez Garı binası mekansal ve yapısal çözümleri ile Çağdaş Mimarimizin en iyi örneklerinden gösterilebilir.

II. Ulusal Mimarlık Akımı 1940-1950 yılları arasında ülkemizde uygulanmaya başlamıştır. O dönemin ustaları sayılan Sedat Hakkı Eldem ve Emin Onat, Almanya'dan gelen Paul Bonatz'la 30'larda etkili olan uluslararası akıma karşı, bölgeselcilik ve ulusçuluk düşüncesini desteklemiştir. Ancak, bu anlayış mimariye yansıtılamamış ve yapılan çalışmalar yine batı mimari anlayışının etkisinde kalmıştır.

Eldem ve Onat'ın tasarladığı Ankara Fen Fakülte binası yalnızca cephede kullanılan süs ve bezemelerde Osmanlı mimarisini yansıtan figürlerle ulusalcılık düşüncesini yansıtırken, kitlesel olarak 30'ların anıtsal karakterli ezici devlet yapısı

görünümündedir. Böylece yeni ulusal mimarlık akımı, ilkinde olduğu gibi yüzeysel dekorasyondan öteye geçememiştir. Emin Onat ve Orhan Arda'nın tasarladığı Anıtkabir yapısı yalın dizi kolonların çevrelediği büyük tören alanı, kolon açıklıklarını geçen basit hafifletme kemerleri, stalaktitli saçak kornişi ile ulusallık çabaları göstermektedir [16].

II.Ulusal Mimarlık akımı, konut mimarisini de etkilemiş olup, geleneksel Türk evlerinin biçimsel öğeleri olan saçaklar, ahşap ya da kagir cumbalar, ahşap kafesler, balkon korkulukları modern konutlara uyarlanmaya çalışılmıştır. Bonatz tarafından tasarlanan Saraçoğlu mahallesindeki az katlı yapıları bu yaklaşıma Ankara'daki en iyi örnektir. (Bkz. 3). Yine Bonatz'ın Ankara'da Şevki Balmumcu'nun tasarladığı Sergi evi binasını Opera'ya çevirirken Osmanlı mimarisindeki kolon başlıkları, geniş saçakları kullanması ulusalcılık akımının etkisini göstermektedir [11](Bkz. 3.3).

BÖLÜM 3

SARAÇOĞLU MAHALLESİ

3.1 Saraçoğlu Mahallesi'nin Kent İçindeki Konumu

Ankara Kızılay Kent Merkezi'nde Kumrular Sokak, Necatibey Caddesi ve Yahya Galip Caddesi ile üç yönden sınırlanmış olan mahalle iç yol dağılımında ise 92. Cadde, 93.Cadde (1.Cadde), 94.Cadde (2.Cadde) 95.Cadde (3.Cadde), Dip ve Son Sokak'tan oluşmaktadır. Mahalle'deki adalar yaklaşık dikdörtgen biçimine sahip olup, yapılar bu adalara iç ve dış yollardan cephe alarak konumlanmıştır. Mahalle içinde, özgün tasarımında var olan 44 Blok konut, Adnan Ötüken İl Halk Kütüphanesi, (eski milli kütüphane) Namık Kemal İlköğretim Okulu (eski Namık Kemal Ortaokulu) ve Kaymakamlık Binası yanında, daha sonraki dönemlerde 2. ve 3. cadde arasındaki açık alan olarak tasarlanan mekana eklenen yapım tarihi bilinmeyen trafo binası, 3 katlı Çankaya Belediyesi'nin ek binası ve Namık Kemal İlköğretim Okulu Spor Salonu yapıları bulunmaktadır.

Mahalle batı yönünden Bakanlık binaları ile Milli Müdafaa Caddesine açılması gerekirken halen Toprak Mahsulleri Ofisi, Vakıflar Genel Müdürlüğü, Türkiye İhracat Bankası, Adalet Bakanlığı Ek Binası, SSK, Yargıtay Ek Binası olarak kullanılan çeşitli çok katlı resmi yapıların alanı bir duvar kütlesi gibi sarması, özgün tasarımında düşünülen açılımı ve alanın algılanabilirliğini yok etmiştir.

Şekil 3. 1 Ankara Saraçoğlu Mahallesi, Kentsel Sit Alanı Sınırları, 2012

3.2 Saraçoğlu Mahallesi'nin Adı

Saraçoğlu Mahallesi Ankara'da Şükrü Saraçoğlu'nun Başbakanlığı döneminde inşa edilmiştir. Mahalle, Ankara'da memurların konut ihtiyacını çözmek için modernleşmenin simgesi toplu konut blokları şeklinde oluşturulmuş ilk projedir. Toplu konut yapımını Türkiye ile tanıştıran hükümet adamına şükran ve saygı borcu olarak mahalleye dönemin Başbakanın adı verilmiştir. Günümüzde mahalle, ünlü Türk "Vatan Şairi", yazar, gazeteci, Namık Kemal'in adıyla anılmaktadır. Ankara Büyükşehir Belediyesi, Çankaya Belediyesi arşivleri incelenmiş Saraçoğlu Mahallesi'nin hangi tarihte Namık Kemal Mahallesi isim değişikliğine uğradığı hakkında kesin bilgiye ulaşılamamıştır. Ancak, Çankaya Belediyesi arşivlerinde mahalleye ait en eski krokilerde 1965 yılında mahallenin Namık Kemal Mahallesi adıyla anıldığı görülmüştür (Ek-D).

3.3 Mimar Paul Bonatz Tasarım Yaklaşımı ve Türkiye'deki Çalışmaları

1877 yılında Metz yakınlarında doğan Bonatz, 1896 yılında Münih Üniversitesi'nde mimarlık eğitimine başlamış, Karl Hocker ve Friedrich von Thierch'ten ders alarak 1900 yılında mezun olmuştur. Mezuniyetinden bir yıl önce Theoder Fischer'in bürosunda çalışırken, aynı büroda çalışan uzun yıllar arkadaşı olan mimar Bruno Taut'la

tanışmıştır. 1902 yılında Fischer'in yanında Stutgart Üniversitesi'nde asistan olarak çalışmaya başlamıştır. Bu dönemde ilgisi tarih merakından, yapılarda el işçiliği, şehircilik ve yapıların çevreye uyumu konularına kayan mimarın yine bu dönem inşaat mühendislerine verdiği dersler ileriki yaşamında uygulayacağı köprü, viyadük inşaat çalışmalarına katkı sağlamıştır.

Bonatz'ın mimarlığa başladığı 1900'lü yılların başında tekil çabalar dahilinde modern harekette ilk adımlar atılmıştır. Bu modernizm çabaları 1918 yılından sonra geliştirilmiş bir stil haline getirilmiştir. Bonatz'ın 1920'den 1930'lara kadar yaptığı çalışmalar, geleneksel sistem ve öğeleri içeren form olarak sade, fonksiyonel modern tarzda binalardır. 1905-1914 yılları arasında Strazburg Hastanesi'nin genişletilmesi ve Rottweil okul inşası projeleri bu tarzda yapılmış binalardır.

Mimarın tasarladığı önemli yapılardan, 1907-1909 yılları arasında tamamlanan Wiesbaden şehrindeki Henkell şarap firması mahzen binasında mimarlık hayatı boyunca karşı çıktığı çelik ve betonarme iskeleti masif kütle altında gizleyerek kullandığı görülmektedir. 1910-1912 yıllarında çalıştığı Tübingen Üniversitesi'nin Kütüphanesi, bina düzeni, cephe ve pencere düzeni geleneksel özellikler gösterse de bezemelerde ve formda sadeliği arayan fonksiyonel bir yapıdır. 1911-1914 yılları arasında Hannover'de Stadhalle Şehir Hali Binası, büyük ölçüde ortağı Eugen Scholer'in etkisinde çözülmüş bir proje olup, tarihi bir ihtişam kaygısıyla tasarlanmıştır. Bonatz daha sonra bu bina hakkında yaptığı özeleştiride duyduğu rahatsızlığı belirtmiştir.

Bonatz'ın mimarlık hayatındaki en önemli yapısı olan Stuttgart Tren İstasyonu, basit kübik bina kütlelerinin gereksiz bezemelerden arındırılması ile tasarlanmıştır, bu özellikleri zamanla başka tasarımları etkileyerek Alman Mimarisinin modernleşmesinde dönüm noktası olmuştur.

Mimarın 1914-1917 yılları arasında Zeppelindorf bölgesindeki büyük bir işçi mahallesi ve 1917-1920 yılları arasında Sttutgart'ın Weilimdorf bölgesinde küçük mahalle çalışmaları da mevcuttur [17].

1920'li yıllarda Bonatz Modern tarzda çalışmalar yapmıştır. Ancak onun Modern mimari yaklaşımı bu dönemdeki modern sistemleri, Bauhaus tarzı modern mimariden farklı olarak kendi eğilim ve yetenekleri ile birleştirerek yorumlaması ile oluşmuştur.

1922-1924 Düsseldorf'da Sağırlar Evi Yönetim Binası, 1927 Goldschmith Binası, 1928-1929 Köln'de Richmadishaus, Stuttgart'ta Zeppelinbau Oteli ona ün kazandıran yapılardır [17].

1930'lu yıllarda mimar geleneksel çizgisine dönmüş ve Nazilerle yaptığı çalışmaların etkisiyle, tasarımları anıtsal yönü etkili, simetrik, taş malzemeli büyük boyutlu yapılar olmuştur. Bonatz, Naziler'den hoşlanmasa da onların amaçlarına hizmet etmek zorunda kalmış ve onlarla modern mimariye karşı olmak değil, Bauhaus'a karşı olmak görüşünde birleşmiştir. Bonatz'ın Schweinfurt'ta 1931-1933 yıllarında gerçekleştirdiği Fichtel ve Sach şirketinin büro binası ve 1931-1936 yılları arasında gerçekleştirdiği Halfenmart kulesi bu dönem geleneksel yaklaşımının örnekleri olmuştur [17]. Mimarın, 1932-1936 yıllarında gerçekleştirdiği İsviçre'nin Basel kentindeki Sanat Müzesi de simetrik uzunlamasına kütlesi, orta kısmında kolonlarla çevrilmiş avlusu ve tamamıyla klasik olarak tasarlanmış müze bölümleri ile geleneksel özellikler taşımaktadır.

Nasyonal Sosyalist Almanya'da 1891-1942 yıllarında Alman Karayolları Genel Müdürü Dr. Fritz Todt ile çalışan Bonatz otobanlar, köprüler, viyadükler tasarlamıştır. 1905-1981 yılları arasında devlet inşaat gözlemcisi olan Speer ile birlikte tasarımlar yapan Bonatz 1939-1943 yılları arasında Berlin'de donanma binasını ve Emniyet Müdürlüğü binasını yapmıştır. Naziler için ayrıca Kornwestheim'da Rathaus Belediye Binasını da tasarlayan mimarın, bulunduğu politik ortama göre çalışmalar yaptığı görülmektedir. 1920'li yıllarda modern mimari etkisinde çalışmalar yaparken, 1930'larda Nasyonal Sosyalizm etkisiyle yeniden geleneksel mimarlık yaklaşımında çalışmalar yapması bunun göstergesidir. Mimarlık hayatının kısa bir dönemi haricinde geleneksel mimariye ilgi duyan mimar, masif inşaatı hep yüceltmiştir [17].

Bonatz'ın Türkiye ile ilişkisi 1916 yılında İstanbul'da Alman Kültürünü tanıtmak amacıyla, yapımı tasarlanan Alman Dostluk Evi proje yarışması için yer görmeye gelmesi ile başlar. Yapılacak bu bina da Alman mimari özellikleri ile Türk bölgesel mimari özelliklerinin bir arada yansıtılması amaçlanmış, çeşitli kültürel mekanların da tasarlanması istenmiştir. Bonatz on iki mimarın katılımıyla gerçekleşen bu yarışmada dereceye girmiştir. Tasarımı ilk dönem çalışmalarına uygun olarak yalın bir kitle düzeninde ve bezemesizdir. Yapının iki yan sokaklara ve Divan Yolu'na açılan üç girişi

mevcut olup, büyük salon mekanı geride bırakılmış divan yolu girişindeki terasa bakacak şekilde kahve ve dernek odaları konumlandırılmıştır. Girişin her iki yanında oluşturulan koridorların etrafına birinde sergi, derslik mekanları, diğerinde kitaplıklar yerleştirilmiştir. Birinci katta yine ön kısımda dernek ve yurt odaları bir avlu etrafında konumlandırılırken ikinci kat bu kısımlarda yazıhaneler çözülmüştür. Mimarın bu yapı önerisindeki mantıklı bölümleme kararları doğru bulunmuş ve beğenilmiştir [17].

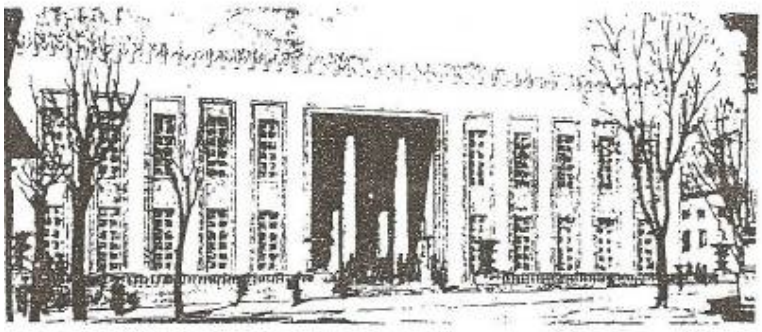

Şekil 3. 2 Türk Alman Dostluk yurdu, Bonatz'ın önerisi, görünüş, 1916 [17]

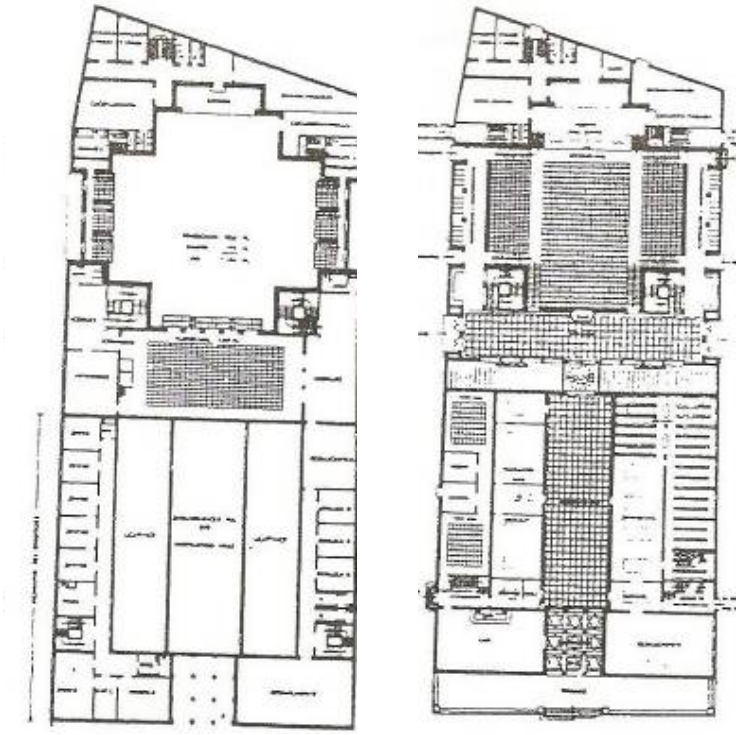

Şekil 3. 3 Türk Alman Dostluk Yurdu, Bonatz'ın önerisi, kat planları [17]

Bonatz bu dönemden sonra çeşitli sebeplerle Türkiye'ye gelmiş olup, Cumhuriyet döneminde ise 1941 yılında Anıtkabir projesi için Ankara'ya çağrılmış, Nasyonalist

Partiye işleri dolayısıyla 1942 yılında Anıtkabir projesine jüri üyesi olarak katılmayı kabul etmiştir. Aynı yıl 'Alman Mimarlık Sergisi' kapsamında konuşma yapmak üzere tekrar Türkiye'ye gelen Bonatz konuşmasında Almanya'da Nasyonalist Partinin iktidara geçmesi ile mimaride yaşanılan değişimleri anlatmıştır. Her milletin kendi köklerine dönmesi gerektiğini mimarlığın ancak klasiğe yönelmekle doğru noktaya ulaşacağını vurgulayıp, modern mimarlığı eleştirmiştir [18].

İlk önce Milli Eğitim Bakanlığına sadece danışmanlık görevi ile gelen mimar, 1943 yılında ülkemize tamamen yerleşmiş, Bonatz'ın bu kararında, Almanya'da Nazilerle çalışmaktan memnun olmaması da etkili olmuştur (Mimar, Münih Tren İstasyonu projesini kendi kafasına göre değiştirmek isteyen Hitler'le anlaşmazlığa düşmüştür) [19]. Anıtkabir Projesi (Anıtkabir'in uygulama projelerinde merasim meydanı ile şehrin bağlantısının parkın içinden oluşturulacak bir taşıt yolu ile sağlanması önerisi, Bonatz'ın bu projeye en büyük katkısı olmuştur), İstanbul Fen ve Edebiyat Fakültesi, Ankara Üniversitesi Fen Fakültesi, Çanakkale Anıtı, İstanbul Radyoevi ve İstanbul Adalet Sarayı gibi yapılarda danışmanlık görevinde bulunan Bonatz anıtsal ve milli mimari düşüncesiyle Türk mimarlığını etkilemiştir [18].

Stuttgart Üniversitesi'nde Profesör olarak çalışan ve 1930-1936'larda Arif Hikmet Holtay, Kemali Söylemezoğlu, Bulgar göçmen Ahmet Sabri Ozan gibi Türk öğrencilerini de yetiştiren Bonatz'ın [20], bu deneyiminden yararlanmak için, 1946-55 yılları arasında İstanbul Teknik Üniversitesi (İTÜ) Mimarlık Fakültesi'nde öğretim üyeliği görevi verilmiştir. Mimar bu görevle yalnız İTÜ'de değil, Türkiye çapında sanat okullarının tasarımından sorumlu tutulmuştur. Bonatz'ın İTÜ mimari proje stüdyosunu devralması ile okul eğitiminde ciddi değişimler görülmüş, özellikle klasik mimarlık derslerinde yer almayan yeni başlıklar eğitime eklenmiştir. Bonatz okulda yapılan çalışmalarda genç mimarlara Avrupa kaynaklı uslupları taklit etmemelerini aşılarken, bir yapının tüm bezemelerinden arındırıldığında geriye kalan elemanların, nüansların, konturların Türk mü olduğuna bakmalarını, bir sonraki aşama da bu elemanların neden tam o biçimde seçilmiş olduğunu araştırmaları gerektiğini vurgulamıştır. Bu seçimin mantıksal verilerle mi, moda etkisiyle mi, yoksa keyfi tercihlerle mi yapıldığının kararına varılarak çalışılması gerektiğini belirtmiştir. Bunların dışında yapının içi ile dışı arasındaki ilişkisi, geometrisi, arazi ile uyumu gibi konular da Bonatz'ın proje atölyesinde tartışılmıştır.

Bu dönemde İstanbul'da eğitimde önde giden Güzel Sanatlar Akademisi'nin üstünlüğü Bonatz'ın katkıları ile İstanbul Teknik Üniversitesi'ne kaymıştır. İkinci Ulusal Mimarlık Akımı'nın etkili olduğu bu dönemde, Türk mimarlarının 1948 yılındaki 'The International Union of Architects' (UIA) kongresine katılımında, Paul Bonatz'ın Emin Onat, Sedat Hakkı Eldem, Kemali ve Harika Söylemezoğlu ile Apostol Pistakas'ın yanında yer alması mimarın onlarla geleneksel mimari konusunda aynı görüşte olduğunun göstergesi olmuştur.

Bonatz mesleki hayatındaki deneyimlerini kaleme aldığı otobiyografi niteliğindeki 'Leben und Bauen' kitabında, kendini ve eğitim ilkelerini açıklamaktadır. Kitapta öğrencilerine kendi kültürlerinin sahip olduğu mimari değerlere sahip çıkmaları gerektiğini, günün moda akımlarından uzak dururken özgün gelişim ve moda arasındaki farkı iyi ayırt etmelerini öğütlemektedir. Moda akımlarından uzak dururken, onları etkin bir şekilde eleştirebilecek, onların stillerini değerlendirecek bilgi birikimlerine sahip olmaları gerektiğini de vurgulamıştır. Emin Onat ve Sedat Hakkı Eldem ile birlikte yaptığı çalışmalardan duyduğu memnuniyeti de anlattığı kitapta mimarların amaçlarının, görüşlerinin birbirine benzer olmasının yapılan çalışmalarda ve üniversitedeki eğitimde çok yararlı olduğundan da bahsetmiştir [21].

Bonatz'ın danışmanlık ve üniversitede öğretim üyeliği yaptığı dönemlerde fiilen Türkiye'de yaptığı projeler, İstanbul'da Bebek Sultan korusunda Sirel Binası, Emin Vafi Korusu'nda Apartman, İTÜ Taşkışla binasının yeniden düzenlenmesi, İzmir Efes Oteli, Ankara'da Falih Rıfkı Evi, Ankara Hava Terminali, Erkek Sanat Enstitüsü, Kız Sanat Enstitüsü, Şevki Balmumcu'nun Sergievi Binası'nın opera binasına dönüştürülmesi, Milli Kütüphane ve 1945-1946 yılları arasında en çok yankı getiren projesi Saraçoğlu Mahallesi'dir [17] (Bkz. 3).

Paul Bonatz'ın Türkiye'de gerçekleştirdiği ve birçok Türk mimar tarafından tepki almasına neden olan proje, Şevki Balmumcu tarafından inşa edilen Ankara Sergi Evi binasının Opera binasına dönüştürülmesi projesidir. Sergi Evi (Şekil 3.4-3.5), 1933-1934 yılları arasında Şevki Balmumcu tarafından Uluslararası bir yarışma sonucunda kazanılmıştır. Proje, yarışma jürisi tarafından, çağdaş, yalın, işlevsel bulunmuş, mimar Şevki Balmumcu Cumhuriyet'in yetiştirdiği yetenekli bir mimar olarak gösterilmiştir.

Ancak, 1946 yılında başkent Ankara'nın bir opera binasına ihtiyacı olması ve ekonomik şartların yeni bir bina yapılmasına imkan vermemesinden dolayı Sergi Evi binasının operaya dönüştürülmesi kararı alınmıştır. Dönemin Milli Eğitim Bakanı Hasan Avni Yücel bu görevi mimar Paul Bonatz'a vermiştir. Bonatz bu çalışmayı beraber yapmak için projenin mimarı Şevki Balmumcu'ya teklif götürse de Balmumcu bu teklifi reddetmiştir [22].

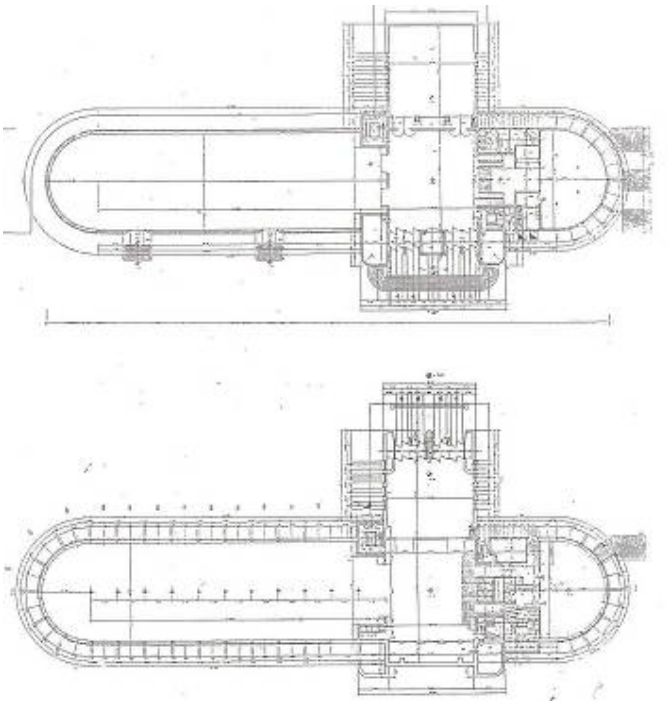

Şekil 3. 4 Sergi Evi kat planları [17]

Şekil 3. 5 Sergi Evi, 1934 [17]

Alman mimar Paul Bonatz bu yaptığı çalışma hakkında günlüğünde,

“Türkiye’deki üçüncü ödevim Ankara Devlet Operası yapısıydı. Bu bir yeni yapı değildi: 12 yıl önce inşa edilmiş o çağın bilinen Enternasyonel moda akımının, son derece ciddi, betonarme iskelet yapısı olan sergi holünün değişikliği (tadilatı) işiydi. Kültür Bakanı bu değişiklik için öneriler yapmamı istediğinde çok şaşırdım:

-Ekselans, siz beni oldukça çirkin bir kadınla evlendirmek istiyorsunuz.

Birkaç hafta sonra karşılaştığımızda sordu:

-Ee.. Çirkin kadından ne haber?

-Ekselans, bana inanmayacaksınız ama, bu arada onu sevmeyi öğrendim; artık öyle çirkin kalmayacak” sözleriyle kendi kendinin denetleyicisi olarak günümüzdeki, opera binasını oluşturmuştur [23].

Şekil 3. 6 Devlet Opera Binası, 2012

Bonatz, Sergi evini opera’ya çevirirken yalnız fonksiyonlarını değiştirmemiş, binanın kimliğinde de ciddi değişiklikler yapmıştır. II. Ulusal Mimarlık akımını etkili olduğu bu dönemde mimar betonarme inşaat sistemi ile yapılmış yapıyı; yaptığı değişikliklerle masif, anıtsal bir karaktere çevirmiştir. Cadde boyunca uzanan ön cephesine kolonadlı bir bölüm eklemiş, tek katlı olan bu bölümün çatısı saçaklı ve kırma çatılı olarak düzenlenmiştir. Daha önce teras olan binanın çatısına eğimi az olan geleneksel bir çatı ilave ederken, bina boyunca devam eden ayırıcı korniş çizgisini de yapıya eklemiştir.

Balmumcu tarafından düşey ve yatay etkiyi dengelemek için yapılmış kule kaldırılmış, giriş üstünde yer alan yüksek parçalı kütle tek masif hale getirilmiştir.

Bonatz, bu neo-klasik biçimlerini iç mekanlarda da uygulamış, salonlarda anıtsal bir etki yaratmak için ince, zarif sütunları kullanmıştır

Uluslararası bir yarışmada yabancı mimarların binalarına karşılık bir Türk mimarın başarısı olarak görülen Sergi Evi binasının, bir yabancı mimar tarafından bu şekilde operaya dönüştürülmesi çok eleştirilmiştir [17] (Şekil 3.6).

Bonatz tarafından tasarlanan 1958 yılında Fatih Uran tarafından tamamlanan mimarın en önemli projelerinden bir diğeri ise İzmir Büyük Efes Oteli'dir (Şekil 3.7). 326 odadan oluşan otelde, 300 kişilik Esas Restoran, 200 kişilik Çatı Restoran, 100 kişilik Snack-Bar, 400 kişilik Konferans Salonu, 200 kişilik Gece Klubü, 100 kişilik Şark Odası, 400 kişilik yüzme havuzu ve en modern teçhizatla oluşturulmuş, mutfaklar mevcuttur [24].

Şekil 3. 7 İzmir Büyük Efes Otel, 1963-64 [24]

1960'lara damgasını vuran yapıya 2000'li yılların başında yenileme kararı alınmıştır. DOCOMOMO Türkiye kolu böylesine önemli bir yapının, modern mimarlık ürünlerinin korunma ilkeleri doğrultusunda, aslına uygun olarak yenilenmesi için çalışmalar başlatmıştır. Emekli Sandığı'na bağlı Emek İnşaat tarafından işletilen yapı, 2003 yılında özel mimarlık ofisleri tarafından mimari projeleri hazırlanarak, ne yazık ki 2005 yılında özel bir girişim kurumuna satılmıştır 2008 yılında "Swissotel Grand Efes İzmir" adıyla günümüz görünümü ile hizmete açılmıştır (Şekil 3.8) [25]

Şekil 3. 8 İzmir Büyük Efes Oteli, 2008 [25]

Mimarın en önemli yapısı olan Stuttgart ana istasyonu (1911-1927) (Şekil 3.9), 2009 yılında 'Stuttgart 21' projesi kapsamında kısmi olarak yıkılma tehlikesi ile karşı karşıya kalmıştır. 'Stuttgart 21'projesi, Stuttgart'taki merkez tren garını yerin altına alıp, 8 yeni tünel, 18 köprü ve 3 yeni tren istasyonu yaparak Sttutgart, Ulm ve Tübingen şehirlerini birbirine bağlamayı amaçlamaktaydı. Hükümet tarafından yüzyılın projesi olarak lanse edilen, bu modernleştirme projesiyle, Sttutgart Avrupa çapındaki 500 km'lik hızlı tren ağının bir parçası olacaktı [26]. Ancak, tüm bunların gerçekleşmesi için, Bonatz'ın 100 yıllık istasyon binasının bir kısmının yıkılması, geri kalan kısmının ise yeni istasyon binası yeraltına inşa edileceği için, "alışveriş merkezi"ne çevrilmesi ve yeraltı istasyonuna yer açmak için 200'ye yakın tarihi çınar ağacının yok edilmesi kararı alınmıştı. İstasyon binası işlevini yitirince doğal olarak yer üstündeki raylarda kaldırılacak boşalan bu kısımlara lüks pahalı konutlar yapılarak, projeden birilerinin ciddi kazanç sağlaması da mümkün olabilecekti. Bonatz'ın 1900'lerde inşa ettiği, 16 peronlu tarihi istasyon binasında, her saat 40 tren durup kalkıyorken, 2000'li yıllarda artan nüfus göz önüne alındığında, yeni yapılacak yer altı projesinde sadece 8 peron tasarlanması ve yeni tasarlanacak projenin şehirler arasındaki ulaşım sürelerini sadece 20 dakika gibi az bir süre kısaltacak olması bu projeden yine birilerinin kazanç sağlamak peşinde olduğunu göstermiştir [27].

Şekil 3. 9 Stuttgart Tren İstasyonu, 1927 [26]

Nüfusu 480 bin olan Stuttgart'ta projeye karşı çıkan binlerce insan 2009 yılında aralıksız her Pazartesi akşamı sokaklara dökülerek kent beleğinde çok önemli bir yere sahip olan Stuttgart ana istasyonu ve çevresinin korunması için, eylemler düzenlemişlerdir (Şekil 3.10). Hükümet tüm bu olanlara rağmen 2010 yılında dozerleri ile Stuttgart ana istasyonu kuzey cephesine ilk darbeyi vurmuş, ancak halk 36 saat sürecek ciddi bir direnişle tren yollarını kapamış, otoyolları kesmiş, şehrin üç önemli kavşağını bloke etmiş, internet ve cep telefonlarının olanaklarını kullanarak şehirde bir kaos ortamı yaratmıştır.

Bu durum karşısında hükümet projeyi iptal etmese de yıkımı durdurmak zorunda kalmıştır [26]. Uzun bir dönem halk ve hükümet arasında gerginliklere yol açan bu proje, 2010 Aralık ayında, CDU partili hakem Heiner Geissler aracılığıyla projenin devamı için halkında önerilerinin alınmasını tavsiye eden kararla kabul edilmiştir. Financial Times Deutschland gazetesi, iki tarafın uzun vadede anlaşabilmeleri için, hassas ve duyarlı bir başbakana ihtiyaç duyulduğunu öne çıkarırken, Essen'de yayımlanan Westdeutsche Allgemeine Zeitung, ana tren garı projesinin geleceğinin belirsizliğini koruduğunu, proje konusunda eyalette yapılacak seçimlerin belirleyici rol oynayacağını yazmıştır [28].

Şekil 3. 10 Stuttgart Tren İstasyonu, 2009 [26]

2011 yılında, Telif Hakkı Sorumlusu I. Federal Mahkemesi İnşaat Bölümü, davacı mirasçıların Sttutgart tren istasyonu için itirazını ve davalı Deutsche Bahn AG'nin izin konusundaki ihtilafını reddetmiştir. Mahkeme bu kararla, davacıların 1956 yılında vefat eden Paul Bonatz tarafından tasarlanan Sttutgart tren istasyonun, 2026 yılına kadar telif hakkı ile korunması gerektiği, bu doğrultuda 2010 yılında hükümet tarafından yıkılan kuzeybatı kanadının onarım isteğini reddettiği gibi, karşı tarafın "Sttutgart 21 projesi" kapsamında, yapının güney doğu kanadının da yıkılması isteğini reddetmiştir. Bölge Mahkemesi ve Sttutgart Mahkemesi de iki davayı reddetmiştir. Federal mahkemesi, Yargıtay kararı doğrulamış, izin ve itiraz için gerekçe olmadığını belirterek aynı kararı almıştır [29].

Yaşanan tüm bu durumlara tepki olarak, Frankfurt'ta 2011 yılında gerçekleştirilen Deutsche Architektur Museum'da (DAM) 'Paul Bonatz 1877-1956: Neckar ile Boğaziçi Arasında İnşa Etmek için Yaşamak' başlıklı bir sergi gerçekleştirilmiştir. Sergi de Alman İmparatorluğu ile erken Federal Cumhuriyet Dönemleri arasında geniş bir çerçeve de yapıtlar bırakan 20. yüzyılın en önemli Alman mimar ve mimarlık eğitmeni Paul Bonatz'ın Almanya ve Türkiye'de yaptığı çalışmalar sunulmuştur [30].

3.4 Saraçoğlu Mahallesi'nin Tarihi

Ankara'da 1940'larda Şükrü Saraçoğlu'nun Başbakanlığı döneminde sayıları hızla artan memurların konut ihtiyacını karşılanmak amacıyla tasarlanan mahallenin ilk adımları

1928 Ankara İmar Planı kararlarında belirli meslek gruplarının konaklaması için kentin uygun bölgelerinde yer ayrılması düşüncesiyle atılmıştır. Bu doğrultuda kentin kuzeybatısında Bentderesi ile Çubuk arasına "Amele Mahallesi", kentin güneyinde "Memur ve Hükümet Mahallesi" ve Hıfsızsıha çevresinde de profesörlere ait evler tasarlanmıştır. Saraçoğlu Mahallesi'ndeki konutlar çevresindeki Bakanlık binalarıyla olan rasyonel ilişkileri de göz önüne alınarak kentin güneyinde planlanmasından 16 yıl sonra da olsa Ankara'da inşa edilen ilk memur mahallesi ve toplu konutu olmuştur.

Ankara'da memurlar için ilk toplu konut örneği olan mahalle, 1930 yılında kabul edilen Belediyeler Yasası ile Belediyelere arazi spekülasyonu önleme yetkisi ve ucuz konut yapımı görevinin verilmesi, Emlak Eytam Bankalarının 1926 yılında konut yapımına destek sağlamak amacıyla kurulması gibi yapılan önemli çalışmalar sonucunda oluşmuştur (EK-D).

1930'larda mahalle yapımı için mimar Egli, bir ön proje hazırlamış ancak, Jansen imar planında sokak dokusu uygulamaya geçince proje iptal olmuştur. 1935 yılında Jansen, Türkische Post Gazetesi'nde hükümetin Millet Meclisi'ne yakın arazide toplu konut yapacağını öğrenir öğrenmez bu projenin yapımına talip olduğunu, Ankara Belediyesi'ne mektup yazarak bildirmiş, 1937 yılında mimar Bruno Taut İstanbul Devlet Güzel Sanatlar Akademisi'nde öğrencilerinden bu arazide paralel konut blokları ve farklı aileler için hesaplı bir toplu konut projesi tasarlamasını istemiştir. Tüm bu mimarların çabalarına rağmen, 1944 yılında mimar Paul Bonatz projeyi almayı başarmıştır [20].

Mahalle, 1944 yılında Bayındırlık Bakanlığı'nı yapım için yetkili kılan 4626 sayılı Memur Konutları Kanunu ve Bakanlar Kurulu tarafından belirlenen yerlerde, 10.1.1946 tarihinde yürürlüğe giren 3516 sayılı Uygulama Yönetmeliği ile sağlık sorunu olanlar, başka konutu olmayanlar, kötü koşullarda yaşayanlara öncelik verilerek inşa edilmiştir. Mahallenin ilk etabı, 1945 Cumhuriyet bayramında , ikinci etabı 1946 yılında tamamlanırken; eski milli kütüphane ve Çankaya Kaymakamlığı 1948 yılında, Namık Kemal Okulu ise 1951 yılında hizmete açılmıştır.

1950 yılında Saraçoğlu Mahallesi konutları, evlerin "milletin sırtına her sene bir milyon kiralık külfet" getirdiği öne sürülerek satılmak istenmiştir. Eğer evlerin satışı gerçekleşmezse de bu takdirde verem pavyonuna çevrilmesi önerilmiştir.

1954 yılında ise cüzi kiralı bu lojman konutlarında yüksek maaşlı memurların barınması eleştirilmiş ve bu memurların mahalleden çıkarılması için önerge verilmiştir. 1957 yılında Saraçoğlu Mahallesi için bir teklif hazırlanarak kiradaki bir grup memurun bu mahalleye taşınması önerilmiştir [31]. 1978 yılı tarihiyle Saraçoğlu mahallesinde yer alan konutların %69'u Milli Savunma, İçişleri, Milli Eğitim, Maliye ve Adalet Bakanlığı personeli tarafından kullanılmakta olup, arazi hazine mülkiyetindedir (EK-D).

Mahalledeki Adnan Ötüken Kütüphanesi (eski Milli Kütüphane), GEEAYK'nun 6.12.1978 gün ve A-1483 sayılı karar ile koruma altına alınırken, mahalledeki konutların eski eser tescili 14.4.1979 gün A-1610 sayılı karar ile Saraçoğlu Mahallesi'nin 1.Derece Kentsel Sit Alanı olarak belirlenmesi ile gündeme gelmiştir. 8.6.1979 A-1674 sayılı kararla mahalle tümüyle korunurken, Kumrular Caddesindeki Çınar ve Kestane ağaçlarının da anıt ağaç tescil edilmesine, üzerine anıt olduğunu belli eden bir plaka konmasına karar verilmiştir (EK-D).

2.3.1993 A-2877 kararla Saraçoğlu Mahallesi Kentsel Sit Alanı Sınırları içerisinde yer alan ve alanı bütünleyen resmi yapılardan, Çankaya Kaymakamlığı ile Namık Kemal İlköğretim Okulu olarak kullanılan yapıların, diğer tescilli yapılarla aynı dönem ve üslupta inşa edilmesi dolayısıyla, taşınmaz kültür varlığı olarak tescil edilmelerine karar verilmiştir (EK-D).

12.5.1994 yılında TBMM'de kabul edilen geçici önerge ile Saraçoğlu Mahallesi'nin Kentsel Sit kararının kaldırılması ve konutların satılması istenmiştir (EK-D). Mimarlar Odası Ankara Şubesi başta olmak üzere, Kültür Varlıkları Bölge Koruma Kurulu, Çankaya Belediyesi, ODTÜ Mimarlık Fakültesi Öğretim elemanları ve halkın etkin olduğu muhalefet sonucunda mahalle karar kapsamı dışında bırakılmıştır.

Günümüzde başta Maliye Bakanlığı olmak üzere birçok kuruluşun çalışanlarının oturduğu mahalle, kent merkezinde heyecan verici potansiyelleri ile bir kültür varlığı olarak önemini korumaktadır [31].

3.5 Saraçoğlu Mahallesi'nin Yapıldığı Dönem Siyasi Çerçeve

Atatürk'ün ölümünden sonra 1938-1950 yılları arasında İsmet İnönü'nün Cumhurbaşkanlığı dönemi başlamıştır. İlk yıllarda Celal Bayar'ın kurduğu kabinede Dışişleri görevinde bulunan Şükrü Saraçoğlu 8 Temmuz 1942'de Refik Saydam'ın ölümüyle Saydam hükümetinden hemen sonra kendi kabinesini kurarak başbakan olmuştur. Alman-Sovyet çatışmasının patlak verdiği dönemlerde Saraçoğlu, dış politikasını Alman ağırlıklı sürdürmüş olup, iç siyasette ise 11 Kasım 1942'de çıkarılan 4305 sayılı Varlık Vergisi Kanunu ile zenginlere olağanüstü vergiler ödeterek savaşın ekonomik yönünü hafifletmek istemiştir. Ancak, bu yasa gayrimüslim azınlıklara yönelik bir baskı aracı olarak kullanılmış, keyfi olarak vergilerini ödemeyen Yahudi, Rum ve Ermeni zenginleri, Aşkale'ye taş kırmaya gönderilmişlerdir. Bu uygulama 1944 Martı'na kadar sürmüş o vakte kadar toplanılan 316 milyonla yetinilip, 110 milyon liralık tahsilattan vazgeçilmiştir.

1942-43 kışında Türkiye'de BMM Seçimleri yenilenmiş ve 15 Mart 1943'te Saraçoğlu ikinci kabinesini kurmuştur. Bunu takip eden iki yıl boyunca hükümet ve cumhurbaşkanı Almanya tarafında savaşa girmemiz için baskı yapan müttefiklerle uğraşmak zorunda kalmış. Cumhurbaşkanı İnönü'nün başarılı yaklaşımı ile bu durum geçiştirilmiştir. 1943 sonunda İnönü'nün Kahire'de Roosevelt ve Churchill'le görüşmesinden sonra Türkiye eskisinden farklı bir tutum izlemeye başlamıştır. O yıl ki 19 Mayıs söylevinde, İnönü Turancılara karşı sert bir tutum izleyerek Alman yanlılarını engellemeye başlamış ve bu yılın haziran ayında Almanya ile ilişkiler kesilmiştir.

19 Mayıs 1945 söylevinde İsmet İnönü'nün demokrasiye geçiş işareti vermesinden sonra, aynı ay bütçe karşıtı 7 oy verilmesi ve bu oy sahiplerinden 4'nün haziranda "Dörtlü Takrir" diye bilinen belgeyi CHP Meclis Grubu'na vermeleri tek-parti otoritesi ve "Milli Şef" rejiminin sonu olmuştur. Böylece, Temmuz ayında ilk muhalefet partisi olan Milli Kalkınma Partisi kurulmasına izin verilmiştir. 4 Aralık 1945'te tek parti yanlılarının çok parti yaklaşımına karşı gerçekleştirdikleri "Tan Olayı" yaptıkları son kuvvet gösterisi olmuş ve 1946 yılında "Çok Partili Yaşama" geçilmiştir.

1946 yılının ilk ayında Demokrat Parti kurulmuş, genel başkanlığına Celal Bayar getirilmiştir. Yeni parti özel girişimcilik dışında CHP'den farklı bir yaklaşım

geliştirememiş halkı kendine destek alarak idareyi, hükümeti denetim altına almayı vaat etmiştir. DP yurt çapında çalışmalara başladığı dönemlerde CHP Mayıs ayında yaptığı kurultay toplantısında hem çok partili hayata geçiş pürüzlerini ortadan kaldırmak (iki dereceli seçim gibi) hem de genel başkanlığı kaldırarak kendi tüzüğünü demokratlaştırmak adına çalışmalar yapmıştır. CHP, DP'nin yurt genelinde yayılmasını engellemek amacıyla 1947 yılında yapılması gereken seçimleri 1946 Temmuz'unda yaptırmıştır. Sözde demokrasi adı altında, baskı ve zorlamalarla geçen seçim sonucunda başbakanlığa Recep Peker gibi otoriter bir kişi getirilmiş, CHP Başkan Vekilliği ise yeni başkana teslim edilmeyip, Şükrü Saraçoğlu'nda bırakılmıştır. 1947 Ocak ayında yapılan DP'nin ilk Büyük Kongresi'nde çok partili yaşam ve muhalefet yanlılarının Demokrasi ve Anayasa'ya aykırı yasaların kaldırılması, seçimleri idare yerine yargı organlarının denetlemesi gibi istekler belirlenmiştir.

İnönü, 11 Temmuz 1947'de partiler arasında yansız kalacağına söz vermiş, DP'nin görüşlerini destekleyici yaklaşımda bulunmuş, Recep Peker bu gelişmeler doğrultusunda kabinesinde esaslı değişiklikler yapmasına rağmen istifa etmiş ve yerine Hasan Saka gelerek yeni hükümeti kurmuştur. CHP'nin Yedinci Kurultay'ında, ılımlı ve aşırı görüşlüler arasında gerginlik yaşansa da ılımlılar etkili olmuş, Hasan Saka'nın iki hükümetinden sonra, 1949 Ocağı'nda Şemsettin Günaltay'ın başbakanlığa geçmesiyle, CHP DP'den ayırt edilemeyecek Liberal bir noktaya gelmiştir. Tüm bu olumlu gelişmelere rağmen, halkın geçmişte yaşadığı bir takım sıkıntılar, II. Dünya Savaşı döneminde çekilen yoksulluklar tek parti rejimine olan güvensizliği önleyemediği için, 14 Mayıs 1950'de iktidar devrilmiştir [32].

3.6 Saraçoğlu Mahallesi'nin Yapıldığı Dönem Sosyo-Ekonomik Ortam

Saraçoğlu Mahallesi'nin inşa edildiği yıllar, İkinci Dünya Savaşı'nın ülkemizde sosyal ve ekonomik yapıda yoğun olarak hissedildiği döneme rastlamaktadır. Savaşa katılmasa da, bu dönemde devletin ekonomik hayata müdahalesi daha da artmış, ihracatımız artarak ilk kez ithalatımızı geride bırakmıştır. Bunun yanında 1939-46 yılları arasında fiyatlar dört misli artmış halk asgari ve zorunlu geçim kaynaklarını karşılayamaz hale gelmiştir [33].

1940 yılında sürekli artan fiyat artışını durdurmak, karaborsayı, haksız kazancı önlemek amacıyla, Milli Koruma Kanunu adında bir kanun çıkarılmıştır. 1942 yılında savaş ekonomisini hafifletmek amacıyla Varlık Vergisi kanunu çıkarılmış ve uygulanmasında yaklaşık yüzde 87'sini azınlık vatandaşları oluşturacak şekilde zengin tüccarlardan vergi alınmıştır. Alınan vergiler askeri fabrikaların hammadde ihtiyacında ve bazı yatırım mallarında kullanılmıştır. Bu uygulama ile vergisini ödemeyen vatandaşların malları, el değiştirerek dönemin ünlü siyaset adamlarına devredilmiştir. 1944 yılında bu kanun kaldırılmış toplumun fakir kesimi için 1945 yılında Toprak Reformu çıkarılmıştır. Savaş sırasında 'Ödünç Verme ve Kiralama Kanunu' çerçevesinde ABD'den alınan askeri yardımı, 1946'da İthalat-İhracat Bankası kanalıyla alınan 25-50 milyon dolarlık borç izlemiştir. Yabancı sermaye girişi, 1947'de imzalanan yardım anlaşmasıyla Truman doktrini ve Marshall Planı uygulaması doğrultusunda daha çok bağış ve kısmen borç şeklinde devam etmiştir. Kabul edilen bir kararname ile ilk defa Cumhuriyet döneminde yabancı sermaye 'teşvik' edilmiş, 1948 yılında Yabancı Sermayeyi Teşvik Kanunu çıkarılmıştır [31].

Ankara'nın başkent oluşundan itibaren, imarında karşılaşılan en büyük problemler, yapı malzemesi sıkıntısına bağlı olarak fiyat artışları ve konut üretiminin artan nüfusu karşılayamamasıdır. Çeşitli dönemlerde kurulan fabrikalar, ithal malzeme kısıtlamaları yapı malzemesi sorununu çözemezken; kamu, özel girişim ya da kooperatifler eliyle yapılmış konut üretimleri de konut sorununu çözememiştir [34].

Saraçoğlu Mahallesi'nin yapımının gündeme geldiği 1939-1943 yılları arasında, malzeme fiyatları o güne kadar görülmemiş ölçüde yükselmiş, tuğla yüzde 400, kereste yüzde 500, kireç yüzde 1000, kum yüzde 470, taş yüzde 515 oranında fiyat artışı göstermiştir. İkinci Sanayi Planında öngörülen ve gerçekleştirilen, Sivas Çimento Fabrikası 90 ton, diğer özel fabrikalar, 250 ton üretim yapmış ancak, bunlar ihtiyaca yetmemiş, 100-150 ton gibi bir açık karşılanamamıştır. 1942 yılından sonra çimento fabrikaları tamamen dağıtımı durdurmuştur. İkinci Sanayi Planında öngörülen alüminyum fabrikası inşa edilemezken, Eskişehir'de DDY atölyelerinde kalorifer kazanları, radyatör dökümleri başlamış, İstanbul'da kurulan imalathanede, demir, galvanize borular, buvatlar, pik boru, kontraplak ve doğrama takımları üretimi yetersiz de olsa sürmüştür.

1939 yılından itibaren, dünya ölçüsünde gerginleşen ilişkilerin de etkisiyle Türkiye, yapı faaliyetlerinde 1945'lere kadar sürecek bir durgunluk içine girmiştir. 1943'te acil devlet ihtiyaçlarını karşılayacak yapıların dışında yapı üretimi tamamen durmuştur. Devletin, Ankara'da konut ihtiyacını karşılamak amacıyla yaptığı memur evleri bu dönemde yapılan az sayıdaki yapı üretimlerine örnektir. Ankara'da yapılan bu konutlar, devletin, tek parti rejiminin savaş ortamının etkisiyle milliyetçilik duygularını desteklemek ve devletçilik anlayışını sergilemek amacıyla, memur ve askerlere ayrıcalıklı olarak inşa ettiği konutlardır [33].

Yeni ulus devletin önderliğinde yürütülen çalışmalar, modernleşme programının bir parçası kabul edilmiştir. O dönemde modernleşmenin göstergesi kabul edilen batılı toplu konut, lojman konut yerleşmeleri işgücünün maliyetini düşürmek amacıyla, devlet tarafından tercih edilmiştir. Ankara'da kamu eliyle memurlar için yapılmış en bilinen devlet konut örneği olan Saraçoğlu Mahalle'si toplu konutları, topraktan ve yapının maliyetinden ekonomi sağlama isteği ile bitişik gruplandırılmış apartman blokları şeklinde inşa edilmiştir [31]. Saraçoğlu Mahalle'si, 15 TL maliyetiyle ve dairesi -o zaman ki parayla- 23 bin liraya mal olacak şekilde inşa edilmiş olup; o dönem inşa edilecek hükümet konakları için belirlenen 30 bin lira maliyet ile kıyaslandığında, devletin modernleşmenin simgesi kabul ettiği toplu konut yapımına verdiği önemi görmek mümkündür [33]. 1944 yılında çıkarılan 4626 sayılı yasa ile memurlara konut yapma konusunun devletin görevleri arasına alınması, 1945 yılında Çalışma ve Sosyal Sigortalar Kurumu'nun kurulması ve Emlak Eytam Bankası'nın Emlak Kredi Bankası adı altında yeni bir kimlikle finansal destek sağlaması sonucunda gerçekleştirilen mahalle konutları Ankara'daki ilk memur evleridir. 1948 yılında ilgili banka gerekli finansal desteği sağlayarak Ankara'da Yenimahalle'nin gerçekleşmesinde rol oynamıştır [57].

1946 yılında yeni kabinenin programında memur evlerinin dışında kredi yoluyla ev yapımı teşvik edilmiş ve çeşitli yapı kooperatifleri kurulmuştur. Bu dönemde, Ankara'da Bahçelievler, Güven Evler, Tasarruf Evleri, Mühendisler Birliği Evleri, Şen Evler, Ucuz Evler, Maarif Evleri, DDY Evleri, Ziraat Enstitüleri Memur Evleri inşa edilmiştir [32]. Ancak, Ankara'da Saraçoğlu Mahallesi ile birlikte memurlar için yapılmış toplam 554 ev inşası, o yıllarda 60.000 kişiyi barındıran gecekondu yığınları ile düşünülürse, iktidarın konut politikasının, 'konut sorununun çözümünde yeterli olmadığını gösterirken, ucuz

mesken anlayışı ile yapımına başlanan bu çalışmaların ekonomik de olmadığı görülmüştür. Böylece, memur evleri ile ilgili devlet inşası ve yapı kooperatifleri, üst düzey bürokratların ve küçük bir memur kesiminin ev sahibi olmasından öteye geçememiştir [33].

3.7 Saraçoğlu Mahallesi Yapıldığı Dönem Mimari Ortam

Saraçoğlu Mahallesi İkinci Ulusal Mimarlık döneminde inşa edilmiştir. Bu mimarlık akımının oluşmasına, Sedat Hakkı Eldem'in 1934'te Güzel Sanatlar Akademi'sinde başlattığı çalışmalar [35], dönemin siyasal, ekonomik gelişmeleri, Avrupa ülkelerinin etkisiyle ulusçuluk anlayışının egemenliği ve yabancı mimarlara gösterilen tepkiler sebep olmuştur.

Sedat Hakki Eldem "*Mimari uslubun ithal edilemeyeceğini, her memleketin kendine öz mimarisi olduğunu, yapı mimarisinin yerli olmasını, yapı tarzının yerli olması için bu tarzın yerli ihtiyaçlara, yerli işçi ve insanlara, yerli malzeme ve toprak şeriatına uygun olması*" gerektiğini savunmaktadır [36].

Sedat Hakkı Eldem'in düzenlendiği seminerlerle akademik çevrelerde tartışılmaya başlanan, ikinci ulusal mimarlık uslubu, Anadolu'da konut kültürünün -geleneksel Türk evi- özelliklerinin araştırılarak, modern yapılara uyarlanması, görüşünü savunmuştur [31]. Ancak, yapılan araştırmalar tipolojik çalışmaların ve dokümantasyon oluşturmanın ötesine geçememiştir. Bu dönemde yapılan uygulamalarda, kütle anlayışı, bir önceki Batı kaynaklı mimari anlayışında olmuş, yapı eleman biçimlerinde ise, erken Osmanlı mimarisindeki; saçaklar, pencere detayları, kesme taş kullanımı ve mimari elemanlar arasındaki oranlardan esinlenilmiştir. Böylece, yeni ulusal akım ilkinde olduğu gibi fonksiyonellikten uzak, ulusal biçimsel öğelerin yapıya uyarlanması şeklinde olmuştur [36].

Tek parti rejiminin uygunlaştırdığı ortamda gelişen bu mimari; halk arasında, savaşın ekonomik sıkıntılarının oluşturduğu sosyo-psikolojik baskı etkisiyle, genel tehlike ortamında bir savunma güdüsü olarak ulusal dayanışma ve kendine yetme eğilimlerini ortaya çıkarmış [5], her alanda "Türk'e doğru" düşüncesini oluşturmuştur.

Şükrü Saraçoğlu'nun 1942'de hükümet programını okurken yaptığı "*Biz Türk'üz, Türkçüyüz ve daima Türkçü kalacağız. Bizim için Türkçülük bir kan meselesi olduğu kadar bir vicdan ve kültür meselesidir. Biz azalan veya azaltan Türkçü değil, çoğalan ve çoğaltan Türkçüyüz. Ve her vakit bu istikamette çalışacağız*" konuşması devletin bu dönemde ki yaklaşımını gözler önüne sermiştir [31].

Devlet bu dönemde sosyo ve ekonomik gelişmelerde kapitalist yaklaşımda olmuş ve bu gelişmelerin ortaya çıkardığı sorunlara cevap vermek amacıyla mimarlık alanında Almanya ve İtalya'daki faşizmin ortaya koyduğu ulusçu mimari anlayışı örnek alınmıştır. Almanya ve İtalya'daki faşist rejimler, büyük kitleleri etkilemek amacıyla milliyetçi-ırkçı tezleri sanat alanında güdümlü olarak öne çıkararak, mimarlığı devletin gücünü göstermek için bir propaganda aracı kabul etmişlerdir. Bu dönemlerde yapılan büyük, ezici boyutlu yapılar Türkiye'de olduğu gibi Dünyada da birçok ülke mimarisini etkilemiştir [37].

Almanya ile olan sıkı ilişkiler ve bu ülkenin dünya devletleri arasında ekonomi ve politik güç açısından gösterdiği inanılmaz gelişme, ülkemizi Almanya'ya yaklaştırırken, 1942 yılında yapılan 'Yeni Alman Mimarisi' sergisi Almanya'da etkili olan Nasyonal Sosyalizm ilkelerinin ülkemiz tarafından benimsenmesini sağlamıştır. Sergide, Almanya'da son on sene de yeni rejimin oluşturduğu mimari stil ve yapılan çalışmaların projeleri, fotoğrafları, maketleri sunulmuştur. Mimar Paul Bonatz'ın, "Yeni Alman Mimarisi" konferansında "*Devletin, partinin ve müşterek günlük hayatın binaları, birinci derecede tebarüz ettirilir. Şehirlilere ait vazifeler, kültür devirlerinde hep olagelmiş bulunduğu üzere ikinci dereceye çekilir (...) Memleketlerle milletler ve iklimler arasındaki bütün fark inkar edildikten sonra şimdi her yerde tekrar milli kökler düşünülüp aranmaktadır (...) Her milletin kendi toprağından ne büyük bir kuvvet fışkırdığı seziliyor ve kökleri sökülmüş olanlara acınıyor (...) Kendi kültürünü şuurla kavramak milli bakımdan kuvvetlenmek demektir. Bu ise geleneğe götürür. Yeni Almanya'nın monumental binalarının planlanmasında ilk önce bir fikir faaliyeti, bir seçiş, önceden kavranılmış bir ifade vardır. Bu klasiğe doğru yönelen bir iradedir (...) Acaba bu klasik şey ne biçim bir şekil alacak? Yunanlı mı? Romalı mı? Alman Klasizmi neviinde bir şey mi? Taklit olursa işin başına değil sonuna varmış bulunuruz. Şüphesiz, sütunlar, direkler, silmeler, çatmalar gibi ebedi esas unsurlara başvurulacaktır (...) Yirmi seneden az bir zamanda*

kuvvetli bir devlet adamının idaresi altında bir milletin neler tahakkuk ettirebileceğine Ankara bir misal teşkil ediyor."

"*İnşa için çırpınan büyük dalgalar her zaman büyük politika dalgaları ile birlikte olamaz. Fakat bunlar Türkiye'nin yükselişinde veya bugünkü Almanya'da olduğu gibi bir arada cereyan ederse ve nihayet büyük kuvvetler toplanıp büyük hedeflere yöneltilirse bu takdirde fevkalade işler başarabilir.*" sözleri, siyasi durumun da baskısıyla ülkemizde, ulusçuluk düşüncesi ve ikinci milli mimarlık etkisinin güç kazanmasını sağlamıştır [38].

II. Dünya Savaşına katılmasa da savaş ekonomisinden ciddi anlamda etkilenen ülkemizde Uluslararası Mimarlık uygulamalarının ileri teknoloji kullanması ve ithal malzeme gereksinimini artırıyor olması da mimariyi kolay elde edilebilen yerel malzemeye ve Milli Mimari Uslubuna yöneltmiştir [39].

Mahallenin yapıldığı II.Ulusal Mimari döneminin oluşumunda etkili olan bir başka durum, yabancı mimarlar sorunudur. Türk mimarların da yapabileceği önemli binaların büyük bir kısmının yüksek ücretlerle yabancı mimarlara yaptırılması, geri kalan birkaç yapının da Türk mimarlar arasında paylaştırılması, ulusçuluk düşüncesinin egemen olduğu bu dönemde, mimarlar arasında ekonomik mücadelelere sebep olurken, Türkçülük düşüncesinin aksine olan bu tutum, tepkilere yol açmıştır. Yabancı mimarlara karşı yapılan mücadele, yabancı mimarlara verilen işleri "en az onlar kadar yetenekli olduklarını çeşitli yarışmalarda ispatlamış yerli mimarlara" vermeyi sağlamak ve Türk mimarlarını aynı çatı altında toplayacak, teşkilatlanma çalışmalarında yoğunlaşmıştır. Çeşitli dergi ve gazetelerde bu durum için yazıların çoğaldığı, giderek kampanya niteliği kazandığı görülür. Gelişmiş kadroların eksikliğinden, yabancı mimarlara iş imkanlarının ölçüsüz sunuluşuna karşı sürdürülen kampanya, yabancı mimarlık düşmanlığına dönüşmemiş, yapılan eleştiriler, bazı yabancı mimarların kişisel tutumu ve Türk mimarlarını yetersiz gören, yatırımları destekleyen resmi makamlara yönelik olmuştur [5].

Bu dönemde kişisel tutumundan dolayı en çok eleştiri alan mimar, Paul Bonatz olmuştur. Ününe ve resmi makamlardaki idarecilerle olan ilişkilerine güvenerek birçok mimarlık işine müdahale etmesi, kendinden istenmediği halde bazı projeler için teklif

vermesi, Türk mimarları tarafından protesto edilmiş, Türk Yüksek Mimarlar Birliği bu durum karşısında çalışmalarını hızlandırmıştır.

Bonatz'ın milletvekili Falih Rıfkı Atay ile beraber İstanbul valisine istenilmediği halde İstanbul belediye sarayı projesi teklif etmesi ve valinin bunu onaylaması ile hazırladığı etüdü, belediye başkanına teklif etmesi, Türk Yüksek Mimarlar Birliği'nin çalışmaları ile engellenmiş proje yarışmaya açılmıştır [17].

1946 yılında Arkitekt dergisinde Zeki Sayar bu konu ile ilgili,

"*Son zamanlarda yurt mimarlarını üzen iki olayla karşılaştık. Yabancı bir mimar şöhretinin verdiği bir cesaretle ve hatırlı bir kişinin yardımıyla, Bakanlıklara, Belediyelere, Kooperatiflere, velhasıl her yere müracaat ederek projeler teklif etti, ve bunu yaparken de bir mesih tavrı takındı, veya öyle gösterildi.*

Memleketinde yaptığı büyük eserlerin bugün yıkılmış olduğundan, dünyada dikili bir eseri kalmadığı cihetle, Türkiye'mizde bir kaç eser yapmak istediğini, bu suretle Türk mimarlarını yetiştirmek! Emelinde olduğunu, maddi hiç bir menfaat düşünmediğini idarecilerimize telkin etmek isteyerek önümüzdeki yıllarda yapılması düşünülen ne kadar mühim bina varsa otel, belediye, tiyatro, adalet sarayı gibi hepsine talip oldu, kendisinden istenmeden! Projeler teklif etti. Bu haris hareketi bir milletvekili ile bir kaç mimarımız da maalesef desteklediler.

İkinci olay, Sıhhat Bakanlığı ile İstanbul Valiliği'nin bir kaç yıl önce Ankara Tıp Fakültesi ve Mecidiyeköy Hastanesi projelerini, Amerika'da bu hususta sistemi ile tanınmış bir Fransız mimarına sipariş etmeleridir (...)

Bonatz'ın durumu ise büsbütün başkadır. Teknik öğretimin yapıları başına getirilen bu yaşlı mimar, bağıt ile yüklendiği işlerle uğraşacağı yerde şu veya bu kimsenin yardımı ile, bütün mimarlık işlerimize müdahale eden bir tavır takınmış bulunuyor. Paul Bonatz'ın yüklenmiş olduğu teknik öğretimin işlerini pek de muvaffakiyetle başarmakta olduğu iddia edilemez. Bayındırlık Bakanlığı'na tasdike gelen projelerinin esaslı şekilde rötuş edilmeden, tadilata uğramadan çıkarılmadıklarını da düşünürsek profesörün kendi işlerini bir yana bırakıp, hırsıpiriye kapılarak başka işler peşinde dolaşması; ne ona iş verenlerce hoş görülecek bir şey, ne de bir sanatkara yakışacak harekettir. Namlı

bir mimarın hem de istenilmeden! Projeler teklif etmesi mimarlık mesleğinin çalışma prensiplerin ve usullerine ne dereceye kadar uygun olduğu sorulmaya değer.

Ankara Sergievi'nin bir tiyatroya dönüştürülmesini hotbehot düşünmeden kabul eden, İstanbul Adliye binasının projesini, kazanan mimara yaptırılmasını önlemek için bir yazara fikir ilham edecek kadar ileri giden bu mimara, meslek çalışma talimatını hatırlatmak isteriz.

Almanya gibi bir memlekette yetişmiş olan bir mimarın bu kaideleri iyi bildiği muhakkaktır. Vaziyet böyle iken memleket mimarlarını ve onların teşekküllerini hiçe sayarak ferdi ve şahsi teşebbüsler yapan bu mimarı ayıplıyor, ve mimarlarımızda husule gelen tepkiyi haklı buluyoruz. Paul Bonatz'ın şu veya bu vesilelerle alacağı işleri Türk meslektaşları ile beraber yapacağı hakkındaki propagandasını da sempati ile karşılamıyoruz. Mimarlık işlerimiz eğer müsabaka usulü ile olduğu gibi siparişler ile de yapılacaksa, bunun bir yabancı mimarın eli ile değil, resmi bir organizasyonun yardımı ile yapılmasını doğru buluruz. Bonatz'ın bir iki eski talebesi ile memleketimizde büyük mimarlık işleri almaya kalkışması, aramızda bir imtiyazlı zümrenin doğmasına yol açar ki; memleket sanatı namına bunu tehlikeli bulmaktayız (...) Bizde sanatkardan ziyade bir politika adamı gibi hareket ederek Türk mimarlarını ayırmaya kalkışan Paul Bonatz'ın misafirperverliğimizi suistimal etmemesini temenni ederiz. Bu hareketleri sanat ideolojimize uygun değildir (...)

Yabancı mimarlardan memleket zarar görmüştür. Bir çok şehirlerimiz, bilhassa Ankara bunu teyit eden misallerle doludur. Cumhuriyet devrinin yetiştirdiği genç Türk mimarlığı, ikinci dünya harbinin sonunda imar hamseli başlarken, yeniden bir yabancı rekabeti ile karşılaşmayacağını ümit etmekteydi" açıklamaları o dönem yabancı mimarlara özellikle Paul Bonatz'a karşı olan tavrı anlamamıza yardımcı olacaktır [40].

Akademi'de ve yurt dışındaki okullarda modern mimari üzerine eğitim almış genç mimarlar, ülkedeki genel şartlar dolayısıyla günün koşullarına dayalı olarak İkinci Ulusal Mimari özelliklerini yapılarında kullanmışlardır. Ancak, İkinci Dünya Savaşı bitimi, ülkedeki olumsuz durumların ortadan kalkması ile konut, kent imar planları, kentleşme gibi mimari konularda mimarlar, aldıkları eğitimler etkisiyle A.B.D başta olmak üzere bazı batılı ülkelerdeki yeni mimarlık konularına yönelmişlerdir. Bu yönelim de müttefik

yanlısı yeni siyasetin başlaması, savaş sonrası İngiltere'de yoğunlaşan imar faaliyetlerine olan ilgi, 1947'de Ankara'da Britanya Şehircilik Sergisi ve ABD ile olan ilişkiler etkili olmuştur. 1950'lerde ülkemizde iktidar değişimi ile liberalizmin etkinlik kazanmış ve İkinci Ulusal Mimarlık akımı sona ermiştir [41].

3.8 Ankara'da bahçeşehir tipi konut yerleşkeleri, Bahçelievler ve Saraçoğlu Konutları

Ankara başkent oluşuyla hızlı bir şekilde planlama çalışmalarına başlamıştır. Yapılan planlamalarda kentin konut ihtiyacını karşılamak için konut bölgeleri belirlenmiş ve bu alanlara uygun yapılar tasarlanmıştır. İlk planlamacı, Lörcher, -eski şehir- kale ve çevresinde onarım planı öne sürerken, yeni şehir için hazırladığı projede Konut Mahallelerini tren istasyonunun doğusuna yerleştirmiş ve örnek bir mahalle projesi hazırlamıştır. Bu projede konutlar bir iki katlı son derece az yoğunluklu sıra evlerden oluşurken, her evin kendine özel arka bahçesinin olması ve kamu kullanımı için geniş yeşil alanların ayrılmasına önem vermiştir (Şekil 3.11). Lörcher, planlanmış şehirlerdeki doğayla bütünleşme, özelliğinin ondokuzuncu yüzyıl şehirlerinden ayrılan en önemli özellik olduğunu vurgularken, onun bu görüşü Ankara'nın planlamasında uzun süre etkili olmuştur. Ancak, mimarın tasarladığı konut projesi, hızla artan Ankara nüfusunu karşılayamayacak kadar seyrek, yeşil alanların çok geniş olduğu ve kale çevresindeki onarım planın da pahalı olduğu öne sürülerek Ankara Şehrenameti tarafından reddedilmiştir [20].

Şekil 3. 11 Carl Lörcher Konut Mahallesi [20]

1927 yılında düzenlenen Ankara'nın imar planı yarışmasına mimar Alman Jansen, Brix ve Fransız Leon, katılmış ve 1929 yılında, Atatürk'ünde içinde bulunduğu jüri tarafından, birinci Jansen, ikinci Jausseley seçilmiştir. İki Alman mimarın seçilmesi kararı, Türk-Alman ilişkisini geliştirirken, sadece Ankara'nın değil tüm Türkiye'nin modern konut kültürünün, Alman ekolünde etkilenmesine neden olmuştur. Alman mimarlar, Jansen ve Jausseley'in planları konut açısından iki temel nokta da farklılaşmakta olup, biri kale çevresindeki mevcut konutların kullanılması, diğeri ise yeni konut bölgeleri için tasarlanan tipolojilerdir.

Jaussley, kale çevresindeki önerisinde diğer yarışmacılardan son derece cesur davranarak, masraf ne olursa olsun, sağlıksız koşulların ve düzensiz görünümün düzeltilmesi gerektiğini ileri sürmüştür. Ankara'nın organik sokak dokusundan oluşan, konut dokusunun yıkılıp, yerine düz geniş caddeler, dairesel kavşaklar büyük anıtsal meydanlar önermiştir. Jansen ise kaleyi Lörcher gibi şehrin en önemli sembolü "şehir-tacı" olarak kabul etmiş, onarım önerisi pahalı bulunan Lörher'in aksine bu bölgeye müdahalenin ertelenmesi kararını almıştır. Jansen'in bu yaklaşımı kenti fiziksel olarak ayırdığı gibi bu tutumunun, ileriki uygulama aşamasında da devam etmesi, kentte sosyal olarakta bir ayrıma neden olmuştur. Jansen'in Osmanlı'yı sembolize eden eski şehir çevresindeki çalışmaları erteleyerek, yeni şehir bölgesinde çalışma önermesi yenilikçi Cumhuriyet anlayışına uygun görülmüştür. Ancak, bu görüşteki yenilikçiler, kale çevresindeki Ankara'nın fakir ailelerini onarılmadan eski evlerde geleneksel hayatını sürdürmeye terk etmekle sosyal ayrıma neden oldukları gibi sonu olmayan bir amaç peşinde olduklarını iler ki zamanlarda görmüşlerdir. Jansen'in planladığı yeni şehir, kalenin eteklerinde açık parkları, her aileye özel bahçeleri ve geniş caddeleri ile gelişmeye başlamıştır.

Jausseley ve Jansen'in ikinci ayrıldıkları nokta önerdiği yeni konut tipleridir. Jaussely, kentin merkezine -yoğun bölgelerine- "kapalı sistem", çeperlerine ise "açık sistem" konut tiplerini önermiştir. "Kapalı sistemde", beş katlı bitişik apartman binaları, önde sokaklar, arkada büyükçe ortak avlular yaratacak; "açık sistem" ise bir-iki katlı özel bahçe içine yerleştirilmiş villalardan oluşacaktı. Jansen ise planında ondokuzuncu yüzyılı anımsatan "kapalı sistem" konut bloklarından uzak durmuş, bunun yerine seyrek yoğunlukta geniş yeşil alanlara serpilmiş iki-üç katlı bahçeli, sıra evler önermiştir.

Aslında, bu durum Jansen'in ondokuzuncu yüzyılın Avrupası konut yaklaşımı yerine o dönemlerde Almanya'da gündemde olan Ebenezer Howard'ın Bahçeşehir yaklaşımından etkilendiğini ve Ankara'yı bu şekilde görmek istediğinin göstergesidir [20].

1898 yılında ilk kez Ebenezer Howard'ın "Tomorrow: A Peace Path to Real Reform (Yarın: Gerçek Reforma Doğru Barışçı Bir Yol) kitabında önerilen daha sonra Garden Cities of Tomorrow (Yarının Bahçeşehirleri) kitabında geliştirilen bu kavram, "çekici sosyal fırsatlar ve eğlence yerleri" sunan, ancak konutlardaki yoksun yaşam şartları, yüksek kiraları, ev ve iş arasındaki uzak mesafeleriyle insanı yoran kent ile "zenginliğin ve güzelliğin kaynağı" olan, ancak "toplumsal yaşam açısından sıkıcı" olan kırın birleştirilmesinden oluşmaktadır. Howard'ın kitabı hızlı bir şekilde İngiltere'yi etkilerken ilk bahçeşehirin yapımına 1903 yılında Letchworth'te başlanmıştır [20].

Endüstrileşen Almanya'da "Mietskaserne" adı verilen ışıksız, havasız, dar avlulu daire başına düşen kişi sayısı ve sağlıksız yaşam koşulları dolayısıyla sürekli eleştiri alan, kira kışlaları yerine Ebenezer Howard'ın bahçeşehir konut modeli 1902 yılında etkili olmaya başlamıştır. Bu model hem kentlinin doğayla ilişkisini sağlayacak hem de işçi ve orta sınıfın ucuz toplu konut ihtiyacını karşılayacaktır [20].

Almanya'da yapılan hemen hiçbir bahçeşehir Howard'ın modeline tıpatıp uymamıştır. Howard'ın isteği ekonomik açıdan metropolden ayrı, kendine yeten küçük kentler kurmaktı, ancak Alman Zanaat Atölyesi'ne evsahipliği yapan Dresden'deki Hellerau (1908-1912) haricinde Alman bahçeşehirleri özerk birer konut değil, metropoldeki konut ihtiyacına cevap veren konutlar olmuştur. Almanya'da yapılan uygulamalar doğrultusunda bahçeşehir tanımı bir yandan ilk anlamında olduğu gibi yeni kurulan kent, diğeri ise mevcut şehrin uzantısında kurulan toplu konut yerleşkelerini ifade etmiştir.

Hermann Jansen'in Ankara için hazırladığı hem imar planı hem de kooperatif mahallesi için bahçeşehir kelimesini kullanması, Almanya'da kullanılan bu iki anlamdan kaynaklanmıştır [20]. Jansen'in Ankara için önerdiği bahçeşehir kuramı, 1929 yılında Avrupa'daki metropol hayatı ile uyumlu farklılaşmış bahçeşehir uygulamasından çok, savaş öncesi özgün değerler göz önüne alınarak oluşturulmuştur. Konut bölgesinde

yapacağı çalışmalarda eski şehir kale çevresinde müdahaleyi geciktirmeyi öneren Jansen, onarım için hazırladığı planlarda Hacıbayram, İsmetpaşa, Hacıdoğan gibi yangınlardan zarar görmüş kısımlarda detaylı planlar hazırlamıştır. Önerisinde, iki ve üç katlı sıra evler kesintisiz devam ederek arkalarında avlular oluşturulacak, yıkılmış binaların yerine ise yenileri yapılacaktır (Şekil 3.12) [20].

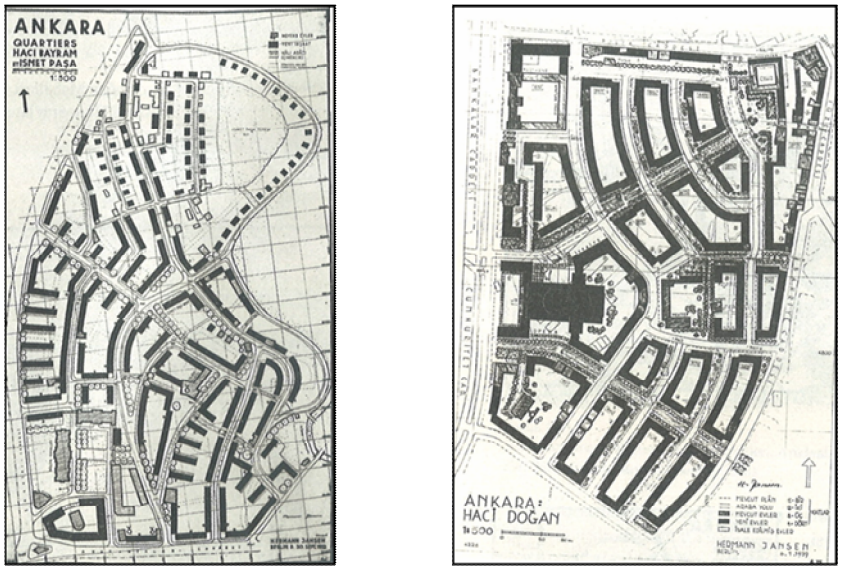

Şekil 3. 12 Hacıbayram ve İsmet Paşa Mahalleleri Onarım Planları, Ankara, 1932 ve Hacıdoğan Mahallesi, Onarım Planı, Ankara, 1939 [20]

Jansen planında yeni şehir için konut mahalleleri, sosyal sınıflara göre ayrılmış, işçi mahallesi kuzeybatıda, müstakil evler ise onun güney tepelerinde konumlandırılmıştır. Kuzeybatıda endüstri bölgesinin yakınına yerleştirilmiş İşçi mahalleleri, için 1936'da hazırlanan ön projenin ilk önerisinde, yarı-özel bir avlu çevresinde toplanan bitişik evler ikincisinde ise, tipolojiden vazgeçip Almanya'da sıkça kullanılan, ekonomik ikiz ya da sıra evleri tercih etmiştir. Bu evler, kuzeydoğu ve kuzeybatı ışığı alan özel büyük arka bahçeleri olan birbirine paralel olarak konumlandırılmışlardır. Ancak Jansen'in bu projesi uygulanmamıştır (Şekil 3. 13) [20].

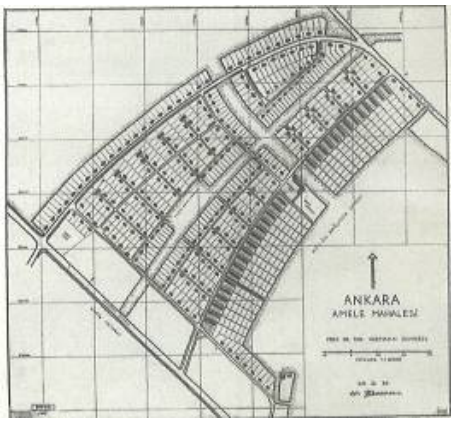

Şekil 3. 13 İşçi Mahallesi, Arazi Planı, 1936 [20]

Ankara'nın orta sınıf aileleri için Jansen, tek ailelik kooperatif konutları tasarlamış olup, Çankırı Caddesi boyunca uzanan Konut Mahallesi (1934), Emlak Bankası Kooperatifleri (1937), Ziraat Mektebi (1937-1938) bunlara örnektir (Şekil 3.14) [20].

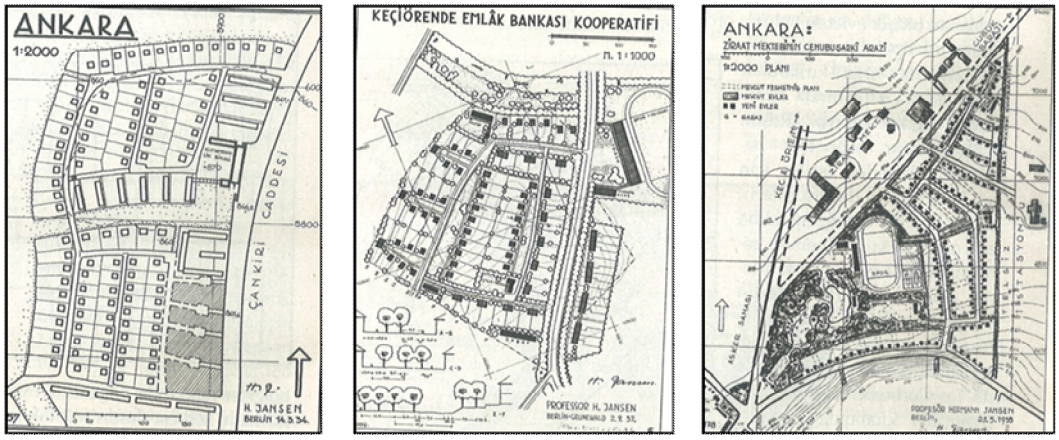

Şekil 3. 14 Çankırı Caddesi Yanı Konut Mahallesi, Arazi Planı, 14.3.1934, Emlak Bankası Kooperatif Evleri Arazi Planı, 2.9.1937 ve Ziraat Mektebi Kooperatif Evleri Arazi Planı, 1937-1938 [20]

Türkiye'nin ilk Bahçeşehir konut yerleşkesi olan Bahçelievler, 1935-1938 yılları arasında Ankara'da inşa edilmiştir. Ankara'nın batısında, hazırlanan imar planın dışında bir araziye yerleştirilen evler, bu bölgenin Ulus ve Yenişehir'e yakınlığına rağmen, uygun fiyatından ve Gençlik Parkı ve Atatürk Orman Çiftliği gibi sosyalleşme alanlarına olan yakınlığından tercih edilmiştir. Arazi seçiminden sonra finansal destek arayışları için, ilk iş plan hazırlamak olmuş, Jansen araziyi dolaşarak, 1935 yılında ilk eskizini hazırlamıştır. Arazinin kenarlarında tek ve ikiz ev, ortalarında sıra evler düşünmüştür. Evlerin tümü birbirine paralel, geniş arka bahçeli ve küçük ön bahçeli büyük parsellere

yerleştirilmiştir (Şekil 3. 15). Arazinin ortasında ortak aktivite alanı, batı ve doğu kısmında büyüme için alanlar ayrılmıştır.

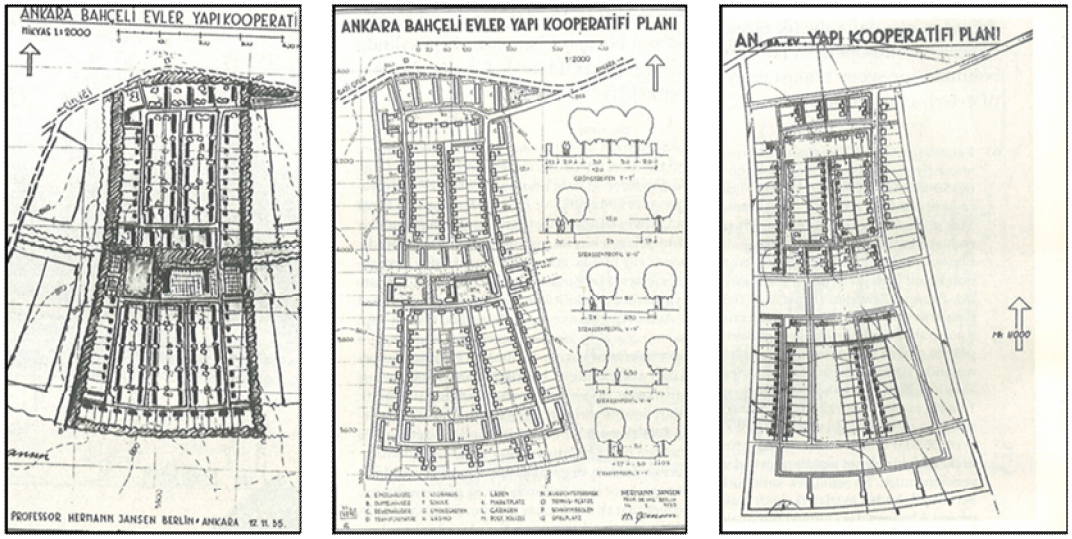

Şekil 3. 15 Bahçelievler Arazi Planı İlk Eskiz 12.11.1935, Arazi Planı 14.1.1936, Uygulamadan Önce Dönüştürülmüş Arazi Planı 1938 [20]

Araziyi satın alan kooperatif üyeleri, isteklerini detaylı belirtince Jansen planını değiştirmek zorunda kalmış, proje daha zengin ailelerin yaşayacağı büyük özel bahçeler içinde daha az yoğunluklu bir yerleşim alanına çevrilmiştir. Ayrıca kooperatif, okul, çocuk bahçesi, market, gazino, iki tenis kortu ve bir yüzme havuzu içeren spor alanları da istemiştir. Bu istekler Jansen'in Türk aileleri için öngördüğü yaklaşımdan uzak, batılı tarz bir mahalleyi yansıtıyordu. Jansen bu durum üzerine 1936 yılında teslim ettiği projedeki, sıra ve tek evlerin yerini değiştirmiş, birkaç sıra evi arazinin kuzey, güney, doğu ve batı çeperlerine koymuş geri kalan kısımlara ise tek evler yerleştirmiştir. Ancak, kooperatif inşaat süresince bu ikinci projeyi de dönüştürerek daha az yoğunluklu bir projeyi hayata geçirmiştir (Şekil 3. 15). Jansen 367 birimlik proje önermesine rağmen kooperatif ancak, daha genişletilmiş parsellere 169 ev inşa edebilmiştir. Yenilediği planda ise Jansen 107 tek, 74 ikiz, 136 sıra ev önermiştir. Yapılar kooperatif üyeleri tarafından seçildikçe, müşterilerin istekleri daha da belirginlik kazanmış ve hiçbirinin ikiz ya da sıra evlerde yaşamak istemedikleri ortaya çıkmıştır. 22 ikiz eve kıyasla 106 tek ve 41 melez (tek/sıra ev) inşa edilen mahallede bütün istekler doğrultusunda Jansen'in zaten seyrek olan tasarısının daha altında yoğunluğa ulaşılmıştır. Bu durumun bir diğer sebebi ise Bahçelievler Kooperatifindeki iç çekişme

sonucunda ayrılanların 1936 yılında Kavaklıdere Güven Kooperatiflerini inşa etmesi de etkili olmuştur [20].

Bahçelievler üyeleri Jansen'e gönderdikleri mektupta "Türk evlerindeki" gibi çok amaçlı odalar değil, her işlev için birbirinden bağımsız birer oda talep etmişlerdir. Bu odalar da Jansen'in hazırladığı divanlar değil, batılı mobilyalar tefriş edilirken; aileler, kapalı avlular değil, açık ve büyük balkonlar, teraslar istemişler mutfak ve tuvaletlerin bu bahçelerde değil evin içine yerleştirilmesini talep etmişlerdir. Ayrıca bütün evlerin modern konfor, (elektirik, gaz, merkezi ısıtma... gibi) sistemlerle donatılacağı sözünü de almışlardır. Geleneksel evlerde sofanın yanında yanan ocak, gibi geçmişe ait bir özellik yapılarda tercih edilmezken, alt katlarda Türk helası ve üst katta büyük kuvvetli bir alafranga banyo istenilmiştir. Tüm üyeler evlerinde hizmetçi ve çamaşır odası isterken bazıları garaj şartı da koşmuştur. Bu tür istekler, Avrupalı lüks bir yaşam tarzına yönelik, Almanya'da kooperatiflerin orta ve işçi sınıfın konut ihtiyacını karşılamaya yönelik özgün yaklaşımının ötesinde olmuştur. Böylece, Türkiye'de Bahçelievler Avrupalı tarzda yaşamak isteyen hükümet memurları için oluşturulmuştur [20].

16 Ocak 1936'da Jansen, Almanya'daki bahçeşehir kategorilerinin aynısı olan 3 tip, tek ev (A tipi), ikiz ev (B tipi) ve sıra ev (C tipi) konut projelerini teslim etmiştir (Şekil 3.16, 3.17, 3.18). Bu evler üç ve altı odalı olarak tasarlanmış olup, bunlara daha sonradan müşterilerin istekleri doğrultusunda sıra ve tek evlerin karışımı (D tipi) konutu da eklemiştir. Mimar yaptığı proje için hazırladığı raporda konutların, "bütüncül", sessiz, yalın bir karaktere sahip olacağını, iç çözümlerinde işlevsel, hesaplı, randımanlı birçok modern gibi görünen villaların, apartmanların aksine kullanımda gerçekten modern bir tasarım olacağını savunmuştur.

Ancak, Jansen yaptığı çalışma da Almanya'dakilerden farklı olarak, tasarımlarında yerel mimari öğelere de yer vermiştir. Tek ev (A tipi) konutlarda mahallede bütünlük etkisi yaratmak için iki komşu evi bütün bir kat yüksekliğinde duvarla birleştirip, arkada özel bir avlu oluşturması ve buraya da çeşme küçük bir kış bahçesi, örtülü bir teras ve pergola yerleştirmesi buna örnek gösterilebilir. Ya da "Türk evlerinin" en belirgin özelliği olan ikinci katta oluşturulan sokağa bakan çıkmaları, ikiz evlerde (B tipi) dış sofaları andıran büyük balkonlarda, sıra evlerde ise (C tipi) çıkmalarda uygulaması buna

örnektir. Jansen'in bu çalışmaları müşteriler tarafından ilgi görmemiş, kooperatif üyeleri bu yaklaşımdan rahatsız olmuş ve Jansen'i muhafazakarlıkla suçlamışlardır. Çünkü onlar, "geleneksel Türk evin"den tamamen farklı modern Avrupai konutlarda yaşamayı istiyorlardı. Aslında bu yaşam, onlar için sosyal statü olarak "halktan" daha üstün olduklarının kanıtı olacaktı [20].

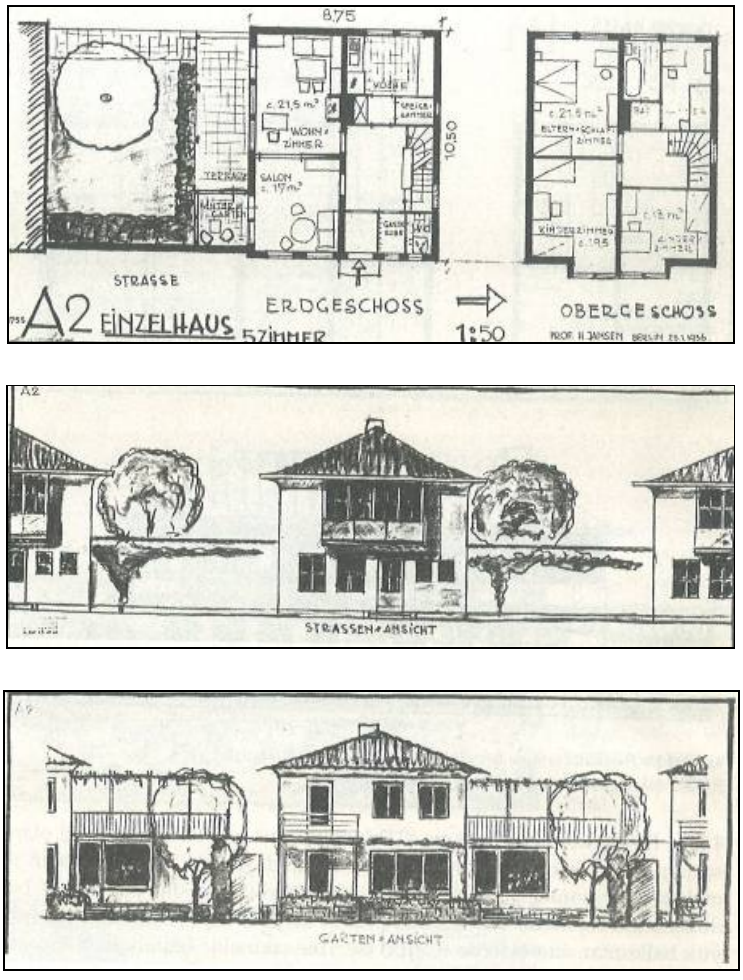

Şekil 3. 16 A(2) tipi evler, Bahçelievler, 5 odalı tek ev [20]

Jansen yaptığı çalışmalar doğrultusunda kendisini muhafazakar olarak suçlayanlara,

"*Evlerin geleneksel Türk tarzında planlandığı yolundaki yorumunuz hiç de doğru değil. Binaların iç düzenlemesi çağdaş fikirlere göre geliştirilmiş ve evlerin içi dış cepheye yansıtılmıştır. Modern yaşam tarzı, konutların nerede yapıldığına, örneğin Almanya, İtalya ya da Türkiye'deki konumuna duyarsız değildir; iklimsel şartlar ve halkın hayat tarzı ne kadar farklı ise, düzenleme de o kadar farklı olacaktır. Almanya ve diğer*

ülkelerde on yıl önce rağbet gören, bugün Türkiye'deki çoğu binanın takip ettiği beynelmilel stil, Almanya'da şu anda olduğu gibi Türkiye'de de on yıl içinde kaybolacaktır. (...) Örneğin çıkma, odanın içine mümkün olduğunca ışık ve hava almak ve tüm kenarlardan güzel bir manzara görmek için yerleştirilmiştir. Ayrıca, her evde tekrarlanan bir motif olarak, tüm yerleşkede bütünleşmiş bir karakter ve hoş bir etki yaratmaktadır." sözleriyle karşılık vermiştir.

Jansen, kooperatif kullanıcılarının, sahip oldukları doğu kültürünü değil de, batılı modern yaşam biçimini tercih etmekle, kendilerini doğru temsil etmediklerini düşünmüştür. Bahçelievler çalışmasında kullanıcılar kendi istedikleri gibi bir proje hazırlatmayı başarsa da onların halkın sadece küçük bir kısmını temsil ettiğini savunan Jansen, yaptığı çalışmayla kendinin doğu halkının hakkını, "halktan" daha iyi koruduğunu da iddia etmiştir [20].

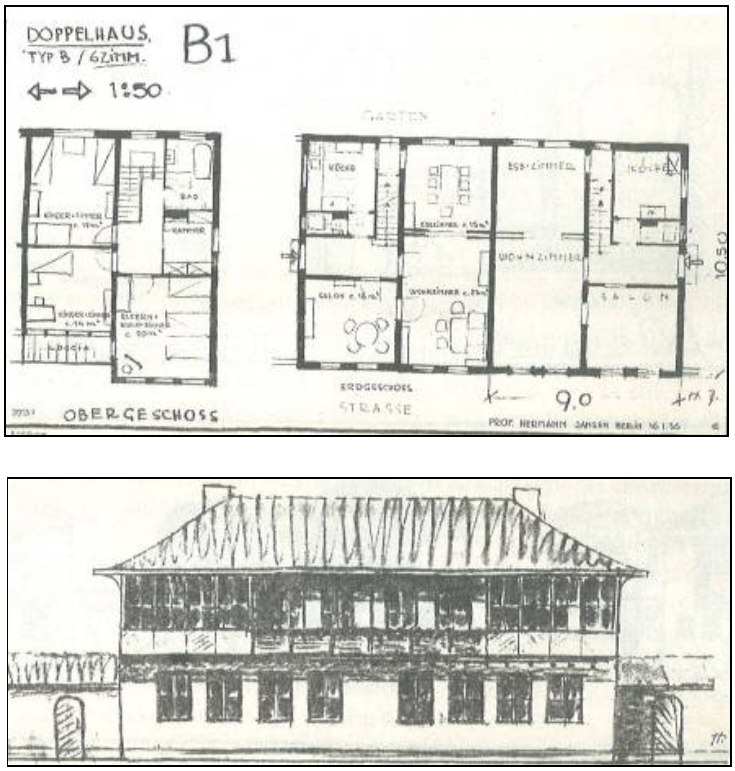

Şekil 3. 17 B(1) tipi evler, Bahçelievler, 6 odalı ikiz ev [20]

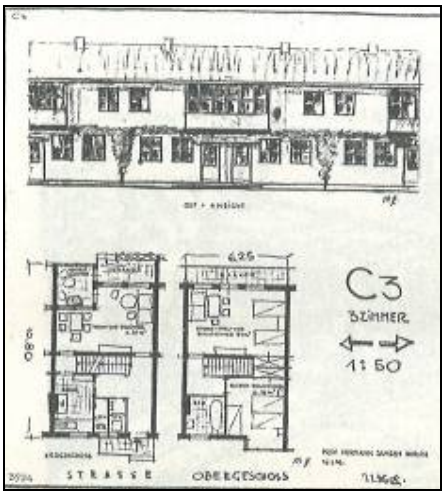

Şekil 3. 18 C(3) tipi evler, Bahçelievler, 3 odalı sıra ev [20]

Jansen, birçok düzenleme ile projeye son halini vererek, 1936 yılında projeyi teslim etmiştir. Bu proje kooperatif üyelerinin istediği gibi "geleneksel Türk evlerini" anımsatan bütün özelliklerinden arındırılarak oluşturulmuştur. Çıkmalar kalkmış, ikiz evlerde eritilen dış sofalar, kütle dışında balkon oluşturacak şekilde düzenlenmiştir. Ayrıca bu teslimde Jansen, projeye sıra ev (D tipi) ya da zincirleme evler denilen, Avrupa bahçeşehir mesken tipleri ile "geleneksel Türk evlerinin" melezi olan bir tip daha eklemiştir. Bu evler iki sıra çatı eğimleri ile sıra evlerden, her evin dokudan ayrılan özerk kütlesi ile tek evlerden ayrılırken evleri birbirine "geleneksel Türk evini" anımsatan avlu ile bağlamak Jansen'e göre melezleşmenin nedeniydi.

İnşaat başladığı zaman, arazi yerleşimi ve konutların iç düzenleri Jansen'in projesinden tamamen farklı olmuştur. 1936 Nisan ayında kooperatifin, Türkiye ile Berlin arasındaki iletişim kopukluğu nedeniyle, uygulama projelerindeki kalan detayları bir yerel büroya çizdirme kararı alması sonucunda, yapılan uygulamaların Jansen'in projelerinden farklı kullanıcıların isteklerine yönelik olduğu görülmüştür. İki yıl sonra uygulanan projelerin çizimleri Jansen'e ulaştığında mimar bazı tiplerin tamamen yok olduğunu, bazılarının ise büyük ölçüde değişime uğradığını görerek hayal kırıklığına uğramıştır. Projeler, yerel mimarların elinde batılı tarz özellikler oluşturacak şekilde değiştirilmiş, bu durum Bahçelievler'i yabancılaştırıcı çeviri ortamına sürüklemiştir [20].

Bahçelievler'in özgün evlerinden hiçbiri günümüze ulaşmamış olup, İlhan Tekeli ve Selim İlkin bu durumu mahallenin inşaatından sonra geçirdiği değişim ve yok oluşlara

bağlamıştır. Kooperatif kullanıcılarının evlerini genişletmek için Belediye'ye başvurması, Bahçelievler yakınına yeni yapılan kooperatiflerin bir, iki kat daha yüksek yapı izni alması, 1957 yılı imar planının bu caddede kat yüksekliğini beş kat, sokaklar boyunca dört kata kadar çıkılması iznini vermesi sonucunda, Bahçelievler üyeleri evlerini tek tek yıktırarak yerine yüksek katlı apartmanlar yapmayı tercih etmişlerdir [20].

1957 yılı imar planının yüksek yoğunluklar sağlaması dışında Bahçelievler'in korunamamasının nedeni, üyelerin mahallenin bütününde değil de sadece sahip oldukları evlere karşı duydukları sorumluluktan kaynaklanmıştır. Üyeler aldıkları evlerin borçlarını ödedikten sonra, kooperatif ile ilişkilerini kesmiş, evlerinde yapabilecekleri her türlü tadilat, onarımda serbest kalmışlardır. Bu durum o dönem artan emlak fiyatlarında dengesizliklere yol açmıştır. Bahçelievler kooperatifi için arsanın satın alınmasından sonra, bu bölge değerini ikiye katlamış ve daha sonraki dönemlerde bu artış hızlanmıştır. Tekeli ve İlkin bu durumun, arsa spekülasyonuna karşı ailelere ucuz evler sağlamak için tasarlanan Bahçelievler kooperatifini amacından saptırmış olduğu görüşündedir. İnşaatı üzerinden otuz yıl geçmeden Bahçelievler mahallesi kooperatif üyelerinin çıkarcı zihniyetleri ile yok olmuştur. Bahçelievler'in ve sonrasında birçok kooperatif mahallelerinin yıkılması sonraki dönemlerin koruma bilincinden, etkin örgütlenme ve siyasi disiplinden yoksun olmasıyla açıklanmıştır [20].

Bahçelievler Yapı Kooperatifi Ankara'nın örnek yerleşkesi olmuş, 1940-1950'den sonra benzer tasarım ilkeleri ile birçok yerleşkeler kurulmuştur. Bu şekilde Ankara'nın batısında birçok küçük bahçeşehirler inşa edilerek, 1945 yıllarında Türkiye genelinde kırk beş yapı kooperatifi kurulmuştur. Ancak, bu dönemde yapılan bahçeşehirler Bahçelievler'in aksine o dönemin mimari uslubuyla "geleneksel Türk evinin" melezleştirilmesiyle oluşturulmuştur. Ankara'da mimar Paul Bonatz tarafından inşa edilen Saraçoğlu Mahallesi buna örnektir.

Şükrü Saraçoğlu Memur Evleri, Jansen'in Bahçe Şehir fikrinin aldığı en son biçimdir. Bahçelievler örneğindeki gibi, geniş arka bahçeli ve küçük ön bahçeli birbirini takip eden paralel konut bloklarından, oluşmaktadır. Konutlar 8 tip (Bkz. 4.2) olup, bahçe içinde müstakil evlerden oluşan Bahçelievler'e alternatif olarak iki, üç, dört katlı çok aileli bloklardan oluşmaktadır. Bahçelievler örneğinde olduğu gibi arazinin ortasında

ortak aktivite alanları için ayrılmış, parklar, yeşil alanlar, bulunurken, alana okul, Bonatz'ın tasarımında gazino binası olarak düşünülmüş olan kütüphane ve kaymakamlık binaları gibi sosyal ve kültürel hizmet birimleri de eklenerek mahallenin modern bir görünüm kazanması amaçlanmıştır (Bkz. 4.1). Ancak; bu dönemde yerel kullanıcı, on sene önce "Avrupalı bir mahallede" oturmakla gurur duyan Bahçelievler hükümet memurlarının tersine "modern bir Türk mahallesi"nde yaşamak istediği için, Mimar Paul Bonatz tasarımlarında çıkma, saçak, kafes gibi "Geleneksel Türk evi" mimari özellikleri yapılara uyarlamıştır. Bu çalışmaları yaparken Jansen'in Bahçelievler için tasarladığı ilk önerilerinde olduğu gibi dış cephede geleneksellik yansıtılırken iç düzenlemelerde modern konfor (elektirik, gaz, merkezi ısıtma... gibi) sistemler ve tefriş elemanları da düşünülmüştür [20].

BÖLÜM 4

SARAÇOĞLU MAHALLESİ ÇEVRESEL ve MİMARİ ÇÖZÜMLEMESİ

4.1 Saraçoğlu Mahallesi'nin Çevresel Açıdan Değerlendirilmesi ve Günümüzde Karşılaşılan Problemler

Ankara'da ulus devletin oluşturduğu ilk toplu konut projesi olan Saraçoğlu Mahallesi, gerek konutlar gerek sosyal ve kültürel hizmet birimlerinin bir araya getirdiği bütünlük içinde modern bir mahalle görünümdedir [20]. Bonatz, yaptığı çalışmada yapı bazında geleneksel unsurları göz önüne almış olsa da şehircilik açısından, bina girişlerini birbirine yönlendirilmesiyle yaşayan şehir sokakları, özgün tasarımında mahallelinin sosyalleşmesi amacıyla tasarlanan yapı blokları, çocuk bahçesi, oyun alanları gibi sosyal kültürel hizmet birimleri ile "modern mahalle" oluşturmayı amaçlamıştır. Bonatz'ın tasarımında modern mahalle anlayışıyla, sosyal ve kültürel hizmet birimleri olarak mahalleli için tasarlanan yapılar daha sonra kentin ihtiyaçları doğrultusunda işlev değiştirerek günümüzde, tüm kentin hizmetine verilmiştir [31].

300 x 500 m'lik arazi üzerine konumlanan, mahalle de; birbirini takip eden iki, üç ve dört katlı, çok aileli konut bloklarında "geleneksel Türk evi" biçimsel öğelerinin abartısız olarak uygulanması mahallede bir dil birliği oluştururken, Bonatz'ın çizdiği renkli perspektiflerde bu konutların Ankara kalesinin akılda kalıcı manzarasını engellemeyecek şekilde topoğrafyaya uygun -yüksek blokların tepede, alçak ve küçük blokların çukurda- yerleştirilmesi de şehircilik açısından olumlu bulunmuştur [20]. (Şekil 4.1, Şekil 4.2).

Yapıların topoğrafyaya uyumları konusunda Orhan Alsaç ve Zeki Sayar 1946 yılında Arkitekt dergisi'nde şu ifadelerde bulunmuşlardır.

Sayar, bu durumu "*Mahalle şehirciliği arazinin topoğrafik imkanlarından faydalanılmak suretiyle iyi hal edilmiştir. Sahanın çukur yerlerine küçük ve kat adedi az apartmanların yerleştirilmesi, tepeciğe yüksek blokların konulması, yapı grupları içinde kademeler yaratmakta bu suretle perspektifini zenginleştirmekte ve tepeyi bu kitle içinde taçlandırmaktadır (...) İyi bir şekilde hal edilen vaziyet planı hilafına blokların oryantaston nazarı dikkate alınmadan gelişigüzel konulduğu, yalnız dış mimari tesir arandığı, küçük bir tetkikten anlaşılmaktadır*."sözleriyle ifade ederken, Alsaç, bu durum için "*Mimar çukur olan kısımlarda az katlı, yüksek olan kısımlarda da çok katlı binalar koymak suretiyle arazi vaziyetini tebarüz etmiş ve aynı zamanda Bakanlıklara yakın olan evleri umumiyetle pek yüksek yapmayarak lüzumsuz bir rekabetten kaçınmıştır*." demiştir [42], [43].

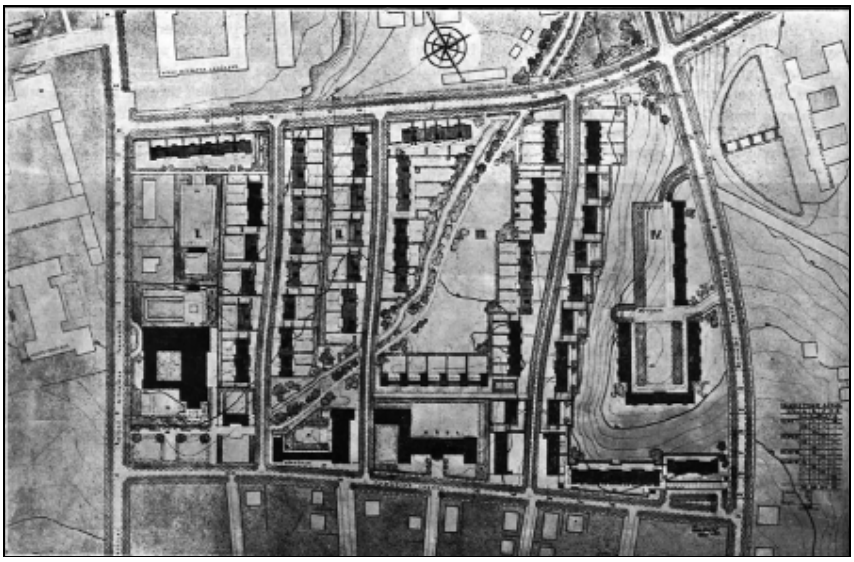

Şekil 4. 1 Saraçoğlu Mahallesi Vaziyet Planı, 1946 [42]

Şekil 4. 2 Saraçoğlu Mahallesi Maket [42]

01.06.2011-01.06.2012 tarihleri arasında mahallede yapılan çevre çalışmasında mevcut yapıların, araç ve yaya yollarının, otoparkların, açık alanların, koruma altındaki ağaçların, kentsel donatı elemanlarının (sokak lambaları, merdivenler...) yerleri belirlenmiştir (Ek-A-1).

Mahallede yapılan kat adedi analizinde, koruma altındaki yapıların az katlı (2, 3, 4 katlı), sonradan yapılmış Milli Müdafaa Caddesine bakan yapıların (5-19 kat arasında değişen) yüksek katlı yapılar olduğu ve hemen hemen her yapının bodrum katının olduğu görülmüştür (Ek-A-2).

Mahallede yapılan işlev analizinde, koruma altındaki konut yapılarının bodrum ve zemin katlarının çoğunlukla konut olarak kullanıldığı görülmüştür. İstisna olarak, 3.Cadde (95.Cadde) ve 1.Cadde (93. Cadde) üzerinde konutların zemin katları farklı işlevlere hizmet etmektedir. 3.Cadde (95. Cadde) üzerinde Kumrular Caddesi'ne bakan 1 ve 2 Nolu konut bloklarının zemin katları ticaret amaçlı olarak kullanılmaktadır (1'Nolu konutun zemin katı eczane, pastane ve boyacı gibi dükkanlara çevrilmiştir. 2'Nolu konutun zemin katı ise çiçekçi, kırtasiye ve lastikçi olarak kullanılmaktadır). 1.Cadde (93.Cadde) 6 Nolu konut bloğu tamamen sağlık amaçlı olarak Başbakanlık Kurum Tabipliğinin kullanımına verilmiştir. Yine aynı cadde üzerinde 5'Nolu konutun zemin katındaki dairesinden biri Namık Kemal İdari Amirliği olarak kamu hizmeti vermektedir. Koruma altındaki Namık Kemal İlköğretim Okulu eğitim amaçlı hizmet verirken, okulun bir bölümü ise Çankaya Belediye'si Sosyal Dayanışma ve Yardımlaşma Vakfı olarak kamu hizmeti vermektedir. Adnan Ötüken Halk Kütüphanesi haftanın her günü belli saatlerde açık olarak eğitime hizmet etmektedir. Yine koruma altındaki Çankaya Kaymakamlık Binası hafta içi her gün belli saatlerde kamuya hizmet vermektedir. Alanda yapıldığı dönemde açık alan olarak tasarlanan kısımlara sonradan inşa edilen kamuya hizmet veren Çankaya Belediyesi Ek Binası, eğitime hizmet veren Namık Kemal İlköğretim Okulu Spor Salonu ve yapım tarihi belli olmayan trafo teknik yapısı da mevcuttur. Milli Müdafaa Caddesi'ne bakan sonradan yapılmış Toprak Mahsulleri Ofisi, Vakıflar Genel Müdürlüğü, Türkiye İhracat Bankası, SSK ve Yargıtay Ek Binası yapıları kamuya hizmet etmektedir Burada ayrıca inşaat çalışmasından dolayı boş olan Adalet Bakanlığı Ek Binası'da mevcuttur (Ek-A-3a). Yapıların Normal katları için

yapılan işlev analizinde ticaret fonksiyonu haricinde tüm diğer fonksiyonların zemin analiziyle aynı olduğu görülmüştür (Ek-A-3b).

Mahallede yapılan yapım sistemi analizinde, koruma altındaki yapıların karma sistemde, taşıyıcılar tuğla duvar, döşemeler betonarme olarak inşa edildiği görülmüştür. Yapım tarihi belli olmayan trafo binası yığma sistemle inşa edilirken sonradan alana eklenmiş, Çankaya Ek Binası, Namık Kemal Spor Salonu, Toprak Mahsulleri Ofisi, Vakıflar Genel Müdürlüğü, Türkiye İhracat Bankası, SSK, Adalet Bakanlığı Ek Binası ve Yargıtay Ek Binası betonarme yapım sisteminde inşa edilmişlerdir (Ek-A-4).

Belediyeden alınan tapu mülkiyet verileri doğrultusunda, koruma altındaki tüm yapıların (Konutlar, Namık Kemal İlköğretim Okulu, Adnan Ötüken İl Halk Kütüphanesi, Çankaya Kaymakamlığı) Maliye Bakanlığı Hazinesinde olduğu diğer yapıların ise bağlı ve kullanımında olduğu resmi kuruluşlara ait olduğu görülmüştür. Çankaya Belediyesi Ek binası Büyükşehir Belediyesine, Yargıtay ve Adalet Bakanlığı Ek binası Adalet Bakanlığına bağlıdır. SSK, Vakıflar Genel Müdürlüğü ve Türkiye İhracat Bankası, T.C Toprak Mahsulleri Ofisi yapıları kullanımında olduğu resmi kuruluşlara aittir (EK-A-5).

Mahallede yapılan yapı parsel oranı analizinde, adaların (alan hesaplama kolaylığı açısında 4 bölüme ayrılarak incelenmiş, her bölüme giren adalar bir arada hesaplanarak çalışılmıştır. 1.Bölüm 5364+5365+5366 Ada, 2.Bölüm 7220 Ada, 3.Bölüm 5361 Ada, 4.Bölüm 2940 Ada) taban alanı katsayılarının 0.2-0.4 arasında değiştiği, yoğunluğu belirleyen kat alanı kat sayısının ise 0.6-0.7 arasında değiştiği, ancak sonradan eklenmiş resmi yapıların çoğunlukta olduğu 2940 Ada'da Kaks değerinin 2.5'a kadar çıktığı hesaplanmıştır. Bu hesaplamalar doğrultusunda tasarlandığı dönemde açık alan olarak tasarlanan 2940 Adaya sonradan eklenmiş resmi yapıların yoğunluğun ciddi şekilde artırdığı görülmektedir (Ek-A-6).

Mahalle'nin tescil kronolojisi, ilk olarak 6.12.1978 yılında Adnan Ötüken İl halk Kütüphanesi (Eski Milli Kütüphane), daha sonra 8.06.1979 yılında konutlar, Kumrular Cadde'sindeki tarihi çınar ve kestane ağaçları da (ağaçların korunmasında üzerine plaka konulması istenmiştir.) dahil olmak üzere mahallenin tamamının korunmasına karar verilmiştir. Bu kararda 2.3.1993 yılında alınan kararla alanı bütünleyen diğer tescilli

yapılarla aynı dönem ve uslup özelliklerini taşıyan Çankaya Kaymakamlığı ve Namık Kemal İlköğretim okulu (Eski Namık Kemal Ortaokulu)'nun tesciline karar verilmiş ve Kumrular Caddesi'ndeki ağaçların üzerine plaka konulmuştur (Ek-A-7).

Mahallede korunması gereken kültürel ve doğal değerler, özgün değerlerini büyük ölçüde koruyan konut ve kamu yapılarının yanı sıra, tüm tarihi çınar, kestane ağaçları ile yeşil alanlar olarak belirlenmiştir (Ek-A-8).

Mahallede yapılan çalışmada kapı numaraları her sokakta 1'den başlayarak tek ve çift sayılar verilerek oluşturulmuştur (EK-A-11).

Mahalle'de yapılan çevre analizleri doğrultusunda karşılaşılan problemler, aşağıda detaylı olarak incelenmiştir.

Mahallenin özgün tasarımında büyük ölçüde açık alan olan 2940 Ada'nın sonradan yapılan yüksek katlı resmi yapılarla değiştiği görülmüştür. Bu yapılar ezici yükseklikleri ile mahallenin algılanabilirliğini yok ettikleri gibi, mahallede ciddi yoğunluğa da neden olmuşlardır (Şekil 4. 3).

Şekil 4. 3 Mahalle'nin algılanabilirliğini yok eden yüksek katlı yapılar, 2012

Mahallede yapılan çevresel analizler doğrultusunda mevcut araç yollarının trafik yoğunluğunu kaldıramadığı, özellikle mesai saatlerinde ciddi sıkıntılar yaşandığı görülmüştür. Yalnız tek araç girişine izin veren 93(1). Cadde'ye dolmuş güzergahının da alınmış olması, mahallelinin zaten karşılanamayan ulaşımını iyice zorlaştırmıştır. Dolmuşların gerek trafik yoğunluğu, gerek ses, gürültü, toz kirliliği mahallelinin en çok şikayet ettikleri konulardandır (Şekil 4. 4).

Şekil 4. 4 93(1).Cadde mesai saati dolmuş trafik yoğunluğu, 2012

Mahallede görülen bir diğer problem arabalar için yeterli park yerinin olmamasıdır. Arabaların kaldırımlara park etmesi yaya kullanımını zorlaştırırken, bu durumdan bir grup insanların (değnekçilerin) kazanç sağlamaya çalışması mahalleliyi bunaltmıştır (Şekil 4.5).

Bu sıkıntıyı çözmek amacıyla Namık Kemal İlköğretim okulu bahçesinin bir kısmı paralı otoparka çevrilmiş ancak, okul çalışma saatleri boyunca parkın açık olması bahçenin kullanımını zorlaştırmıştır (Şekil 4.6).

Şekil 4. 5 93(1). Cadde ve 95.Cadde (3)'de park halindeki araç yoğunluğu, 2012

Şekil 4. 6 Namık Kemal İlköğretim okulu bahçesi, 2012

Mahallede karşılaşılan problemlerden bir diğeri ise, güvenlik sorundur. Lojmanların ön ve arkalarında bulunan geniş bahçeler, belli saatlerden sonra evsizlerin, alkoliklerin uğrak noktası olmuş ve binaların giriş katları sürekli soyulmaktadır. Bazı bina kullanıcıları kendi çabalarıyla yapılarına güvenlik sistemleri taktırsa da veya arka bahçelere geçişi engellemek amacıyla, teller, kilitler kullanılsa da mahalle genelinde bu sorun çözülememiştir. 20.09.2011 tarihinde, Kumrular Caddesi, Çankaya Kaymakamlığı önünde 5 kişinin ölümü 13 kişinin yaralanmasıyla sonuçlanan bombalı saldırı da bu alanda ciddi bir güvenlik problemi olduğunu bir kez daha gözler önüne sermiştir (Şekil 4.7) [44].

Şekil 4. 7 Ankara Kızılay, Kumrular Caddesi patlaması, 2011 [44]

Bütün bunların yanında mahallenin genelinde görülen bakımsızlık ve çevre kirliliği de göz ardı edilmeyecek sorunlar arasındadır (Şekil 4.8). Maliye Bakanlığı başta olmak üzere çeşitli kamu kuruluşlarının kullanımında olan mahallede, karşılaşılan sorunlara karşı kurumların ortak hareket etmemeleri ve her kuruluşun problemler için alınacak önlemleri bir diğerine bırakması bu sorunları sürekli kılmaktadır.

Şekil 4. 8 Kumrular Caddesi'ne bakan 7-9 nolu konut blokları arası boşluk, 2012

4.2 Saraçoğlu Mahallesi'nin Mimarisi, Değerlendirmeler ve Günümüzde Karşılaşılan Problemler

Saraçoğlu Mahallesi yapıları, arazi üzerine konumlanma, cephe düzenlemeleri ve plan şemalarıyla II.Ulusal Mimarlık Dönemi ilham kaynağı olan "eski Türk evi" anlayışına göre tasarlanmıştır. Yapıların cephelerinde görülen çıkmalar, geniş saçaklar, pencere biçimleri ve saçtan yapılmış kafes desenli balkon korkulukları geleneksel Türk evi biçimsel öğelerinden etkilenildiğini göstermektedir (Şekil 4.9) [41].

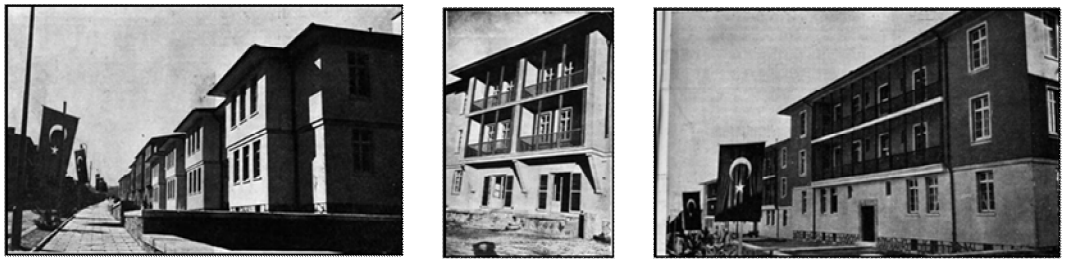

Şekil 4. 9 Saraçoğlu Mahallesi'nden örnekler, 29.10.1945 [42]

Saraçoğlu Mahallesi, özgününde tek aile konutu olan "Türk evi"nin, yeni kurgulamayla "modern" kullanıcıya çok katlı konut blokları olarak uyarlanmasıyla oluşturulmuştur. Mahalledeki konutlar biçimsel olarak geleneği temsil ederken, özelleşmiş fonksiyonları dönemin modern ihtiyaçlarını karşılamaya yönelik tasarlanmıştır [31].

Bonatz'ın Saraçoğlu'ndaki çalışması, yapıldığı dönem Türk medyasının çok ilgisini çekmiş ve açılış töreni tüm etkili gazetelerde ön sayfada basılmıştır. Bakan'ın mahalle için övgülü sözleri ise uzun uzun yayımlanmıştır. Ulus Gazetesi'nde Maliye Bakanı:

"*Geçen yıl bugün, burada bir kır dekoru içinde toplanmış ve manası hacminden çok geniş olan bu tesisin temel taşını koymuştuk. Aradan tam bir yıl geçti. O kır dekoru şimdi gözlerimizin önündeki mamureye çevrilmiştir. Aziz Cumhurbaşkanımız İnönü'nün ifadeleriyle; bütün vatandaşlar için eşit hakların yurdu ve insanlık ailesinin de faydalı bir yardımcı uzvu olarak ilerlemeyi emel bilen Türkiye'mizde gerçekleşmeye başlayan büyük bir davanın cephe görünüşüdür ki, aynı zamanda Cumhuriyet'in yapıcı hamlelerindeki hızın ve azmin maddeleşmiş bir cihhetini teşkil etmektedir.*

Bir yıl içinde 142 ev, sadece bir bayındırlık hamlesinden ibaret değildir. Medeni ve demokrat bir vatan, kendi üzerinde yaşayan vatandaşa da hiç olmazsa, bir ağaç kadar duraklı olabilmek vasfını verebilmelidir."

Orada bulunan T.I kısaltmasıyla yazan gazeteci ise yepyeni, tertemiz ev sıralarına bakarak şöyle diyordu: "*İlk defa modern, fakat Ankaralı bir mahalleye girdiğim hissini duyuyorum. Evlere verilen yön, hava ve güneş alma durumu, balkonların önünde modernleştirilmiş kafeslerden yanaşıklı kenarlıklar, itidali aşmayan saçaklar, hatta tahta kapıların bölmeleri memleket zevkinde bir uyarışa delalet ediyordu. Bu binalarda bol güneşli ülkelerde Türk mimarisinin asil bir karakteristiği olan geniş saçakları çizilmiş görüyoruz. Bir tarafına doğru bakıldığı zaman Ankara Kalesi gözüken bu yeni mahalle, tarih önünde yeni ve çok manalı bayındırlığa doğru yol alan geleceğimizin bir başlangıcı oluyor*" [45].

"*Dünyaca tanınmış sanatkar mimar Paul Bonatz tarafından Bakanlıklarımız yakınında yapılan ve yükselen mahalle daha uzaklardan rengi ve şekliyle göze çarpmaktadır. Mahalleye dağılış sırasıyla yukarıdaki evler pembeye kaçan bir renk, onun altındakiler açık kiremidi ve daha alttakiler açık sarı bir renkteler. Pencereleri fildişi beyazdır. Zarif*

balkonlara hakim olan renk de koyu kiremittir. İlk sıranın panjurları beyaz, arada bahçe sahası bırakan diğer iki sıranın panjurları kırmızıdır.

Mahalleye daha girerken, eski Türk evlerinin geniş, ferah, yürek açıcı havası duyulmaktadır. Kısaca evlere Türk ruhu hakimdir ve Saraçoğlu Mahallesi mimarlarımızın kafasını yormasını her fırsatta temenni ettiğimiz modern milli Türk mimarisinin güzel bir örneğini vermektedir" [45].

Çeşitli dergilerde mimarlar ise bu ilgiden duydukları rahatsızlıkları ve proje hakkındaki yorumlarını yazmışlardır. Bu konu hakkında en çok eleştiri Zeki Sayar ve Orhan Alsaç tarafından yapılmıştır. Yapılan eleştirilerin yüksek dozda olması, yabancı mimarlara özellikle Mimar Paul Bonatz'a duyulan tepkiden ve devletin memurları için hazırlanacak bu projenin Türk mimarlarından ve mimarlığından esirgenerek bir yabancının elinden çıkmış olmasından dolayıdır.

Sayar, "*Bu binalar gelecekteki binalarımıza örnek oluşturmuyorlar. Saçakları ve konsolları ve betonarme bir bünye içindeki takma saç sütunları, yine saçtan kafes örgüsü parmaklıkları ile bu yapıların benzerlerini biz çok önce görmüştük. Bunlar Vedat ve Kemalettin Bey'lerden sonra açılan mimari çığrında yapılmış kötü numunelere benzemektedirler*" biçiminde yaklaşıma tepki göstermiştir." [42].

Alsaç, "*Eski Türk evlerinin tesiri altında kalmış bir yabancının onlara benzetmek kaygısıyla uğraştığı ve bunun için bir çok fedakarlıkta bulunduğu derhal görülmektedir (...) Ulus gazetesinde çıkan ve söylenenlere göre mimarın bizzat yazıp bürosunun şefi Fasih Metiğile imzalattığı yazı da açıkça söylediği gibi Türk evlerine benzetme isteği ile binaların içi her vakit dışına feda edilmiştir (...) Kanaatimizce bu doğru değildir. Yabancı bir mimar için enteresan olabilir. Veya memleketimize gelmiş seyyahların bu mahalleyi gezerken hoşlarına gidebilir. Fakat evin içinde oturanların rahatları pahasına böyle bir fedakarlık yapmak doğru olamaz. Evvela içinde oturanlar düşünülerek tasarlanmalıdır. Hiç bir memur aradan kısa bir zaman geçtikten sonra evinin dış görünüşüyle ilgilenmeyecek, buna karşılık evin kullanışlı olmadığını her gün görecek ve rahat edemeyecektir. Bu dış görünüşe her şeyi feda etmekle muvaffak olmuş da sayılmaz. Çünkü o sonradan takma direkler Türk mimarisinin yanlış anlama birer sembolü olarak kalacaktır. Hiç bir Türk eserinde süs olsun diye konmuş bir unsur bulunmaz. Eski Türk*

mimarları bize bıraktıkları güzel ve kıymetli eserlerde inşaat unsurlarını güzel göstermek, onları sanki süsmüş gibi kullanmak lazım geldiğini öğretmişlerdir. Eski Türk eserlerinde hakikaten yük taşımayan hiç bir direk hiç bir kiriş bulunamaz. Halbuki bu direklerin sonradan takıldığını biz gördüğümüz için değil konuşlarından da anlaşılıyor ki bunlar yük taşımamaktadırlar. Hemen yanında veya hemen arkasında kalın bir duvar varken direğe yük taşıtmak zaten lüzumsuzdur. Sonra bunların demir oluşları da manasızdır; pekala ahşap olabilirlerdi. O zaman hiç olmazsa sıcak da olurdu. Şimdi balkonda duran birisi bunlara yaslanamıyor, demirin sert soğukluğu buna mani oluyor. Aynı şeyleri direklerin arasındaki kafese benzetilmiş korkuluklar içinde düşünüyoruz. Saçtan yapılmış bulunan bu kafeslerde kalınlık pek az olduğundan, aslında belki lüzumundan fazla sağlam oldukları halde bu incelik insana bir emniyetsizlik vermektedir. "sözleriyle eleştirmektedir [43].

Sayar, yapı iç mekanlarında konfor şartları ve inşaat uygulamaları hakkında, dairelerin sadece banyo, koridor ve bazı odalarına yerleştirilen küçük dolapların yetersiz olduğu, mutfaklarda ise dolap etajer gibi modern teçhizat elemanlarına hiç rastlanmadığı, uygulamalarda ise bitmiş doğrama, çini, mozaik, sıva, boya, taş işçiliği gibi ince işçiliklerde titiz çalışılmadığı konusunda eleştirilerde bulunmuştur [42]. Öte yandan Alsaç, konut birimlerinde dolapları ve bodrum katlarındaki depoları olumlu ve her sokağın evlerindeki renk değişimini ahenkli ve güzel bulmuştur [43].

Bonatz'ın yaptığı çalışmada apartman bloklarının plan kurgusu ve inşaat kaliteleri konusunda Sayar ve Alsaç, A, B, C, D, E, F 6 tip konut bloğu olduğu ve hazırlanan planlarda konfor ve ekonomik şartların göz ardı edildiğini savunmuşlardır. Katta üç daire olan A tipi konut bloğunda (Şekil 4.10), dairelerin mekan boyutlarını kullanım açısından zorlayıcı bulmuşlar, karşılıklı iki ayrı dairenin ortak bir balkonu olmasını, hela ve banyo pencerelerinin bu balkonlara açılmasını eleştirmişler, diğer dairede helaya duştan geçilmesini de sorun olarak belirtmişlerdir [42], [43].

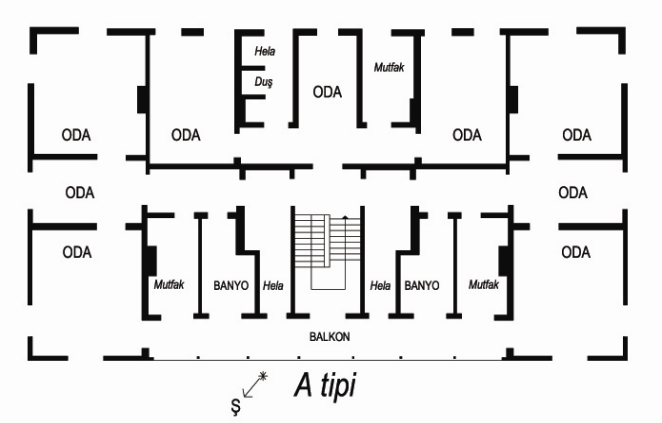

Şekil 4. 10 Orhan Alsaç, A tipi konut planı, 1945 [43]

Sayar ve Alsaç, B tipi konut bloğunda, (Şekil 4. 11), (Şekil 4. 12) mutfak mekanının konumu yanlış bulurken, balkonların dört yöne duruşları, arada bir bölme ile her dairede ayrılmış olmasını A tipine göre olumlu bulmuşlardır. C tipi (Şekil 4. 11), (Şekil 4. 13) için Alsaç, balkonun oda ile ilişkisinin doğru kullanıldığını, ancak bununda dış görünüşü sebebiyle olduğunu savunmuştur [42], [43].

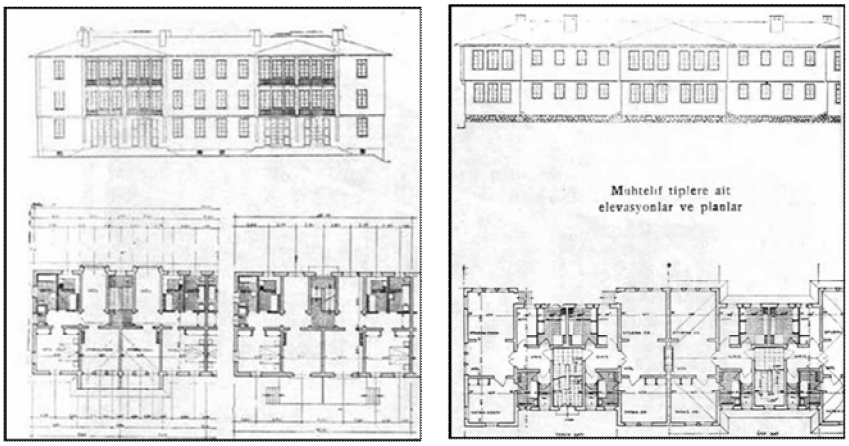

Şekil 4. 11 B tipi konut ve C tipi konut, 1945 [42]

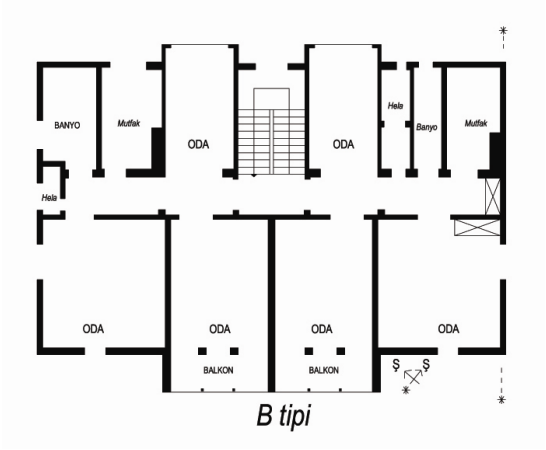

Şekil 4. 12 Orhan Alsaç, B tipi konut planı, 1945 [43]

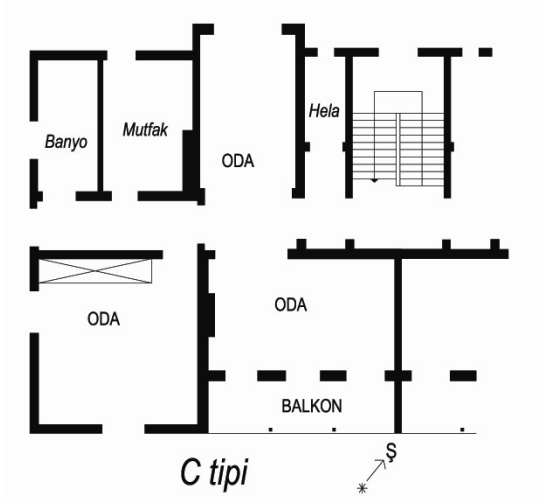

Şekil 4. 13 Orhan Alsaç, C tipi konut planı, 1945 [43]

(Mahallede yapılan araştırmada bu tip bir konut planına rastlanmamıştır, 2012)

Sayar, D tipi (Şekil 4.14) için koridor alanının büyüklüğü, dairenin kullanım alanlarını işgal ettiği konusunda eleştiri yaparken, Alsaç plan tipleri içinde en kullanışlı olarak D tipi olduğunu, ancak yapıların 90 derece farkla iki şekilde konumlandırılmalarından dolayı daireler arasında dengeli bir yönlenmenin olmadığını, bir daire hem doğu ve batıdan güneş alırken diğerinin hiç güneş almamakta ve kuzey rüzgarlarına açık olduğu konusunda eleştirmiştir [42], [43].

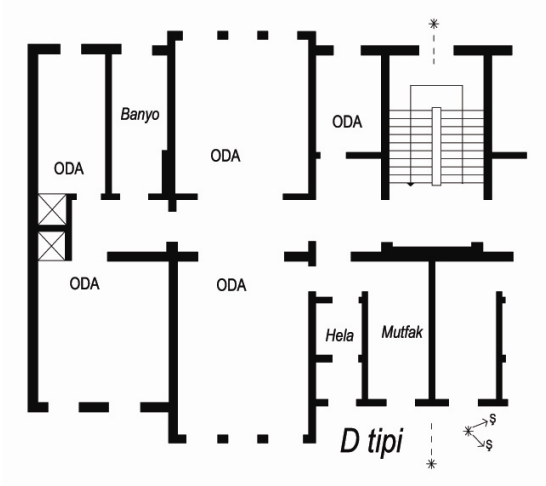

Şekil 4. 14 Orhan Alsaç, D tipi konut planı, 1945 [43]

E tipi planda, üç oda bir holu bulunan dairenin hol alanının büyüklüğü eleştirilirken, F tipi (Şekil 4.15) için Sayar ve Alsaç, servis mekanlarının birbirinden ayrı çözümünü ekonomik bulmamış, ne amaçla kullanılacağı (hizmetçi odası, sandık odası) anlaşılamayan odaya, banyodan geçilerek ulaşılması kullanım açısından uygun görülmemiştir [42], [43].

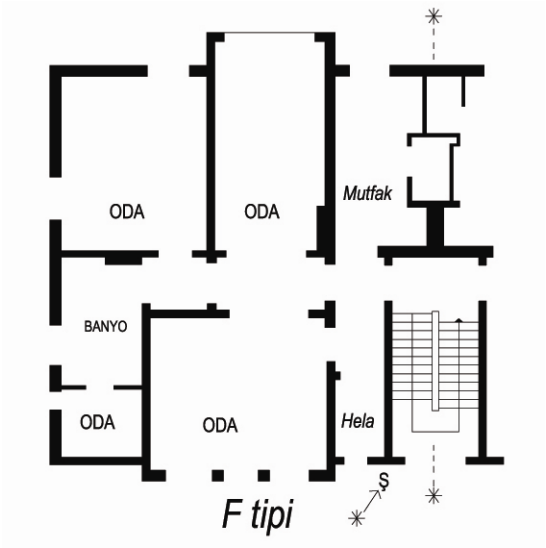

Şekil 4. 15 Orhan Alsaç, F tipi konut planı, 1945 [43]

Bonatz'ın plan şemaları incelendiğinde, yapılan eleştirilerin tümüyle doğru olduğu görülmektedir. Bonatz, "Türk evi" kavramına özünden koparak biçimsel olarak yaklaşmış ve yaptığı çalışmalarda kullanıcıyı zorlayan çözümlemelere gitmiştir. Ancak eleştirilerin dozu Türk mimarlarına güvenilmeyip, yabancı bir mimara bu projenin hazırlatılmasından dolayı yüksektir [31]. Bu durum hakkında Alsaç,

"*Hükümetin ibretle karşılanacak güzel bir kararla Ankara'da Devlet mahallesinin yanına bir memur mahallesi yapılacağını duyduğumuz zaman sevincimiz sonsuz olmuştu. Ankara'nın ev sıkıntısı karşısında dar ve değişmez gelirli vatandaşları, eski evlerde oturacak, boş yer bulamayan yeni yapılanlarda ise kirasını yetmeyen memur sınıfını Hükümetin düşünmesi her yürekte gerekli yankıyı yaptı. Bu mahalleye Başbakanımızın adı verileceğini öğrendiğimiz zaman memurları için daima refah düşünen bir hükümet adamına olan saygı ve şükran borcumuzu böylece onun adını anarak ödemeğe çalışacağız diye içimiz rahat etti. Bu meselede beni ve benim gibi düşünen başka Türk mimarlarını üzen bir nokta vardı: O da böyle bir eseri Cumhuriyet hükümetine bir Türk mimarının hediye etmesi imkanının ortadan kaldırılmış bulunmasıydı (...) Tam 20 sene bütün ümidimiz yabancı mütehassısa yaptırarak iyi bir şeyi elde etmeye harcandı. Bütün sonuçlar hayal kırıklığı ile bitti (...) Saraçoğlu mahallesinin evleri de bir yabancı elinden çıkmak talihsizliğine düştüğü için yabancı kalacaktır*." sözlerini söylemiştir [43].

Tez kapsamında 01.06.2011-01.05.2012 tarihleri arasında mahalledeki 44 konut bloğunun incelenmesinde Bonatz'ın, Sayar ve Alsaç'ın altı tip konutuna ek olarak iki farklı konut tipinde daha çalıştığı, mahallede toplam sekiz ayrı tipte A, B, C, D, E, F, G, H tip konut olduğu görülmüştür. Mahallede, 8 adet A tipi, 5 adet B tipi, 12 adet C tipi (tekli, ikili, üçlü, dörtlü varyasyonları ile), 3 adet D tipi, 2 adet E tipi, 3adet F tipi, 9 adet G tipi ve 2 adet H tipi konut bulunmaktadır (EK-A-9) 8 ayrı tip konutlar plan, cephesel özellikler (EK-A-10a, EK-A-10b) ve malzeme bakımından incelendiğinde Sayar ve Alsaç'ın incelediği tipler için yaptığı eleştirilerin doğru olduğu görülmektedir. Bonatz, özgün "Türk evi" kavramını sadece biçimsel bir yaklaşımda ele almış, iç planlamada ise kullanıcıyı zorlayan çözümler geliştirmiştir. Her konut tipinde geleneksel "Türk evi" özellikleri sadece cephesel öğelerde vurgulanırken, yapılarda kullanılan malzemeler çağın gereksinmelerine göre seçilmeye çalışılmıştır. Mutfak, banyo ve helalarda o

dönem için modern sayılabilecek teçhizat elemanları (lavabo, tezgah, hela taşı vs.) kullanırken, malzeme seçiminde kapı ve pencereler ahşap, döşemeler mozaik, balkon ve merdiven korkuluklarında metal elemanlar tercih edilmiştir.

Mahallede 8 adet A tipi plana (Şekil 4. 16) sahip konut bloğu bulunmaktadır. Bunların, 3 adedi 93.Cadde(1.Cadde)'de, diğer 3 adedi 94.Cadde (2.Cadde)'de kalan 2'si 95.Cadde(3.Cadde) üzerindedir (Ek-A-9). Katta üç daire olacak şekilde tasarlanan bloklar bodrum+3 katlıdır. Kat planları incelediğinde karşılıklı dairelerin birbirinin simetrisi, orta dairelerin ise farklı olduğu görülmektedir. Her dairenin üç odası olup, karşılıklı dairelerde bir banyo, hela bulunurken, orta dairelerde banyo ve hela beraber çözülmüştür. Orta dairelerde direk mekana girilirken, karşılıklı dairelerde giriş holu çözümlenmiştir. Her dairedeki oda boyutlarının günümüz koşullarına göre salon olarak kullanılacak mekan için yetersiz olduğu görülmektedir. İkinci ve üçüncü katlarda "Türk Konak"larına benzetmek amacıyla oluşturulan balkonlarında günümüzde kullanıcıların kendi imkanlarıyla oluşturdukları ayırıcılarla bölündüğü görülürken, banyo ve hela pencerelerinin bu balkonlara açılması kullanım açısından uygun bulunmamıştır.

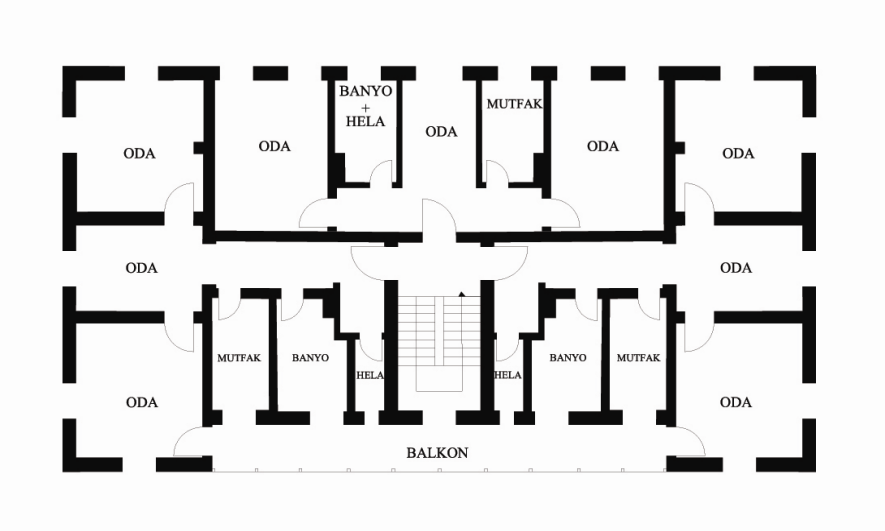

Şekil 4. 16 A tipi konut planı, 2012

Şekil 4. 17 A tipi konut bloğu, ön görünüş

95 (3).Cadde, 10 nolu konut bloğu, 2012

Mahallede 5 adet B tipi plana (Şekil 4. 18) sahip konut bloğu bulunmaktadır. Bunların, 2 adedi 93.Cadde(1.Cadde)'de, 1 adedi 94.Cadde(2.Cadde), 2 adedi ise 95.Cadde(3.Cadde) üzerindedir (Ek-A-9). Bodrum+3 kattan oluşan bloklar bir plan tipinin simetrik bitişik nizamda uygulanmasından oluşmaktadır. Tek plan üzerinden inceleme yapıldığında dairelerin üç odalı, katta iki daire olacak şekilde tasarlandığı görülür. Dairelerde mutfakların girişten uzakta çözümlenmesi uygun görünmezken, köşe dairelerde tasarlanan hela boyutları kullanım açısından zorlayıcı bulunmuştur. Bu plan tipinde balkonlar, bir bölücüyle ayrılmış ve oda pencerelerinin bu balkona açılması bakımından A tipine göre daha kullanışlı bulunmuştur.

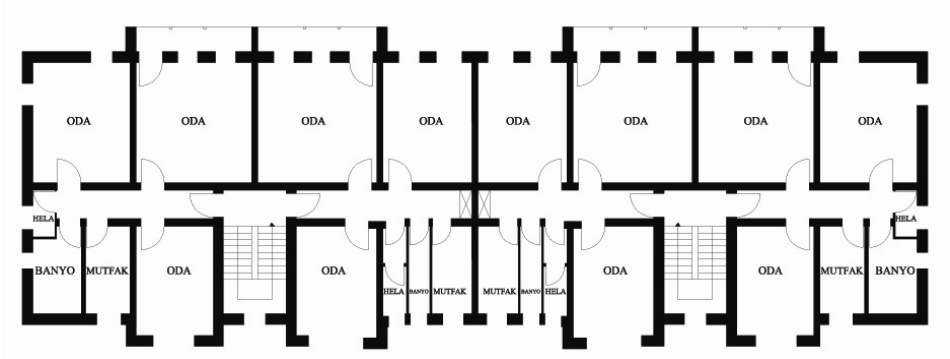

Şekil 4. 18 B tipi konut planı, 2012

Şekil 4. 19 B tipi konut bloğu ön görünüş

93 (1).Cadde, 14 nolu konut bloğu, 2012

Mahallede yapılan incelemede C tipi konut bloğunun belli bir planın tekli, ikili, üçlü ve dörtlü birleşimlerinden oluştuğu görülmüştür. (Şekil 4. 20, Şekil 4. 21, Şekil 4. 22, Şekil 4. 23) Bloklar vaziyet planında konumlandıkları yere göre bodrum+2 ve bodrum+3 kattan oluşmaktadır (Ek-A-2).

Tek plan tipinde yapılan incelemede katta iki daire olacak şekilde tasarım yapıldığı

yapıların yönlenmelerine göre bazı köşelerde çıkmalar eklendiği görülmüştür. "geleneksel Türk evi" çıkmalarının bütün katlar boyunca devam ettiği bloklarda daireler dört odadan oluşurken her dairede banyo, hela, mutfak mekanlarının yerleri uygun bulunmuştur. C tipi tekli konut blokları 94.Cadde (2.Cadde) üzerinde 3 adet,

Kumrular Caddesi üzerinde 1 adet olmak üzere 4 adettir. C tipi üçlü konut blokları 95.Cadde (3.Cadde) üzerinde 3 adettir. C tipi dörtlü konut blokları biri Kumrular

diğeri Yahya Galip Caddesi'nden cephe alacak şekilde konumlanmış olup 2 adettir (Ek-A-9).

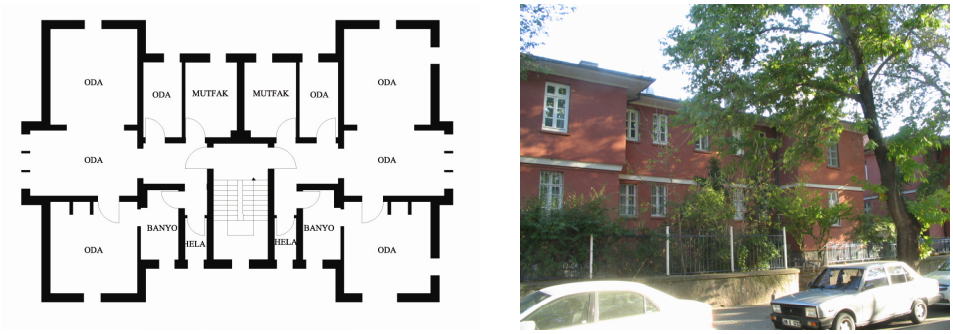

Şekil 4. 20 C tipi Tekli konut planı ve 94 (2).Cadde, C tipi 1 nolu konut bloğu, 2012

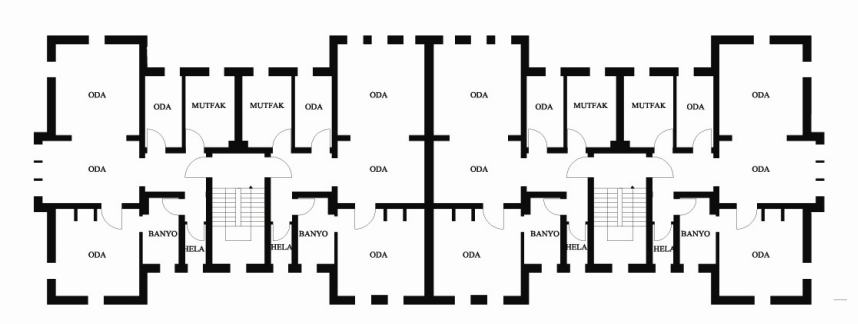

Şekil 4. 21 C tipi ikili konut planı, 2012

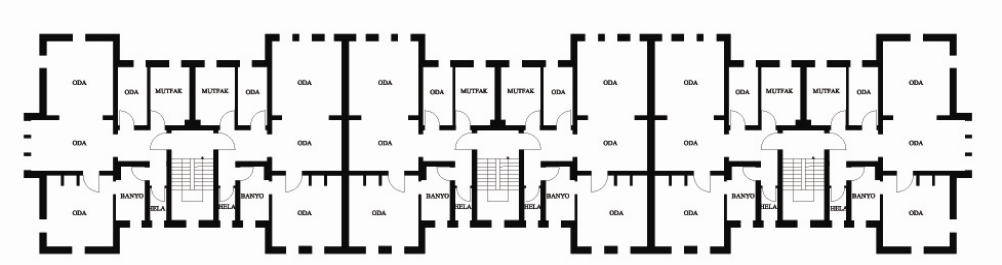

Şekil 4. 22 C tipi üçlü konut planı, 2012

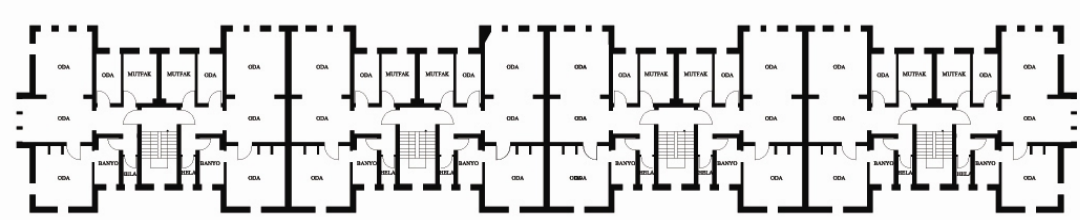

Şekil 4. 23 C tipi dörtlü konut planı, 2012

Mahallede 3 adet D tipi plana (Şekil 4. 24) sahip konut bloğu bulunmaktadır. Bu konutlar arazinin tepe noktasına konumlanmış, en yüksek bloklardır. Dip Sokağı etrafında konumlanmış (Ek-A-9) olan bu konutlar bodrum+4 kattan oluşmaktadır.

Mahallenin üst düzey bürokratlarının kullandığı bu bloklar aynı iki planın bitişik uygulanmasından oluşmaktadır. Tek plan üzerinde inceleme yaptığımız zaman, katta iki daire ve her dairede beş oda olacak şekilde tasarlandığı görülecektir. Islak mekanların birbirinden uzak çözümlenmeleri ekonomik bulunmazken, dairelerin dört yöne bakacak şekilde yerleştirilmeleri daireler arasında manzara ve güneşten eşit yararlanılmasına engel olmuştur (Şekil 4. 25).

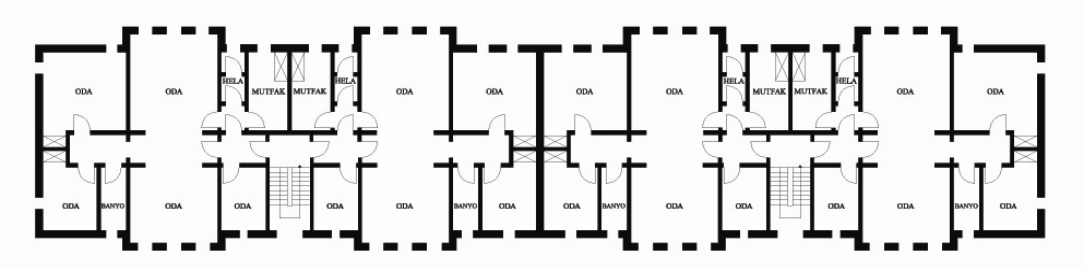

Şekil 4. 24 D tipi konut planı, 2012

Şekil 4. 25 Dip Sokağı, D tipi 9-11 nolu konut bloğu, 2012

Mahallede biri Son Sokağı diğeri ise 92. Cadde üzerinde yer alan (Ek-A-9) 2 adet E tipi plana sahip konut bloğu (Şekil 4. 26) bulunmaktadır. Bodrum+3 kattan oluşan bu bloklar aynı üç planın bitişik uygulanmasından oluşmaktadır. Tek plan üzerinde inceleme yaptığımız zaman katta iki daire ve her dairede dört oda olacak şekilde tasarlandığı görülecektir. Her dairede giriş holleri dar bulunurken, birçok kapıdan geçilerek mekanlara ulaşılması alanı iyice daraltmıştır. Orta odalarda "geleneksel Türk evi" çıkmalarının dış cepheye açılarak balkona dönüştürüldüğü görülmüştür (Şekil 4. 27).

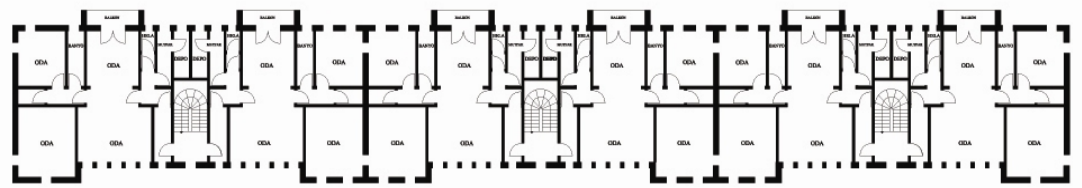

Şekil 4. 26 E tipi konut planı, 2012

Şekil 4. 27 Son Sokağı, E tipi 2-4-6 Nolu konut bloğu arka görünüş, 2012

Mahallede 3 adet F tipi plana (Şekil 4. 28) sahip konut bloğu bulunmaktadır. Bunların 2 adedi 93.Cadde (1.Cadde)'de 1 adedi ise 94.Cadde (2.Cadde) üzerinde yer almaktadır (Ek-A-9). "geleneksel Türk evi" çıkmalarının bütün katlar boyunca devam ettiği bu bloklar Bodrum+2 kattan oluşmaktadır (Şekil 4. 29). Bu bloklar aynı iki planın simetrik uygulanmasından oluşmaktadır. Tek plan üzerinde inceleme yaptığımız zaman katta iki daire ve her dairede üç oda olacak şekilde tasarlandığı görülecektir. Islak mekanların birbirinden uzak çözümlenmeleri ekonomik açıdan doğru bulunmazken, köşelere yerleştirilmiş banyolardan ne fonksiyon için konulduğu anlaşılamayan bir odaya geçişte kullanım açısından uygun görülmemiştir.

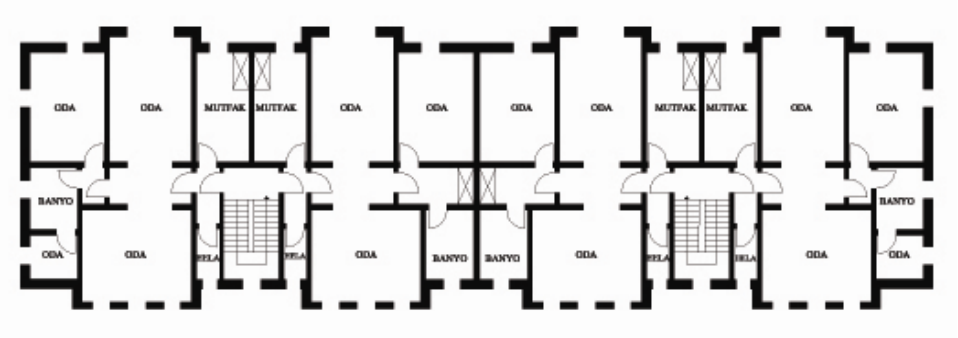

Şekil 4. 28 F tipi konut planı, 2012

Şekil 4. 29 93.Cadde 1'Nolu F tipi konut bloğu (Tekli plan)

Mahallede 9 adet G tipi plana (Şekil 4. 30) sahip konut bloğu bulunmaktadır. Bunların 4 adedi 93.Cadde (1.Cadde)'de 5 adedi ise 95.Cadde (3.Cadde) üzerinde yer almaktadır (Ek-A-9). Bodrum+3 kattan oluşan bu bloklar katta iki daire ve her dairede üç oda olacak şekilde tasarlanmıştır. Islak mekanların birbirinden uzak çözümlenmeleri ekonomik açıdan doğru bulunmazken, köşelere yerleştirilmiş banyolara kullanışlı olmayan odalardan ulaşılması da uygun görülmemiştir (Şekil 4. 31).

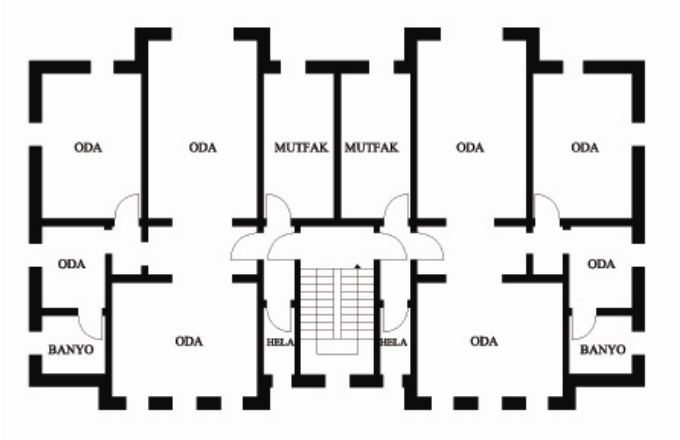

Şekil 4. 30 G tipi konut planı, 2012

Şekil 4. 31 G tipi 95(3).Cadde 4 Nolu konut bloğu,2012

Mahallede 2 adet H tipi plana (Şekil 4. 32) sahip konut bloğu bulunmaktadır. Bunların 2'si karşılıklı olarak 95.Cadde (3.Cadde) üzerinde yer almaktadır (Ek-A-9). Mahallenin üst düzey görevlilerinin kullandığı bloklar bodrum+3 kattan oluşmaktadır. Bu bloklar katta iki daire ve her dairede beş oda olacak şekilde tasarlanmıştır (Şekil 4. 33).

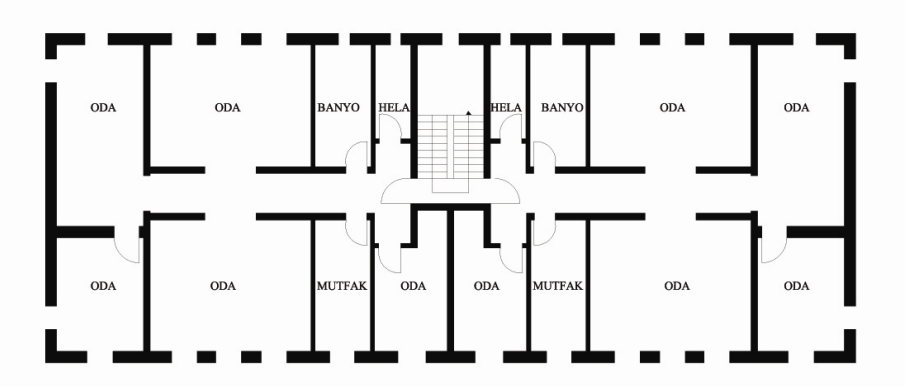

Şekil 4. 32 H tipi konut planı, 2012

Şekil 4.33 95(3).Cadde H tipi 1nolu konut bloğu, 2012

Bonatz'ın mahalle fikrinde, yeni yaşam ve sosyal alanlarla modern topluluk oluşturma düşüncesinin, sadece "konut" biçimlenmesindeki hatalara odaklanıp göz ardı edilmesi eksik bir değerlendirmedir. Mimarın özgün "Türk evi" kavramını sadece biçimde ele almasına karşılık iç düzenlemede çağın gereklerini karşılayacak modern düzenlemeler uygulaması ve "avlu-ev" fikri doğrultusunda, konutların ortak açık alanlarla ilişkilendirilmesi, o dönem konut mimarisi için çok önemli bir yaklaşımdır [31].

Mahalledeki bütün plan tiplerindeki konut bloklarının mimarisi incelendiğinde, karşılaşılan en büyük problem bilinçsiz müdahalelerdir. Günün koşullarına uyum için yapılan değişiklikler, ekler ve gerekli finansal desteğin sağlanamamasından kaynaklanan bakımsızlıklar yapılarda ciddi sorunlara yol açmaktadır.

Mahalledeki yapılar dış cepheleri açısından incelendiğinde, en çok bakımsızlıktan sıva dökülmeleri, yağmur iniş borularının gelişigüzel yerleştirilmesinden dolayı sudan yıkanan yüzeylerde lekeler, kimyasal kirlenmeden kaynaklı kararmalar görülmektedir.

Günün koşullarına uyum için yapılan değişikliklere baktığımız zaman cephelerde balkonların kapatılması, özgün renklerin değişimi, pencerelerin pvc'ye çevrilmesi çeşitli amaçlarla sonradan takılan, klimalar, çanak antenler, parmaklık ve sineklik gibi elemanların verdiği görüntü kirliliği göze çarpmaktadır (Şekil 4. 34).

Şekil 4.34 Kapatılmış balkonlar ve cepheye eklenen elemanlar

Bunlar dışında yapıların hemen hepsi ilk tasarımında merkezi sistem olan ısıtma tesisatını, doğalgaza çevirmiş, bunu yaparken de doğalgaz borularının çıkış noktaları, kazanların yerleri göz önüne alınmadan gelişigüzel yerleştirilmiştir. Bu durum da cephelerde görüntü kirliliğine sebep olmaktadır (Şekil 4. 35).

Şekil 4. 35 Cepheyi kirleten doğalgaz boruları

Ayrıca mahallede özellikle Kumrular Caddesi'ne bakan konut bloklarının zemin katlarının, ticaret amaçlı dükkana çevrilmesi ve bu bloklara eklenen muhdes ekler hem yapıların mimarisine hem cephesine ciddi zararlar vermektedir (Şekil 4. 36).

Şekil 4.36 Kumrular Caddesi'ne bakan konut blokları

Yapılar iç planlama açısından incelendiğinde, kullanıcıların, yapıların özgün mekan boyutlarını büyük ölçüde koruduklarını, sonradan sökülebilecek ayırıcı panolar ve bazı bölücü duvarlar dışında ciddi değişikliklerde bulunmadıkları görülmüştür. Ancak, kullanıcıların iç ve dış mekan doğramalarını, zemin kaplamalarını, teçhizat elemanlarını, duvar sıva ve boyalarını; özgün renk, malzeme, ölçü ve oranları göz önüne almadan kendi zevkleri ya da bağlı bulundukları kurumun aldığı kararlar doğrultusunda gelişigüzel değiştirilmeleri, koruma ilkeleri açısından yapılara uygulanan yanlış müdahaleler olarak kabul edilmiştir.

Kullanıcılar, çoğunluğu sağlam olan özgün ahşap doğramaları, bakımlarının zor olmasından dolayı değiştirmişlerdir. Ahşap çift cam pencereler ölçü ve oranları bozularak ahşap görünümlü plastik pencereye çevrilirken (Şekil 4. 37), özgün dış ve iç kapılarda günümüz yeni model kapılarıyla değiştirilmiştir (Şekil 4. 38, Şekil 4. 39).

Şekil 4.37 Özgün ahşap pencere ve değişen ahşap pvc görünümlü pencere

Şekil 4. 38 Özgün ve değişen dış kapılar

Şekil 4. 39 Özgün ve değiştirilmiş iç kapılar

Konutların çoğunda özgününde dökme mozaik olan zemin malzemesi odalarda laminant parke, marley kaplama ya da seramik; ıslak mekanlarda ise seramik malzemeye çevirmişlerdir (Şekil 4. 40). Islak mekan teçhizat elemanları ise günümüz modern malzemeleriyle değiştirilmiştir (Şekil 4.41).

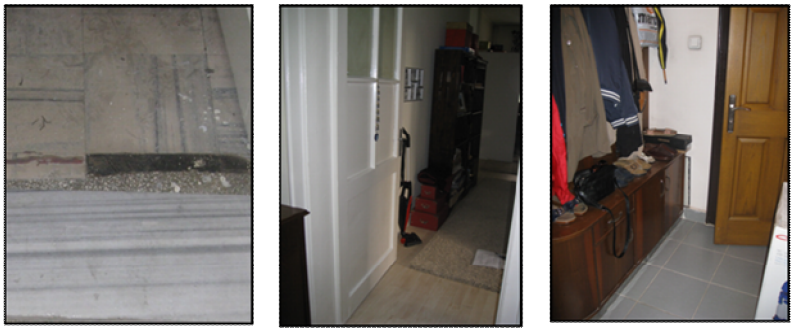

Şekil 4. 40 Özgün ve değiştirilmiş zemin kaplamaları

Şekil 4. 41 Özgün ve değiştirilmiş teçhizat elemanları

Yapılarda yapılan tüm değişiklikler, bakımsızlığın önlenmesi, kullanım devamlılığının sağlanması açısından olumlu bulunsa da uygulamalarda, koruma kriterlerinin göz ardı edilmesi ve dil birliğinin olmaması doğru bulunmamıştır.

BÖLÜM 5

MODERN MİMARİ MİRASI KORUMA YAKLAŞIMI BAĞLAMINDA SARAÇOĞLU MAHALLESİ KORUNMASI

5.1 Modern Mimari Mirasın Ortaya Çıkışı ve Korunması

Modern Mimarlığın Kültür varlığı olarak tanımı ve kabulü Avrupa'da 1970'lerden itibaren yıkımların artması sonucunda ele alınmaya başlanmıştır. St Louis Missouri'de 5 Temmuz 1972'de saat 15.32'de Pruitt-İgoe konut kompleksinin dinamitle yıkılması koruma uzmanlarınca yeni bir dönemin başlaması olarak kabul edilmektedir. O dönem koruma kuramcıları, Modern Mimari Miras'ın korunması gerektiği konusunda birleşmişlerdir. Ancak, bunun nasıl olacağı konusunda fikir ayrılıklarına düşmüşlerdir. Bir grup, modern mimarlık mirasının, mevcut koruma kuramı ölçütleri ve pratiği ile değerlendirilmesini savunurken, diğerleri bu mirasın ürünlerini ortaya çıkaran kuram ve pratiğin, mevcut koruma kuramının yeniden yorumlanarak, oluşturulacak yeni yaklaşımlarla belirlenmesi gerektiğini savunmuştur. Bu dönemlerde kuramcıların ileri sürdüğü kuramsal yaklaşımlar, koruma pratiğinin gerisinde kalmış ve yapılarda geleneksel yöntemlerle yapılan restorasyon çalışmaları sıklıkla gerçekleşmiştir. 1980'lerde kuramsal düzeyde olan tartışmalar, 1990'larda kurumlaşmalara, yasal düzenlemelere ve pratiğe yansımaya başlamıştır. Bu dönemlerde batılı ülkeler sahip oldukları modern mimarlık ürünlerini çeşitli sebeplerle kaybettiklerini ve yapıların bakımsızlıktan dolayı yok olduğunu fark etmişler ve bu duruma müdahale etmek için çalışmalara başlamışlardır. Duiker'in Hollanda Hilversum'daki Zonnenstraal Sanatoryumu'nun bakımsızlığı ve yapılacak müdahaleler DOCOMOMO'nun kurulmasının temel nedenlerinden biri olurken, yine bu dönemlerde İngiltere'nin ilk

betonarme konut yapısı olan Torilla'nın kurtarılması yapılan ilk uygulamalar arasında gösterilmektedir. O dönemlerden sonra modern mimarlık yapılarının korunması için çalışmalar sürerken, yine çeşitli sebeplerle kaybedilen birçok yapıda olmuştur. 1990'lardan itibaren 20. yüzyıl mimarlığının korunması ve belgelenmesi konusunda çalışmalar DOCOMOMO, başta olmak üzere UNESCO, Avrupa Konseyi, ICOMOS, mAAN gibi birçok uluslararası kuruluş tarafından yürütülmektedir [46].

DOCOMOMO, modern mirası korumak amacıyla, 1990 yılında itibaren çalışmalar yürütmektedir. DOCOMOMO, Modern Mimarlık Mirası tanımını, "tarihi referansların olmadığı, süsleme ve dekorasyon yerine işleve, tekniğe ya da mekansal şartlara dayalı modern tasarım ilkelerini barındıran ürünler" olarak belirlemiştir. Bu tanımda Modern Hareket ve onun "monolitik" olma niteliği ön plandadır. DOCOMOMO, korunacak ürünlerin zaman dilimini 1920'lerden-1970'lere kadar getirirken, korunacak ürünleri ise, yapılar, yerleşimler ve peyzaj tasarımları olarak üç grupta ele almıştır. Detaylı olarak yapılan sınıflama da tekil yapılar, sitler, mahalleler, kentsel gelişim alanları, bahçeler ve peyzaj düzenlemeleri ve bunların yanı sıra altyapı, mevcut yapılara ekler, iç mekan düzenlemeleri, mobilyalar ve endüstri ürünleri gibi modernizmin işlevsellik ve teknolojik gelişmeleri barındıran farklı ölçeklerdeki ürünlerini kapsamaktadır. Bu değerlendirmeler sonucunda modern mirasın korunacak örnekleri seçilirken yerel, uluslararası ve global olmak üzere üç kategori belirlenmiştir. Yerel ve uluslararası kriterler DOCOMOMO envanter çalışmaları ve yerel çalışmalarda, global kriterler "Dünya Mirası Listesi'nde" yer almaktadır [46]. Docomomo International modern mirasın belgelenmesine yönelik değerlendirme ölçütlerini 1993 yılında iki ana başlık altında toplayarak yayımlamıştır. Bunlar temel ölçütler ve tamamlayıcı değerlerdir. Temel ölçütler Teknolojik Değer, Sosyal Değer, Sanatsal ve Estetik Değer olmak üzere üç alt başlık altında belirlenmiştir.

Teknolojik Değer, korumaya önerilen yapıda program, strüktür ya da farklı bir estetik çözüme götürecek teknolojik veriler var mı?

Sosyal Değer, tasarım 20.yüzyılda değişen sosyal dokuyu yansıtıyor mu, sosyal konut projeleri veya yeni yapı tipolojisine sahip mi yapı sahip olduğu biçim, işlev özellikleri ile değişen bu dönem koşullarına katkıda bulunmuş mu?

Sanatsal ve Estetik Değer, yapı biçimsel veriler olan, oran, ölçek malzeme ve detayların ele alınışı açısından özel bir yere sahip midir?

Tamamlayıcı Değerler, Kanonik Olma ve Referans Olma Değeri alt başlıkları altında değerlendirilmektedir.

Kanonik Olma, ulusal ve uluslararası düzeyde değerlendirilebilir. Yapı ünlü bir mimarın, model oluşturabilecek, modernizme katkısı olabilecek yeni mimari ilke ve özelliklere sahip midir?

Referans Olma Değeri yapı, teknik, işlevsel, biçimsel açıdan çevre ile ilişkili midir? Yapı sahip olduğu farklı nitelikleri ile başka yapılara örnek teşkil edebilmekte midir? soruları doğrultusunda belirlenmektedir.

Docomomo International'ın yayınladığı bu beş değerden "sanat ve estetik olma değeri" dışındakiler modern mimari mirası tanımlayacak yeni ölçütlerdir. Docomomo ABD bu ölçütlere "Bütüncül Olma Değeri"ni de eklemiştir. Bu değerde, yapı özgün tasarım özelliklerini korumuş mu ve yapı bütünlüğünü bozacak malzeme değişiklikleri olmuş mu? gibi sorular doğrultusunda belirlenmektedir. Docomomo'nun oluşturduğu bu yeni ölçütler yerel, ulusal ve uluslararası, envanterlerin oluşumunda kullanılırken, UNESCO Dünya Mirası Komitesi, Uluslararası düzeyde envanter oluşturmayı amaçlayan, ölçütleri belirlemiştir [46].

UNESCO Dünya Mirası Komitesi, Dünya Mirası Listesi'ne aday gösterilecek, kültür ve tabiat varlıklarının değerini 10 ölçütte tanımlamaktadır. Bu ölçütler,

•Yaratıcı insan dehası ürünü olması,

•Belli bir zaman diliminde ya da kültürel mekanda, mimarinin ya da teknolojinin, anıtsal sanatların gelişiminde, şehirlerin planlanmasında ya da peyzajların yaratılmasında, insani değerler arasındaki önemli etkileşimi göstermesi,

•Kültürel bir gelenek olarak yaşayan ya da kayıp bir uygarlığın tek ya da en azından ayrıcalıklı tanıklığını yapması,

• İnsanlık tarihinin bir ya da birden fazla anlamlı dönemini temsil eden yapı tipinin ya da mimari ya da teknolojik ya da peyzaj topluluğunun değerli bir örneğini sunması,

•Bir (ya da birden fazla) kültürü temsil eden geleneksel insan yerleşimine ya da toprağın kullanımına ilişkin önemli bir örnek sunması ve özellikle bu örneğin, geri dönüşü olmayan değişimlerin etkisi ile dayanıklılığını yitirmesi,

•Ayrıcalıklı düzeyde evrensel bir anlam taşıyan olaylar ya da yaşayan gelenekler, fikirler, inançlar ya da sanatsal ve edebi eserlerle doğrudan ya da maddeden bağlantılı olması, mimarlıkla ilgili ilk altı ölçütü oluşturup diğer dört ölçüt, doğal miras için tanımlanmıştır. (Daha sonra diğer dört ölçüt yapılan değişiklikle on ölçüt içinde değerlendirilmiştir.) 20. yüzyıl mirası kapsamında Dünya Mirası Listesi'ne eklenen yapılarda bu ilk altı ölçüt özelliklerini taşımaktadır. 2012 yılında modern mirası da içeren 745 yapıdan 20.yüzyıl mirası kapsamında 34 yapı/yapı grubu Dünya Mirası olarak değerlendirilmektedir [47].

1991 yılında COE Avrupa Konseyi 20.yüzyıl mimarlık mirasının korunması hakkında R(91) 13 numaralı tavsiye kararını almıştır Bu kararda, 20. yüzyıl mirasının Avrupa tarihi mirasının dahili bir parçası olduğunu ve en önemli öğelerinin korunması ve değerinin artırılması gerekliliği vurgulanmıştır. Bu miras kategorisinin zamandaki yakınlığı, örneklerin bolluğu ve heterojen karakterinden dolayı, mevcut otoriteler ve toplumdan daha az kabul gördüğü vurgulanarak, bu durumun telafi edilemez kayıplara yol açacağı ve içinde bulunduğumuz nesillerin Avrupa yakın geçmişinden mahrum kalacağı vurgulanmıştır [48].

1990 yıllarının ortasında itibaren ise, ICOMOS örgütü 20.yüzyıl mirasını gündemine taşımıştır. ICOMOS örgütü, ISC20C, 20.yüzyıl Uluslararası Bilimsel komitesini kurarak bu mirasın tanınması ve korunması adına seminerlerle çalışmalarını yürütmektedir.

20.yüzyıl miras ürünlerinin (yapılar, yapı toplulukları, kentsel planlar, kültürel peyzajlar, sanayi, tarihi ve arkeolojik alanlar) belirlenmesi, korunması ve yaşatılmasına teşvik ve karşılaşılan problemlere çözüm getirmek için projeler, konferanslar, bildiriler ve yayınlar yapan örgüt, risk altındaki yerlerin de kayıt altına alınmasını sağlamaktadır. Örgütün bu alandaki ilk çalışmaları, 1995 yılında Helsinki-Finlandiya'da daha sonra, 1996 yılında Mexico City'de yapılan ICOMOS seminerleri olmuştur [49].

5.2 Türkiye'de Modern Mimarlık Mirası ve Korunması

2000'li yıllar Türkiye'de uzmanlarca kısıtlı çevrelerde Modern Mimarlık Mirası Koruma konusu ele alınmaya başlanmıştır. Bu doğrultuda, Türkiye'nin Modern Mimarlık Mirası'nın tanımı, kapsamı, korunması, sorunları uzmanlarca tartışılan konular olmuştur.

Türkiye'nin 20.yüzyıl modern mimarisi, büyük ölçüde ulusal ve modernist yaklaşımlar kapsamında "Cumhuriyet dönemi mimarlığı" olarak değerlendirilmektedir. Bu doğrultuda, Ankara bu dönem mimari ürünleri ile ön plana çıkan şehir olmuştur. Türkiye'de Modern Mimari Miras'ın oluşumunu ve örneklerinin korunmasını sağlamak için o dönemin siyasal, kültürel, toplumsal özelliklerini anlamak gerekir. Cumhuriyet'in kuruluşundan 1960'lara kadar her alanda olan değişimler mimari alanı da etkilemiş, kamu, endüstri alanlarında farklı işlevli yapılar üretilmiştir. O dönem değişim, mimarın kendi tasarım özelliklerini yansıtan farklı malzeme, teknikteki yapılarda özellikle, barınma sorununa çözüm için önerilen, geleneksel mekan çözümlemelerini tümel tasarım örneklerine dönüştüren konut çözümlerinde görülmektedir. Türkiye'de 20.yüzyılda üretilen mimarlığın niteliklerini inceleyen ve değerlendiren en erken bildirilere, 1931 yılında yayımlanan Arkitekt dergisinden ulaşmak mümkündür. Bu kaynaklar, yayına başladığı dönemde mimarlık mesleğini konu alan ve o dönem tüm dünyada yaygınlaşan, modern mimarlığın etkisiyle, Türkiye'de üretilen sınırlı sayıdaki örneklerin yayınlandığı tek dergidir. 1970'lerde Cumhuriyet dönemi ile ilgili, yazılan akademik çalışmalar tezler, Mimarlık Dergisi, Yapı Dergisi ve Arredamento Mimarlık gibi dergilerde 20.yüzyıl Mimari Miras'ının tartışıldığı ikinci kaynak gruplarını oluşturmaktadır. Yasaların, ölçütlerin yeniden gözden geçirilerek tartışıldığı, 2000'li yıllarda Modern Mimarinin korunmasında 2001 yılında Bursa'da Mimarlar odası tarafından düzenlenen, 20.yüzyıl Mimari Mirası temalı XII. Uluslararası Yapı ve Yaşam Kongresi konulu toplantı, bu doğrultuda yapılan ilk çalışma olmuştur [46].

2002 yılında Uluslararası Anıtlar ve Yerleşimler Günü, 20.yüzyıl mirasına ithaf edilerek aynı yıl Tehdit Altındaki Miras raporunda, bu mimarlık özellikle vurgulanmıştır.

2002 yılında ICOMOS, Conservation of the 20th Century Architectural and Industrial Heritage başlıklı toplantısını İstanbul'da organize etmiştir. 2002 yılında DOCOMOMO

Türkiye Ulusal Çalışma Grubu'nun modern mimarlık konusunda çalışan çeşitli üniversitelerden, akademisyen ve uzmanların katılımıyla kurulması da bu konuda önemli bir adım olmuştur. Docomomo Türkiye Ulusal Çalışma Grubu Ocak, 2003 tarihinde yayınladığı tüzüğünde amaçlarını şu şekilde sıralamıştır.

Madde 4. a. Türkiye'ni Modern mimarlığına yönelik arşiv eksiklerini giderecek bir dokümantasyon (bilgi ve belge) merkezinin kurulması;

b. Türkiye'nin Modern mimarlığına yönelik olarak, farklı dönem, stil mimar ve ilgili kaynakçaları, önemli kentsel sit alanlarını yapısal bütünlük ve yoğunluk arz eden kentleri, dönem mimarlığında Türkiye'de gerçekleşen teknoloji ve malzeme konusundaki gelişim ve uyarlamaları ve UNESCO Dünya Mirası listesine önerilecek tehdit altındaki yapı ve kentsel sit alanlarını kapsayan bir ulusal envanter çalışmasını başlatarak sürdürmek;

c. Türkiye'de Modern mimarlık örneklerinin korunması için, gerekli yasa ve yönetmeliklerin geliştirilerek onaylanması için çalışmak;

d. Ulusal Çalışma Grubu'nu genişletmek;

e. Bilimsel toplantılar, bilimsel ve kamuoyuna yönelik çeşitli yayınlar ve bir web sitesi aracılığıyla Türkiye'nin Modern mimarlığına ilgiyi artırmak, bu amaçla halkla ilişkiler çalışmaları yapmak ve çeşitli etkinlikler düzenlemektir [50].

Docomomo Türkiye Çalışma Grubu, üniversitelerin, Mimarlar Odası'nın ve çeşitli mimarlık yayın organlarının da desteği ile alınan bu kararlar doğrultusunda, seçilen şehirlerde yaptıkları toplantılar ve poster sunuşlarında o şehrin, modern mimarlık örneklerinin belgelenmesi ve korunması konusunda girişimlerde bulunmaktadır. 2004 yılında ODTÜ Mimarlık Fakültesi'nin ev sahipliğinde "Türkiye Mimarlığında Modernizmin Yerel Açılımları" başlıklı Poster Sunuşları ile bu tür geniş katılımlı toplantılar gerçekleştirmeye başlanmıştır. 2005 yılında İzmir Mimarlar Odası'nın desteğiyle Ahmet Piriştina Kent Arşivi ve Müzesi'nde ikincisi düzenlenen toplantının, 2007 yılında Erciyes Üniversitesi'nin ev sahipliğinde Türkiye Mimarlığında Modernizmin Yerel Açılımları III, toplantısı Kayseri'de gerçekleştirilmiştir. 2006 yılında ise "Öteki" Modernizmler başlıklı IX. Uluslararası DOCOMOMO Konferansı İstanbul ve Ankara'da ve "Bir Konut Ütopyasının Korunması: Modern Mimarlık Mirasının Belgelenmesi ve

Sürekliliğinin Sağlanması, Örnek Çalışma: Ataköy – İstanbul" başlıklı I. Uluslararası DOCOMOMO Çalıştayı İstanbul'da DOCOMOMO Türkiye'nin ev sahipliğinde gerçekleştirmiştir. 2008 yılında Uludağ Üniversitesi'nin ev sahipliğinde, Türkiye Mimarlığında Modernizmin Yerel Açılımları IV konulu etkinlik Bursa'da, 2009 yılında Dicle Üniversitesi'nin ev sahipliğinde, Türkiye Mimarlığında Modernizmin Yerel Açılımları V, konulu toplantı Diyarbakır'da, 2010 yılında Anadolu Üniversitesi'nin ev sahipliğinde Türkiye Mimarlığında Modernizmin Yerel Açılımları VI konulu toplantı Eskişehir'de, 2011 yılında Mersin Üniversitesi ev sahipliğinde, Türkiye Mimarlığında Modernizmin Yerel Açılımları VII konulu toplantı Mersin'de gerçekleştirilmiştir. 2012 yılında kuruluşunun 10.yılını kutlayan DOCOMOMO Türkiye Çalışma Grubu "DOCOMOMO Konuşuyor" başlıklı toplantı "Modern Toplukonut Mirası" konu başlığı ile çalışmasını İstanbul'da gerçekleştirmiştir.

Yoğun bir katılımla süreklilik kazanan Poster Sunuşları ile DOCOMOMO girişiminin hedeflediği belgeleme ve tescil çalışmasının yaygınlaştırılmasının yanı sıra, girişimin ülkemizdeki modern mimarlık mirasına dikkat çekmek amacının duyurulması ve geniş çevrelerce paylaşılması yönünde de önemli gelişme sağlamış olduğu görülmektedir Düzenlenen bu toplantılarda sunulan, ürünlerden seçilenlerin, gezici bir sergi düzenlenerek, mimarlık okulları ve Mimarlar Odası Şubeleri başta olmak üzere, çeşitli kurumlarda sergilenmesi ve katılan tüm ürünlerin de bir katalog ve CD hazırlanarak derlenmesi çalışmanın daha geniş boyutlara ulaşmasını sağlamıştır [51].

Tüm bu çalışmaların yanında, son dönemlerde Cumhuriyet Mimarlığına artan ilgi sonucu, tez, akademik çalışmalar ve mesleki kuruluşlarında katkısı ile belgeleme çalışmaları hızlanmış, bu doğrultuda Modern Mimari Miras'ın korunmasına yönelik kuramsal zemin oluşturulmaya başlanmıştır.

2003 yılında Türkiye'de toplumun 20.yüzyıla bakışını belirlemek amacıyla, Mimarlar Odası tarafından bir anket düzenlenmiş ve anket sonucunda, bu mimarlığa ait yapılar ve korumaya yönelik ölçütler belirlenmeye çalışılmıştır. Anket sonucunda, Erken Cumhuriyet dönemi olarak kabul edilen, 1923-1950 yıllara ait olan yapılar tescillenme ve toplum tarafından kabul görme konusunda ortak görüşe ulaşılmıştır. Bunun nedeni ise bu dönem yapılarının tarihsel özelliklerinin daha tanımlanabilir olması ve nesnel

değerlendirmelere imkan sağlayacak nitelikte olmalarıdır [52]. Bu doğrultuda literatürlerde, Cumhuriyet dönemi yapılarının niteliksel tanımı yapılırken, "Erken Cumhuriyet dönemi özelliklerini yansıtması" veya "Meşhur bir mimarın eseri olması" şeklinde uslup, dönem ya da mimar belirleyicileri konulmuştur. Bu durum yapıların sosyal, kültürel ve ekonomik değerlerini göz ardı ederek sadece Cumhuriyet döneminin önemli bir olayına sahne olan, Atatürk'ün yaşadığı dönemdeki yapılara yönelik bir koruma anlayışı oluşturmuştur. Bu kısıtlı bakış açısını genişletmek için, yapının birçok veriden etkilenen değerlerinin tanımlanması ve bu doğrultuda koruma ölçütlerinin belirlenmesi gerekmektedir [49].

Cumhuriyet dönemi mimarlık yapıtlarının taşıdıkları değerler, DOCOMOMO'nun modern mirasın belirlenmesine yönelik ölçütleri, 20. yüzyıl öncesi mimarlık yapıtları ve alanlar için belirlenmiş ve halen kullanılan bazı değer tanımlarının çağdaş dönem yapıtlarına uyarlanması sonucunda oluşturulmuştur. Birçok uzman ve kamuoyu tarafından tartışılan, Türkiye'nin Modern Mimari Mirası'nın korunması ölçütleri, özgünlük, simge değeri, anı değeri, ekonomik değer, işlevsel değer, teknik değer ve enderlik değeri ana başlıkları altında değerlendirilmektedir. İlk kaynak Avusturyalı sanat tarihçisi Alois Riegl tarafından oluşturulan koruma değerlerinin, Madran ve Özgönül tarafından genişletilmesi gerektiği vurgulanmış ve bu değerleri daha detaylı olarak şu şekilde tanımlamışlardır [46].

Belge Değeri: Yapıların içinde bulunduğu çevrenin, sosyal ekonomik ve kültürel özelliklerini yansıtmaları dolayısıyla bu değere sahip oldukları kabul edilmektedir. Türkiye'de Modern Mimarlık ürünleri'nin, Cumhuriyet ideolojisi ile kurdukları bağ dolayısıyla, yapılar Cumhuriyet'in yeni devlet tanımının getirdiği yönetim, bayındırlık yapıları, toplumun buluştuğu sosyal mekanlar alt başlıklarında incelenmektedir.

Özgünlük Değeri: Eğer bir yapı yapıldığı dönemki mimari uslubunu, tüm mimari öğelerini, malzemesini, süslemesini, kullanım biçimini, yani tüm niteliklerini günümüze kadar bozulmadan taşıyorsa bu değere sahip olduğu kabul edilir.

Mimari Değer: Yapının yapıldığı dönemin, tasarım ve mimari anlayışını yansıtması açısından bu değere sahip olduğu kabul edilir. Mimari değerin belirlenmesinde; dönemin tasarım anlayışını yansıtması, belli bir akımın ürünü olması, ünlü bir mimarın

yapısı olması, yörenin o dönemde benimsenmiş özgün detaylarına sahip olmak, yöre yapılarını temsil etmek, iyi ve önemli örnek olmak, yarışma sonucu seçilen projeler, genel kabul görmüş olmak, tarihin öne çıkardığı yapılar, kente özgü bir ürün olmak gibi ölçütler kullanılabilir.

Kimlik Değeri: Kentsel belleğin bir parçası olan, modern bir akımın temsilcisi olan yapıların bu değeri taşıdığı kabul edilmiştir. Kimlik değeri, Cumhuriyetin temel değerlerinin yerelle bütünleştiği değerlerdir.

Simge Değeri: Yapının taşıdığı anlam açısından ön plana çıkan özelliğini belirtir. Bir dönemin ekonomik, sosyal, kültürel yaşamında önemli yeri olan, ulusal ve uluslararası kişilerle özdeşleşmiş yapılar, yapı grupları, bir yerleşmede önemli gelenekselleşmiş bir etkinliğe sahip olmuş alanlar ve fiziki landmark olan yapılar, alanlar bu değere sahiptir. Türkiye'de Cumhuriyet Dönemi siyasallığı ile güçlü bağı olan mimarlık ürünleri bu değeri taşımaktadır.

Anı Değeri: Toplumun belleğinde bir olayla ilişkisi olan, iz bırakan, unutulamayan, bir olaya ev sahipliği yapmış ve referans noktası olan yapılar veya alanlar bu değere sahiptir. Bu değer tanımından da anlaşıldığı gibi Toplumsal Hafıza Değerini içinde barındırmaktadır.

İlklik ve Teklik Özelliği: Mimari ürünün bulunduğu çevrede ilk ve tek örneği teşkil etmesi, az ender bulunması bu özelliği oluşturur.

Çevresel Değer: Çevresiyle doğru ilişki kuran, çevreye değer katan veya olumsuz tavır içinde olan, belli bir dönemde bütüncül bir tasarım anlayışıyla gerçekleştirilen yapı grupları, alanları ya da bunların bir arada oluşturdukları kentsel tasarım mekanları bu değere sahiptir. Bu değer tanımından da anlaşıldığı gibi Grup Değeri ve Kentsel Tasarım Değeri'ni içinde barındırmaktadır.

Süreklilik Değeri: Kültür varlığının işlevini sürdürüyor olması ve çağdaş toplumda kendine bir yer bulması, "kullanılarak koruma" temel ilkesi ile bağlantılı bir değerdir. 20.yüzyıl mimarlık ürünleri bu değeri büyük ölçüde taşımaktadır.

İşlevsel ve Ekonomik Değer: Yapının toplum tarafından bir işlevi ve bu doğrultuda ekonomik ihtiyacı da karşılıyor olması bu değere sahip olduğunu gösterir. 20.yüzyıl

yapılarının gereksinmeleri karşılamak amacıyla toplum tarafından halen kullanılıyor olması, süreklilik değeri gibi bu değeri büyük ölçüde taşıdıklarını göstermektedir.

Teknolojik Değeri: Yapının bir teknoloji ve malzemeyi ilk kez kullanması, inşa edildiği, kent ve kasabada malzeme ve donanım açısından önemli bir yerinin olması, bu değerin belirlenmesinde etkili olmaktadır [53].

Belirlenecek bu değerlerle mimarlık ürünlerinin, tescil ve koruma statülerinin sağlanması için, geçerli yasal tanımlamaların yapılıp, yasal zeminlerin oluşturulması gerekliliği doğrultusunda, Türkiye'deki yasal düzenlemeler incelendiğinde Modern Mimarlık Mirasının tanımlanmasında belirsizlikler, yasal boşluklar göze çarpmaktadır [46].

Cumhuriyet döneminin ilk mevzuatını oluşturan, 1973 tarih ve 1710 sayılı yasada "anıt" kavramı, 1983 tarihli 2863 sayılı yasada "kültür varlığı" kavramına yer verilmiştir. Bu kavram değişikliği, modern yapıların korunmasında handikap yaratan eskilik kavramını yasalardan kaldırmış olsa da, koruma alanındaki yaklaşım, eskilik değerinin yine ön planda olduğunu göstermiştir. 2863 sayılı KTVKY'nın 5226 yasa ile değişik 3.maddesinin a.1 bendi, kültür varlığı tanımını, zaman, nitelik ve mekan olmak üzere üç farklı boyutta ele almıştır. Yasada "tarih öncesi ve tarih devirler" olarak belirlenen, zamana referanslı tanımlama, zaman/eskilik ölçütü açısından kısıtlamama getirmemesi dolayısıyla yakın geçmişe tanıklık eden modern miras ürünlerinin kültür varlığı niteliğine sahip olduğu şeklinde anlaşılabilir ancak, bu zaman ifadeleri, nihayetlenmiş sonlanmış olgulara karşılık gelirken, modern zamanlar tamamlanmamış sürmekte olan bir zaman dilimini ifade etmektedir. Kültür varlığı için verilen bu tanımda, varlığın nitelik boyutu, bilim, kültür, din ve güzel sanatlarla ilgisi bulunmak, sosyal yaşama konu olmak, bilimsel ve kültürel açıdan özgün değer taşımak ifadeleriyle belirlenmiştir. Ancak bu ifadelerin "modern" kavramı doğrultusunda ele alınıp, niteliklerin bu şekilde belirlenmesi gerekmektedir. Modern olanın tarihselliğini açıklamak, gelenekten ayrılan niteliklerinin ortaya konmasıyla mümkün olacaktır. Modern süreçler kendi içinde kopuşlar, kırılmalar, dönüşmeler, yeniliklerle gelişen zenginleşmeler ve çeşitlilikler barındırır. 19.yüzyıl sonu, Modern yapılarının "öncü", "tek", artık tekrarlanamayacak olma"

özelliği ve malzeme kullanımı, teknolojiyle ilgili nitelikleri ve koruma problemleri de bu doğrultuda farklı niteliklere sahiplerdir [52].

Aynı yasanın 6.maddesinin a bendinde Korunması gerekli tabiat varlıkları ile "19 uncu yüzyıl sonuna kadar yapılmış taşınmazlar" ifadesi 20. yüzyıl mimarlık ürünlerini koruma kapsamı dışında bırakırken, yakın tarihli Cumhuriyet dönemi yapılarının korunmasında risk yaratmaktadır [52].

7.maddenin b bendinde ise "... Devletin imkanları göz önünde tutularak, örnek durumda olan ve ait olduğu devrin özelliklerini yansıtan yeteri kadar eser, korunması gerekli kültür varlığı olarak belirlenir" ifadesi, Mimari miras ürünlerinin yeteri kadarları korunacak, kontenjan sınırlı olduğu için Cumhuriyet dönemine gelindiğinde, bu yapıların korunmasına yer kalmayacaktır, düşüncesini oluşturduğu için, koruma açısından yanlış bir yaklaşım olarak görülmüştür [54].

KTVKYK'nun 1999 yılında kabul ettiği 662 Nolu ilke kararı incelendiğinde ise Cumhuriyet yapılarının korunması için zaman sınırlamasının getirildiği görülmüştür. İlke kararının c bendinde Erken Cumhuriyet yapıların; koruma görüşü alınmadan yıktırılmaları yönünde gerekli önlemlerin, ilgili belediyesi (veya valilik) ile varsa koruma kurulu müdürlüğü, yoksa müdürlüğünce alınmasına (...) karar verilmiştir. Ancak, modern yapıların korunması açısından önemli sayılacak bu maddenin "Erken Cumhuriyet yapıları" ifadesi sadece Cumhuriyet'in ilk yıllarında inşa edilen yapıları kapsarken, yakın geçmişe tanıklık eden, modern arayışın ürünü olan yapıları göz ardı etmektedir [55]. Bu yasal belirsizlikler ve boşluklar için gerek uzmanların, gerek bu yapıların gerçek sahibi olan halkın bir arada hareket ederek çalışmalar yürütmeleri gerekmektedir.

Cumhuriyet Dönemi Mimarlık Mirasının Korunmasını uygulama ve karşılaşılan sorunlar açısından incelediğimizde, bu mirasın hem toplum hem de uygulama açısından açmazlarının olduğu görülmektedir. Toplumsal hatta çeşitli uzman kabullerinde dahi bu mimarlığın miras olarak değerlendirilmesinde sıkıntılar yaşanmaktadır. Yerel-geleneksel nitelikler taşıyan ulusal mimarlık akımları paralelinde inşa edilen Cumhuriyet yapıları korunurken, modern bir arayışın ürünü olan yapılar göz ardı edilmektedir. Mimarlık dili itibariyle evrensele eklemlenen uluslararası Cumhuriyet yapıları "yeni" ve "modern"i

simgelediği için "eski" olanın korunması anlayışındaki toplum tarafından korunacak ürün olarak benimsenememektedir. Modernist mimari özelliklerini taşıyan yapıların korunmasına ilişkin kabul de çok azdır.

Cumhuriyet dönemi Ulusal mimarlık mirasına yönelik uygulamalarda, özgün ayrıntıların daha çok korunduğu görülürken, modernist usluptaki yapılarda müdahale ile değiştirme arzusu ön plana çıkmaktadır. Uygulamalarda yapılan çalışmalar ise, Basit onarımlarda; balkon kapatma, malzeme detayı değiştirme. Esaslı onarımlarda; cepheyi korumak, iç mekanı tümüyle değiştirmek. Esaslı onarımlarda; kitleyi korumak, plana, cepheye, peyzaja-dış mekana müdahale etmek. Yapının genel yaklaşımlarıyla uygunluğu tartışmalı ekler, yenilemeler, yıkımlar yapmak şeklinde görülmektedir [52].

Türkiye'de 20. yüzyıl mimarlık mirasının korunması için koruma pratiğinin toplumsal düzeyde gerçekleştirilmesi, kurumların taşıdığı sınırlı kaygının ötesinde bir ortak bilincin oluşturulması [46] ve bu bilincin geliştirilmesinde modern mimarlık örneklerinde çalışan uluslararası örgütler ile bağlantının kurulması, uluslararası belgelerin paylaşılması, konuyla ilgili toplantı ve yayın çalışmalarının artarak devam etmesi, kullanımı kapsamlı bir belgelik oluşturulması gerekmektedir [49].

5.3 Saraçoğlu Mahallesi'nin Modern Mimari Mirasın Koruma Yaklaşımında, Koruma Değerleri

Saraçoğlu Mahallesi, Ankara'nın kentsel belleğinde Cumhuriyet dönemi II. Ulusal Mimarlık Uslubu "geleneksel Türkevi" özelliği ile özdeşleşmiş, İsmet İnönü'nün Cumhurbaşkanlığı, Şükrü Saraçoğlu'nun Başbakanlık döneminde devlet eliyle inşa edilmiş ilk ve tek memur toplu konutudur.

Ankara denilince ilk akla gelen memur şehri kavramı doğrultusunda, Saraçoğlu Mahallesi Memur Konutları, Ankara'nın kimliğini, karakteristik özelliğini oluşturmaktadır. Saraçoğlu Mahallesi tekil ve bütüncül kimlikleri bağlamında değerlendirildiğinde bazı değer ve kavramlar koruma ölçütü olarak belirlenir. Riegl'in verdiği ölçütler doğrultusunda Saraçoğlu Mahallesi'nin sahip olduğu değerler, Belge değeri, özgünlük değeri, mimari değer, kimlik değeri, simge değeri, anı değeri,

toplumsal hafıza değeri, ilklik ve ilklik özelliği, çevresel değer, grup değeri, kentsel tasarım değeri, sosyal değer, süreklilik değeri, işlevsel ve ekonomik değerdir.

Belge Değeri: Saraçoğlu Mahallesi, siyasi, sosyal, ekonomik, mimari her konuda geleneksele yönelimin etkili olduğu, bir dönemde memurlar için devlet eliyle oluşturulmuş ilk toplu konuttur. Tüm bunlar doğrultusunda o dönemki toplumun sosyal, ekonomik ve kültürel yaşamı hakkında birçok veriyi kendinden sonraki nesillere aktarması dolayısıyla Belge Değeri'ne sahiptir.

Özgünlük Değeri: Saraçoğlu Mahallesi, tekil (yapı bazında) ve bütüncül (çevre bazında) değerlendirildiğinde, inşa edildiği dönemin mimari özelliklerini büyük ölçüde korumaktadır. Yapılar, kat yüksekliği, yapım tekniği, süsleme, mimari öğeler, kısmen de yapı malzemesi özelliklerini günümüze kadar bozulmadan ve değişmeden korumasıyla mimari açıdan Özgünlük Değeri'ne sahiptir. Yine aynı şekilde mahalle, yaya ve araç yolları, tarihi ağaçlar, yeşil alanlar, kısmen de açık alanların günümüze kadar bozulmadan korunmasıyla çevresel açıdan Özgünlük Değeri'ne sahiptir.

Mimari Değer: Saraçoğlu Mahallesi, 1944-1946 yılında Ünlü Alman Mimar Prof. Paul Bonatz tarafından tasarlanmıştır. II.Ulusal Mimarlık uslubu etkisiyle geleneksel türkevi mimari biçimlenmesinden esinlenen ve dönemin yaşam koşullarına uygun konut tasarımı ile nitelikli yapılara sahip olan mahalle, "Korunması gerekli Mimari Değere" sahiptir.

Kimlik Değeri: Saraçoğlu Mahallesi Başkent Ankara'nın Cumhuriyet dönemindeki kimliğini ortaya koyacak üslup arayışlarının en nitelikli örneklerindendir. Mahalle, o dönemde ki ulusal kimliğin en önemli mimari simgelerindendir. Saraçoğlu Mahallesi Memur Konutları, toplum açısından Cumhuriyet'in, başkent Ankara'nın, memur kimliğinin yansıması olarak da görülmektedir.

Simge Değeri: Ankara Jansen Planında Meclis, Bakanlıklar Sitesi ve Hükümet Mahallesi (Saraçoğlu Mahallesi) bir arada düşünülmüş, bu üçlü zamanla yeni kurulan devletin güç bütünlüğünü oluşturmuştur. Mecliste yasa üretilecek bakanlıklardan hizmet sağlanacak, hem meclis hem de bakanlık çalışanları bir arada bu mahallede yaşayarak ilişkilerini daha da güçlendireceklerdi. Bu bağlamda Saraçoğlu Mahallesi devletin güç bütünlüğünün simgesi olarak görülmektedir [22].

Anı Değeri: Saraçoğlu Mahallesi kurulduğu günden itibaren birçok milletvekilinin, üst rütbeli askerin, memurun, aileleri ile konutlarında barındığı, açık alanlarında sosyalleştiği, birçok öğrencinin Namık Kemal İlköğretim Okulu (Eski Namık Kemal Ortaokulu)'nda eğitim gördüğü, birçok vatandaşın Adnan Ötüken İl Halk Kütüphanesi (Eski Milli Kütüphane) ve Çankaya Kaymakamlığı'ndan yararlandığı geçmişte belleğinde anılar oluşturduğu bir alan olması açısından, Anı Değeri'ne sahiptir.

Toplumsal Hafıza Değeri: Saraçoğlu Mahallesi ve yapıları, ulusun ve geçmişin ortak kültürel mirası olması dolayısıyla Toplumsal Hafıza Değerine sahiptir.

İlklik ve Teklik Özelliği: Saraçoğlu Mahallesi, Ankara'da memurların konut ihtiyacını karşılamak amacıyla yeni ulus devletin modernleşme programının parçası olarak, memurlar için devlet eliyle oluşturulmuş ilk toplu konut (ilk lojman yerleşkesi) olması dolayısıyla İlklik özelliğine sahiptir. Daha sonradan devlet doğu illerinin bazılarında toplu konut çalışması yapsa da Ankara şehri açısından bu proje Teklik özelliğine de sahiptir.

Çevresel Değer: Saraçoğlu Mahallesi, açık (yeşil alanlar, parklar vb) ve kapalı mekanların (konutlar ile sosyal ve kültürel hizmet birimleri) bir arada oluşturduğu uyum ve o çevrenin bir parçası olması ve onu bütünlemesi dolayısı ile "Korunması gerekli Çevresel Değere" sahiptir.

Grup Değeri: Saraçoğlu Mahallesi, II.Ulusal Mimari Döneminde, bütüncül bir planlama anlayışıyla gerçekleştirilen yapı gruplarından oluşması nedeniyle grup değerine sahiptir.

Kentsel Tasarım Değeri: Saraçoğlu Mahallesi, kent içinde bir alanın tasarlanması sonucunda, açık alandaki kentsel öğeler, donatılar ile kapalı mekanlar arasında birlik ve bütünlüğü sağlaması dolayısıyla Kentsel Tasarım değerine sahiptir.

Sosyal Değer: Saraçoğlu Mahallesi, "Cumhuriyet dönemi mimarlığında, barınma sorununa çözüm için, geleneksel mekan çözümlemelerini tümel tasarım örneklerine dönüştüren toplu konut, projesi olması ve 20. yüzyıl yaşamının değişen sosyal dokusuna cevap veren sosyal konut projesi olması dolayısıyla bu değere sahiptir.

Süreklilik Değeri: Mahalle yapılarının özellikle özgün işlevlerini sürdürerek koruması açısından, Süreklilik Değeri'ne sahiptir. Konutlar lojman olarak barınmaya, Namık

Kemal İlköğretim Okulu ve Adnan Ötüken İl Halk Kütüphanesi eğitime, Çankaya Kaymakamlığı ise kamuya hizmet vermek suretiyle işlevini sürdürmektedir.

İşlevsel ve Ekonomik Değer: Mahalledeki yapılar yapılan değişiklerle çağdaş yaşama uyum sağlamış ve hemen her dönem toplumun gereksinmelerini karşılıyor olması açısından İşlevsel Değer'e sahiptir.

Konutların belli ücretlerle lojman olarak kullanılması ekonomik değer olabilir, ancak ekonomik değer her zaman para olarak düşünülmemelidir. Yapıların kullanılması ve korunması da bir ekonomik değerdir.

5.4 Saraçoğlu Mahallesi Koruma Karar ve Uygulamaları

Saraçoğlu Mahallesi'nde ilk koruma altına alınan yapı, Kültür Bakanlığı Gayrimenkul Eski Eserler ve Anıtlar Yüksek Kurulu'nun 6.12.1978 gün ve A-1483 sayılı kararı ile Adnan Ötüken il Halk Kütüphanesi (eski Milli Kütüphane)dir (Şekil 5. 1). Saraçoğlu Mahallesi'nin tümüyle koruma altına alınması GEEAYK'nun 14.4.1979 tarihli A-1610 sayılı kararla 1.Derece Kentsel Sit Alanı olarak belirlenmesi ile olmuştur (Şekil 5. 2). 8.6.1979 A-1674 sayılı kararla mahalle tümüyle korunurken, Kumrular Caddesi'ndeki Çınar ve Kestane ağaçlarının da anıt ağaç olarak tescil edilmesine ve üzerine anıt olduğunu belli eden bir plaka konmasına karar verilmiştir (Ek-D).

Şekil 5. 1 Adnan Ötüken il Halk Kütüphanesi (eski Milli Kütüphane), 2012

Şekil 5. 2 Saraçoğlu (Namık Kemal) Mahallesi yapım ve tescil plakaları, 2012

2.3.1993 A-2877 kararla, Saraçoğlu Mahallesi Kentsel Sit Alanı Sınırları içerisinde yer alan ve alanı bütünleyen resmi yapılardan, Çankaya Kaymakamlığı ile Namık Kemal Ortaokulu (günümüzde Namık Kemal İlköğretim Okulu) olarak kullanılan yapıların (Şekil 5. 3), diğer tescilli yapılarla aynı dönem ve üslupta inşa edilmesi dolayısıyla, taşınmaz kültür varlığı olarak tescil edilmelerine karar verilmiştir (Ek-D).

Şekil 5. 3 Çankaya Kaymakamlığı ve Namık Kemal İlköğretim Okulu, 2012

GEEAYK'nun 14.4.1979 tarihli A-1610 sayılı kararla 1.Derece Kentsel Sit Alanı olarak kabul edilen ve 2.3.1993 A-2877 kararla Çankaya Kaymakamlığı ile Namık Kemal Ortaokulu (günümüzde Namık Kemal İlköğretim Okulu) yapılarının da tescillenmesiyle, tescil sınırları genişleyen Ankara İli, Çankaya İlçesi, Namık Kemal (Saraçoğlu) Mahallesi'nin, TBMM'nin 12.5.1994 gün 103 sayılı oturumunda tartışılarak kabul edilen Kamu Konutları ile Sosyal Tesislerin Satışı Hakkında Kanunun geçici 1. maddesi ile (2863 sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu'na göre belirlenen) SİT kararı kaldırılmış ve alanın tüm yetkisi Arsa Ofisi Genel Müdürlüğüne verilmiştir (Ek-D). Hükümetin kamu konutlarının satışı ile ilgili kanun tasarısında bu bölgenin SİT kararının kaldırılmasına ilişkin bir madde bulunmamakta olup, geçici 1.madde meclisteki

tartışmalar sırasında son anda eklenmiştir. Geçici maddede alınan bu kararın tüm SİT alanlarındaki kamu konut ve sosyal tesisleri için değil, yalnız Kızılay kent merkezindeki "Saraçoğlu Mahallesi" özelinde olması, önemli rant beklentilerinin olduğu bu alandan, birilerinin ciddi kazançlar peşinde olduğunu göstermektedir. Meclis tarafından, 2863 Sayılı Kanunun 10. Maddesinde "Her kimin mülkiyetinde veya idaresinde olursa olsun, taşınmaz kültür ve tabiat varlıklarının korunmasını sağlamak için gerekli tedbirleri almak, aldırmak ve bunların her türlü denetimini yapmak Kültür Bakanlığına aittir" ve 13.Madde "Hazineye ve diğer kamu kurum ve kuruluşlarına ait olup korunması gerekli taşınmaz kültür ve tabiat varlığı ile bunlara ait koruma sınırları dahilindeki taşınmazlar, Kültür Bakanlığının izni olmadan gerçek ve tüzel kişilere satılamaz, hibe edilemez" hükümlerinin göz ardı edilmesi de düşündürücüdür. Mahalle, Mimarlar odası Ankara Şubesi başta olmak üzere, TBMM'deki bazı milletvekillerinin desteği, Kültür Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu, Çankaya Belediyesi, ODTÜ Mimarlık Fakültesi Öğretim elemanları ve halkın etkin olduğu ciddi bir muhalefet sonucunda karar kapsamından çıkarılmıştır.

1994'den günümüze kadar Kültür ve Tabiat Varlıklarının Koruma Kurulu tarafından alınan kararlar incelediğinde,

2.6.1994 A-3525 kararla, Saraçoğlu Mahallesi Namık Kemal Ortaokulu (günümüzde Namık Kemal İlköğretim Okulu)'nun bulunduğu 7220 ada, 2 nolu parsele ek bina yapımı talebi yoğunluğu artıracağı ve yeşil alan kullanımını azaltacağı ve Kentsel Sit'in bu alandaki tescilli yapılarını olumsuz etkileyeceğinden reddine karar verilmiştir (Ek-D).

Ancak, günümüzde bu alanda Namık Kemal İlköğretim Okulu Spor Salonu, Çankaya Belediyesi Ek Binası ve Trafo yapısı bulunmaktadır.

25.9.1995 A-4186 kararla, Saraçoğlu Mahallesi (1-2-3 Caddeler), Kumrular ve Yahya Galip Caddesindeki ağaçlarda kısmi budama ve kuru dal temizliği, Ankara Üniversitesi Ziraat Fakültesinden konu ile ilgili uzman denetiminde yapılması koşuluyla kabul edilmiştir (Ek-D).

4.7.1997 A-5280 kararla, Saraçoğlu Mahallesi Kentsel Sit Alanı içerisinde yer alan ve korunması gerekli taşınmaz kültür varlığı olarak tescilli olan 2940 ada 17 Nolu

parseldeki Çankaya Kaymakamlığı binasının ilave yapılarak genişletilmesi talebi reddedilmiştir (Ek-D).

8.10.1999 A-6412 kararla, Saraçoğlu Mahallesi kentsel sit alanı içerisinde yer alan, ve mülkiyeti Hazineye ait olan Maliye Bakanlığına tahsisli 5364 ada 1 Nolu parselde Muhtarlık hizmet binası yapılması isteği, parselin Muhtarlık hizmet binası yapılması için uygun olmadığı, ancak kurul tarafından yapılan inceleme doğrultusunda eki planda gösterilen yere 3mx3m boyutlarında prefabrik bir hizmet binası yapılabileceğine karar verilmiştir (Ek-D).

Günümüzde alınan karar doğrultusunda yapılan Muhtarlık Binası, 95.(3) Cadde üzerinde konumlandırılmıştır (EK-A-1).

10.8.2000 A-6933 kararla, Ankara ili Kızılay İlçesinde 1-2-3 Caddeler, Kumrular, Menekşe, Sümer Sokaklar, Müdafaa Caddesi'nin bir kısmı ve İzmir Caddesi Pis Su, Yahya Galip, Kumrular, Müdafaa Caddesi Yağmur Suyu Kanal İnşaatı ile adı geçen cadde ve sokaklarda iş makinelerinin çalışmasını engelleyen ağaçların budanması isteği, tescilli ağaçların köklerine ve bina temellerine zarar verilmemesi can ve mal kaybını önleyici her türlü güvenlik konusunda gerekli önlemlerin alınması koşuluyla uygun bulunmuş, ancak kanal çalışmaları esnasında iş makinelerinin engellediği ağaçların budanma işlerinin Ankara Üniversitesi Ziraat Fakültesinden konu ile ilgili uzman denetiminde yapılmasına karar verilmiştir (Ek-D).

1.6.2001 A-7361 kararla, Ankara ili Çankaya ilçesinde kentsel sit alanı olarak belirlenen Saraçoğlu Mahallesi'nde 2940 ada 17 Nolu parselde yer alan Çankaya Kaymakamlığı hizmet binasına ilave kat yapılması isteği, 4.7.1997 gün ve 5280 sayılı kararla belirtildiği gibi ek bina veya kat ilavesi şeklinde hiçbir eklenti yapılamayacağına, ancak yakınında yer alan diğer tescilli binaların hizmet için kullanılabileceğine bu konu hakkında hazırlanacak belge, bilgi ve projelerle kurulun kararının alınmasına karar verilmiştir (Ek-D).

Günümüzde alınan bu karar doğrultusunda 93(1).Cadde 5'Nolu Bloğun 1'nolu dairesi Namık Kemal İdaresi hizmetine verilmiştir.

7.6.2002 A-7970 kararla, Ankara ili Çankaya ilçesinde kentsel sit alanı olarak belirlenen Saraçoğlu Mahallesi'nde yer alan ve Korunması Gerekli Taşınmaz Kültür Varlığı olarak

tescilli olan yapıların ahşap pencere doğramalarının pvc esaslı malzeme ile değiştirilmesi isteği, uygun olmadığı için reddine, tarihi öneme sahip olan söz konusu alanın ve yapıların oldukça bakımsız durumda olmaları sebebiyle öncelikle kentsel sit olarak belirlenen alan için peyzaj düzenleme, tescilli yapılar için ise bakım ve onarımı içeren projelerin hazırlanarak değerlendirilmek üzere kurula iletilmesine karar verilmiştir (Ek-D).

Ancak, günümüzde birçok blokta özgün ahşap pencereler ahşap görünümlü pvc esaslı malzemeyle değiştirilmiştir.

27.9.2002 A-8190 kararla, Gayrimenkul Eski Eserler ve Anıtlar Yüksek Kurulu'nun 8.6.1979 A-1674 sayılı karar ile Ankara Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kurulunun 2.3.1993 A-2877 sayılı kararlarıyla korunması gerekli taşınmaz kültür varlığı olarak tescil edilen yapılarda kurulun izni alınmadan yapılan dış cephe boya, badana, çatı aktarımı, yağmur oluğu değişimi gibi uygulamalara başlanılmış olduğunun anlaşılmasından ve bakım kapsamında yapılan bu uygulamaların yapıların mimari özelliklerini bozmayacak nitelikte olduğundan çalışmalara devam edilmesine, binaların çevresine drenaj ve çevre düzenlenmesi gibi imalatlar için projelerin hazırlanıp değerlendirilmek için kurula iletilmesine karar verilmiştir (Ek-D).

Ayrıca, Başbakanlık Sağlık Merkezi olarak kullanılan 1.Cadde No:6 tescilli yapının arka cephesine, pvc esaslı malzeme ile yapılan eklentinin kaldırılarak yapının özgün hale getirilmesine ve sonucun kurula bildirilmesine karar verilmiştir (Ek-D).

Ancak, günümüzde Başbakanlık Kurum Tabipliği olarak kullanılan bloğun pvc esaslı malzemeyle yapılmış olan eklentisi halen mevcuttur.

22.11.2002 A-8295 kararla, Ankara ili Çankaya ilçesinde kentsel sit alanı olarak belirlenen Namık Kemal (Saraçoğlu) Mahallesi'ndeki Kumrular Sokak No:13 ile Dip sokak No:3 adresindeki tescilli yapıların bodrum katlarındaki kalorifer kazanları ve tesisatlarının değiştirilmesi isteğinin uygun olduğuna, ayrıca kentsel sit içerisindeki tescilli yapıların grubunun belirlenmesi için gerekli çalışmaların yapılmasına karar verilmiştir (Ek-D).

27.12.2002 A-8321 kararla, Ankara ili Çankaya ilçesinde kentsel sit alanı olarak belirlenen Namık Kemal (Saraçoğlu) Mahallesi 3.Caddede yapılacak drenaj ve

kanalizasyon yenilenmesine ilişkin yazılar okunup, ekler incelendikten sonra 27.9.2002 gün ve 8190 sayılı kararda belirtildiği gibi her türlü fizik ve inşai uygulama öncesi kuruldan izin alınılması gerekliliği bir kez daha hatırlatılarak talep edilen, çalışmaların yazı ekindeki krokide gösterilen alanlarda yapılabileceğine karar verilmiştir (Ek-D).

28.1.2005 A-263 kararla, Ankara ili Çankaya ilçesinde kentsel sit alanı olarak belirlenen Namık Kemal (Saraçoğlu) Mahallesi'ndeki korunması Gerekli Taşımaz Kültür Varlığı olarak tescilli yapıların ahşap olan pencere doğramalarının yine ahşap olarak, özgün biçim ve detayları göz önüne alınarak yenilenmesine karar verilmiştir (Ek-D).

Ancak, günümüzde birçok blokta özgün ahşap pencereler hem malzeme hem de oranları bozularak ahşap görünümlü pvc pencereye çevrilmişlerdir.

7.4.2006 A-1421 kararla, Ankara ili Çankaya ilçesinde kentsel sit alanı olarak belirlenen Namık Kemal (Saraçoğlu) Mahallesi'ndeki doğal sit olarak belirlenmiş olan tescilli yapıların ahşap kapı ve pencere doğramalarının pvc ile değiştirilmesi isteğinin söz konusu malzemenin tescilli yapıya ve kentsel dokuya uyumsuz ve aykırı malzeme olması nedeniyle reddine, Namık Kemal İlköğretim Okulu'nun bahçesine giriş çıkışı kontrol etmek için yapılan kontrol kulübesinin izinsiz yapılmış olması nedeniyle ilgililerin bundan böyle izinsiz uygulama yapılmaması için uyarılmasına, ancak söz konusu kulübenin yapılmasının zorunluluğu ilgili yazıdan anlaşılarak kontrol kulübesinin dış cephesinin ahşap yalı baskı yapılmasına karar verilmiştir (Ek-D). Ancak, günümüzde, kontrol kulübesinin dış cephesi yalı baskıya çevrilmemiştir

9.6.2006 A-1575 kararla, Ankara ili Çankaya ilçesinde kentsel sit alanı olarak belirlenen Namık Kemal (Saraçoğlu) Mahallesi'ndeki korunması gerekli taşınmaz kültür varlığı olarak tescilli olan yapıların daire giriş kapılarının ahşap olarak yenilenmesi isteği, kapıların özgün biçim ve detaylarına uygun olarak yenilenmesiyle kabul edilmiştir (Ek-D).

11.9.2006 A-1753 kararla, Ankara ili Çankaya ilçesindeki Gayrimenkul Eski Eserler ve Anıtlar Yüksek Kurulu'nun 8.6.1979 A-1674 sayılı karar ile Ankara Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kurulunun 2.3.1993 A-2877 sayılı kararı ile de sınırları belirlenen Namık Kemal (Saraçoğlu) Mahallesindeki I.Cadde ile II.Cadde ve III.Cadde arasındaki açık alanlarda yapılmak istenen açık otoparka ilişkin yerleri dosyasındaki krokide işaretli

alanlarda 5226 sayılı kanunla değişik 2863 sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanununun 17. maddesi ile yönetmelik gereği yapılması zorunlu olan koruma amaçlı imar planının henüz yapılmamış olmasından talebin reddine, süresi içinde hazırlanan yapılması gereken Koruma Amaçlı İmar Planın ise hazırlanarak değerlendirilmek üzere kurula sunulmasına karar verilmiştir (Ek-D).

25.4.2008 A-3100 kararla, Ankara ili Çankaya ilçesinde kentsel sit alanı olarak belirlenen Namık Kemal (Saraçoğlu) Mahallesi'ndeki korunması Gerekli Taşımaz Kültür Varlığı olarak tescilli yapıların ahşap olan daire giriş kapılarının çelik kapı ile değiştirilmesi isteği, yazı ekinde sunulan ve ekte gönderilen fotoğraftaki çelik kapı doğrultusunda değiştirilmesinin kabulüne karar verilmiştir. Konut olarak kullanılmayan dairelerde ise, ahşap olan özgün kapılarından bakımlı ve sağlam olan üç tanesinin değiştirilmeden yerinde korunması ve bu kapıların adres bilgilerinin ve fotoğraflarının çekilip Kurul Müdürlüğü arşivindeki dosyasında saklanması için kurula iletilmesi şartı ile kabul edilmiştir (Ek-D). Ancak, günümüzde dairelerin çelik dış kapıları incelendiğinde, birçoğunun bütünlükten uzak farklı renk ve görünümde olduğu görülmüştür.

16.5.2008 A-3147 kararla, Ankara ili Çankaya ilçesinde kentsel sit alanı olarak belirlenen Namık Kemal (Saraçoğlu) Mahallesi'ndeki korunması gerekli taşınmaz kültür varlığı olarak tescilli olan Namık Kemal İlköğretim Okulu'nda kurul izni alınmadan değiştirilen sınıf kapılarına ilişkin, okulun sınıf ve tuvalet kapılarının ekonomik ömrünü tamamlaması ve kullanılamaz ve tamir edilemez duruma gelmesi ve ayrıca ağır olmaları sebebiyle ciddi kazalara neden olduğu gerekçesiyle pvc malzemeli kapılara çevrilmesi uygun bulunmuştur. Ancak, değişikliğin kurul izni alınmadan yapılmış olması nedeniyle ilgililerin uyarılması ve bundan böyle okulda yapılacak her türlü inşai ve fiziki müdahale için kuruldan izin alınılması gerektiğinin ilgililere duyurulmasına karar verilmiştir (Ek-D).

20.2.2009 A-3952 kararla Ankara ili Çankaya ilçesinde kentsel sit alanı olarak belirlenen Namık Kemal (Saraçoğlu) Mahallesi'ndeki korunması Gerekli Taşımaz Kültür Varlığı olarak tescilli yapıların ahşap olan bina giriş kapılarının, aynı renk ve görünümde ahşap veya çelik kapı ile değiştirilmesi isteği, mevcuduna uygun biçimde, ahşap kaplamalı çelik kapı ile değiştirilmesi gerekçesiyle kabul edilmiştir (Ek-D).

Bu karar doğrultusunda günümüzde binaların çoğunun giriş kapıları, aynı renk ve görüntüde ahşap kaplamalı çelik kapıya çevrilmiştir.

30.6.2009 A-4232 kararla Gayrimenkul Eski Eserler ve Anılar Yüksek Kurulu'nun 8.6.1979 A-1674 sayılı karar ile Ankara Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kurulunun 2.3.1993 A-2877 sayılı kararlarıyla korunması gerekli taşınmaz kültür varlığı olarak tescil edilen Namık Kemal (Saraçoğlu) Mahallesindeki tescilli yapıların ahşap olan pencere doğramalarının ahşap görünümlü pvc malzeme ile yenilenmesi isteğinin uygun olmadığına, söz konusu yapıların pencere doğramaları ile balkon kapılarının özgün biçim ve detaylarına uygun olarak yine ahşap malzeme ile yenilenebileceğine dair 28.01.2005 gün ve 263 sayılı kurul kararının geçerli olduğuna karar verilmiştir (Ek-D).

4.3.2011 A-5834 kararla Ankara ili Çankaya İlçesi, Namık Kemal mahallesi, 2. Cadde(Yeni 94) devlet lojmanı olarak kullanılan tescilli yapıların bulunduğu alanda araç park edilmesi için duvarların yıkıldığı ve ağaçların kesildiğine ilişkin Namık Kemal Mahallesi sakinlerinin 16.12.2010 günü şikayet dilekçesi, okunup eklerin incelenmesi sonucunda, şikayet konusu olan alanın asfaltlandığı için ağaç kesimi veya duvar yıkımına ait herhangi bir veriye rastlanmamıştır. Ankara Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu'nun 11.09.2006 gün ve 1753 sayılı kararıyla istenilen, ancak Koruma Amaçlı İmar Planı yapılmamış olan ve Kurul izni alınmadan alanın (94. cadde, eski 2.cd) asfaltlanması, açık otopark olarak kullanılması, spor aletlerinin konması ve alanın girişine bariyer yapılmış olması nedeni ile yapan veya yaptıranlar hakkında yasal soruşturma açılmasına, izinsiz uygulamaların kaldırılmasına karar verilmiştir (Ek-D).

9.3.2012 A-517 kararla Ankara ili Çankaya İlçesi, Namık Kemal mahallesi 94. cadde de (eski 2.cd) Ankara Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kurulunun 4.3.2011 A-5384 sayılı kararı gereği kurul izni alınmadan yapılan uygulamaların kaldırıldığı, ancak giriş bariyerinin güvenlik açısından tekrar yapılması talebine ilişkin Mahalle sakinlerinin 20.02.2012 günlük dilekçesi okunup, 16 ve 18 Nolu blokların arasındaki iç avludaki otoparka girişi sağlayan bariyerin yapılabileceğine uygulama sonrası fotoğrafların Kurul Müdürlüğüne iletilmesine karar verilmiştir (Ek-D).

Günümüzde alınan bu karar doğrultusunda, 2.Cadde (Yeni 94) 16 ve 18 Nolu blokların arasındaki iç avludaki otoparka girişi sağlayan bariyer mevcut bulunmaktadır.

13.04.2012 A-600 kararla Ankara ili Çankaya İlçesi, Namık Kemal mahallesi 94. cadde de (eski 2.cd) Ankara Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kurulunun 4.3.2011 A-5384 sayılı kararı gereği kurul izni alınmadan yapılan uygulamaların yeniden yapılmasına dair Mahalle sakinlerinin verdiği günsüz iki mektup okunup ekler incelenerek, spor aletlerinin Kurulun belirleyeceği standartlar doğrultusunda yeniden monte edilmelerine, yayaların geçişte kullandığı alana asfalt veya beton dökülmesi taleplerinin malzeme tanımı yapılarak hazırlanacak Çevre Düzenleme Projesinden sonra değerlendirilebileceğini karar verilmiştir. Ayrıca Devlet lojmanları olan tescilli yapılar ve alana ilişkin taleplerin idaresinden sorumlu idare olan, Namık Kemal Mahallesi Memur Konutları İdare Amirliği'nin görüşleri ile birlikte ilgili Amirlik kanalıyla Müdürlüğe iletilmesi kararı verilmiştir (Ek-D).

BÖLÜM 6

SARAÇOĞLU MAHALLESİ 93(1).CADDE A TİPİ 5'NOLU KONUT'UN ANALİTİK DEĞERLENDİRİLMESİ

6.1 Mimari ve Yapısal Özellikleri

Saraçoğlu Mahallesi, 93(1).Cadde üzerindeki 5'nolu lojman binası genel hatları ile kuzey-batı, güney-doğu yönünde uzanan dikdörtgen bir kütleden oluşmaktadır. Yoldan cephe alacak şekilde yatay konumlandırılan yapı üç taraftan lojman binaları ile çevriliyken güney-doğu yönü (arka cephesi), yüksek katlı resmi yapılarla (Türkiye İhracat Bankası ve Adalet Bakanlığı Ek binası) sınırlanmıştır (Şekil 6. 1). Binanın plan özellikleri, cephelerinin mimari özellikleri, malzeme ve strüktürel özelliklerinden aşağıda detaylı olarak bahsedilmektedir.

Şekil 6. 1 Saraçoğlu Mahallesi, 93(1).Cadde üzerindeki 5 nolu lojman binası

6.1.1 Plan Özellikleri

Günümüzde 1'Nolu dairesi Namık Kemal İdare Amirliği tarafından kullanılan A Tipi plan özellikleri gösteren lojman binasına kuzey-batı cephesinden girilmektedir. Katta üç daire olarak tasarlanmış olan binada karşılıklı daireler birbiriyle simetrik orta daire ise farklı plana sahiptir (EK-B).

Bodrum, zemin +2 kattan oluşan yapı için çizilen rölövede giriş kotu ± 0.00 kabul edilmiştir. Buna göre, bodrum katı -1.79 kotundadır. 10 basamakla inilen bu katta, 1 lojman dairesi (B1) 1 kazan dairesi (B2) 1 adette depo (B3) bulunmaktadır. B1 lojman dairesinde antre, hol, 4 oda (B1-02, B1-03, B1-04, B1-05) ve (B2) kazan dairesine ait olan mekanları da kendi dairesine katarak (B1-06) Mutfak, (B1-07) Banyo ıslak mekanları bulunmaktadır (Şekil 6. 2).

Şekil 6. 2 B1-06 Mutfak ve B1-07 Banyo

B2 kazan dairesine girilememiş olup, B3 depo dairesi, 6 odadan oluşmaktadır. Bina sakinlerinin kullanmadığı eşyaları koydukları ve İdari Amirliğinin mahalleye ait malzemeleri sakladığı depoda, B03-7 Nolu oda B2 kazan dairesinden alınarak mekana katılmıştır (Şekil 6.3).

Şekil 6. 3 B3-08 Hol ve B3-05 Oda

Zemin kat +1.12 kotundadır. 6 basamakla ulaşılan bu katta 3 lojman dairesi bulunmaktadır. 1 Nolu daire Namık Kemal İdare Amirliği tarafından kullanılmaktadır.

4 oda (Z1-03, Z1-05, Z1-06, Z1-07) ıslak mekanlar (Z1-02) Hela, (Z1-04) Mutfak, antre ve holden oluşan bu dairede Z1-06 mekanı sonradan eklenen ayırıcı ile ayrılmıştır (Şekil 6.5). Dairenin arka bahçeyle bağlantısı Z1-07 Oda'daki ahşap kapıdan sağlanmaktadır (Şekil 6.4).

Şekil 6. 4 Z1-05 Oda (İdari Amirlik) ve Z1-07 Oda (İdari Büro)

Şekil 6. 5 Z1-06 Oda (Çalışma Ofisi)

2 Nolu orta daire giriş antresi, 3 oda (Z2-02, Z2-04, Z2-07) (Şekil 6. 6) ve ıslak mekanlar (Z2-03) Mutfak, (Z2-05) Banyo, (Z2-06) Hela'dan oluşmaktadır. Dairenin arka bahçeyle bağlantısı kullanım açısından boyutları zorlayıcı görülen, Z2-04 orta odadaki ahşap görünümlü pvc kapıdan sağlanmaktadır. Dairenin arka bahçesinde, bina sakinlerinin kullanımı için bir de kamelya bulunmaktadır (Şekil 6. 7).

Şekil 6. 6 Z2-02, Z2-04, Z2-06 Odaları

Şekil 6. 7 Z2-04 Odadan geçilen arka bahçe

3 nolu daire, 3 oda (Z3-06, Z3-07, Z3-08) ıslak mekanlar (Z3-02) Hela, (Z3-03) Mutfak, (Z3-04-Z3-05) Banyo, antre ve holden oluşmaktadır. Bu dairede banyo mekanı sonradan eklenen ayırıcı bir duvarla 2'ye ayrılmıştır. Z3-04 mekanında dolap ve çamaşır makinesi bulunurken, Z3-05 mekanı banyo olarak kullanılmaktadır (Şekil 6. 8).

Şekil 6. 8 Z3-04 ve Z3-05 Banyo

Bu dairede de 1'nolu dairede olduğu gibi Z3-07 mekanı sonradan eklenen ayırıcı ile ayrılmış olup (Şekil 6. 9), dairenin arka bahçeyle bağlantısı en köşe oda Z3-08 Oda'daki ahşap kapıdan sağlanmaktadır.

Şekil 6. 9 Z3-07 Oda ahşap ayırıcı

+4.31 kotundaki binanın birinci katı, zemin kattaki planlamanın aynısı olarak katta 3 daire olacak şekilde tasarlanmıştır. 4 nolu daire 3 oda (104-05, 104-06, 104-07) ıslak mekanlar (104-02) Hela, (104-03) Mutfak, (104-04) Banyo, antre ve holden oluşmaktadır. 104-06 mekanı sonradan eklenen ayırıcı ile ayrılırken (Şekil 6. 10), bu dairede bir de 104-05 nolu odadan geçilerek ulaşılan 104 Balkon mekanı bulunmaktadır (Şekil 6. 11).

Şekil 6. 10 Ahşap ayırıcı, 104-06 Oda

Şekil 6. 11 104-05 Oda ve 104 Balkon

5 nolu daire; giriş antresi, 3 oda (105-02, 105-04, 105-07), (105-03) Mutfak ve sonradan örülen bölücü duvarla (105-05) Banyo, (105-06) Hela ıslak mekanlarından oluşmaktadır. Kullanım açısından oda boyutu zorlayıcı görülen orta 105-04 odanın ahşap ayırıcı ile ayrılması bu mekanı daha da daraltmıştır (Şekil 6.12).

Şekil 6. 12 Ahşap ayırıcı, 105-04 Oda

6 nolu daire; 3 oda, (106-05, 106-06, 106-07) ıslak mekanlar (106-02) Hela, (106-03) Mutfak, (106-04) Banyo, antre ve holden oluşmaktadır. Bu dairede 106-06 mekanı özgününde olduğu gibi ayırıcı panoyla ayrılmamış açık bırakılmıştır. Bu durum bu mekanı daha ferah kılmıştır. Bu dairede de karşı 4 nolu daire gibi 106-05 nolu odadan geçilerek ulaşılan 106 Balkon mekanı bulunmaktadır (Şekil 6. 13).

Şekil 6. 13 106-06 Oda ve 106 Balkon

+7.31 kotundaki binanın ikinci katı diğer katlardaki planlamanın aynısı olarak katta 3 daire olacak şekilde tasarlanmıştır. 7 nolu daire 3 oda (207-05, 207-06, 207-07) ıslak mekanlar (207-02) Hela, (207-03) Mutfak, (207-04) Banyo, antre ve holden oluşmaktadır. 207-06 mekanı sonradan eklenen ayırıcı ile ayrılırken (Şekil 6. 14), bu dairede bir de 207-05 nolu odadan geçilerek ulaşılan 207 Balkon mekanı bulunmaktadır.

Şekil 6. 14 Ahşap ayırıcı, 207-06 Oda

8 nolu daire; giriş antresi, 3 oda (208-02, 208-04, 208-06) ve (208-03) Mutfak, (208-05) Banyo+Hela ıslak mekanlarından oluşmaktadır. Bu dairede özgün tasarımında olduğu gibi banyo ve hela mekanları beraber çözümlenmiş olup, bu durum kullanım açısından sıkıntı yaratmaktadır. Oda boyutları açısından, çok küçük olan 208-04 orta odanın

özgününde olduğu gibi bırakılıp, ayırıcı pano kullanılmaması, mekanı rahatlatmıştır (Şekil 6. 15).

Şekil 6. 15 208-05 Banyo+Hela ve 208-04 Orta oda

9 nolu daire; 3 oda, (209-05, 209-06, 209-07) ıslak mekanlar (209-02) Hela, (209-03) Mutfak, (209-04) Banyo, antre ve holden oluşmaktadır. Bu dairede 209-06 mekanı ayırıcı panoyla ayrılırken, 209 Balkon mekanına 209-05 nolu odadan geçilerek ulaşılmaktadır (Şekil 6. 16).

Şekil 6. 16 209-09 Hol ve 209 Balkon

6.1.2 Cephe Özellikleri

Mimar Paul Bonatz tarafından tasarlanan yapının ön cephesi, birinci ve ikinci katlarda bulunan balkon mekanı ve balkonda kullanılan dikmeler, kapı, pencere oranlarıyla eski Türk konaklarına benzemektedir (Şekil 6. 17). Günümüzde yapının tüm yüzeylerinin

sıva üzeri boya olduğu görülürken, subasman seviyesi serpme sıvayla sıvalı bırakılmıştır. Cephe genelinde o dönem yapılarında sıkça görülen gri renk çoğunlukta olup, giriş kapı sövesi, balkon ve cephe silmeleri pembe Ankara taşı (andezit) renginde boyanmıştır. Yapının doğrama elemanları, özgün pencerelerde 1/2 oranında dikdörtgen ahşap çift camlı iken değişenlerde ahşap görünümlü tekli pvc pencerelerdir. Binanın giriş kapısı ise ahşap kaplamalı çelik kapıdır.

Şekil 6. 17 93(1).Cadde, 5'Nolu Konut kuzeybatı (ön) cephesi, 2012

Günümüzde yapının Kuzey-Doğu, Güney-Batı yan cephelerinin de, ön cephede olduğu gibi subasman seviyesi, serpme sıvayla sıvalı bırakılmış, cephe geneli sıva üzeri gri renge boyanırken silme kısımları Ankara taşı (andezit) renginde boyanmıştır.

Kuzey-Doğu yan cephesi giriş ± 0.00 kotundan 4 basamak aşağıda -0.70 kotundadır (Şekil 6.18). Bu cephede 6 basamakla inilen -1.79 kotundaki bodrum B1 lojman dairesinin yan bahçeyle bağlantısını sağlayan bir de kapı mevcuttur. Bu cephedeki bütün pencerelerin özgün ahşap çift camlı pencereler olduğu yerinde yapılan incelemede tespit edilmiştir. Güney-Batı yan cephesi + 0.70 kotundadır (Şekil 6.18). İstinad duvarı aşılıp, yan bina ile ortak kullanılan yan bahçeye geçilerek ulaşılan bu cephede, zemin kat pencereleri özgün ahşap çift camlı pencere iken, birinci ve ikici kat pencereleri ahşap görünümlü pvc'ye çevrilmiştir.

Şekil 6. 18 Kuzeydoğu ve güneybatı yan cepheleri, 2012

Yapının arka cephesinde sıva, renk ve malzeme özellikleri diğer cephelerle aynı olup, doğramaların bazı dairelerde özgün ahşap bazılarında ise ahşap görünümlü pvc'ye çevrildiği görülmüştür. Zemin kattaki köşe dairelerde kolonadlı sistem üzerine pergola çatı örtüsü ile oluşturulmuş teraslar mevcutken, orta dairede bahçeyle bağlantı 4 basamaklı taş merdivenlerden sağlanmaktadır (Şekil 6. 19).

Şekil 6. 19 93(1).Cadde, 5'Nolu Konut güneydoğu (arka) cephesi, 2012

6.1.3 Malzeme ve Strüktür Özellikleri

Günümüzde yapının üst örtü malzemesi marsilya kiremit, yağmur iniş boruları, alüminyum ve pvc, özgün pencerelerde çift cam ahşap, değişen pencerelerde ahşap görünümlü pvc malzeme, kapılarda bina giriş kapısı ahşap kaplamalı çelik kapıyken, arka bahçeye çıkış kapıları, özgün olanlarda ahşap, değişenlerde ahşap görünümlü pvc esaslı malzemedir. Arka cephede güneşten korunmak amacıyla kullanılan pergola ve panjurlar özgününde olduğu gibi ahşap malzemedir. Zemin kat dairelerinin arka teras

ve merdivenlerin özgününde taş malzeme, değişenlerde çimento esaslı malzemedir. Subasman kotundaki moloz taşların yüzeyi çimento esaslı malzemeyle serpme sıvayla sıvanırken, cephenin genelinde özgün sıvaların üzeri çimento esaslı sıva üzeri boyayla kapatılmıştır. Güvenliği sağlamak için zemin kat pencerelerde demir parmaklıklar kullanılırken yan cephelerden arka bahçeye geçişi engelleyen, teller metal malzemeden yapılmıştır.

Birinci ve İkinci kat balkon dikme ve korkulukları sac malzeme iken, kullanıcıların balkon mekanını alüminyum ayırıcılar ile böldüğü görülmektedir (Şekil 6. 20).

Şekil 6. 20 Sac balkon dikme, korkulukları ve alüminyum ayırıcı pano

İç mekanlarda giriş, kat holleri, merdiven ve süpürgeliklerde malzemenin; dökme mozaik, merdiven korkuluklarının demir, küpeçtelerin ise ahşaptan yapılmış olduğu görülmektedir. Bina holünde duvarlarda yaklaşık ilk 80 cm yüksekliğindeki kısım çimento esaslı malzeme üzeri yağlı boya, bundan sonraki kısım ise sıva üzeri boya ile oluşturulmuştur (Şekil 6.21).

Şekil 6. 21 Dökme mozaik merdiven detayı ve apartman hol duvarı

Daire dış kapıları özgün olanlarda ahşap değişenlerde ise ahşap kaplamalı çelik kapıdır. İç kapılar ise özgün olanlar belli ölçü ve oranlarda ahşap, değişenlerde kullanıcının kendi seçimi doğrultusunda farklı renk ve modellerde ahşap kapı, ahşap sürgülü kapı, veya kapılar kaldırılarak alçıyla oluşturulmuş kemer geçiş elemanı görülmektedir. Mahallenin genelinde olduğu gibi yapıdaki dairelerde gerek çelik kapılarda gerek değişen iç kapılarda renk, model, ölçü bakımından bir dil birliği yoktur.

Daire oda duvarlarında malzeme sıva üzeri boya iken, ıslak mekanlarda büyük ölçüde seramik bazı dairelerde belli ölçülere kadar seramik daha yukarısı alçı üzeri boyadır.

Zemin malzemesi, kullanıcıların kendi seçimleri doğrultusunda ıslak mekanlarda genellikle seramik, odalarda ise laminant parke, marley kaplama, seramik ya da özgününde olduğu gibi dökme mozaiktir.

Islak mekanlarda teçhizat elemanları özgün olan daireler için; helalarda, hela taşı, banyolarda seramik küvet, dikdörtgen lavabo (30x40) ve mutfaklarda mermer mutfak tezgahıdır. Değişen dairelerde, bunların yerini, seramik klozet, pvc malzemeli duşa kabin, farklı boyut ve ölçülerde lavabolar (yuvarlak, oval) ve seramik, mermerit malzemeyle değiştirilmiş mutfak tezgahları almıştır.

Yapı karma yapım sistemi ile inşa edilmiştir. Duvarlar kagir yapım sistemi, tuğla ile örülürken (Şekil 6. 22), döşemeler betonarme yapım sistemi (Şekil 6. 23) ile oluşturulmuştur. Duvarlarda yapılan ölçümlerde kalınlıkların 20-45 cm arasında değiştiği, ortalama kalınlığın ise yaklaşık olarak 35cm olduğu görülmüştür. Daire banyo ve helalarını bölmek amacıyla sonradan eklenen ayırıcı duvarların kalınlığı ise 10-15 cm arasında değişmektedir. Yapının betonarme sistemle yapılmış kat döşemeleri 20 cm, çatı katı döşemesi ise 15 cm ölçülmüştür.

Şekil 6. 22 Tuğla duvarlar

Şekil 6. 23 Betonarme döşeme

6.2 Yapısal Bozulma Nedenleri

93(1) Cadde A Tipi 5'nolu Konut yapıldığı dönemden bu yana zamanın aşındırıcı etkisi, bir çok doğa olayı ve bakımsızlık gibi olumsuz etmenlere maruz kalmıştır.

Sosyo-kültürel ortamlardaki değişiklik, zaman içerisinde yapılarda teknoloji, malzeme, konfor şartlarının değişmesine, neden olmaktadır. Kullanıcıların bu değişime uyum sağlamak amacıyla yaptıkları müdahalelerin yapıda bozulmalara sebep olduğu görülmüştür. Çalışmanın bu bölümünde yapılan incelemeler doğrultusunda yapının yapısal bozulma nedenleri açıklanmıştır.

6.2.1 Taşıyıcı Sistem Sorunları

Tüm cepheleri sıvalı olan yapıda herhangi bir stüktürel problem görülmemektedir. Ancak sağlıklı bir fikir edinmek amacıyla sıvaların kaldırılarak inceleme yapılması gerekmektedir. Girilemeyen çatı dairesi içinde, güvenli ortam oluşturularak mekana ulaşılması, bozulan ahşap taşıyıcı elemanların, tamir edilmesi veya değiştirilmesi kararı alınmıştır.

6.2.2 Malzeme Sorunları

Zamanın olumsuz etkisine kullanıma ve gerekli periyodik bakımların yapılmamış olmasına bağlı olarak, yapı malzemelerinde birtakım hasarlar ortaya çıkmaktadır. Yapının iç mekan bozulmaları incelendiğinde,

Özgün ahşap pencereler yağmur suyu ve düzenli bakımın yapılmamasından dolayı çürümekte bu durumla uğraşmak istemeyen bina sakinleri özgün pencereleri bakımı kolay olan ahşap görünümlü pvc malzeme ile değiştirmektedir (Şekil 6. 24).

Şekil 6. 24 Özgün pencerelerde çürümeler

Bazı dairelerin ıslak mekanlarına sonradan takılan tesisat borularında kaçak olduğu ve bu durumun duvar ve tavanlarda çürüme ve lekelere neden olduğu gözlemlenmiştir Şekil 6. 25).

Şekil 6. 25 Duvar ve tavanlarda çürüme ve lekelenme

Yapının genelinde görülen bir problem olan duvarların çimento esaslı sıva ile gelişigüzel sıvanarak boyanmasının en kötü örnekleri, bodrum kat ve merdiven altı duvarlarında görülmektedir. Bodrum kat hol ve B2 Kazan dairesi, B3 Depo mekanlarının zeminlerinin kaplanmadan şaplı bırakılmış olması hem temizlik hem de görüntü açısından uygun bulunmazken, bakımsızlıktan kaynaklı merdivenlerdeki lekelerde göze çarpmaktadır (Şekil 6. 26).

Şekil 6. 26 Bodrum kat duvar ve merdivenleri

Ayrıca, arka cephedeki subasman seviyesindeki bazı pencerelerin sonradan dökülen beton zemine gömülmesi sonucunda bodrum katların yeteri kadar hava almadığı rutubet ve nemin mekanlarda çürüme ve bozulmalara neden olduğu anlaşılmaktadır (Şekil 6. 27).

Şekil 6. 27 Arka cephe subasman seviyesi, bodrum kat pencereleri

Yapının dış mekan bozulmaları incelendiğinde, yağmurdan yıkanan çatı saçak altı kısmında lekelenmeler, sıva dökülmeleri (Şekil 6. 28), alüminyum yağmur iniş borularında çürümeler, cephe sıva ve boyasında çatlak ve dökülmeler (Şekil 6. 29), zemin kat pencerelerine sonradan eklenen demir parmaklıklarda paslanmalar, özgün ahşap pencere, pergola ve panjurlarda çürüme ve malzeme kayıpları, taş istinad duvarlarında parça kopmaları ve tuzlanma görülmektedir (Şekil 6. 30).

Şekil 6. 28 Çatı saçak altlarında lekeler ve sıva dökülmeleri

Şekil 6. 29 Cephe sıva dökülmeleri ve parça kopmaları

Şekil 6. 30 Paslanan pencere parmaklıkları ve ahşap kayıpları

6.2.3 Değişiklikler ve Ekler

Yapının iç ve dış cephe değişiklik ve ekleri incelendiğinde, kullanıcıların çağın konfor şartlarını sağlamak amacıyla yaptıkları müdahaleler görülmektedir.

Yapıya mekansal anlamda yapılan değişiklikler incelendiğinde, bodrum kat planının sonradan kaldırılan veya eklenen duvarlarla değiştirildiği görülmektedir. Duvarların kaldırılması ile özgün hela, mutfak ve banyo mekanlarının iptal edilerek B1-02 Salon mekanı oluşturulmuş (Şekil 6. 31), bu ihtiyaçların sağlanması için sonradan eklenen B1-06 Mutfak ve B1-07 Banyo mekanları B2 Kazan dairesine ait alandan alınmıştır. Yine aynı şekilde B3 Depo dairesinin kullanımında görülen B3-07 mekanı B2 Kazan dairesinden alınmıştır.

Şekil 6. 31 B1-02 Salon mekanı

Mekansal olarak yapılan bir diğer değişiklik ise özgün tasarımında beraber çözümlenen (banyo+hela), orta daire (Z2/05-06, 105/05-06, 208-05) ıslak mekanlarının günümüzde zemin (Z2/05-06) ve birinci kat (105/05-06) dairelerinde, sonradan eklenen bir duvarla bölünmüş olması ve zemin kat 3'nolu daire banyo mekanının sonradan eklenen bir duvarla ayrılıp ön kısma banyo dolaplarının eklenmesidir (Şekil 6. 32).

Şekil 6. 32 Z2/05-06, 105/05-06 ve Z3/04-05, Islak mekanları

Dairelerin birçoğunda bazı odalar sökülebilir ahşap veya alüminyum elemanlarla bölünmüştür. Kullanıcının özel mekan oluşturmak amacıyla yaptığı bu uygulamaların yapıya zarar vermediği, ancak eklentilerin niteliksiz olduğu görülmektedir (Şekil 6. 33).

Şekil 6. 33 Ayırıcı panolar

Daire iç mekan mimari elemanlarda yapılan ek ve değişikliklerde koruma kriterleri göz ardı edilerek her türlü malzeme, renk, ve detayın kullanıldığını görmek mümkündür. Oda duvarları, çimento esaslı sıvayla sıvanıp, her daire kullanıcısının kendi zevkleri doğrultusunda farklı renklere boyanmıştır. Özgün, ahşap pencereler bazı dairelerde kullanıcının zevki doğrusunda boyanmış, bazılarında pvc ahşap görünümlü pencerelere çevrilmiştir. Özgün ısınma sistemi olan döküm kaloriferler, birçok dairede sistemin doğalgaza çevirilmesi ile farklı boyut ve ölçülerde radyatöre çevrilmiştir (Şekil 6. 34).

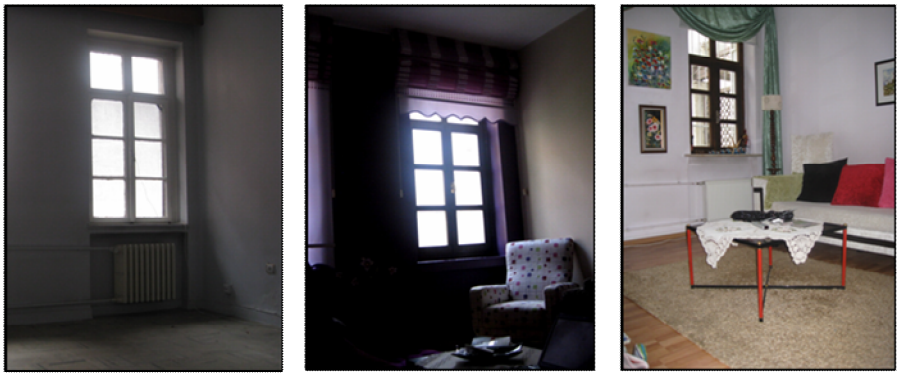

Şekil 6. 34 Özgün ve değişen mimari elemanlar

Daire dış kapıları farklı renk ve biçimlerde çelik kapıya çevrilirken (Şekil 6. 35), iç kapılar ise kullanıcının kendi seçimi doğrultusunda farklı renk ve modellerde normal ya da

sürgülü kapılar veya bazı dairelerde kapılar tamamen kaldırılmış, kemer geçiş elemanı kullanılmıştır (Şekil 6. 36).

Şekil 6. 35 Özgün ve değişen dış kapılar

Şekil 6. 36 Özgün ve değişen iç kapılar

Dairelerin zemin malzemesi, kullanıcıların kendi seçimleri doğrultusunda ıslak mekanlarda genellikle seramik (15x15, 20x20, 30x30), odalarda ise laminant parke (6x30), marley kaplama (30x30) ya da seramik (30x30) malzemeyle değiştirilmiştir (Şekil 6. 37).

Şekil 6. 37 Değişen zemin kaplama malzemeleri

Islak mekanlarda teçhizat elemanları helalarda, klozete, banyolarda, duşa kabine, farklı boyut ölçü ve modellerde lavabolara (yuvarlak, oval) çevrilirken, mutfak tezgah ve dolapların renkleri, malzemeleri kullanıcıların kendi zevkleri doğrultusunda değiştirilmiştir (Şekil 6. 38, Şekil 6. 39, Şekil 6. 40).

Şekil 6. 38 Özgün ve değişen hela teçhizat elemanları

Şekil 6. 39 Özgün ve değişen banyo teçhizat elemanları

Şekil 6. 40 Özgün ve değişen mutfak örnekleri

Özgününde merkezi sistem ısıtma sistemiyle ısınan dairelerin sonradan doğalgaza çevrilmesi sonucunda, yapının taşıyıcı duvarlarının gelişigüzel yerlerinden delinerek boruların takıldığı görülmektedir (Şekil 6. 41).

Şekil 6. 41 Sonradan takılan doğalgaz boruları

Yapıya sonradan takılan tesisat borularının bazı dairelerde betonarme döşemeleri delerek taşıyıcı sisteme zarar verdiği gibi, görüntü kirliliğine de neden olduğu görülmektedir (Şekil 6. 42).

Şekil 6. 42 Sonradan takılan tesisat boruları

Bazı dairelerin mutfaklarına sonradan takılan havalandırma borularının pencereleri delerek dışarı uzatılması hem görüntü kirliliği oluşturmuş hem de pencerelere zarar vermiştir (Şekil 6. 43).

Şekil 6. 43 Sonradan takılan havalandırma boruları

Yapının kuzey-batı ön cephesinde görüntü kirliliğine neden olan, ekler incelendiğinde zemin kata güvenlik amacıyla takılan demir parmaklıklar, yapının tesisat sisteminin doğalgaza çevrilmesi sonucunda cepheye takılmış borular, elektirik kabloları, N.K. İdari Amirlik tabelası, balkon kısmına gelişigüzel yerleştirilen alüminyum, pvc ve esaslı yağmur iniş boruları görülmektedir (Şekil 6. 44).

Şekil 6. 44 Sonradan eklenen elemanlar

(Demir parmaklıklar,doğalgaz boruları elektirik kabloları, N.K.İ.A tabela)

Yapının yan cephelerine sonradan eklenen ve görüntü kirliliğine neden olan diğer ekler ise, kuzey doğu cephesinde güvenlik açısından zemin kat pencerelerine takılan demir parmaklıklar, sineklikler ve arka bahçeyle bağlantıyı kesmek amacıyla takılan demir kapı ve tel örgülerdir. Ayrıca bu cephedeki bahçede sonradan eklenmiş olan (3x4m) boyutlarında bir adet beton döşemede mevcuttur (Şekil 6. 45). Güney batı yan cephesindeki ekler ise zemin kat pencerelerine takılan parmaklıklar, elektirik kabloları, çanak antenler yan bahçe ile arka bahçeye geçişi engellemek amacıyla çakılan demir şişlerdir.

Şekil 6. 45 Sonradan eklenen tel kafes ve yan bahçe beton döşemesi

Arka güney-doğu cephesinde, diğer cephelerde olduğu gibi, görüntü kirliliğine neden olan zemin kat pencere ve kapılarına takılan parmaklıkların, elektirik kabloları ve çanak antenlerin cepheye sonradan eklendiği görülmektedir. Ayrıca yapı bitim hizasında yürüyüş için dökülen 60 cm'lik beton yol ve bahçede görülen beton döşemelerde sonradan eklenmişlerdir (Şekil 6. 46).

Şekil 6. 46 Sonradan eklenen beton döşeme ve diğer elemanlar

BÖLÜM 7

SARAÇOĞLU MAHALLESİ 93(1).CADDE A TİPİ 5'NOLU KONUT RESTİTÜSYON ÖNERİSİ

7.1 Değerlendirme ve Restitüsyon Önerisi

93(1) Cadde A Tipi 5'nolu Konut'un analitik değerlendirilmesi sonucunda elde edilen birikim ve eski kaynaklardan (fotoğraf, bilgi vs) sağlanan veriler doğrultusunda yapının restitüsyon önerisi meydana gelmiştir (Ek-C).

Yapının eski fotoğrafları incelendiğinde, cephesel özellikleri; kapı, pencere boyutları, balkon genişlikleri, balkon korkuluk ve dikme ölçüleri, dolu-boş dengesi özgününde olduğu gibi korunmuş olduğu görülmüştür.

Yapının ilk yapıldığı dönem ki ön cephe fotoğraflarından ve kaynak bilgilerinden subasman seviyesinin moloz taş, zemin kat cephesinin açık renk, diğer katların daha koyu renk olduğu, balkon silmelerinin ve birinci, ikinci kat pencerelerin etrafında söve görünümü vermek için oluşturulan çerçevelerin yine açık renk ile boyandığı, anlaşılmıştır. Yapının birinci ve ikinci katlarında bulunan balkonun ölçü, oran, detay ve malzemesinin (sac dikme, korkulukları) büyük ölçüde korunmuş olduğu da bu fotoğraflardan çıkarılmaktadır. Günümüzde balkon cephesine gelişigüzel yerleştirilen, alüminyum ve pvc esaslı yağmur iniş borularının özgününde çinko malzeme olarak balkon bitim noktalarına belli bir düzende takıldığı fotoğraflardan anlaşılmaktadır (Şekil 7. 1).

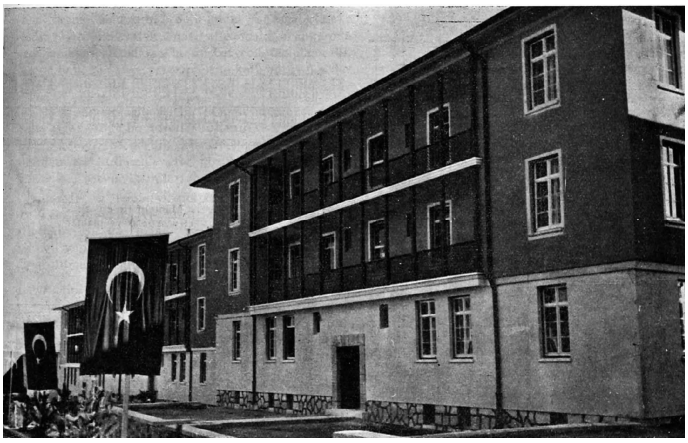

Şekil 7. 1 Atipi konut bloğu, 29 Ekim 1945 [42]

Yapının eski fotoğraflarından, yan cephelerinin de ön cephede olduğu gibi subasman seviyesinin moloz taş, üst kat pencerelerin etrafında boya ile oluşturulan çerçevelerin daha açık renge boyalı olduğu, zemin ve diğer katlar arasında renk farkının olduğu, gözlenmiştir (Şekil 7. 2).

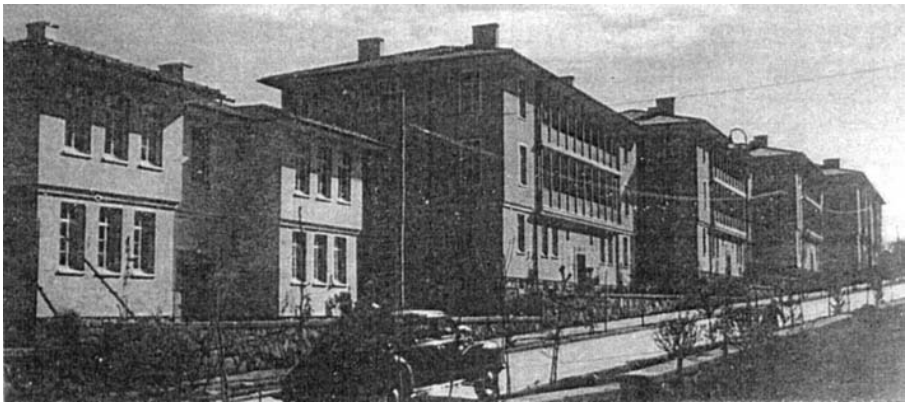

Şekil 7. 2 Saraçoğlu Mahallesi [39]

Şekil 7. 3 Saraçoğlu Mahallesi, 2012

Yapının yerinde yapılan incelemeler ve diğer cephelerden alınan veriler doğrultusunda, belirlenen arka cephe restitüsyon önerisinde, subasman kısmının moloz taş, zemin kat cephesinin sıva üzeri açık renk, diğer katların sıva üzeri daha koyu renk boya ile boyalı olduğu, birinci ve ikinci kat pencerelerin etrafında söve görünümü vermek amacıyla açık renk boyayla oluşturulmuş çerçevelerin olduğu kararına varılmıştır. Yapı üzerindeki mevcut izler takip edilerek, dairelerin bahçeyle bağlantısını sağlayan günümüz ahşap kapı, pergola ve teras kısımlarının özgün ölçü ve oranlarını büyük ölçüde koruduğu anlaşılmıştır. Dairelerin bahçeyle bağlantısını sağlayan ahşap kapılar, pergolalar, köşe dairelerde, kolonadlı sistem üzerine üstü açık ahşap pergola çatı örtülü teraslar, orta dairelerde terassız taş merdivenler bu doğrultuda çizilmiştir (Şekil 7. 4, Şekil 7. 5).

Şekil 7. 4 Güneybatı (arka cephe) Z1 ve Z3 nolu köşe daireler, 2012

Şekil 7. 5 Güneybatı (arka cephe) Z2 nolu orta daire, 2012

Yerinde yapılan incelemeler ve eski kaynak verileri doğrultusunda verilen yapı iç mekan restitüsyon önerisinde, günümüz bina giriş, kat holleri ve merdivenlerinin boyut, malzeme (dökme mozaik) ve ölçülerinin özgünlüğünü koruduğu kararı alınarak bu mekan ve detaylar öneride aynen kabul edilmiştir (Şekil 7.6).

Şekil 7. 6 Bina giriş holu

Katlarda daireler için verilen restitüsyon önerisinde ise yapılan incelemelerde Bodrum kat planlaması diğer katlardaki planlamadan alınan veriler doğrultusunda yeniden oluşturulmuş, günümüzde yapılan değişiklikler (B2 kazan dairesine ait olan mekanların B1 mekanına B1-06 Mutfak, B1-07 Banyo ıslak mekanları olarak katılması veya B2 kazan dairesine ait olan mekanın B03-7 nolu depo olarak B03 depo mekanına katılması) iptal edilmiştir.

Zemin, birinci ve ikinci katlarda ise özgün planlama özellikleri büyük ölçüde korunduğu için günümüzdeki öneride aynen kabul edilmiş, yalnız bazı dairelerin ıslak mekanlarına sonradan örülen bölücü duvarlar ile bazı odalara takılan ayırıcı panoların kaldırılması kararı alınmıştır. Tefriş ve doğrama elemanları özgün veriler doğrultusunda belirlenmiş, dış kapı, iç kapı özgün ölçü ve boyutlarında ahşap, pencerelerde özgün ölçü ve boyutlarında çift camlı ahşap olarak kabul edilmiştir (Şekil 7. 7, Şekil 7. 8).

Şekil 7. 7 Oda ve ıslak mekanlar için özgün çift cam ahşap pencere detayları

Şekil 7. 8 Oda ve bahçe için özgün kapı detayları

Teçhizat elemanlarında, özgün ölçü oran ve malzemeler göz önüne alınarak; helalarda hela taşı, seramik lavabo, banyolarda seramik küvet, lavabo ve klozet, mutfaklarda mermer tezgah ve ahşap dolaplar kullanılmıştır. Dairelerde yerinde yapılan incelemeler doğrultusunda tüm zeminlerin ilk yapıldığı dönemde mozaik olduğu kararına varılmış ve tüm dairelerde zemin malzemesi dökme mozaik kabul edilmiştir. Eski kaynaklardan alınan bilgiler doğrultusunda, ıslak mekan duvarlarının belli ölçülere kadar çini gerisinin sıva oda duvarlarının ise sıva üzeri boya olduğu kararına varılmıştır (Şekil 7. 9).

Şekil 7. 9 Özgün ıslak mekan teçhizat detayları

Çatı katı restitüsyon önerisinde, özgününde de beşik çatı olan çatı, ahşap konstrüksiyon sistemi ile taşıtılmış örtü malzemesi olarak da o dönemlerde çokça kullanılan marsilya kiremit kullanılmıştır.

BÖLÜM 8

SARAÇOĞLU MAHALLESİ 93(1).CADDE A TİPİ 5'NOLU KONUT KORUMA ve RESTORASYON ÖNERİSİ

8.1 İlke ve Kararlar

93(1) Cadde A Tipi 5'nolu Konut için verilen koruma ve restorasyon önerisinde (EK-Ç), temel ilkeler, gerek mekanlar, gerek mimari elemanlar ve yapıda kullanılan malzeme ve teknikler açısından mümkün olduğunca "özgün olana dönülmesi" hedeflenmiştir.

Yapılan incelemelerde, yapının konumu, planlanması, çevreyle olan etkileşimi göz önüne alınarak, yurda çevrilmesi ve daire mekanlarının yeni kullanıcıları olan üniversite öğrencilerinin gereksinmeleri değerlendirilerek oluşturulması kararı alınmıştır. Alınan kararlarda yapının özgün niteliklerinin yitirilmemesine dikkat edilmiştir. Uygulama sırasında yapılan onarımların sağlamlaştırma, sağlıklaştırma, parça onarım ve plastik tamamlama müdahale çerçevesinde kalması benimsenmiştir.

Müdahaleler sırasında öncelikle özgün malzeme ve yapım teknikleri ile özgün boyut ve detayların kullanılması kararlaştırılmıştır. Gerekli durumlarda özgün ile uyumlu ön plana çıkmayan, çağdaş değişimler yapılmıştır. Uygulama öncesi yapılan kaba ince temizlik ve söküm işleri sırasında yeniden kullanılabilecek olan nitelikli malzemelerin ayıklanarak uygun bir yerde istiflenmesi ve onarım sırasında bakımlarının yapılarak yeniden değerlendirilmesi amaçlanmıştır.

Yapı dairelerinin ortak kullanımında olan mahallerin, mekan kurgusu açısından özgün halinden farklılık gösteren kısımlarında özgünü ile uyumlu olacak şekilde değişikliklerin yapılması kararı alınmıştır (Örneğin, sonradan ayırıcı elemanlarla ayrılan ortak mekanların yeniden eski haline getirilip, özgününde olduğu gibi daire kullanıcılarının

hepsinin ortak kullanımına açılması sağlanmıştır). Projede mekansal olarak özgününden farklı olarak bölünmüş ancak yapının özgünlüğüne önemli derecede zarar vermeyen son dönem eklerinin mevcut hali ile korunması kararı alınmıştır (Örneğin ıslak mekanlara sonradan eklenen bölücü duvarların kullanım açısından daha uygun bulunduğu için kaldırılmaması).

Yapıdaki malzeme bozulmasının ilerlemesini durdurmak için yapılması gerekli koruma ve sağlamlaştırma müdahalelerinde, özgün yapı malzemesi ile uyumlu malzemelerin kullanılması kararı alınmıştır (Örneğin, cephede sıva dökülmelerinin olduğu kısımlarda özgün sıva örneği alınıp, aynı özelliklerdeki yeni sıvayla tamamlama yapılması).

Sağlamlaştırılması gereken mahallerin çağdaş detaylar kullanılarak yenilenmesi kararı alınmıştır (Örneğin, ıslak hacimlerde çürüyen, akan noktalarda hijyen ve bakımın sağlanması için genel kalitenin artırılması, yeni teknoloji ve detaylardan yararlanılması).

Zaman içerisinde tahribata uğramış özgün elemanlardan, yerinde kullanılması mümkün olanlar için, onarım ve sağlıklaştırma işleri yapılarak korunması, diğer elemanların ise özgün malzeme, boyut, yapım tekniği ve detay bilgisi kullanılarak yeniden imal edilmesine karar verilmiştir (Örneğin, dış cephe doğramalarının bozulma ve zayıflık dereceleri göz önüne alınarak, onarılması veya yenilenmesi).

Yapıda özgün ile uyumsuz eklentilerin kaldırılması kararı alınmıştır (Örneğin, yapıya sonradan eklenmiş yapıya zarar veren ve görüntü kirliliğine neden olan her türlü müdahaleler, doğalgaz boruları, demir parmaklıklar). Çağdaş gereksinimlerin karşılığı olarak yapılması gerekli görülen müdahalelerde çağdaş detaylarla çalışılması kararı alınmıştır (Örneğin, ıslak mekan tesisatlarında özgününden farklı çözümlere gidilmesi).

8.2 Müdahale Biçimleri

Koruma Onarım ve Sağlıklaştırma ve Yenileme Projesi için genel müdahale kararları ve ilkeleri tespit edildikten sonra mekansal, mimari eleman, malzeme ölçeğinde yapılacak bütün müdahaleler mümkün olduğunca özgün olana dönülmesi ana ilkesi doğrultusunda aşağıdaki gibi detaylı olarak belirlenmiştir

8.2.1 Mekan Ölçeğinde Yapılacak Müdahale Biçimleri

Yapının bütün mekanları incelenmiş ve mekan ölçeğinde yapılacak müdahalelerde, özgünlük ve kullanım uygunluğu birincil hedef olmuştur. Sağlıklaştırma ve iyileştirme yapılması gereken mekanlarda herhangi bir işlev değişikliği yapılmadan, mimari kalitenin artırılması amaçlanmıştır.

Bu amaçla yapılan restorasyon çalışmasında, bodrum katta sonradan değişen mekan bölüntüleri özgün haline getirilmiştir. B1 lojman dairesi tarafından kullanılan B1-06 Mutfak ve B1-07 Banyo mekanları ve B3 Depo dairesinin kullanımında görülen B3-07 mekanın özgününde olduğu gibi B2 kazan dairesine katılması kararı alınmıştır. Salon olarak kullanılan B1-02 mekanının özgününde olduğu gibi araya tekrar duvarların örülerek, hela, mutfak ve banyo birimlerinin oluşturulması sağlanmıştır.

Zemin, birinci ve ikinci katlarda dairelerin mekan iç bölüntülerinin büyük ölçüde korunduğu görülmektedir. Ancak, özgün tasarımında beraber çözümlenen (banyo+hela), orta daire (Z2/05-06, 105/05-06, 208-05) ıslak mekanlarının günümüzde, zemin (Z2/05-06) ve birinci kat (105/05-06) dairelerinde, sonradan eklenen bir duvarla bölünmesi kullanım için gerekli, karşılıklı simetrik dairelerin özgün tasarımında bir bütün olarak tasarlanan banyo ıslak mekanının zemin kat 3'nolu dairede sonradan eklenen bir duvarla bölünüp, ön bölümün makine ve banyo dolapları, arka bölümün banyo ihtiyacın için bırakılması kullanım için uygun bulunmuş ve duvarların kaldırılmaması kararı alınmıştır. Yapılacak restorasyon çalışmasında diğer dairelerin ıslak mekanları da alınan bu kararlar doğrultusunda düzenlenecektir. Ayrıca bazı dairelerde mekanları bölmek için sonradan eklenen tüm ayırıcı panoların kaldırılması mekanların ilk tasarımları gibi kullanılması kararı alınmıştır.

Namık Kemal İdare Amirliği olarak kullanılan yapının 1'nolu dairesinin mekansal bölüntüleri, özgünlüğünü korumakta olup, Amirliğin ihtiyaçları doğrultusunda işlev olarak değişiklikler görülmektedir. Bu doğrultuda, yapılan restorasyon çalışmasında, sonradan ofise çevrilen (Z1-03 Oda) mekanın özgününde olduğu gibi mutfağa, mutfak olarak kullanılan (Z1-04 Mutfak) mekanın özgününde olduğu gibi banyoya çevrilmesi ve özgününe uygun yeni imal edilen teçhizat elamanlarının mekanlara takılması kararı alınmıştır.

Çatı katı mekanında, mekan ölçeğine müdahale yapılmamış olup gerekli bakım ve onarımların yapılıp özgün haliyle korunması kararı alınmıştır.

Yapı için verilen restorasyon önerisinde iç mekanların işlevleri yeni kullanıcıları olan üniversite öğrencilerinin ihtiyaçları doğrultusunda belirlenmiştir. Panolarla ayrılan mekanlar özgün tasarımında ortak mekan olarak düşünüldüğünden, yapılan restorasyon çalışmasında bu panoların kaldırılması ve bu mekanların o daireyi kullanan üniversite öğrencilerinin ortak kullanımına açılması kararı alınmıştır. Diğer odalar ise öğrencilerin çalışma ve dinleme mekanları olarak düzenlenecek, odalara bu ihtiyaçlar doğrultusunda mobilyalar tasarlanacaktır. Birinci ve ikinci katlarda günümüzde kullanıcıları tarafından bölünen balkon mekanları, yapılacak restorasyon çalışmasında ayırıcılar kaldırılarak kattaki tüm öğrencilerin kullanımına açılacaktır.

Özellikle zemin kat daireleri çalışma ortamı olarak geniş alanlara ihtiyaç duyan güzel sanatlar (resim, müzik vs) öğrencileri için ayrılacaktır. Gerek teraslar gerek arka bahçe alanı öğrencilerin ihtiyaçları doğrultusunda düzenlenecektir. Yapılacak düzenlemelerde sökülebilir, yapıya ve çevreye zarar vermeyen çözümlemelere gidilecektir.

Bodrum kat kullanımı için verilen restorasyon önerisinde, B1 lojman dairesi bütün öğrencilerin sosyalleşecekleri ortak kullanım alanlarına (TV odası, bilgisayar odası, yemek odası) B2 kazan dairesi yapının ısınma tesisatının doğalgaza çevrilmesinden dolayı birçok mekanı işlevsiz kaldığından, heykel, seramik gibi bölümlerde okuyan öğrencilerin çalışma atölyesine, B3 depo mekanı da bu atölyelerin ve yurdun malzeme deposu olarak kullanılmasına karar verilmiştir.

8.2.2 Mimari Eleman Ölçeğinde Yapılacak Müdahaleler

Öncelikle yerinde yapılan görsel tespitlerle elemanların fiziksel sorunları saptanmıştır. Daha sonra cephede sıva, boya, taş, kapı, panjur, pergola, pencere, yağmur iniş boruları, kiremitler, balkon korkuluk ve dikmeleri, teraslar; apartman ortak kulanım alanlarında, holler, merdivenler, süpürgelikler, duvar, tavan, zemin, kaplama malzemeleri; dairelerde pencere, kapı, duvar, tavan, zemin, kaplama malzemeleri, tesisat boruları, teçhizat elemanları vs. her mimari eleman, fiziksel durumları,

boyutları, malzeme, konum, biçim ebat ve sorunları bakımından detaylı olarak incelenmiştir.

Yapılan incelemeler doğrultusunda özgün elemanların gerekli bakımlarının yapılıp korunması, eksik veya değiştirilen tüm elemanların özgün renk, malzeme, ölçü, boyut ve ebatlarına göre yeniden imal edilerek, yerinde uygulanması ve sonradan eklenen bütün niteliksiz elemanların kaldırılması kararı alınmıştır.

Cephede, duvarlarda yapılan raspa sonucunda özgün renk ve sıvaya ulaşılarak sıva ve boya malzemelerin durumuna göre gerekli müdahaleler yapılmış ve restitüsyon verileri doğrultusunda cephe özgün rengine boyanmıştır. Subasman seviyesinde yapılan raspa sonucunda sıva altındaki özgün moloz taşlı yüzeylere ulaşılarak bu taş malzemenin durumuna göre uygun müdahaleler yapılmıştır. Arka cephede köşe dairelerde beton malzemeyle dökülen zemin ve merdivenler sökülmüş yerine özgün ölçü ve oranlarında imal edilen yeni taşlarla döşenmiş teraslar yapılmıştır. Ayrıca bahçe istinad duvarlarındaki taşlara da durumlarına göre gerekli müdahaleler yapılmıştır (Bkz. 8.2.3).

Bina cephesinde var olan bütün doğrama elemanları incelenmiş ve bu doğrultuda bina giriş kapısı, arka cephe bahçe çıkış kapıları, panjurlar, pergola örtülerin özgün olanlarının bakım ve onarımı yapılarak yapılan raspa sonucunda ulaşılan renge boyanmıştır. Özgün olmayan kapılar ise özgününe uygun olarak imal edilen yenileri ile değiştirilmiştir. Pencereler ise özgün olanların bakım ve onarıları yapılarak korunmuş, pvc ile değiştirilmiş olanlar sökülmüş, yerlerine özgününe uygun olarak imal edilen ahşap çift camlı pencereler takılmıştır.

Balkonlardaki sac dikme ve korkuluk elemanları bakımları yapıldıktan sonra antipas ve özgününe en yakın boya ile boyanmıştır.

Çatı sistemindeki kiremitler, alüminyum yağmur olukları, yerlerinde kontrol edilmişlerdir. Kiremitlerin iyi durumdakileri korunurken, kırılmış, yok olmuş olanlar yenileri ile değiştirilirken, alüminyum ve pvc olan yağmur iniş borularının özgününde olduğu gibi çinko malzemeye çevrilmesi ve ön cephedekilerinin, eski fotoğraflarda görüldüğü gibi balkon bitim noktalarına kaydırılması kararı alınmıştır.

Bütün cephelere belirli ihtiyaçlar doğrultusunda sonradan eklenen tüm elemanların demir parmaklıklar, sineklikler, borular, tabelalar, çanak antenler, elektirik kabloları,

yan bahçelere güvenlik amacıyla takılan teller, demir şişler vs. kaldırılması, bunların yerine uzman kişilere danışılarak, yapıya zarar vermeyen, çağdaş teknolojilerle bu ihtiyaçlara cevap verecek yeni çözümlerin getirilmesi kararı alınmıştır. Bahçelere sonradan dökülen tüm beton döşemelerde sökülmüştür.

Apartman ortak kullanım mekanlarında tüm duvar ve tavanların raspa sonucu ulaşılan özgün sıvayla sıvanıp özgün renge en yakın renkle boyanması, dökme mozaik zemin kaplamasının bakım onarım ve silimi yapılarak kullanılması, demir parmaklıklarda metal malzemeler için yapılan bakım ve onarım müdahalelerin yapılarak korunması kararı alınmıştır (Bkz 8.2.3). Bodrum kat apartman holu, depo ve kazan dairlerinde şaplı bırakılan zeminler içinde özgün dökme mozaik malzeme ile kaplanması kararı alınmıştır.

İç mekanlarda özgün olan sıva, boya, kapı, pencere, mozaik kaplama malzemesi, hela taşı, lavabo, küvet, klozet, mutfak tezgahı gibi teçhizat elemanları gerekli bakım ve onarımları yapıldıktan sonra aynen korunurken değişen, kullanılamayacak durumda olanlar ise özgün boyut renk malzeme özellikleri göz önüne alınarak oluşturulan yenileri ile değiştirilmiştir.

Yapının duvarlarında yapılan raspa sonucu tüm mekanların özgün sıvayla sıvanıp özgün renge en yakın renkle boyanması sağlanmıştır. Tüm doğrama elemanları özgün malzeme, boyut, rengine göre değiştirilmiştir. Tüm pencereler 1/2 oranında çift camlı pencerelere çevrilirken ıslak mekan pencere camları mahremiyet açısından özgününde olduğu boyanmıştır. Değişen tüm iç kapılar profil tarakları ile profilleri alınan özgün detay ve boyutlardaki kapılara göre oluşturulmuş yeni ahşap kapılarla değiştirilmişlerdir. Daire dış kapıları ise güvenliği sağlamak amacıyla çelik ama özgün detaylara göre oluşturulmuş, ahşap kaplamalı kapılara çevrilmiştir. Çatı katında, bulunan ahşap kostrüksiyon elemanları içinde, gerekli olan bakım onarım yapılmış, ihtiyaca göre takviye ahşap elemanlar eklenmiştir.

Özgün zemin kaplama malzemesi dökme mozaik olan dairelerin sonradan eklenen tüm (seramik, laminant parke, marley kaplama) kaplamalarının sökülüp mozaik malzemeye ulaşılması bunlarında gerekli bakım onarımları yapıldıktan sonra ıslak mekanlarda bu malzemenin aynen kullanılması, odalarda ise bu malzemelerin üstüne sökülebilir,

geçme yöntemle oluşturulmuş parke kaplama malzemesinin döşenmesi kararı alınmıştır.

Teçhizat elemanlarında ise değişen dairelerin bütün sonradan eklenen malzemelerinin sökülmesi, özgün malzeme, ölçü boyutlar göz önüne alınarak imal edilmiş yenileriyle değiştirilmesi kararı alınmıştır Bu doğrultuda helalarda hela taşı, lavabo, banyolarda küvet, lavabo, klozet, mutfaklarda mermer mutfak tezgahları kullanılmıştır.

Günümüzde iç mekanlarda görüntü kirliliğine neden olan, elektirik, su, ısınma, tesisatının çağdaş yöntem ve detaylarla yeniden çözümlenmesi kararı alınmıştır.

8.2.3 Malzeme Ölçeğinde Yapılacak Müdahaleler

Yapı üzerinde yapılan tespitlerde her malzeme ayrıntılı bir şekilde incelenip, sorunları doğrultusunda müdahale kararları alınmıştır. Bu doğrultuda cephede ve iç mekanda dökülen sıva+boyalar, subasman seviyesinde sıva altında kalan moloz taşlara, bahçe duvarlarındaki taşlara, tüm ahşap doğrama elemanlarına, metal malzeme elemanlarına ve zemin kaplama malzemelerine günümüz modern koruma yöntemleri ile müdahalelerde bulunma kararı alınmıştır [56].

Bu doğrultuda, cephe sıvalarının taşıyıcı yüzeyler bulunana kadar raspa yapılmasına karar verilmiştir. Duvarlarda sıva altından subasman seviyesinde moloz taşların diğer yüzeylerde tuğla malzemelerin sadece dağılmakta olan kısımlarının yenilenmesi, özgün sıvadan alınan numunenin laboratuarlarda incelenmesi sonucunda, özgün özelliğindeki yeni sıvalarla gerekli noktalarda derz tamirlerinin yapılması kararı alınmıştır. Raspa sonucunda ulaşılan özgün renge en yakın renklerle restitüsyon verileri doğrultusunda cephenin boyanması kararı verilmiştir. Zemin kat ve silmeler raspa sonucu çıkan, açık renk tonlarında birinci kat ve ikinci katlar daha koyu renk tonlarında ve bu katlardaki pencerelerin etrafı özgününde olduğu gibi söve görünümü verilecek şekilde boyanacaktır. İç mekanlarda ise yapılan raspalar sonucunda özgün sıva ve renk özelliği belirlenecek ve bu veriler doğrultusunda yeni sıvalarla gerekli sıva tamirleri yapılarak duvarlar boyanacaktır.

Taş malzemeler için, subasman seviyesindeki sıvaların alınmasından sonra, ortaya çıkan özgün moloz taşların suyla yıkandıktan sonra yüzeylerinde kalan parçaların kumlama

yöntemi ile temizlenmesine karar verilmiştir. Uygulama sırasında, özgün malzemenin fazla aşınmaması için, uygun taneciğin sertliği ve büyüklüğü püskürtme hortumu ağzının biçimi ve genişliği, püskürtme basıncının ayarı konuları malzeme konusunda uzman kişilerin ve uygulamayı yapan teknik yetkililerin görüşleri alınarak ve yerinde denemeler yapılarak uygulanacaktır.

Yerinde korunmasına karar verilen taşlarda sadece zayıf ufalanmış, ayrılmış veya eksik yerlerinde mevcut ile uyumlu özel dolgu harcı ile plastik tamamlama yapılacaktır. Dolgu harcı, belli ölçü ve oranlarda piyasadaki çeşitli malzemeler, taş ile aynı cins ve renkte malzemenin kırılmış elenmiş hali ve yeterli miktarda suyun karıştırılması ile oluşturulacaktır. Bu karışıma malzemenin renk tonunu yakalamak için farklı oranlarda doğal-inorganik boyaların katılması ve uygulama öncesinde yerinde deneme uygulamalarının yapılması gerekmektedir. Plastik onarım yapılan kısımlarda prizlenmenin önlenmesi için 10 gün süreyle bu yüzeyler rutubetli ortamda bekletilecektir. Özgün taş parçaların onarımı sağlandıktan sonra tüm yüzeylere su tutmayı önleyen, ancak nefes alan su itici malzemeler sürülecektir. Eğer taşlar ileri derece bozulmalara uğramış ise bu kısımlara özgün parçalarının biçim ve ölçüsünde yeni taşlar konulacaktır. Cephedeki taşlar için yapılan tüm bu müdahaleler bahçe istinad duvarlarındaki ve arka bahçeye çıkış teras ve merdiven taşları içinde uygulanacaktır [56].

Ahşap doğramalarda yapılacak uygulamalar ise özgün ahşap malzemeyi ortaya çıkarmak için sıcak hava tabancası ve uygun kimyasal boya sökücü ve spatula ile boya katmanları kazılacak, boya katmanlarının kemikleştiği yüzeylerde, uygun sertlikte tel fırça veya zımpara ile ince temizlik yapılacaktır. Bu işlemlerin ahşap profillere zarar vermeden hassasiyetle yapılması gerekmektedir. Bu işlemler tamamlandıktan sonra tel fırça ve alkol ile ahşaplar yıkanıp uygun koruyucu sürülerek ahşaplar emprenye edilecektir. İyice kuruyan yüzeylere çift kat özel ahşap boyası ve koruyucu boya sürülerek onarım tamamlanacaktır. Ahşapların rengi konusunda raspa sonucu belirlenen rengin en yakın tonu seçilecektir

Eğer doğramalarda malzeme kayıpları parça kopmaları olmuş ise bu durumda, ahşap parça biçim ve detayına uygun yeni, ahşaplar kesilecek zımpara ve ince temizliği

yapıldıktan sonra yerine monte edilecektir. Yeni takılan ahşabın emprenye edilmiş olması çok önemli olup, eğer önceden imersol dolu tankta belli bir süre bekletilerek emprenye edilmişse özgün ahşaba direk monte edilecektir. Eğer önceden emprenye edilmeden özgün ahşaba yeni parça monte edilmiş ise yüzeye tabanca veya fırçayla koruyucu sürülerek yerinde emprenye yapılacaktır. Ahşap için yapılacak tüm bu müdahaleler yapının iç ve dış kısımlarındaki bütün ahşap elemanları için geçerlidir [56].

Metal malzemelerde ise yerinde korunan merdiven korkulukların boyanmış veya paslanmış demir yüzeylerinin temizlenmesinde asetilen veya propan gazı yakan alev tabancası kullanılacaktır. Yakma işleminin arkasından kalın spatula ve uygun sertlikte tel fırça ile kazım yapılacaktır. Temizlenemeyen kör noktalarda pas sökücü kullanılarak ince temizlik yapılacaktır. Bu işlerin ardından yüzeylere piyasadaki çeşitli kimyasallar toluen içinde eritilmiş paraloid b72 belli zaman aralıklarında sürülecektir. Daha sonra iki kat antipas ve mat harici boya sürülerek onarım tamamlanacaktır. Parmaklıkların renginde raspa sonucu ulaşılan rengin en yakın tonu tercih edilecektir. Yapının mevcut çatı sistemindeki, yağmur olukları ve sac balkon dikme, korkuluklarının, bakımsızlıktan kaynaklı paslanma, yırtılma, parça eksikliği gibi sorunlarının çözümü için, elemanların durumuna göre ya tamamen değiştirilmesi ya da piyasadaki çeşitli kimyasal malzemelerle temizlenip, bakımlarının yapılması kararı alınmıştır.

Zemin kaplama malzemelerine yapılacak müdahaleler ise, ıslak mekanlarda sonradan yapılan farklı renk ve boyutlardaki, seramik malzemelerin kaldırılarak özgün mozaik malzemeye ulaşılması kararı alınmıştır. Uygulama sonucunda, iyi durumda bulunan mozaiklerin günümüz modern silim yöntemleri ile silinip, cilalanması, kötü durumda olanlarda plastik tamamlama yada yeni mozaik malzeme ile değiştirilmesi kararı alınmıştır. Apartman hol ve merdivenlerinde iyi durumdaki özgün mozaik kaplamalarında silinip cilalanması kararı alınmıştır [56].

8.3 Periyodik Bakım

Yapı için önerilen koruma ve restorasyon önerileri doğrultusunda yapılan uygulamaların uzun dönemde iyi sonuçlar vermesi için belli dönemlerde periyodik bakımların yapılması gerekmektedir.

Yapının periyodik bakım kapsamında yapılması gerekenler şu şekilde özetlenebilir. Üst örtü elemanı kontrol edilerek kırılan bozulan kiremitlerin değiştirilmesi, çatı izolasyonu kontrol edilerek, yırtılan bozulan kısımların yenilenmesi, su tahliye oluk ve borularının sürekli gözden geçirilmesi ve tıkanan bozulan kısımların uygun yöntemlerle temizlenmesi veya değiştirilmesi gerekmektedir. Dış ve iç mekanlarda kullanılan ahşap elemanlar, üzerine sürülecek koruyucu ve boya ve çeşidine göre belli aralıklarla kontrol edilmeli, gerektiğinde yeniden boya yapılmalıdır. Yapı cephe ve iç mekan sıva boya kontrolleri yapılmalıdır. Isıtma, elektrik, su tesisatlarının uzmanları tarafından sürekli gözlem altında tutulması gerekmektedir. Bina iç, dış, bahçe genel temizlik kontrollerinin yapılması gerekir. Bahçedeki ağaçların belli dönemlerde budanarak, bakımlarının yapılması, yapının bu doku içinde kaybolmasını önlemek için gereklidir.

BÖLÜM 9

SONUÇ ve ÖNERİLER

Ankara Kızılay kent merkezinde, ünlü Alman Mimar Prof Paul Bonatz tarafından tasarlanan, II.Ulusal Mimarlık Üslubu özelliklerine sahip olan Saraçoğlu Mahallesi, devlet eliyle memurlar için yapılmış ilk toplu konut projesidir. Konutlar yapıldığı dönemde geleneksel Türkevi biçimsel öğelerine benzetilerek yapılırken, mahalle o dönem Avrupa ülkelerinde etkili olan Jansen'in bahçeli ev çalışması doğrultusunda, modern mahalle anlayışında tasarlanmıştır. Saraçoğlu Mahallesi konut yerleşkeleri, dönemin nitelikli detaylarına sahip, sosyal ve kültürel hizmet birimleri olarak tasarlanan sonradan işlev değişikliğiyle Adnan Ötüken İl Halk Kütüphanesi, Namık Kemal İlköğretim okulu, Çankaya Kaymakamlığı yapıları ve açık yeşil alanlar, nitelikli koruma altındaki ağaçlar, parklarla bütünleşen modern bir mahalle görünümündedir. Bonatz tarafından mahalle gazinosu olarak tasarlanan yapı, 1948 yılında eski milli kütüphane olarak kullanıma açılmış, günümüzde Adnan Ötüken İl Halk Kütüphanesi olarak kullanılmaktadır. Ayrıca 1951 yılında açılan Namık Kemal İlköğretim Okulu ve Çankaya Kaymakamlığı yönetim binası tüm kente hizmet vermektedir. Saraçoğlu Mahallesi'ndeki konutlarla bir arada tescil kapsamına alınan bu binalar, günümüzde mahalle ile kent arasında kamusal sınır oluştururken, mahalleyi işlevsel olarak bütünlemektedirler [31].

Ankara'da Modern Mimarlık Mirasının en önemli örneklerinden olan Saraçoğlu Mahallesi, gerek çevre gerek yapı bazında özgün özelliklerini büyük ölçüde koruduğu için özgünlük değerine, Ankara'nın memur şehri olması ve bakanlıklar ve meclis binasıyla devletin gücünü bütünlediği için kimlik değerine ve simgesel değere, Cumhuriyet döneminde mimari biçim arayışları doğrultusunda yapılmış olduğundan

mimari değer, toplumun Cumhuriyet ulusal geçmişiyle bağlarını oluşturduğundan toplumsal hafıza değeri, orada yaşayanların anılarında yer ettiği için anı değeri, devlet eliyle ilk yapılan toplu konut projesi olması dolayısıyla ilklik özelliği, Ankara şehri için teklik özelliği, yapı ve çevre arasında bütünlüğün sağlanmış olması dolayısıyla grup değeri, yapıldığı dönem tüm sosyal ekonomik kültürel mimari detayları bünyesinde barındırması dolayısıyla belge değeri gibi Modern Mimari ölçütlerine sahiptir.

Günümüzde konutlar çeşitli kurumların memurlarının kullandığı lojman daireleri iken, diğer yapılar kamu hizmeti vermektedir. Mahalle genelinde tüm yapıların, parselasyon, planlama, kat yüksekliği, cephesel özelliklerinin büyük ölçüde korunduğu, ancak malzeme, mimari eleman özelliklerinin, sonradan yapılan çeşitli müdahaleler (bölücü duvarların eklenmesi, pvc'ye çevrilen pencereler, değişen kapılar) ve eklerle (balkonların kapanması, çanak antenler, elektirik kabloları, demir parmaklıklar) değiştirildiği görülmüştür. Kullanıcıların günümüz konfor şartlarına ulaşmak için yaptığı bu müdahalelerin bir kısmının gerekli olduğu kabul edilse de yapılan uygulamalarda koruma kurallarının göz ardı edilmesi ve bir dil birliğinin olmaması nedeniyle çalışmalar doğru bulunmamıştır. Bu doğrultuda yapılan müdahalelerde, niteliksiz eklerin kaldırılarak yapının özgününe çevrilmesi, tüm bunlar yapılırken de yapıya zarar vermeden, mevcut ihtiyaçları karşılayacak yeni teknolojilerle oluşturulmuş çözümlerin getirilmesi kararı alınmıştır. Yapıların, özgün tasarımında 4626 sayılı Kanun 3516 sayılı uygulama yönetmeliği, bu konutlardan yararlanmak için sağlık sorunları olan, aynı şehirde başka konutu olmayan, kötü koşullarda yaşıyor olma ve gelirin az olması gibi hükümlerin doğrultusunda (ancak, başlangıcından bu yana çeşitli kurumların üst düzey personeline sembolik rakamlarla kiraya verilmiştir) konum, planlama, çevreyle bütünleşme amacıyla üniversite öğrencilerine uygun fiyatlı yurda çevrilmesi ve yapı iç ve dış mekanlarında bu doğrultuda düzenlenmesi kararı alınmıştır. Yapılar için yapılacak tüm müdahalelerde, Modern Mimari Mirası koruma kriterleri göz önüne alarak uygulamalara gidilecektir.

Kızılay kent merkezine yakınlığı dolayısıyla ciddi trafik yoğunluğu altında olan mahalle için verilen çevre önerisinde araç ulaşımının sadece 94.(2) Cadde'den sağlanması, diğer iç sokakların 93.(1) Cadde ve 95.(3) Cadde'nin yalnız yaya kullanılmana bırakılması kararı alınmıştır. Mahallede görülen otopark yetersizliği için 7220 Ada'da trafo binası

kaldırılarak yeraltı otoparkı yapılması ve Namık Kemal İlköğretimokulu'nun arka bahçesinin bir bölümünün yeraltı otoparkı için değerlendirilmesi kararı alınmıştır. Mahalle genelinde yapılan çevre incelemesinde, yapı parsellerinin, yaya, araç yollarının yeşil alanların, koruma altındaki ağaçların büyük ölçüde korunduğu, ancak mahallenin özgün tasarımında büyük ölçüde açık alan olan, 2940 Ada'nın günümüzde sonradan yapılan yüksek katlı resmi yapılarla değiştirildiği görülmektedir. Bu yapılar mahallenin algılanabilirliğini yok ettiği gibi yapılan hesaplamalarda mahalleye ciddi yoğunluk da getirmişlerdir. Bu durum için ilgili kuruluşlar ve uzmanlarla görüşülüp, master plan yaklaşımı içinde, Kızılay merkez ve Saraçoğlu Mahallesi özelinde hazırlanan, koruma ve yatırım projelerinin hazırlanması ve bu binaların kademeli olarak kaldırılması kararı alınmıştır. Mahalle'deki güvenlik problemi için, mahalle iç sokaklarına giriş-çıkışın kontrollü olması, belirli alanların güvenlik noktaları olarak belirlenmesi (üst düzey teknolojik güvenlik sistemleriyle donatılması) kararı alınmıştır. Mahalle yapılarına verilen restorasyon önerisinde yapıların üniversite öğrencilerine yurda çevrilmesi doğrultusunda, özel mülkiyet yeşil alanlarının öğrencilerin çalışma yapabilecekleri alanlar olarak düzenlenmesi, kamu yeşil alanların ise sosyal tesisler (kafe, restaurant), spor alanları gibi sosyalleşme mekanları ile donatılması kararı alınmıştır.

Mahalle genelinde görülen bakımsızlık ve kirlilik sorunu için ise, düzenli periyodik bakımların yapılması kararı alınmıştır. Bu durum için uzman kişiler tarafından yapıların gerekli bakımları yapılırken, koruma altındaki ağaçların belirli dönemlerde budanması ve çevredeki açık alanların düzenli olarak temizlenmesi gerekmektedir (Ek-A-12).

Tüm bu problemlerin doğru çözüme ulaşması, Kültür Varlıları Koruma Bölge Kurulu Başkanlığında modern mimarlık koruma ölçütleri göz önünde alınarak belirlenecek kararların uygulanması ve tüm kurumların ve kullanıcıların bir arada koordineli çalışmasıyla mümkün olabilecektir.

KAYNAKLAR

[1] Akçura, T., (1971), Ankara (T.C.Başkenti Hakkında Monografik Araştırma), ODTÜ Mim. Fak. Yayınları, Ankara.

[2] Batur, A., (2007), "Modern Olmak: Bir Cumhuriyet Mimarlığı Arayışı", Modern Türk Mimarlığı, Mimarlar Odası, Ankara.

[3] Yazarı yok, (1981), "Ankara'da Kentleşme", Yurt Ansiklopedisi. cilt Ankara-Adana.

[4] Bademli, R., (1994), "Ankara'da Kent Planlama Deneyi ve Ulaşılan Sonuçlar", Ankara-Ankara, Yapı Kredi Yayınları, İstanbul.

[5] Batur, A., (1963), "Cumhuriyet Döneminde Türk Mimarlığı", Cumhuriyet Dönemi Ansiklopedisi, 5.

[6] Tunçer, M., (2000) "Tarihsel Çevre Politikaları, Ankara", T.C. Kültür Bakanlığı, Ankara.

[7] Cengizkan, A., (2004), Ankara'nın İlk Planı 1924-1925 Lörcher Planı, Arkadaş Yayınları, Ankara.

[8] Vardar, A. (1989), "Planlama", Başkentin İlk Planları.

[9] Tankut, G., (1995), "Erken Cumhuriyet Döneminde Şehir Mimarisi", Bir Başkentin Oluşumu, TMMOB Mimarlar Odası Ankara Şubesi Yayını, Ankara.

[10] Şahin, P., (2008), "Tarihi Çevreleri Koruma Sürecinde Yaşanan Fiziksel ve Sosyo-Kültürel Değişim, Ankara-Ulus Tarihi Kent Merkezi İstiklal Mahallesi Örneği.

[11] Yavuz, Y., (1992), "Ankara'da Cumhuriyet Dönemi Mimarisi", Ankara Konuşmaları Sempozyum, TMMOB Mimarlar Odası Ankara Şubesi.

[12] Aslanoğlu, İ., (2011), "1928-1950 Arası Türkiye'de Mimari Gelişmeler", Cumhuriyet'in Mimarlık Mirası Sempozyum, Mimarlar Odası Yayınları, Ankara.

[13] Alsaç, Ü., (1976), Türkiye'deki Mimarlık Düşüncesinin Cumhuriyet Dönemindeki Evrimi, KTÜ Baskı Atelyesi, Trabzon.

[14] Batur, A., (2011), "Cumhuriyet'in Modernizminin Avrupa Bileşeni ve Koruma Sorunsalı," Cumhuriyet'in Mimarlık Mirası Sempozyum, Mimarlar Odası Yayınları, Ankara.

[15] Aslanoğlu, İ., (1980), Erken Cumhuriyet Dönemi Mimarlığı, ODTÜ Mim. Fak. Yayınları, Ankara

[16] Yavuz, Y., (1973), "Ankara'da Mimari Biçim Endişeleri", Mimarlık, 11-12.

[17] Suda, B., (1996), Bonatz, Holzmeister, Taut ve Egli'nin Mimarlık Çizgileri, Türk Mimarlığı Üzerindeki Etkileri, Yüksek Lisans Tezi, İTÜ Tez Yayınları, İstanbul.

[18] Ergut, E., (2011), "Paul Bonatz ve Türkiye 1943-1954", Arredamento Mimarlık 6.

[19] Arpad, A., (2012), "İnsanı Umursamayan Politikacılar", Cumhuriyet Gazetesi, 3.10.2010

[20] Akcan, E., (2009), Çeviride Modern Olan, Yapı Kredi Kültür Sanat Yayınları, İstanbul.

[21] Zander, Y.P, (2011), "Paul Bonatz İstanbul Teknik Üniversitesi'nde", Arredamento Mimarlık 7-8.

[22] Erkan, A., (1996), Geleneksel ve Modernitenin Yüzleşmesi. Saraçoğlu Mahallesi. Paul Bonatz, Yüksek Lisans Tezi, ODTÜ Tez Yayınları, Ankara.

[23] Bektaş, C., (2000), Mimarlığımızın Cumhuriyeti, Mimarlar Odası Yayınları, İzmir.

[24] Bonatz, P. ve Uran, F., (1965), "T.c. Emekli Sandığı İzmir Büyük Efes Oteli", Mimarlık 1.

[25] www.arkitera.com "Emek Otellerinin Hazin Öyküsü", 10.06.2011.

[26] www.birgun.net "Almanyada orta sınıf isyanı", 30.08.2010.

[27] Arpad, A., (2012), Toplum,"Ben bildiğimi yaparım" diyenlere karşı!, Cumhuriyet Gazetesi, 19.02.2012

[28] www.haber.com "Stuttgart 21 için, Süpriz Uzlaşma", 1.12.2010.

[29] www.internetrecht-infos.de Telif hakkı anlaşmazlığı, Federal Mahkemesi kararı "Stuttgart 21"..., 01.20.2011.

[30] Ergut, E., (2011), " Paul Bonatz ve Türkiye'de 2", Arredamento Mimarlık 7-8.

[31] Bayraktar, N., (2011), "Bonatz'ın Türk Evi Sevgisinin Biçimsel Aktarımı: Saraçoğlu (Namık Kemal Mahallesi), Arredamento Mimarlık 6.

[32] Tuncay, M., (1983), "Siyasal Gelişmenin Evreleri", Cumhuriyet Dönemi Ansiklopedisi, cilt7.

[33] Yazarı yok, (1974), "Türkiye'nin Sosyal Ekonomisi ve Mimarlık", Mimarlık 1974/1-2.

[34] Nalbantoğlu, G., (2000), "1928-1946 Döneminde Ankara'da Yapılan Konutların Mimari Değerlendirmesi", Tarih İçinde Ankara, ODTÜ Ankaralılar Vakfı Yayınları, Ankara.

[35] Eldem, S.H., (1940), "Yerli Mimariye doğru", Arkitekt, 3-4.

[36] Sözen, M. ve Tapan M., (1973), "1940-1950 Yılları Arasında İkinci Ulusal Mimarimiz", 50 Yılın Türk Mimarisi, İş Bankası Kültür Yayınları, İstanbul.

[37] Ural, S. (1974), "Türkiye'nin Sosyal Ekonomisi ve Mimarlık", Mimarlık, 1-2.

[38] Bonatz, P., (1943), "Yeni Alman Mimarisi", Arkitekt, 135-138.

[39] Sözen, M., (1984), Cumhuriyet Dönemi Türk Mimarlığı, Türkiye İş Bankası Yayınları, Ankara.

[40] Sayar, Z., (1946)., "Mimarlık Politikamız", Arkitekt 3-4.

[41] Aslanoğlu, İ., (1995), "1923-1950 döneminde yabancı mimarların geleneksel Türk mimarlığı üzerine düşünce ve uygulamaları", Bir Başkentin Oluşumu, Mimarlar Odası, Ankara.

[42] Sayar, Z., (1946)., "Saraçoğlu mahallesi", Arkitekt 3-4.

[43] Alsaç, O., (1945), "Saraçoğlu Mahallesi", Mimarlık, 6, 17.

[44] www.haberturk.com "Ankara'da Patlama", 21.10.2011.

[45] Ulus Gazete, 31.10.1945.

[46] Omay, E., (2003), Türkiye'nin Modern Mimarlık Mirasının Korunması: Kuram ve Yöntem Bağlamında Bir Değerlendirme, Doktora Tezi, YTÜ Tez Yayınları.

[47] DOCOMOMO ISC/ Registers (2012), "Modern Movement and the World Heritage List the DOCOMOMO ISC/Registers Recommendation to ICOMOS"

[48] Council of Europe, (1999), "Recommendation R(91) 13 on the Protection of Twentieth Century Architectural Heritage", Internatıonal Documents Regarding the Preservation of Cultural and Natural Heritage, Madran E., Özgönül, N.(ed), METU Press, Ankara.

[49] Ergut, E., (2011), Cumhuriyet Dönemi Mimari Mirası Korıma Sempozyumu.

[50] www.docomomotr.itu.edu.tr "DOCOMOMO_TÜRKİYE ULUSAL ÇALIŞMA TÜZÜĞÜ", 2003.

[51] www. mimarizim.com "Türkiye Mimarlığında Modernizmin Yerel Açılımları"

[52] Kayın, E., (2011), "Cumhuriyet'in Mirasının Korunması: Kuram/Uygulama Arakesitinde Tartışmalar", Cumhuriyet'in Mimarlık Mirası Sempozyum, Mimarlar Odası Yayınları, Ankara.

[53] Özgönül, N., (2011), "Evrensel ve Ulusal Değerler Bağlamında Cumhuriyet'in Mimari Mirasını Koruma Nedenleri", Cumhuriyet'in Mimarlık Mirası Sempozyum, Mimarlar Odası Yayınları, Ankara.

[54] Madran, E., (2011) "Yasal Düzenlemelerde Cumhuriyet Dönemi Mimarlığı", Cumhuriyet'in Mimarlık Mirası Sempozyum, Mimarlar Odası Yayınları, Ankara.

[55] Omay, E., (2011), "Cumhuriyet'in Mimari Mirasını Koruma Nedenleri: İdeoloji ve koruma", Cumhuriyet'in Mimarlık Mirası Sempozyum, Mimarlar Odası Yayınları, Ankara.

[56] Kabaoğlu, C., Temizsoy A., "Cumhuriyet'in Mimari Mirasını Koruma Uygulamaları", Cumhuriyet'in Mimarlık Mirası Sempozyum, Mimarlar Odası Yayınları, Ankara.

[57] Gür, Ş.Ö., "Türkiye'de Konut Sorunu", www.evkultur.com/mimarlik/ turkiyedekonutsorunu/ turkiyedekonut.htm.

EK-A

SARAÇOĞLU MAHALLESİ KENTSEL ÇEVRE ve MİMARİ ANALİZ PAFTALARI

TEVFİK ÇAKMAK SOKAK
SÜMER 2 SOKAĞI
MENEKŞE 2 SOKAĞI
UMUT 2 CADDESİ
KUMRULAR CADDESİ
İŞÇİ ASSİM YAVUZ SOKAĞI
NECATİBEY CADDESİ
GÖKÇALI CADDESİ
DİP SOKAĞI
SON SOKAĞI
YAHYA GALİP CADDESİ
MİLLİ MÜDAFAA CADDESİ
Okul Bahçesi
Otopark
Cami
Türkiye Sanayi Kalkınma Bankası
Türkiye Emlak Bankası
Ziraat Bankası Eğitim Merkezi
Valilikler Genel Müdürlüğü
Millî Eğitim Gençlik ve Spor Müdürlüğü
Millî Eğitim Çocuk Kütüphanesi
Millî Eğitim Öğretmenevi
Millî Eğitim Basımevi
Millî Eğitim Yayınevi
Millî Eğitim Bakanlığı Ek Hizmet Binası
Millî Eğitim Bakanlığı Eğitim Araştırma ve Geliştirme Dairesi Başkanlığı
Millî Eğitim Bakanlığı Yayın Dairesi
Millî Eğitim Bakanlığı Hizmet Binası
Millî Eğitim Bakanlığı Teftiş Kurulu Başkanlığı
Millî Eğitim Bakanlığı Strateji Geliştirme Başkanlığı
Millî Eğitim Bakanlığı Ölçme, Değerlendirme ve Yabancı Dil Eğitimi Dairesi Başkanlığı
Millî Eğitim Bakanlığı Özel Öğretim Kurumları Genel Müdürlüğü
Millî Eğitim Bakanlığı Hizmet Binası
Millî Eğitim Bakanlığı Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı
Millî Eğitim Bakanlığı Hizmet Binası
Millî Eğitim Bakanlığı Hizmet Binası
Millî Eğitim Bakanlığı Hizmet Binası

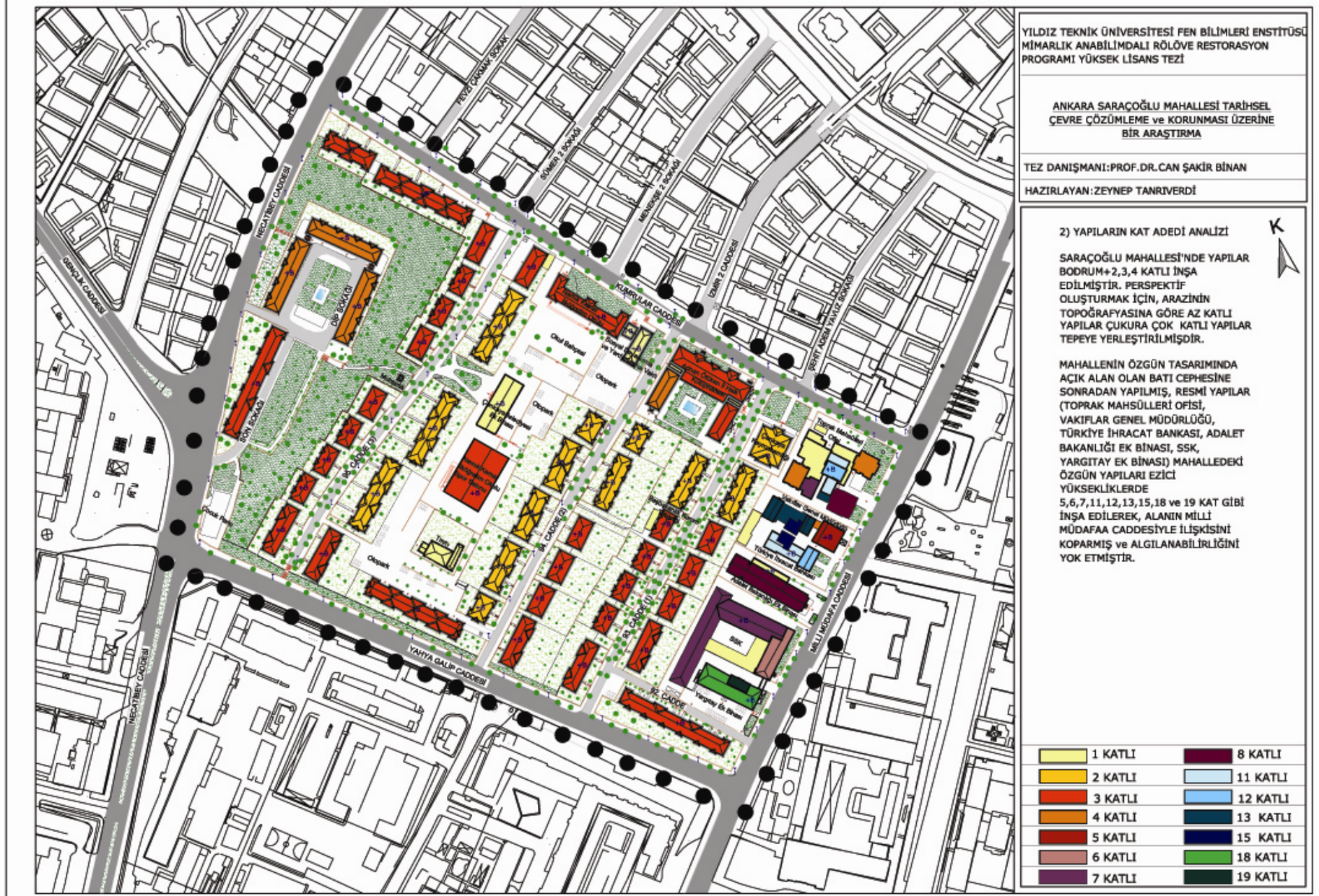
HACI TEBEY CADDESİ
GİSEKÇİLİK CADDESİ
FEYZİ ÇAKMAK SOKAK
SÜMER 2 SOKAĞI
MENEKŞE 2 SOKAĞI
KÜMRÜLAR CADDESİ
İZMİR 2 CADDESİ
ŞEHİT ADEM YAVUZ SOKAĞI
DİP SOKAĞI
SON SOKAĞI
Okul Bahçesi
Okul
Okul Spor Salonu
Okul Bahçesi ve Yeşil Alan
Okul Bahçesi ve Yeşil Alan
Okul Spor Salonu
Okul
Okul
Okul

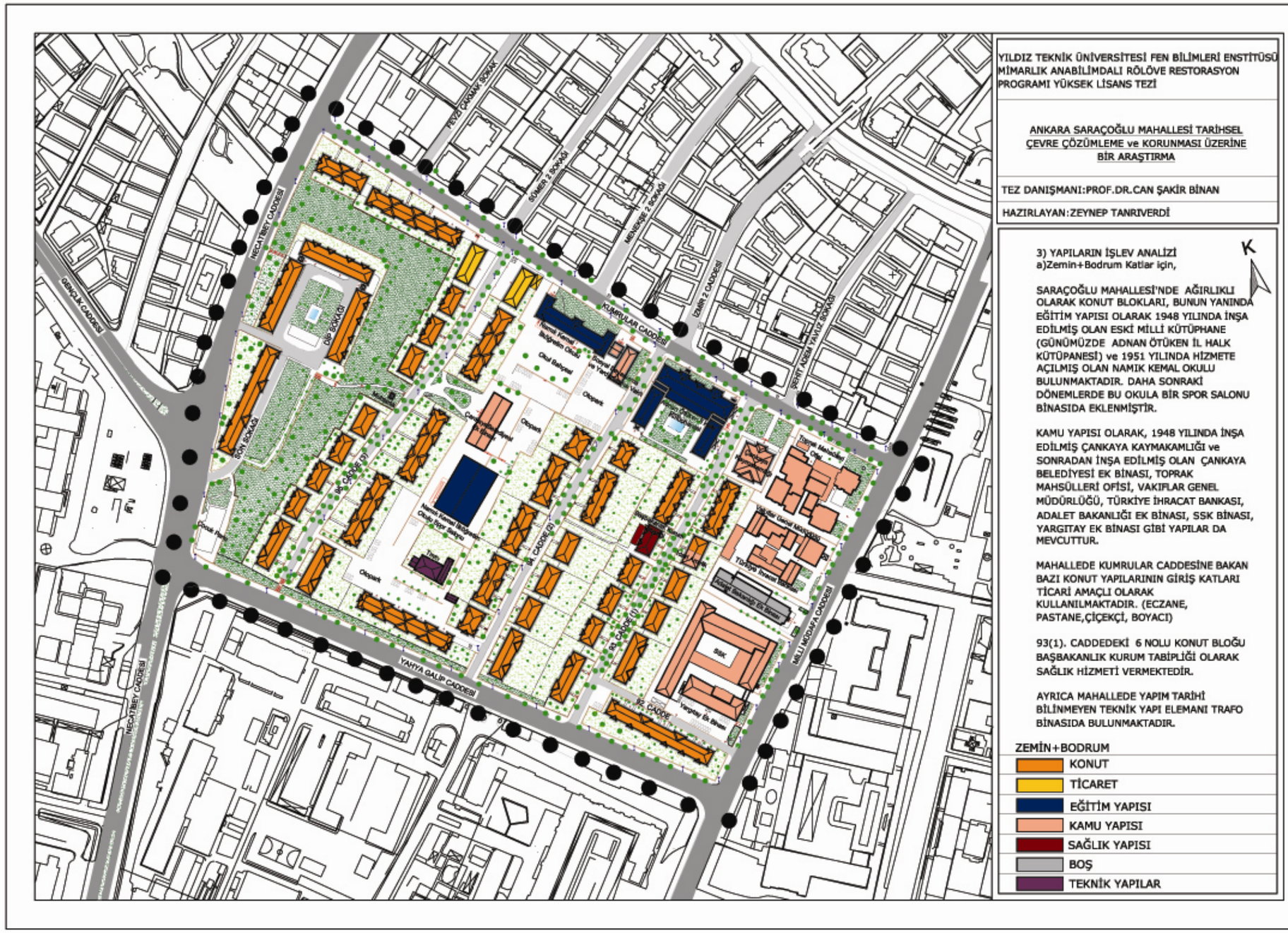
HECATİBEY CADDESİ
GİRNE CADDESİ
FEYZİ ÇAKMAK SOKAK
SÖMER 2 SOKAĞI
MENEKŞE 2 SOKAĞI
KUMRULAR CADDESİ
İZMİR 2 CADDESİ
ŞEHİT ADEM YAVUZ SOKAĞI
DİP SOKAĞI
SON SOKAK
8. CADDE (2)
8. CADDE (1)
YAHYA GALİP CADDESİ
MİLLİ MÜDAFAA CADDESİ
Namık Kemal İlköğretim Okulu
Okul Bahçesi
Okul Bahçesi ve Yarı Açık Spor Salonu
Okul Bahçesi
Okul Bahçesi
Okul Bahçesi

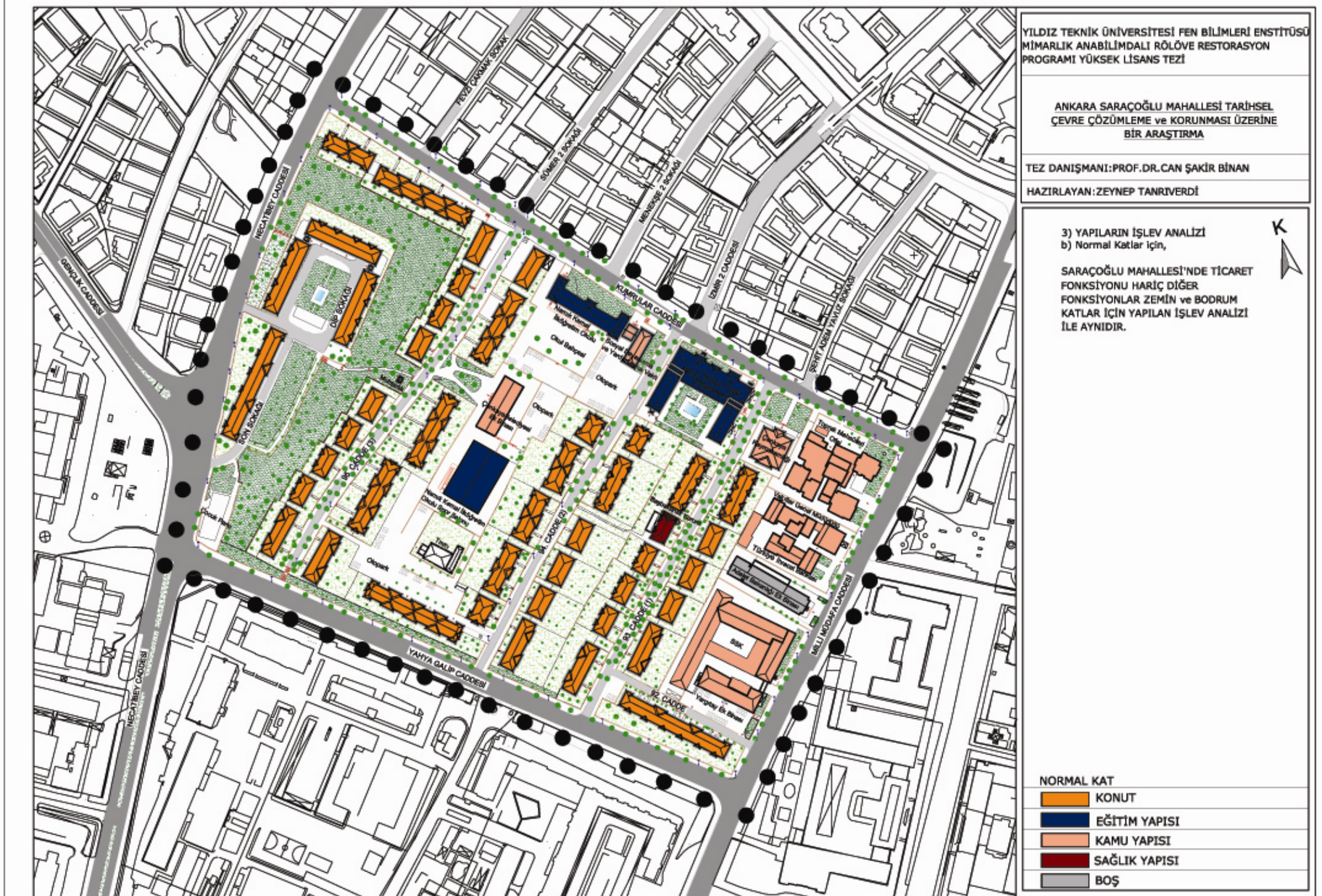
YILDIZ TEKNİK ÜNİVERSİTESİ FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
MİMARLIK ANABİLİMDALI RÖLÖVE RESTORASYON
PROGRAMI YÜKSEK LİSANS TEZİ
ANKARA SARAÇOĞLU MAHALLESİ TARİHSEL
ÇEVRE ÇÖZÜMLEME ve KORUNMASI ÜZERİNE
BİR ARAŞTIRMA
TEZ DANIŞMANI:PROF.DR.CAN ŞAKİR BİNAN
HAZIRLAYAN:ZEYNEP TANRIVERDİ
3) YAPILARIN İŞLEV ANALİZİ
b) Normal Katlar için,
SARAÇOĞLU MAHALLESİ'NDE TİCARET
FONKSİYONU HARİÇ DİĞER
FONKSİYONLAR ZEMİN ve BODRUM
KATLAR İÇİN YAPILAN İŞLEV ANALİZİ
İLE AYNIDIR.
K
NORMAL KAT
KONUT
EĞİTİM YAPISI
KAMU YAPISI
SAĞLIK YAPISI
BOŞ
KUMRULAR CADDESİ
İZMİR 2 CADDESİ
MELİ MÜDAFA CADDESİ
YAHYA GALİP CADDESİ
NECATİBEY CADDESİ
GİRAÇLIK CADDESİ
SÖNMEZ 2 SOKAĞI
MENEKŞE 2 SOKAĞI
ŞEHİT ADEM YAVUZ SOKAĞI
DİP SOKAĞI
SON SOKAK
Okokent
Okul Bahçesi
Türkiye Emekli Sandığı
Polikliniği Ek Binası
Yangın Ön Binası
SSK

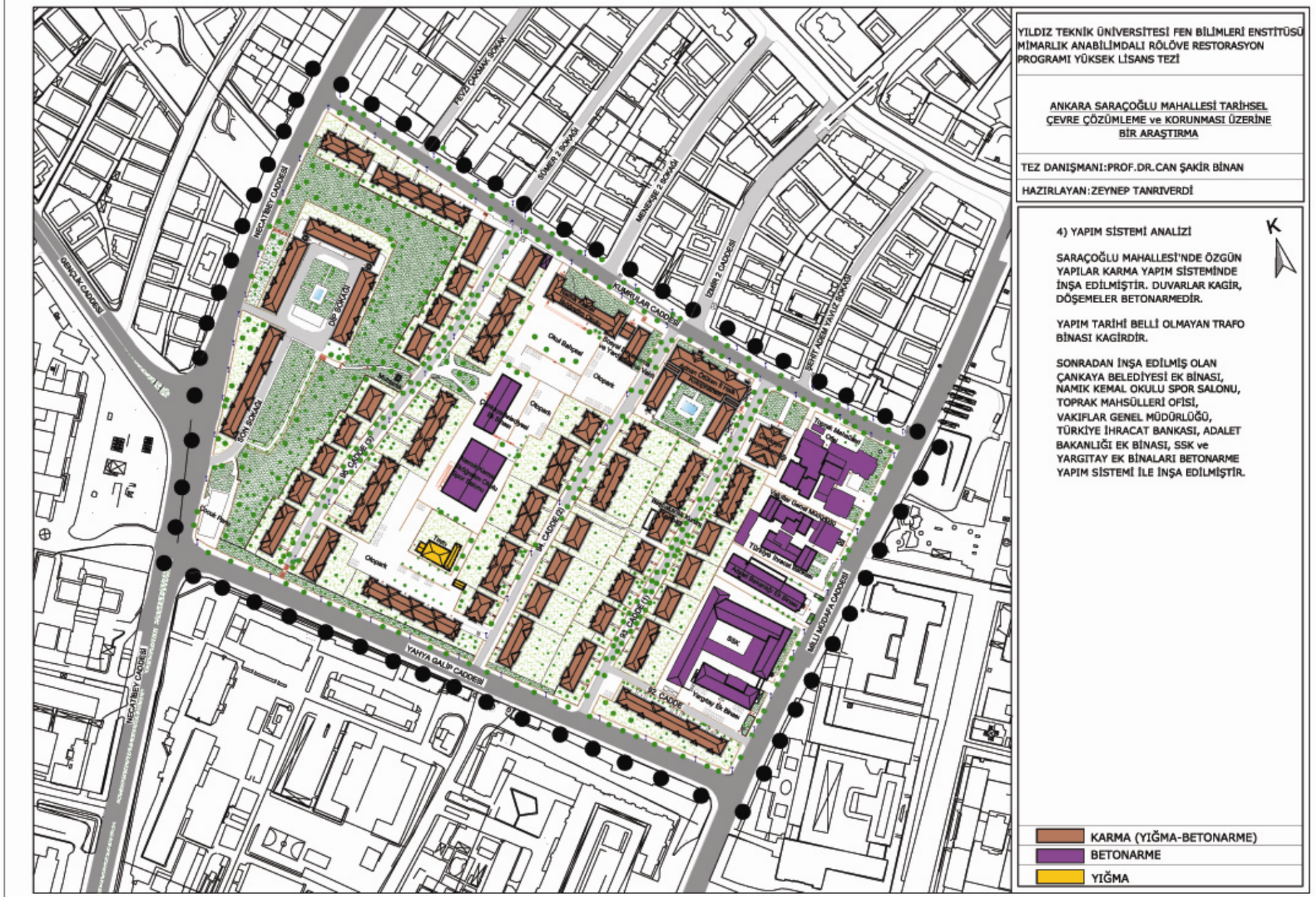
FEYZ ÇAKMAK SOKAK
SÖMER 2 SOKAĞI
MENEKŞE 2 SOKAĞI
İZMİR 2 CADDESİ
ŞEHİT ADEM YAVUZ SOKAK
KÜMRÜLER CADDESİ
NECATİBEY CADDESİ
GİRAÇLIK CADDESİ
DİP SOKAĞI
SON SOKAĞI
8. CADDE (2)
9. CADDE (1)
10. CADDE
YAHYA GALİP CADDESİ
MİLLİ MÜDAFAA CADDESİ
Okul Bahçesi
Okul
Okul Müdürlüğü
Türkiye İhracat Bankası
Yargıtay Ek Binası
SSK
Trafo
YILDIZ TEKNİK ÜNİVERSİTESİ FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ MİMARLIK ANABİLİMDALI RÖLÖVE RESTORASYON PROGRAMI YÜKSEK LİSANS TEZİ
ANKARA SARAÇOĞLU MAHALLESİ TARİHSEL ÇEVRE ÇÖZÜMLEME ve KORUNMASI ÜZERİNE BİR ARAŞTIRMA
TEZ DANIŞMANI:PROF.DR.CAN ŞAKİR BİNAN
HAZIRLAYAN:ZEYNEP TANRIVERDİ
4) YAPIM SİSTEMİ ANALİZİ
SARAÇOĞLU MAHALLESİ'NDE ÖZGÜN YAPILAR KARMA YAPIM SİSTEMİNDE İNŞA EDİLMİŞTİR. DUVARLAR KAGİR, DÖŞEMELER BETONARMEDİR.
YAPIM TARİHİ BELLİ OLMAYAN TRAFO BİNASI KAGİRDİR.
SONRADAN İNŞA EDİLMİŞ OLAN ÇANKAYA BELEDİYESİ EK BİNASI, NAMIK KEMAL OKULU SPOR SALONU, TOPRAK MAHSÜLLERİ OFİSİ, VAKIFLAR GENEL MÜDÜRLÜĞÜ, TÜRKİYE İHRACAT BANKASI, ADALET BAKANLIĞI EK BİNASI, SSK ve YARGITAY EK BİNALARI BETONARME YAPIM SİSTEMİ İLE İNŞA EDİLMİŞTİR.
K
KARMA (YIĞMA-BETONARME)
BETONARME
YIĞMA

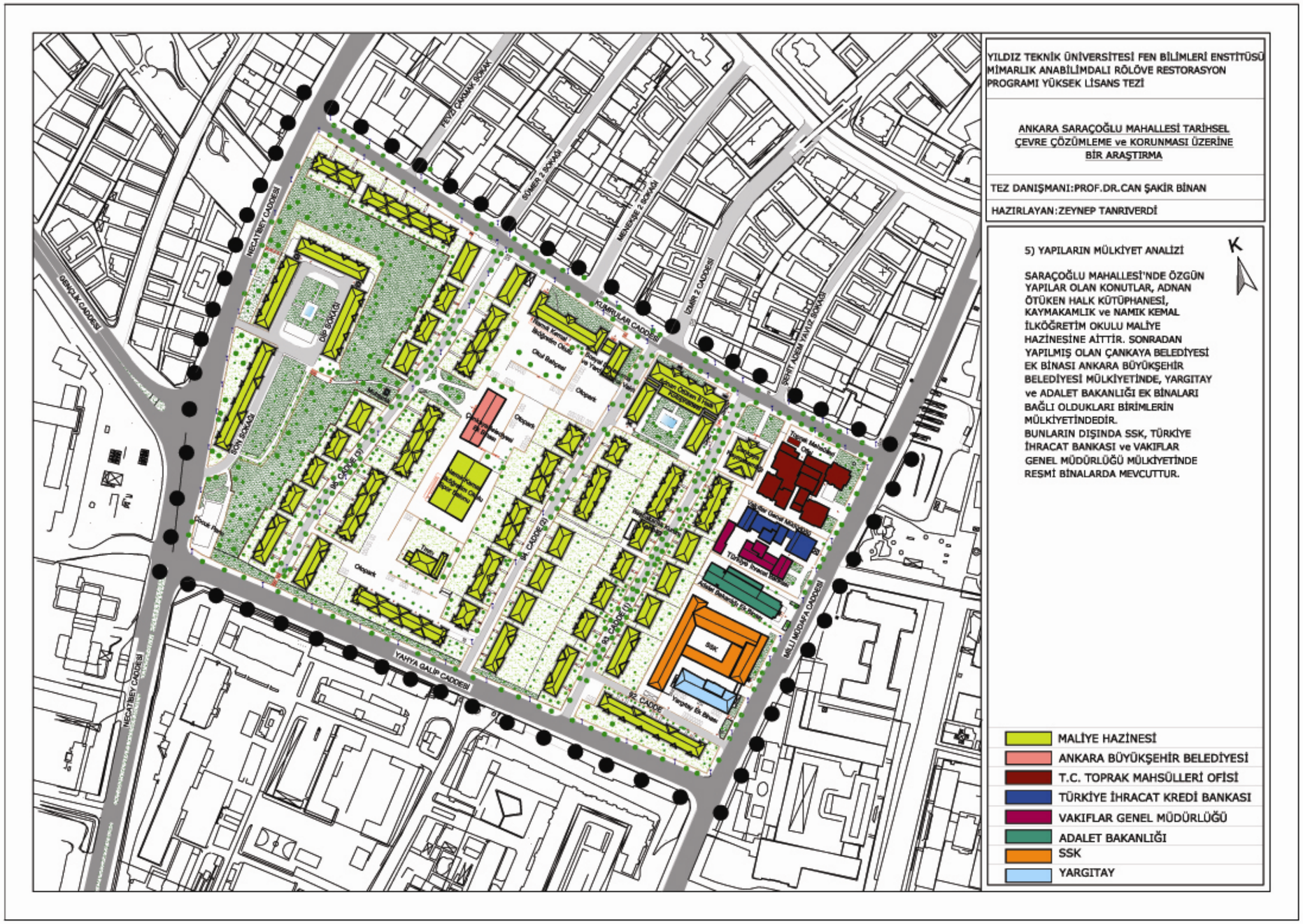
YILDIZ TEKNİK ÜNİVERSİTESİ FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
MİMARLIK ANABİLİMDALI RÖLÖVE RESTORASYON
PROGRAMI YÜKSEK LİSANS TEZİ
ANKARA SARAÇOĞLU MAHALLESİ TARİHSEL
ÇEVRE ÇÖZÜMLEME ve KORUNMASI ÜZERİNE
BİR ARAŞTIRMA
TEZ DANIŞMANI:PROF.DR.CAN ŞAKİR BİNAN
HAZIRLAYAN:ZEYNEP TANRIVERDİ
5) YAPILARIN MÜLKİYET ANALİZİ
SARAÇOĞLU MAHALLESİ'NDE ÖZGÜN YAPILAR OLAN KONUTLAR, ADNAN ÖTÜKEN HALK KÜTÜPHANESİ, KAYMAKAMLIK ve NAMIK KEMAL İLKÖĞRETİM OKULU MALİYE HAZİNESİNE AİTTİR. SONRADAN YAPILMIŞ OLAN ÇANKAYA BELEDİYESİ EK BİNASI ANKARA BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ MÜLKİYETİNDE, YARGITAY ve ADALET BAKANLIĞI EK BİNALARI BAĞLI OLDUKLARI BİRİMLERİN MÜLKİYETİNDEDİR.
BUNLARIN DIŞINDA SSK, TÜRKİYE İHRACAT BANKASI ve VAKIFLAR GENEL MÜDÜRLÜĞÜ MÜLKİYETİNDE RESMİ BİNALARDA MEVCUTTUR.
K
MALİYE HAZİNESİ
ANKARA BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ
T.C. TOPRAK MAHSÜLLERİ OFİSİ
TÜRKİYE İHRACAT KREDİ BANKASI
VAKIFLAR GENEL MÜDÜRLÜĞÜ
ADALET BAKANLIĞI
SSK
YARGITAY
HECATİBEY CADDESİ
GİRAÇLIK CADDESİ
FEYZİ ÇAKMAK SOKAK
SÖMER 2 SOKAĞI
MENEKŞE 2 SOKAĞI
İZMİR 2 CADDESİ
ŞEHİT ADEM YAVUZ SOKAK
KÜMRÜLAR CADDESİ
DİP SOKAĞI
SON SOKAK
8K CADDE (2)
9K CADDE (1)
YAHYA GALİP CADDESİ
MİLLİ MÜDAFAA CADDESİ
SSK
Yargıtay Ek Binası

6) YAPI PARSEL ORANI ANALİZ

5364 ADA + 5365 ADA+ 5366 ADA
5364 ADA
572+1111+419+302+309+338=3051
5365 ADA
1166+793.3=3545
5366 ADA
309+307.3+522=1752
TAKS=8348/38666
TAKS=0.2
5364ADA
572.3+1111.3+419.3+302.3+309.3+338.3=9153
5365 ADA 1166.3+793.3.4=13014
5366ADA
309.3+307.3.3+522.3=5256
KAKS=27423/38666
KAKS=0.71

7220 ADA
415+855.3+547=3527(95.Cd.Üzeri)
1118(Yahya Galip Üzeri)
329.2+580.3=2398(94.cd Üzeri)
946+114+359=1419(Namık Kemal Okulu)
674(ÇankayaBel)
1326(Namık Kemal Spor Salonu)
238+105+37=380(Trafo)
TAKS=10842/40076
TAKS=0.27
415.3+855.3.2+547.3=8016(95.CdÜzeri)
1118.3=3354(Yahya Galip Üzeri)
329.2.2+580.3.2=4796(94.cd Üzeri)
946.3+114.1+359=3311(Namık Kemal Okulu)
674.1=674(Çankaya Bel)
1326.3=3978(Namık Kemal Spor Salonu)
380 (Trafo)
KAKS=24509/40076
KAKS=0.61

5361 ADA
530+3.340+615+308=2473(94.Cd.Üzeri)
530+4.298+615=2337(93.Cd.Üzeri)
394+50+1284+367+50=2145(A.Ö.H.Kütüp.)
TAKS=6955/20667
TAKS=0.33
530.3+340.3.3+615.2+308.2=6496(94.Cd. Üzeri)
394.4+50+1284.3+367.3+50=6629(A.Ö.H.Kütüp.)
KAKS=13125/20667
KAKS=0.63

2940 ADA
534+340.3+615+675=2844(93.Cd Üzeri)
87+450+230+215+157+108+103+26+263+309+146=2094 (T.M.O)
174+436+28+308+90+90+286+167=1579(V.G.M T.İ.B)
897+125=1022 (Adalet Bakanlığı Ek Binası)
899+767+446+503=2615(SSK)
633+113=746(Yargıtay Ek Binası)
1161 (92.Cd Üzeri)
TAKS=12061/28843
TAKS=0.4
534.3+340.3.3+615.2+675.2=7242(93.Cd Üzeri)
87.1+450.1+230.4+215.1+157.12+108.11+103.11+26.13+263+309.8+146.7=10761(T.M.O)
174+436.13+28.4+308.5+90.15+90.15+286.11+167.12=15344 (V.G.M-T.İ.B)
897.8+125.1=7301(Adalet Bakanlığı Ek Binası)
899.7+767.7+446.6+503.1=14841(SSK)
633.18+113.19=13541(Yargıtay Ek Binası)
1161.3=3483(92.Cd Üzeri)
KAKS=72513/28843
KAKS=2.5

YAPILAR
AÇIK ALANLAR

YILDIZ TEKNİK ÜNİVERSİTESİ FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ MİMARLIK ANABİLİMDALI RESTORASYON PROGRAMI YÜKSEK LİSANS TEZİ

ANKARA SARAÇOĞLU MAHALLESİ TARİHSEL ÇEVRE ÇÖZÜMLEME ve KORUNMASI ÜZERİNE BİR ARAŞTIRMA

TEZ DANIŞMANI:
PROF.DR.CAN ŞAKİR BİNAN

HAZIRLAYAN:
ZEYNEP TANRIVERDİ

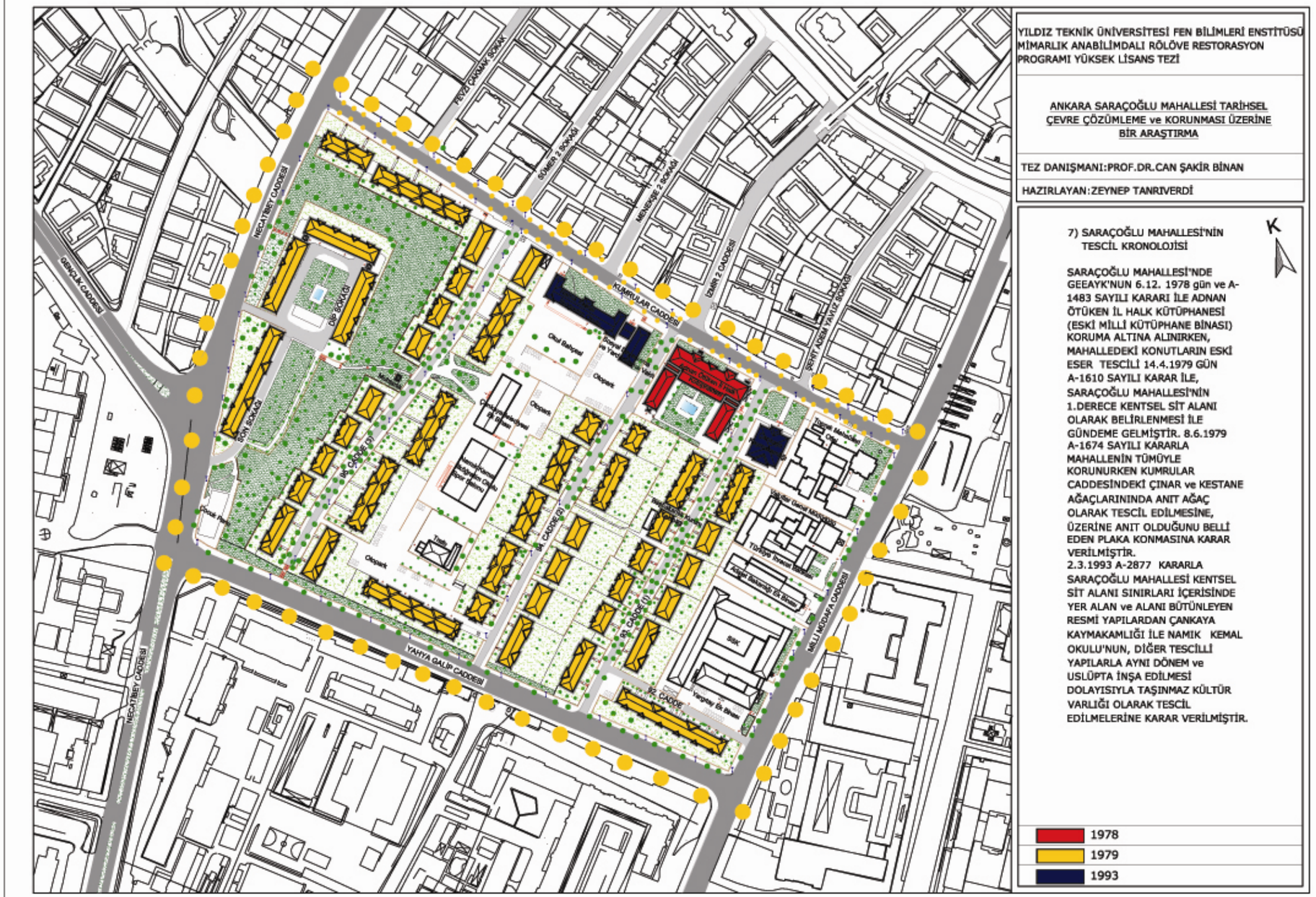
GİSEKÇİLİK CADDESİ
HECATİBEY CADDESİ
DİP SOKAĞI
SON SOKAK
FEYZİ ÇAKMAK SOKAK
SÖMER 2 SOKAĞI
MENEKŞE 2 SOKAĞI
KUMRULAR CADDESİ
ÜZMİR 2 CADDESİ
ŞEHİT ADEM YAVUZ SOKAĞI
Okul Bahçesi
Okul Yolu
Okul Binası
Okul Müdürlüğü Binası
Okul Müdürlüğü Otopark
Okul Müdürlüğü Bina Önü
Okul Müdürlüğü Bina Önü
Okul Müdürlüğü Otopark
Okul Müdürlüğü Otopark
Okul Müdürlüğü Otopark

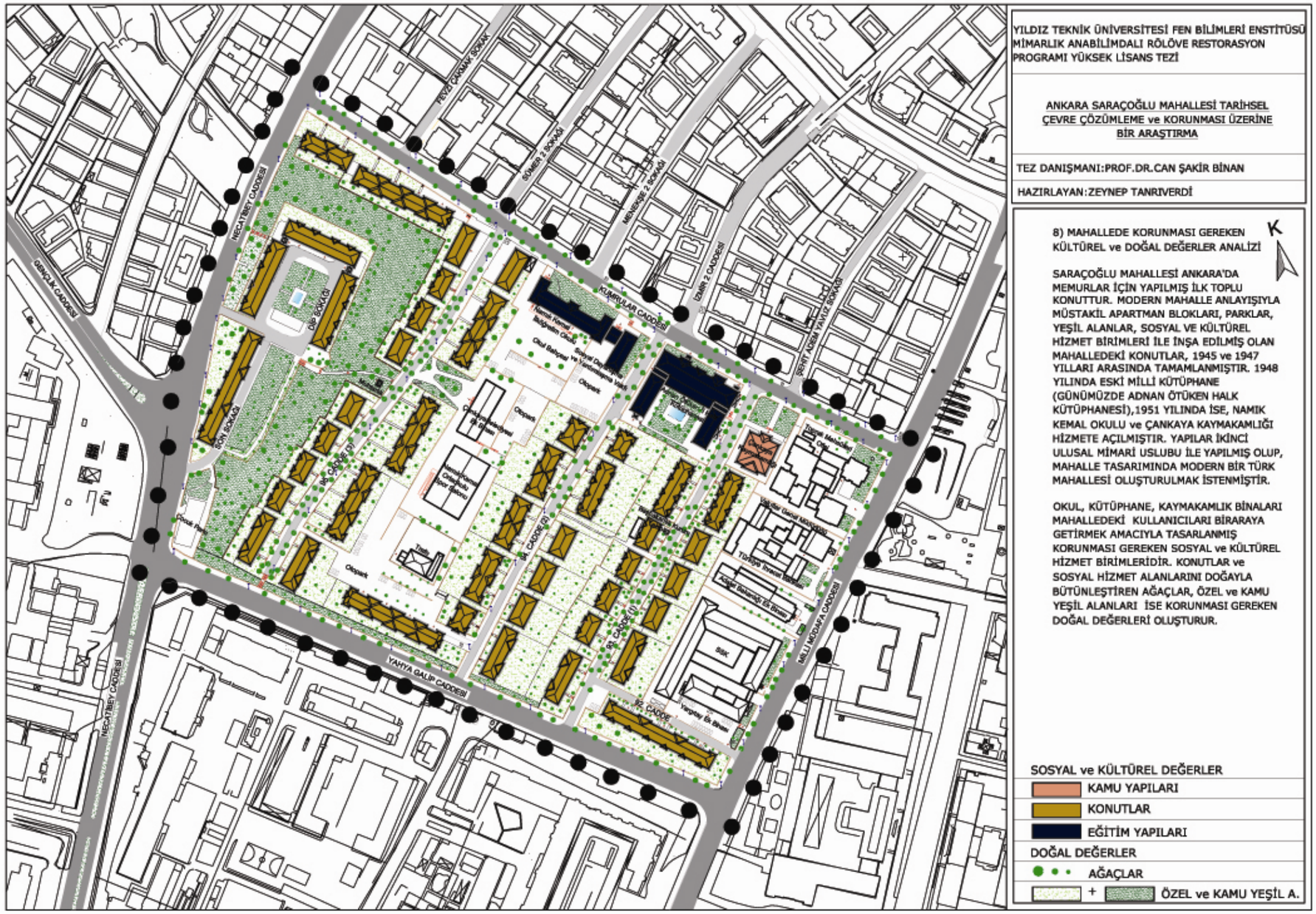
NECATİBEY CADDESİ
GİRAÇLIK CADDESİ
FEYZİ ÇAKMAK SOKAK
SÖMER 2 SOKAĞI
MENEKŞE 2 SOKAĞI
KÜMBÜLER CADDESİ
İZMİR 2 CADDESİ
ŞEHİT ADEM YAVUZ SOKAĞI
DİP SOKAĞI
SON SOKAĞI
8A CADDE (2)
8A CADDE (1)
YAHYA GALİP CADDESİ
MİLLİ MÜDAFAA CADDESİ
Okul
Okul Bahçesi Ve Yarımadamsa Yolu
Okul Bahçesi Ve Yarımadamsa Yolu
Okul Bahçesi Ve Yarımadamsa Yolu

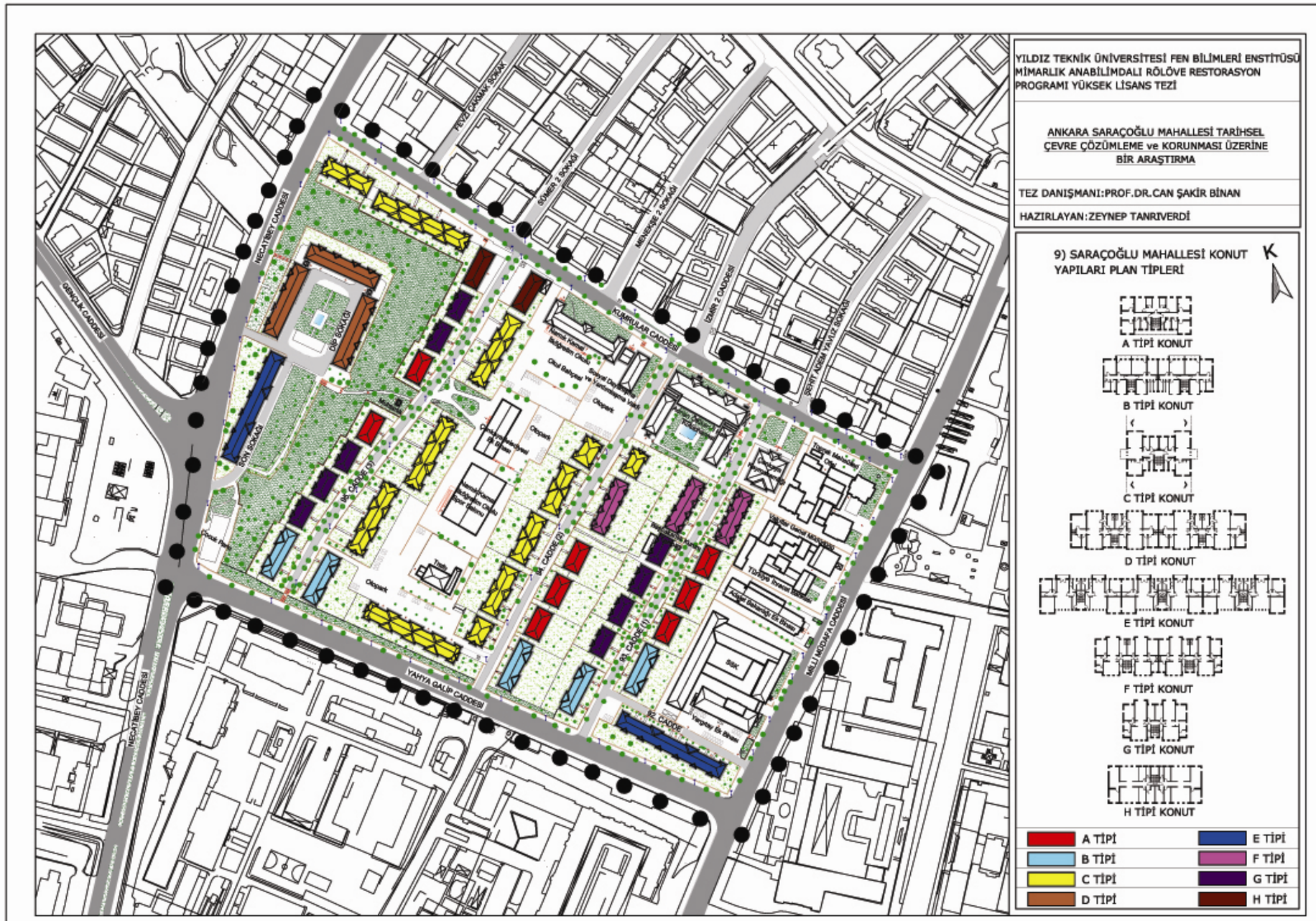
YILDIZ TEKNİK ÜNİVERSİTESİ FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
MİMARLIK ANABİLİMDALI RÖLÖVE RESTORASYON PROGRAMI YÜKSEK LİSANS TEZİ
ANKARA SARAÇOĞLU MAHALLESİ TARİHSEL ÇEVRE ÇÖZÜMLEME ve KORUNMASI ÜZERİNE BİR ARAŞTIRMA
TEZ DANIŞMANI:PROF.DR.CAN ŞAKİR BİNAN
HAZIRLAYAN:ZEYNEP TANRIVERDİ
9) SARAÇOĞLU MAHALLESİ KONUT YAPILARI PLAN TİPLERİ
K
A TİPİ KONUT
B TİPİ KONUT
C TİPİ KONUT
D TİPİ KONUT
E TİPİ KONUT
F TİPİ KONUT
G TİPİ KONUT
H TİPİ KONUT
A TİPİ
B TİPİ
C TİPİ
D TİPİ
E TİPİ
F TİPİ
G TİPİ
H TİPİ
HECATİBEY CADDESİ
GİRAÇLIK CADDESİ
FEYZİ ÇAKMAK SOKAK
SÖMER 2 SOKAĞI
MENEKŞE 2 SOKAĞI
ÜZMİR 2 CADDESİ
ŞEHİT ADEM YAVUZ SOKAĞI
KUMRULAR CADDESİ
DİP SOKAĞI
SON SOKAĞI
YAHYA GALİP CADDESİ
MİLLİ MÜDAFAA CADDESİ
Okmeydanı Eğitim ve Araştırma Hastanesi
Okmeydanı Ortaokulu
Okmeydanı Anadolu Lisesi
Okmeydanı Çok Programlı Anadolu Lisesi
Okmeydanı Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi
Okmeydanı Kız Meslek Lisesi
Okmeydanı Ticaret Meslek Lisesi
Okmeydanı Sağlık Meslek Lisesi
Okmeydanı Çok Programlı Anadolu Lisesi
Okmeydanı Ticaret Meslek Lisesi
Okmeydanı Kız Meslek Lisesi
Okmeydanı Sağlık Meslek Lisesi
Okmeydanı Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi
Okmeydanı Anadolu Lisesi
Okmeydanı Ortaokulu
Okmeydanı Eğitim ve Araştırma Hastan

A TİPİ KONUT

B TİPİ KONUT

C TİPİ KONUT
a)Tekli

C TİPİ KONUT
b)İkili Birleşim

C TİPİ KONUT
c) Üçlü Birleşimi

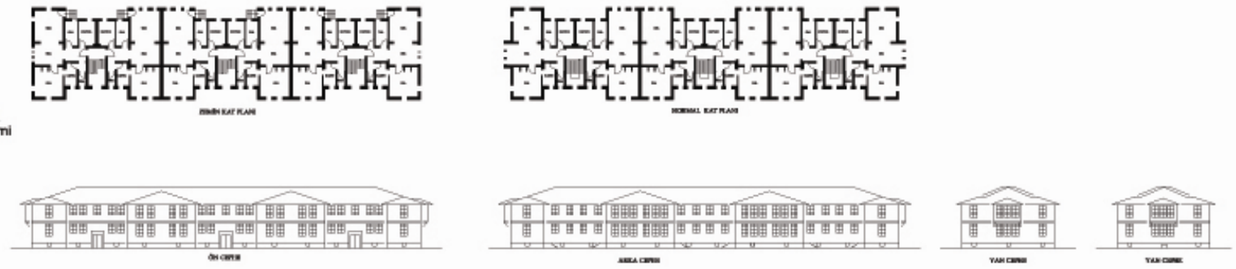

C TİPİ KONUT
d) Dörtlü Birleşimi

10-a) SARAÇOĞLU MAHALLESİ KONUT PLAN ve CEPHELERİ

YILDIZ TEKNİK ÜNİVERSİTESİ FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ MİMARLIK ANABİLİMDALI
RESTORASYON PROGRAMI YÜKSEK LİSANS TEZİ

ANKARA SARAÇOĞLU MAHALLESİ TARİHSEL ÇEVRE ÇÖZÜMLEME ve KORUNMASI ÜZERİNE BİR ARAŞTIRMA

TEZ DANIŞMANI:
PROF.DR.CAN ŞAKİR BİNAN

HAZIRLAYAN:
ZEYNEP TANRIVERDİ

10-b) SARAÇOĞLU MAHALLESİ KONUT
PLAN ve CEPHELERİ

D TİPİ KONUT

E TİPİ KONUT

F TİPİ KONUT

G TİPİ KONUT

H TİPİ KONUT

YILDIZ TEKNİK ÜNİVERSİTESİ FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ MİMARLIK ANABİLİMDALI RESTORASYON PROGRAMI YÜKSEK LİSANS TEZİ	ANKARA SARAÇOĞLU MAHALLESİ TARİHSEL ÇEVRE ÇÖZÜMLEME ve KORUNMASI ÜZERİNE BİR ARAŞTIRMA	TEZ DANIŞMANI: PROF.DR.CAN ŞAKİR BİNAN	HAZIRLAYAN: ZEYNEP TANRIVERDİ

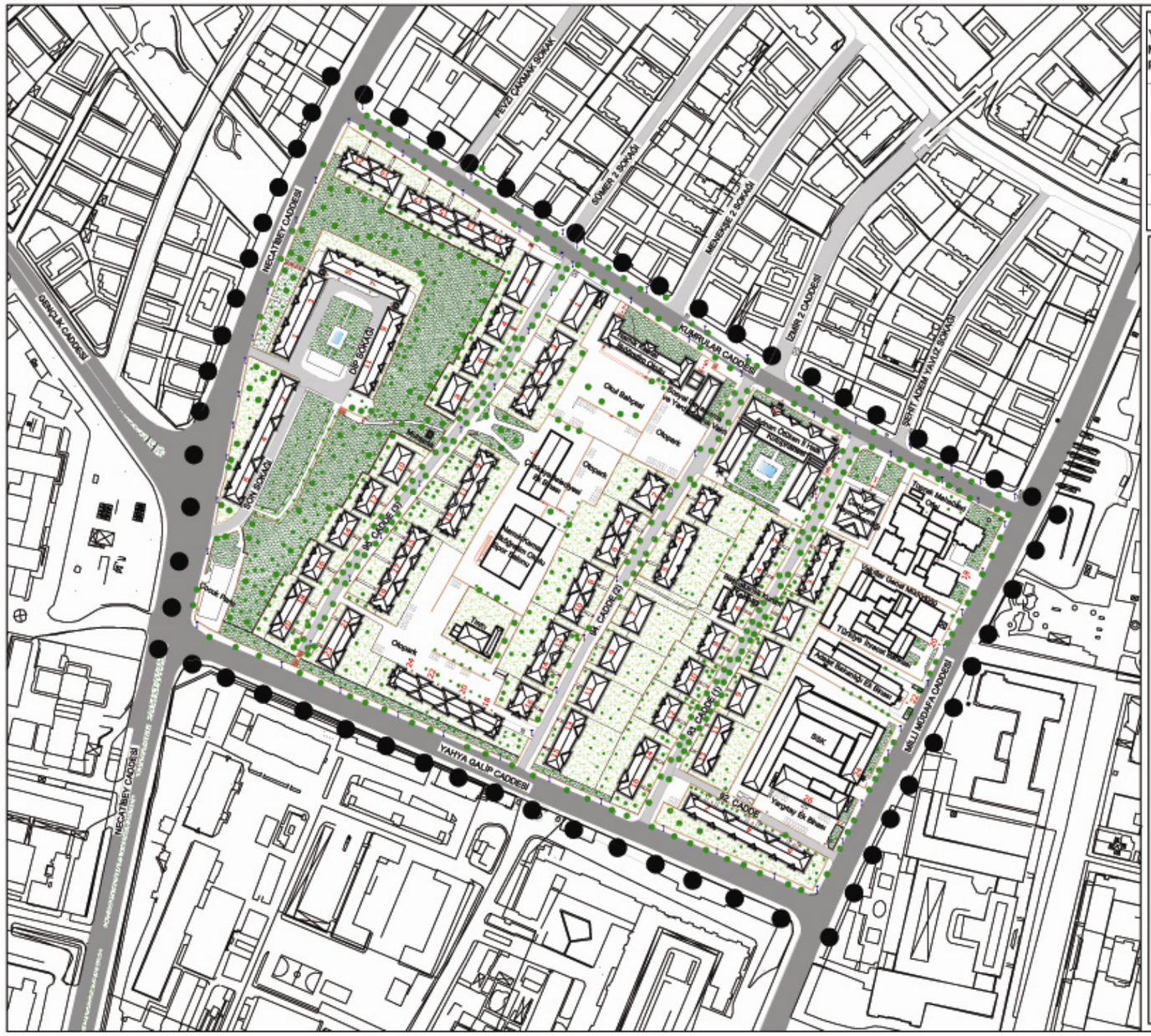
NECATİBEY CADDESİ
GİRAÇLIK CADDESİ
FEYZİ ÇAKMAK SOKAK
SÖMER 2 SOKAĞI
MENEKŞE 2. SOKAĞI
İZMİR 2 CADDESİ
ŞEHİT ADEM YAVUZ SOKAĞI
KÜMBÜLAR CADDESİ
DİP SOKAĞI
SON SOKAĞI
1. CADDE (P)
2. CADDE (P)
3. CADDE (P)
4. CADDE (P)
YAHYA GALİP CADDESİ
MİLLİ MÜDAFAA CADDESİ
Okul Bahçesi
Okul
Okulun
Türk Kızılayı Ankara Şubesi Kan Merkezi
Türkiye Emekli Subaylar Derneği
Yargıtay 5. Ceza Dairesi
Yargıtay 6. Ceza Dairesi
Yargıtay 7. Ceza Dairesi
Yargıtay 8. Ceza Dairesi
Yargıtay 9. Ceza Dairesi
Yargıtay 10. Ceza Dairesi
Yargıtay 11. Ceza Dairesi
Yargıtay 12. Ceza Dairesi
Yargıtay 13. Ceza Dairesi
Yargıtay 14. Ceza Dairesi
Yargıtay

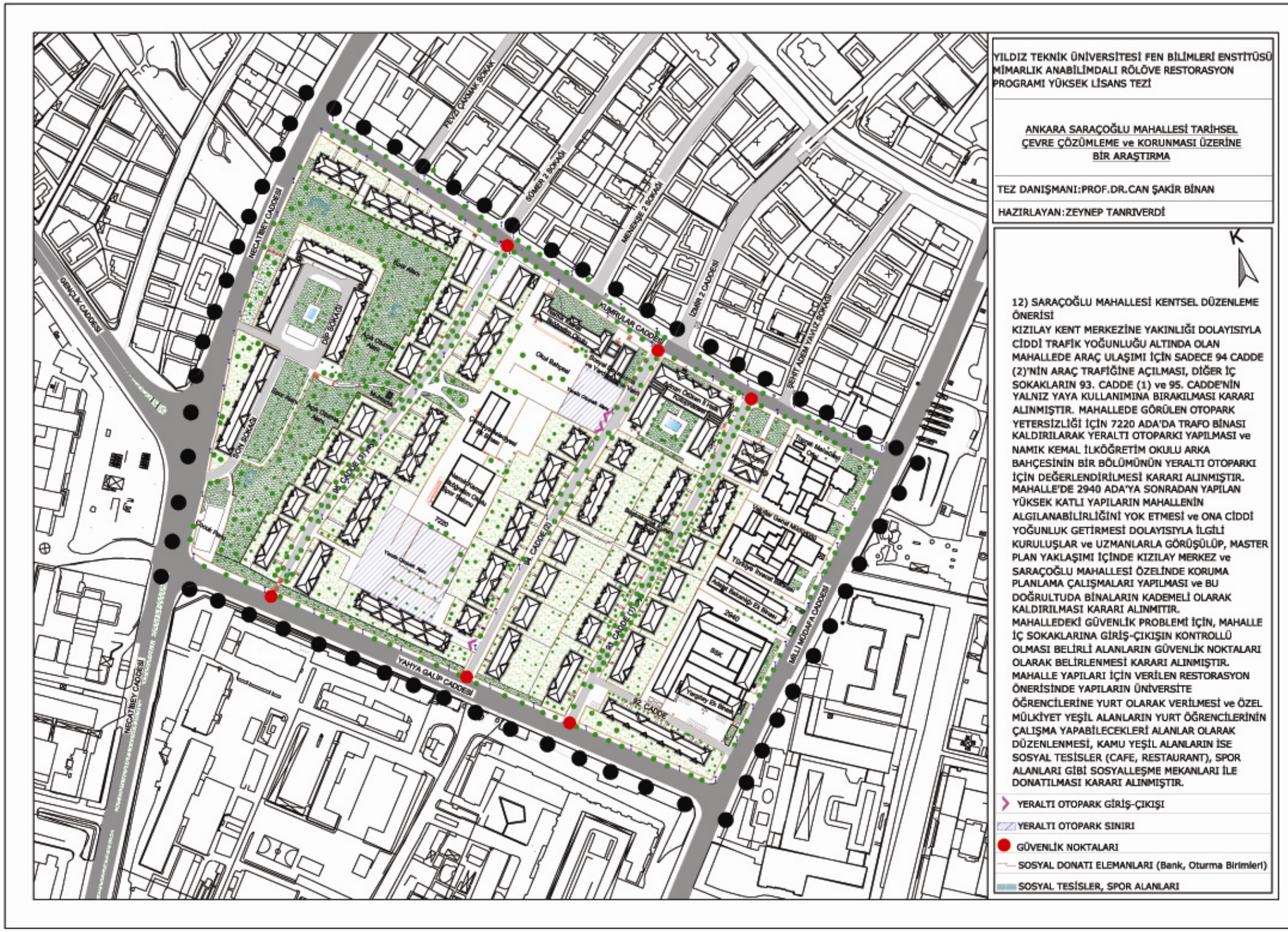
NECATİBEY CADDESİ
GENÇLİK CADDESİ
FEVZİ ÇAKMAK SOKAK
SÜMER 2 SOKAĞI
MENDERES 2 SOKAĞI
İZMİR 2 CADDESİ
ŞEHİT ADEM YAVUZ SOKAĞI
KUMRULAR CADDESİ
DİP SOKAĞI
SON SOKAĞI
YAHYA GALİP CADDESİ
MİLLİ MÜDAFAA CADDESİ
Çocuk Parkı
Spor Alanı
Yeşil Alan
Okul Bahçesi
Yeşil Örgülü Alan
Yeşil Örgülü Park
Yeşil Örgülü Alan
Yeşil Örgülü Park
Yeşil Örgülü Alan
Yeşil Örgülü Park

EK-B

SARAÇOĞLU MAHALLESİ 93(1).CADDE A TİPİ 5'NOLU KONUT RÖLÖVESİ

SARAÇOĞLU (NAMIK KEMAL) MAHALLESİ
VAZİYET PLANI Ö:1/500

SİLUET Ö:1/100

93(1). CADDE 5 NO'LU KONUT
VAZİYET PLANI Ö:1/200

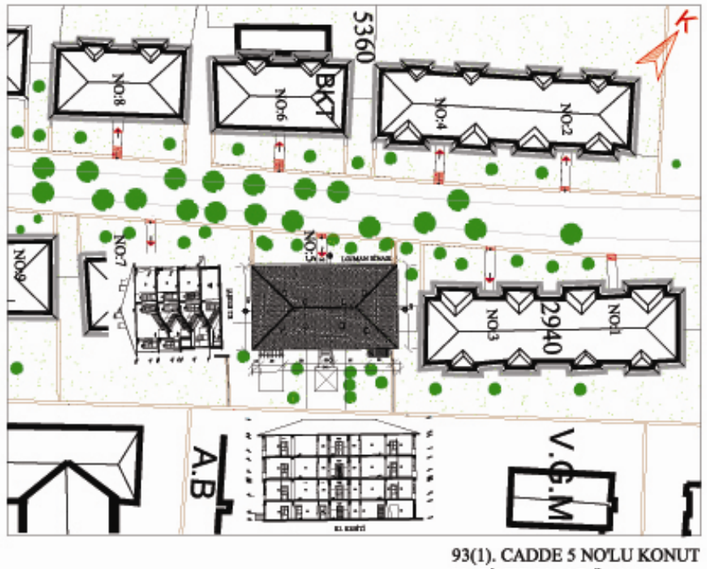

93(1). CADDE 5 NO'LU KONUT
VAZİYET PLANI Ö:1/100

YILDIZ TEKNİK ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENTİTÜSÜ
MİMARLIK ANABİLİM DALI
RESTORASYON PROGRAMI
YÜKSEK LİSANS TEZİ

ANKARA
SARAÇOĞLU MAHALLESİ
93.CADDE (1. CADDE)
5 NOLU KONUT
RÖLÖVESİ

TEZ DANIŞMANI:
PROF.DR.CAN ŞAKİR BİNAN

HAZIRLAYAN:
100234089 ZEYNEP TANRIVERDİ

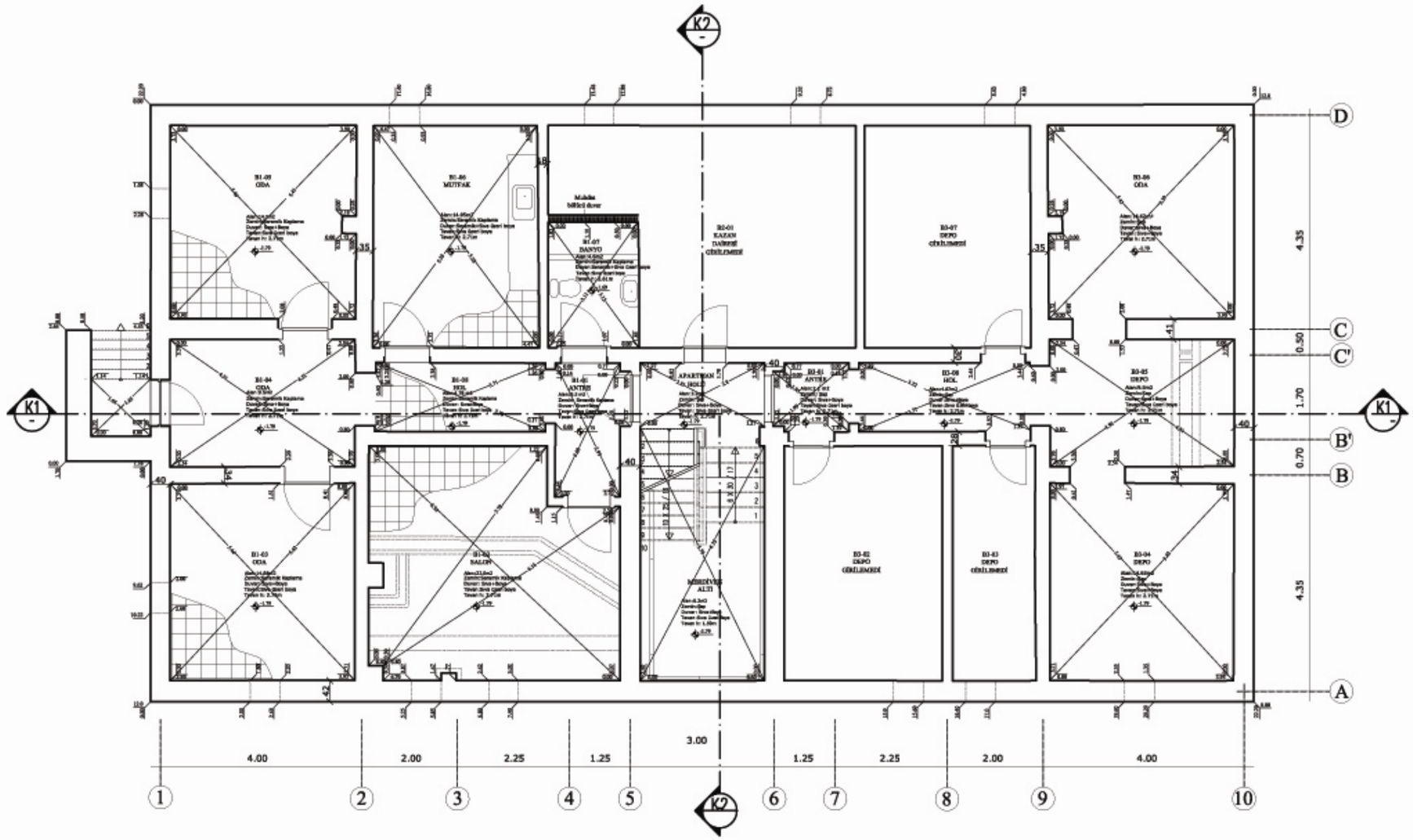

P1: BODRUM KAT PLANI

ANKARA SARAÇOĞLU MAHALLESİ 93(1).CADDE 5 NOLU KONUT RÖLÖVESİ	0 50 100 150 200 250 300	TEZ DANIŞMANI: PROF.DR. CAN ŞAKİR BİNAN	HAZIRLAYAN: ZEYNEP TANRIVERDİ

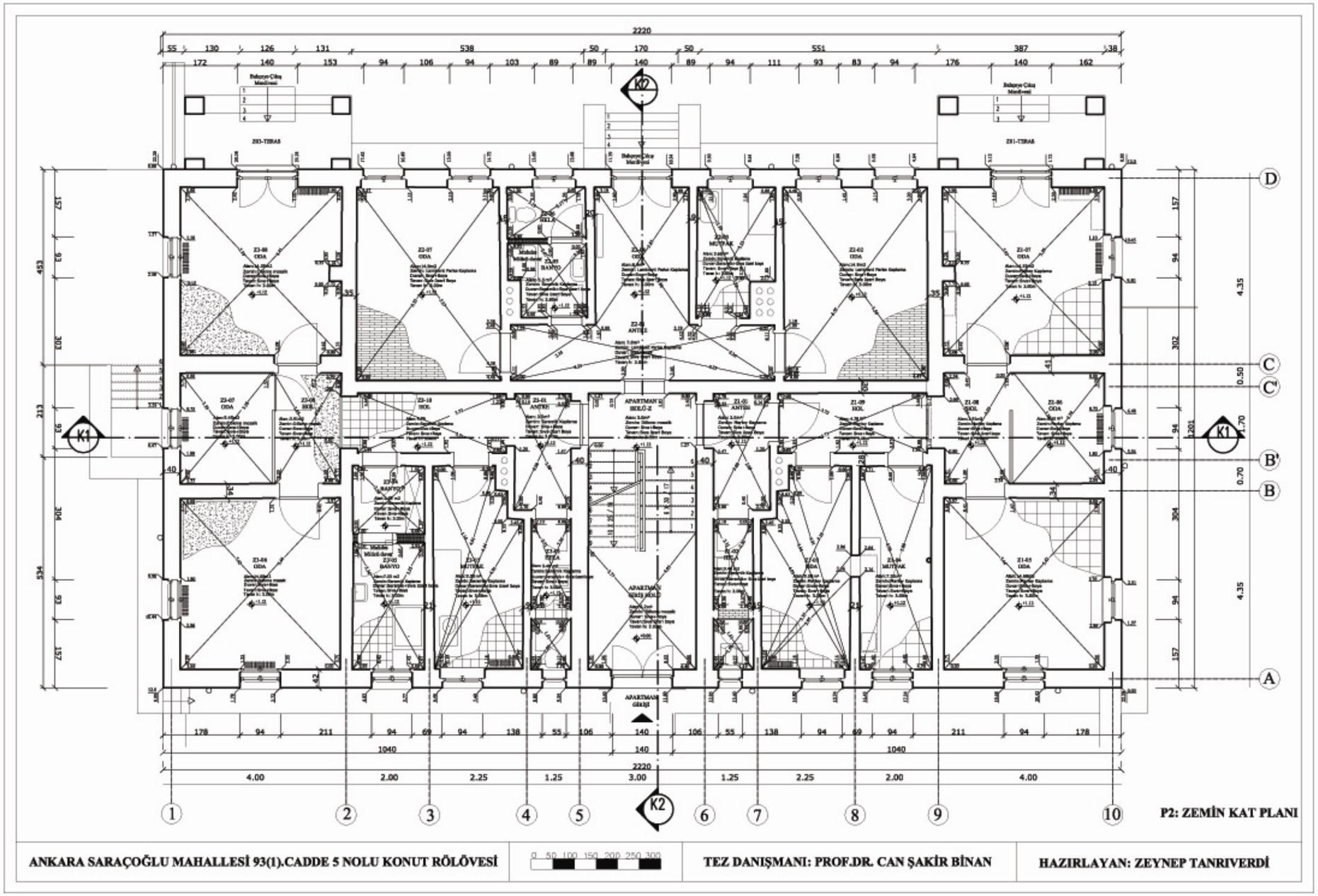
2220
K2
K1
D
C
C'
B'
B
A
P2: ZEMİN KAT PLANI
ANKARA SARAÇOĞLU MAHALLESİ 93(1).CADDE 5 NOLU KONUT RÖLÖVESİ
TEZ DANIŞMANI: PROF.DR. CAN ŞAKİR BİNAN
HAZIRLAYAN: ZEYNEP TANRIVERDİ

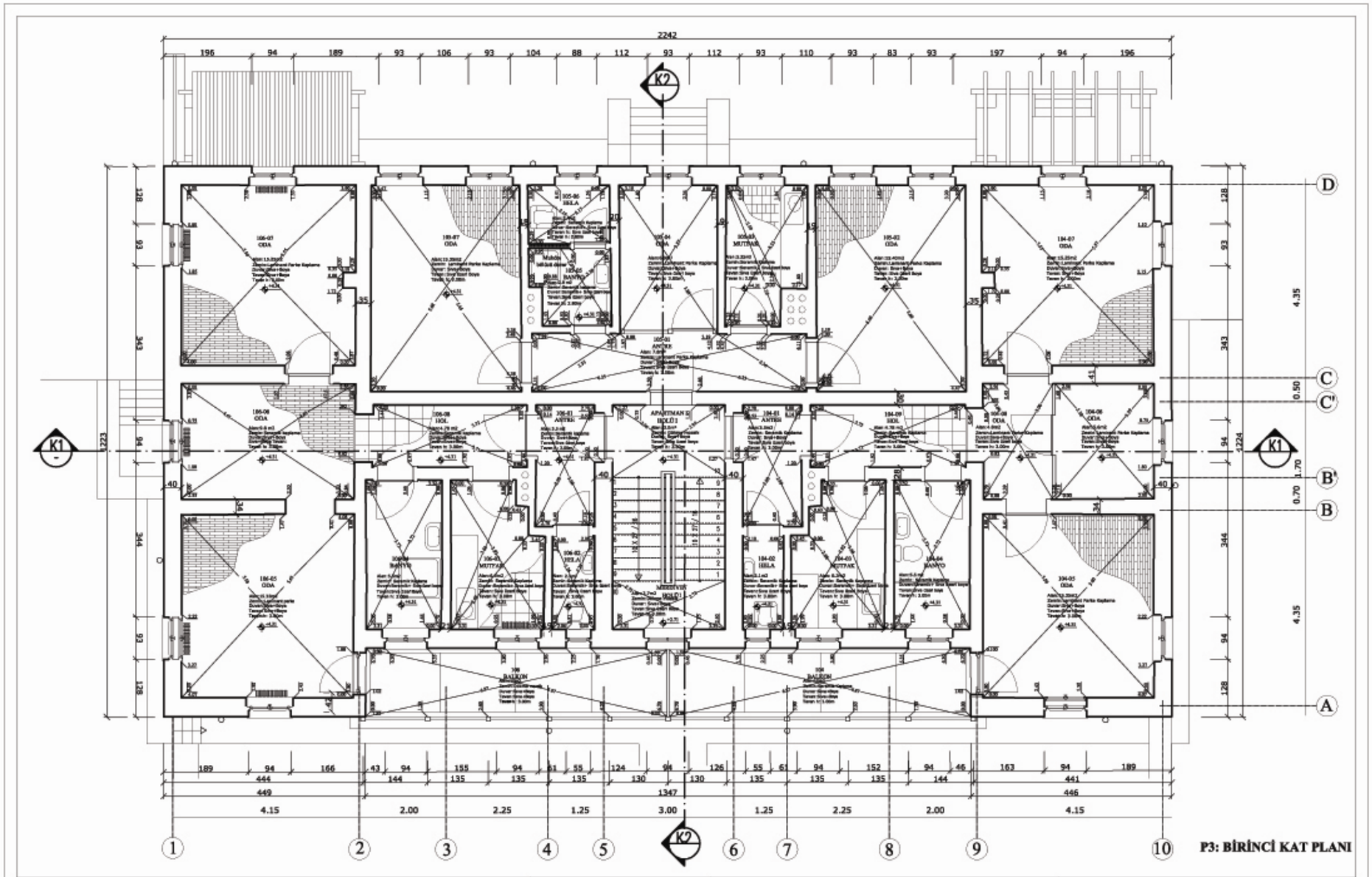
2242
196 94 189 93 106 93 104 88 112 93 112 93 110 93 83 93 197 94 196
K2
K1
K1
D
C
C'
B'
B
A
4.35
0.50
1.70
0.70
4.35
1223
189 94 166 43 94 155 94 61 55 124 96 126 55 61 94 152 94 46 163 94 189
444 144 135 135 135 130 130 135 135 135 144 441
449 1347 446
4.15 2.00 2.25 1.25 3.00 1.25 2.25 2.00 4.15
1 2 3 4 5 K2 6 7 8 9 10
P3: BİRİNCİ KAT PLANI
ANKARA SARAÇOĞLU MAHALLESİ 93(1).CADDE 5 NOLU KONUT RÖLÖVESİ
0 50 100 150 200 250 300
TEZ DANIŞMANI: PROF.DR. CAN ŞAKİR BİNAN
HAZIRLAYAN: ZEYNEP TANRIVERDİ

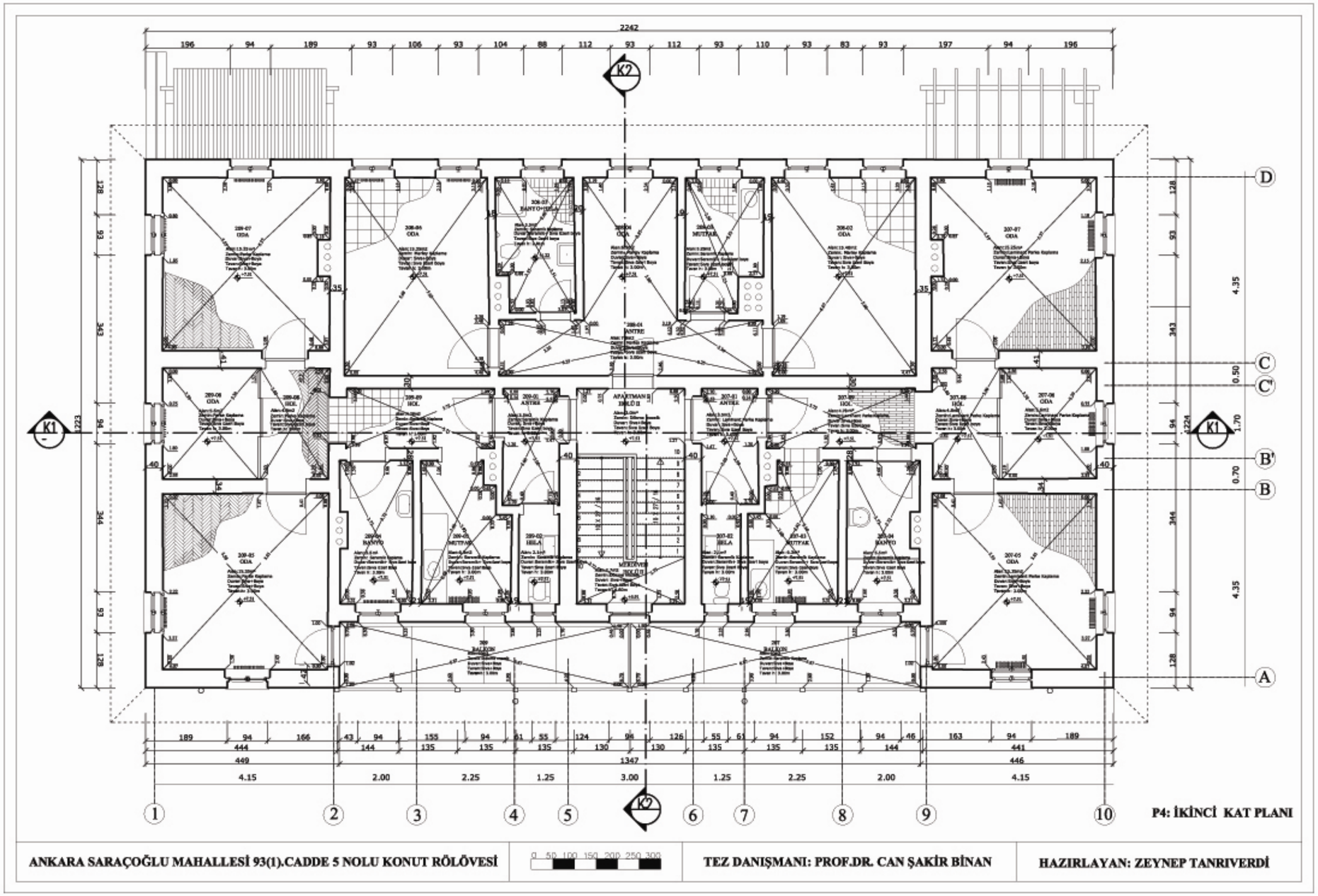
2242
196 94 189 93 106 93 104 88 112 93 112 93 110 93 83 93 197 94 196
K2
K1
K1
D
C
C'
B'
B
A
4.35
0.50
1.70
0.70
4.35
189 94 166 43 94 155 94 61 55 124 98 126 55 61 94 152 94 46 163 94 189
444 144 135 135 135 130 130 135 135 135 144 441
449 1347 446
4.15 2.00 2.25 1.25 3.00 1.25 2.25 2.00 4.15
1 2 3 4 5 K2 6 7 8 9 10
P4: İKİNCİ KAT PLANI
ANKARA SARAÇOĞLU MAHALLESİ 93(1).CADDE 5 NOLU KONUT RÖLÖVESİ
0 50 100 150 200 250 300
TEZ DANIŞMANI: PROF.DR. CAN ŞAKİR BİNAN
HAZIRLAYAN: ZEYNEP TANRIVERDİ

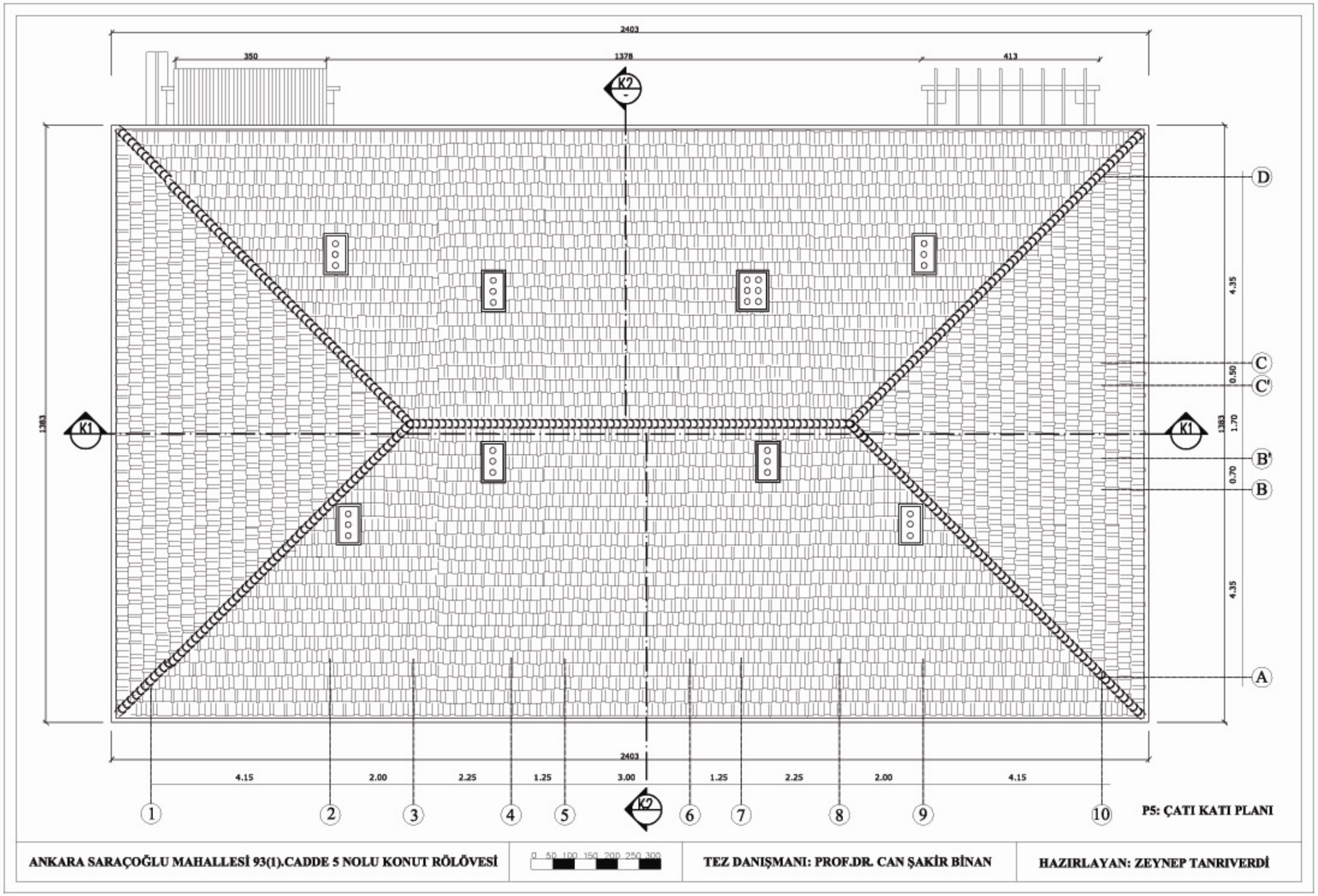
2403
350
1378
413
K2
K1
K1
D
C
C'
B'
B
A
4.35
0.50
1.70
0.70
4.35
1383
1383
2403
4.15
2.00
2.25
1.25
3.00
1.25
2.25
2.00
4.15
1
2
3
4
5
K2
6
7
8
9
10
P5: ÇATI KATI PLANI
ANKARA SARAÇOĞLU MAHALLESİ 93(1).CADDE 5 NOLU KONUT RÖLÖVESİ
0 50 100 150 200 250 300
TEZ DANIŞMANI: PROF.DR. CAN ŞAKİR BİNAN
HAZIRLAYAN: ZEYNEP TANRIVERDİ

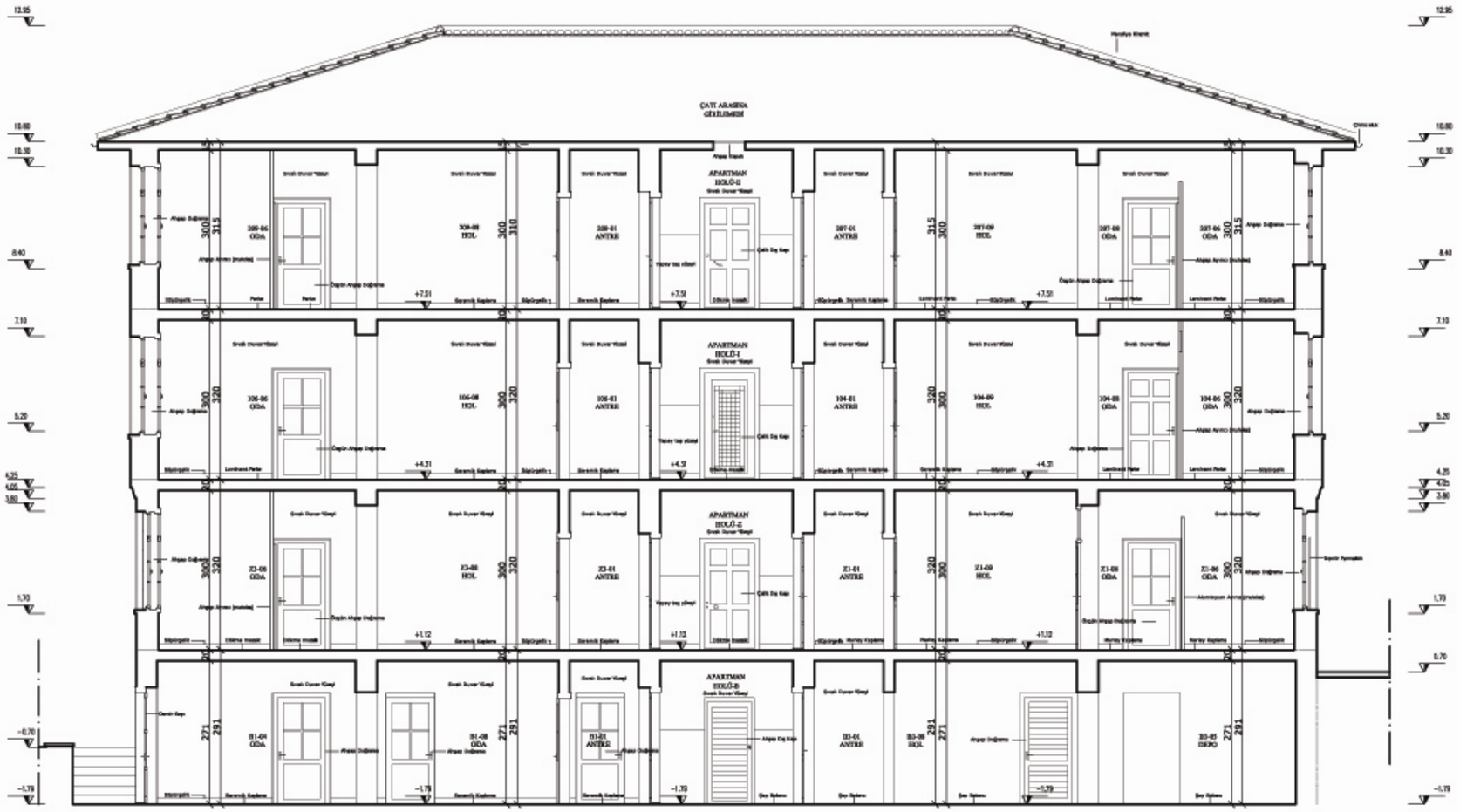

P6: K1 KESİTİ

ANKARA SARAÇOĞLU MAHALLESİ 93(1).CADDE 5 NOLU KONUT RÖLÖVESİ	0 50 100 150 200 250 300	TEZ DANIŞMANI: PROF.DR. CAN ŞAKİR BİNAN	HAZIRLAYAN: ZEYNEP TANRIVERDİ

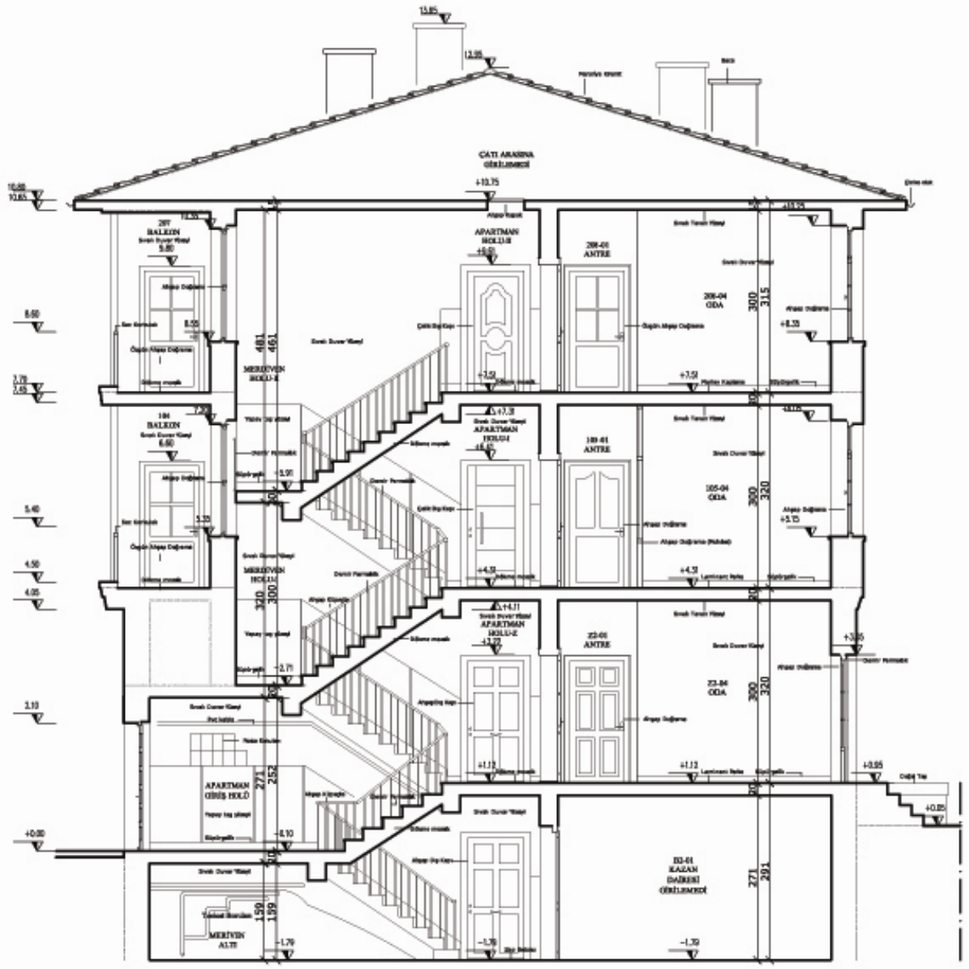

P7: K2 KESİTİ

ANKARA SARAÇOĞLU MAHALLESİ 93(1).CADDE 5 NOLU KONUT RÖLÖVESİ	0 50 100 150 200 250 300	TEZ DANIŞMANI: PROF.DR. CAN ŞAKİR BİNAN	HAZIRLAYAN: ZEYNEP TANRIVERDİ

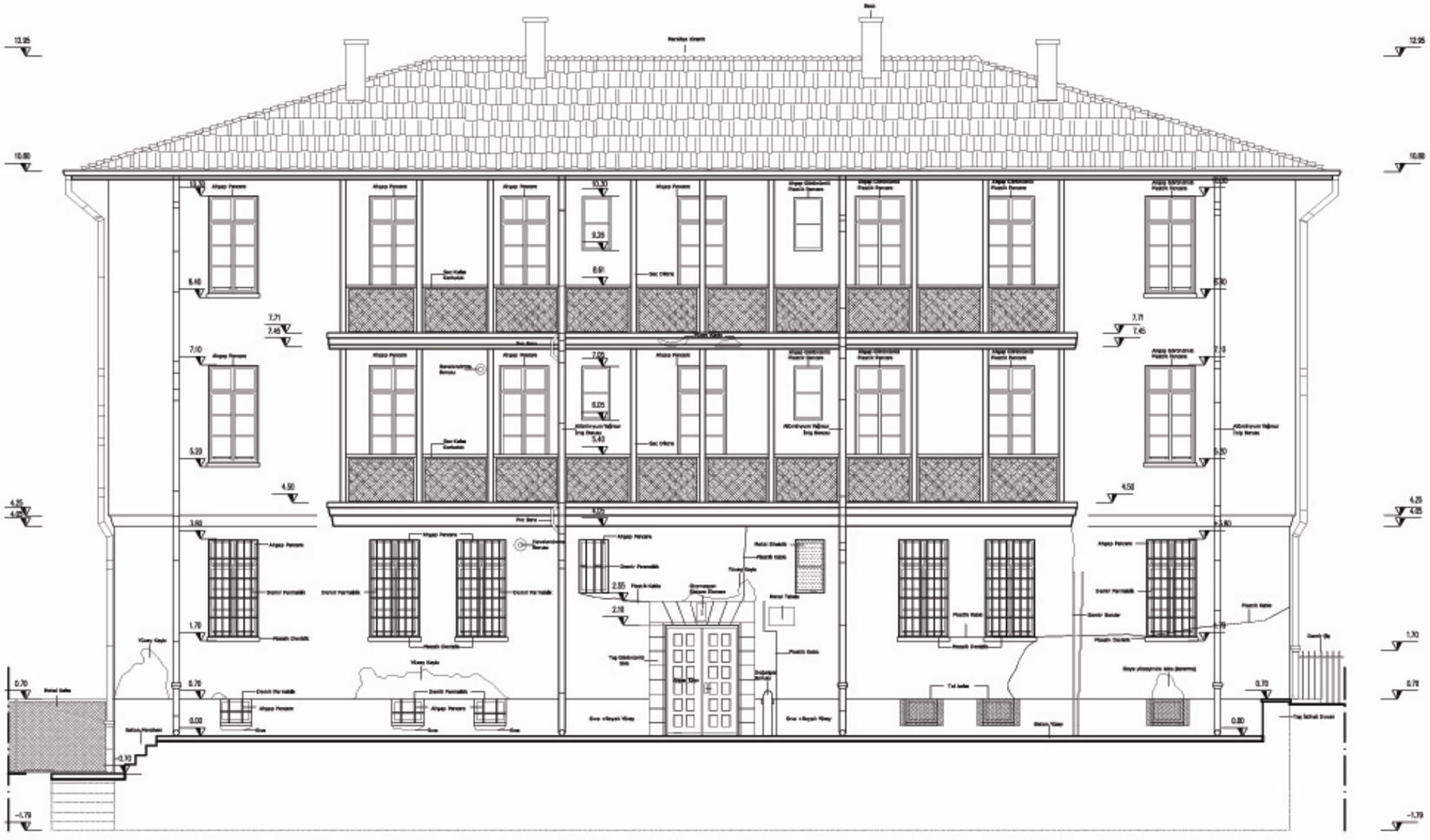

P8: KUZEYBATI CEPHESİ

ANKARA SARAÇOĞLU MAHALLESİ 93(1).CADDE 5 NOLU KONUT RÖLÖVESİ	0 50 100 150 200 250 300	TEZ DANIŞMANI: PROF.DR. CAN ŞAKİR BİNAN	HAZIRLAYAN: ZEYNEP TANRIVERDİ

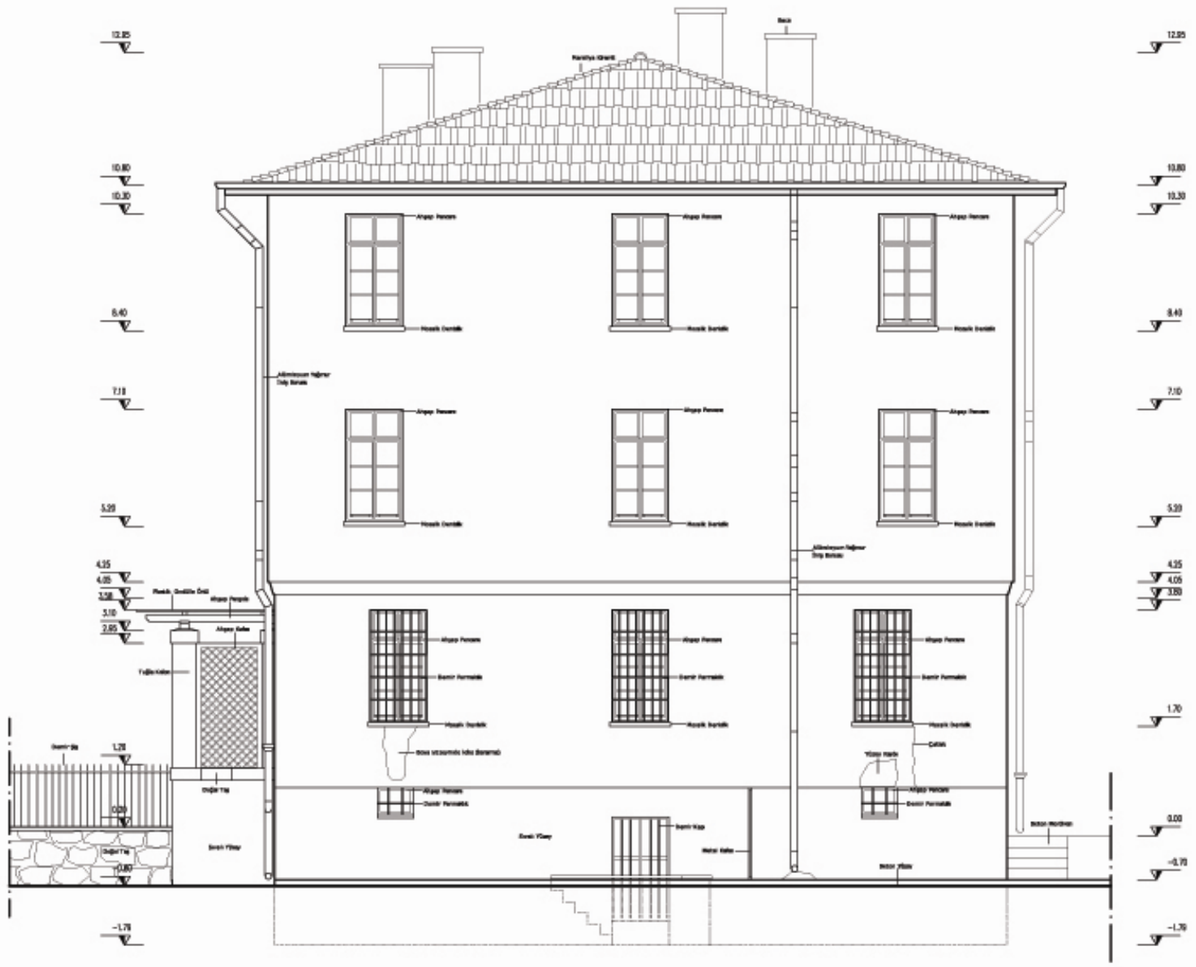

P9: KUZEYDOĞU CEPHESİ

ANKARA SARAÇOĞLU MAHALLESİ 93(1).CADDE 5 NOLU KONUT RÖLÖVESİ	0 50 100 150 200 250 300	TEZ DANIŞMANI: PROF.DR. CAN ŞAKİR BİNAN	HAZIRLAYAN: ZEYNEP TANRIVERDİ

P10: GÜNEYDOĞU CEPHESİ

ANKARA SARAÇOĞLU MAHALLESİ 93(1).CADDE 5 NOLU KONUT RÖLÖVESİ	0 50 100 150 200 250 300	TEZ DANIŞMANI: PROF.DR. CAN ŞAKİR BİNAN	HAZIRLAYAN: ZEYNEP TANRIVERDİ

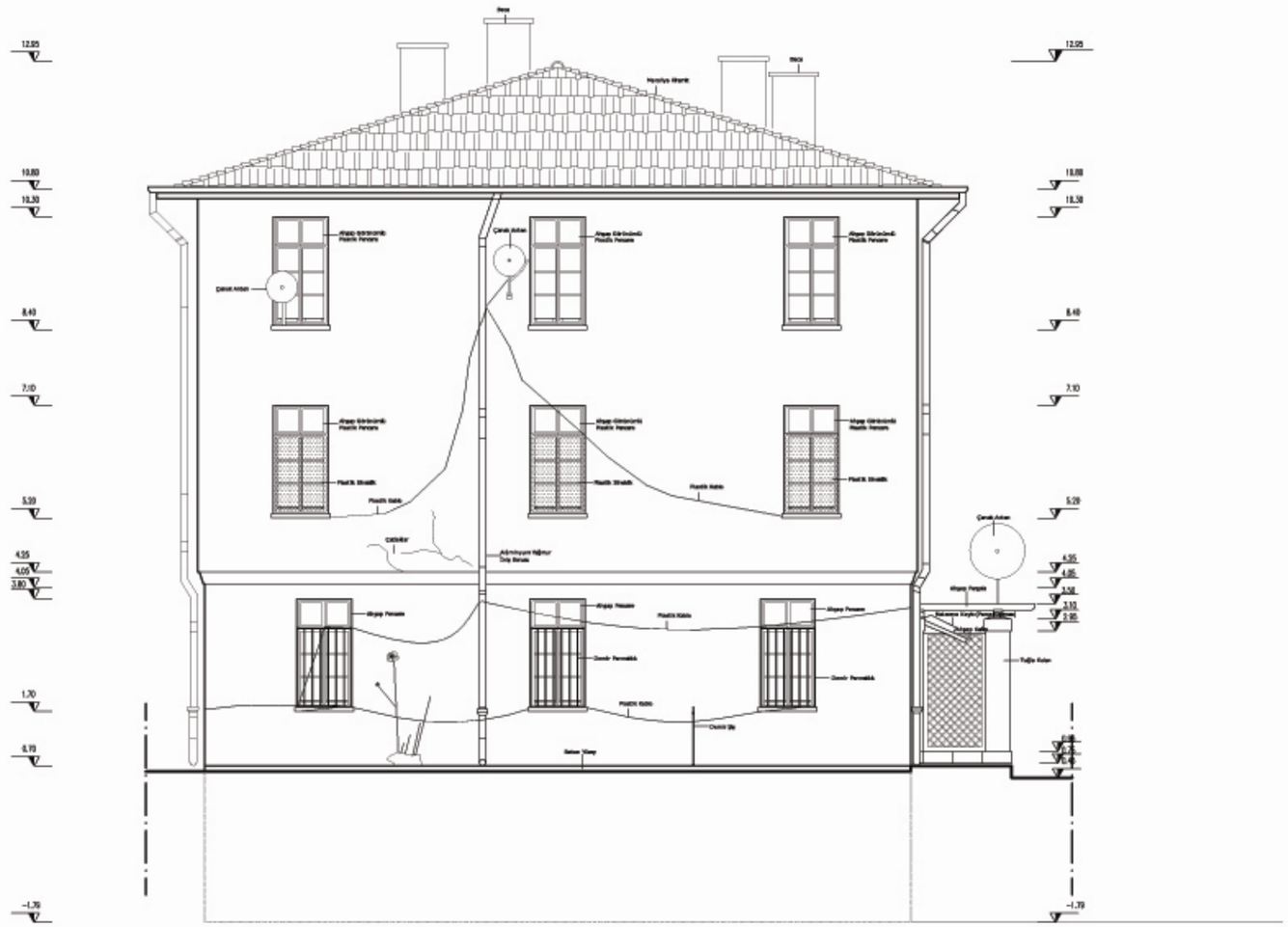

P11: GÜNEYBATI CEPHESİ

ANKARA SARAÇOĞLU MAHALLESİ 93(1).CADDE 5 NOLU KONUT RÖLÖVESİ	0 50 100 150 200 250 300	TEZ DANIŞMANI: PROF.DR. CAN ŞAKİR BİNAN	HAZIRLAYAN: ZEYNEP TANRIVERDİ

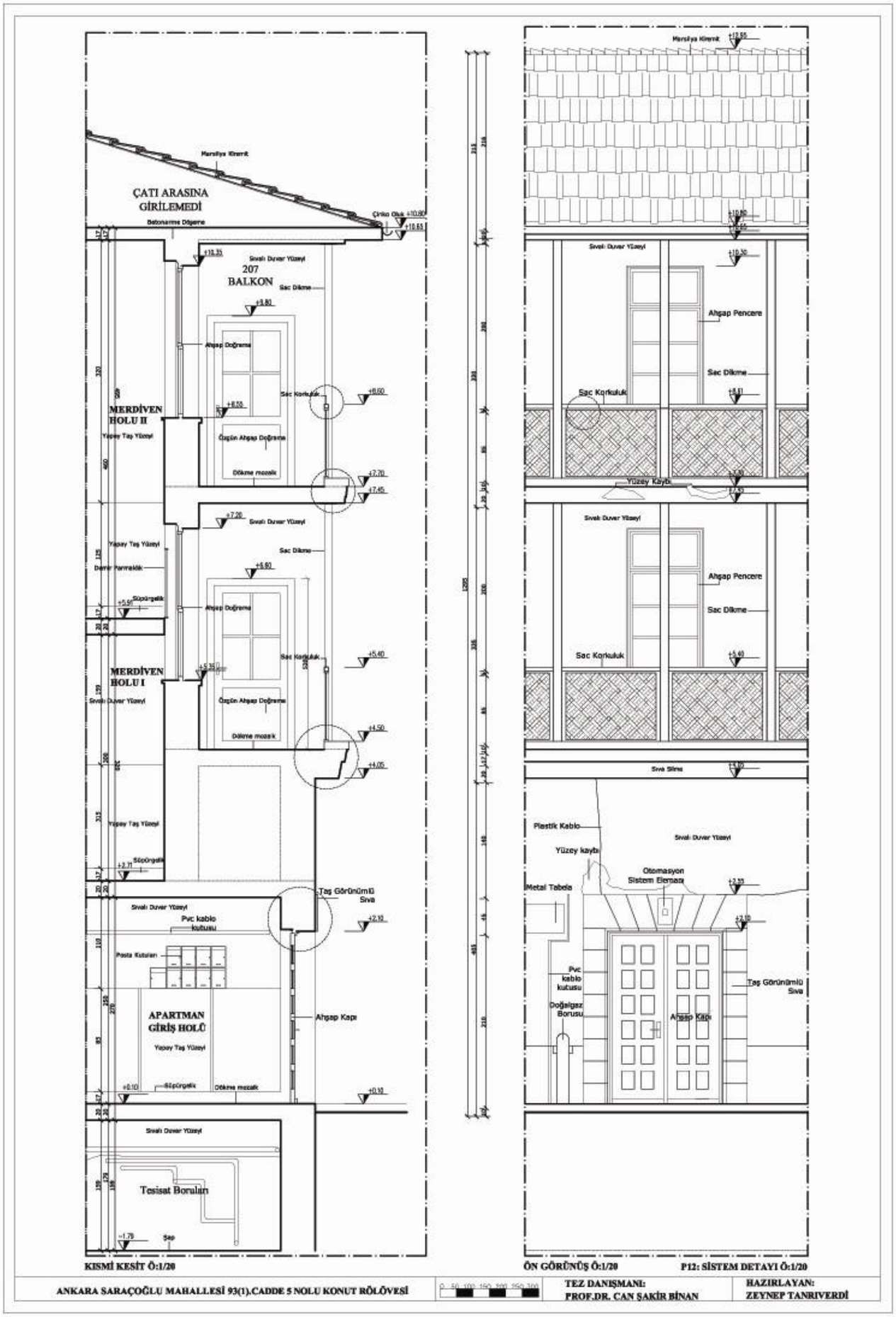
ÇATI ARASINA GİRİLEMEDİ
Marsilya Kiremit
Betonarme Döşeme
Çinko Oluk
Sıvalı Duver Yüzeyi
207 BALKON
Saç Dikme
Ahşap Doğrama
Saç Korkuluk
MERDİVEN HOLU II
Yapay Taş Yüzeyi
Özgün Ahşap Doğrama
Dökme mozaik
Sıvalı Duver Yüzeyi
Yapay Taş Yüzeyi
Saç Dikme
Demir Parmaklık
Süpürgelik
Ahşap Doğrama
Saç Korkuluk
MERDİVEN HOLU I
Sıvalı Duver Yüzeyi
Özgün Ahşap Doğrama
Dökme mozaik
Yapay Taş Yüzeyi
Süpürgelik
Taş Görünümlü Sıva
Sıvalı Duver Yüzeyi
Pvc kablo kutusu
Posta Kutuları
Ahşap Kapı
APARTMAN GİRİŞ HOLÜ
Yapay Taş Yüzeyi
Süpürgelik
Dökme mozaik
Sıvalı Duver Yüzeyi
Tesisat Boruları
Şap
KISMİ KESİT Ö:1/20
Marsilya Kiremit
Sıvalı Duver Yüzeyi
Ahşap Pencere
Saç Dikme
Saç Korkuluk
Yüzey Kaybı
Sıvalı Duver Yüzeyi
Ahşap Pencere
Saç Dikme
Saç Korkuluk
Sıva Silme
Plastik Kablo
Sıvalı Duver Yüzeyi
Yüzey kaybı
Otomasyon Sistem Elemanı
Metal Tabela
Pvc kablo kutusu
Doğalgaz Borusu
Ahşap Kapı
Taş Görünümlü Sıva
ÖN GÖRÜNÜŞ Ö:1/20
P12: SİSTEM DETAYI Ö:1/20
ANKARA SARAÇOĞLU MAHALLESİ 93(1).CADDE 5 NOLU KONUT RÖLÖVESİ
TEZ DANIŞMANI:
PROF.DR. CAN ŞAKİR BİNAN
HAZIRLAYAN:
ZEYNEP TANRIVERDİ

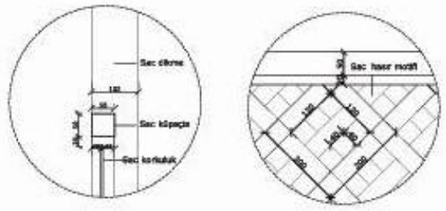

SAÇ KORKULUK DETAYI
Ö:1/10

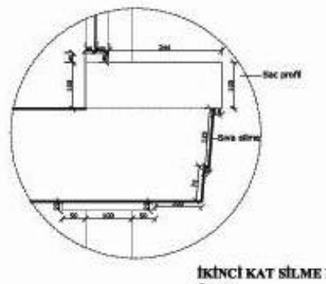

İKİNCİ KAT SİLME DETAYI
Ö:1/10

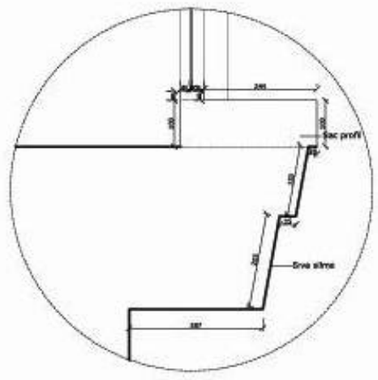

BİRİNCİ KAT SİLME DETAYI
Ö:1/10

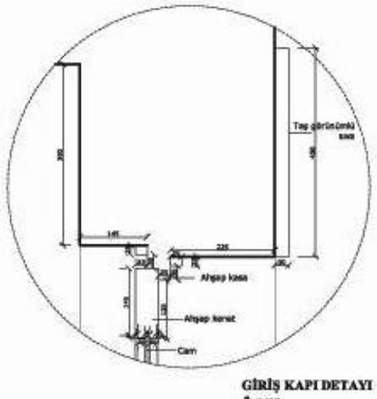

GİRİŞ KAPI DETAYI
Ö:1/10

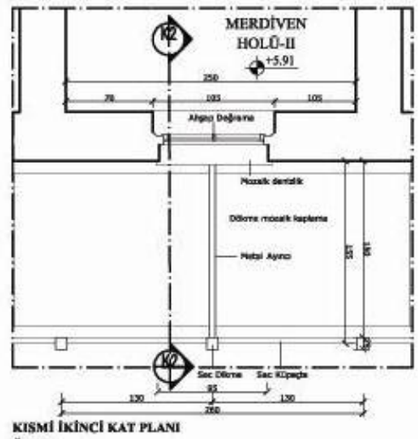

KISMİ İKİNCİ KAT PLANI
Ö:1/20

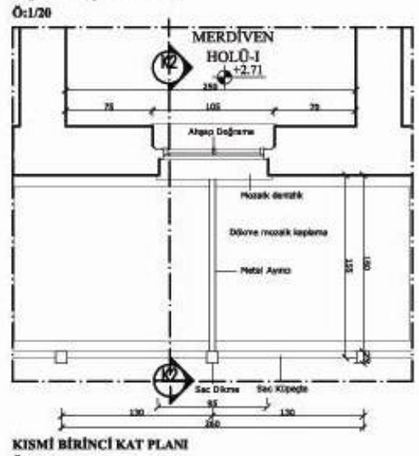

KISMİ BİRİNCİ KAT PLANI
Ö:1/20

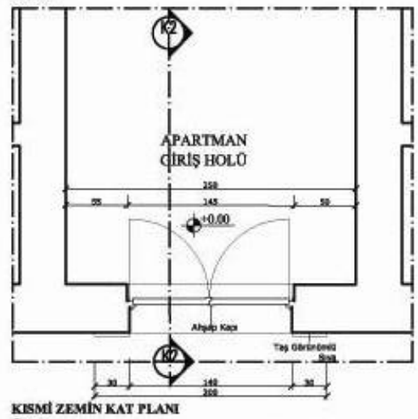

KISMİ ZEMİN KAT PLANI
Ö:1/20

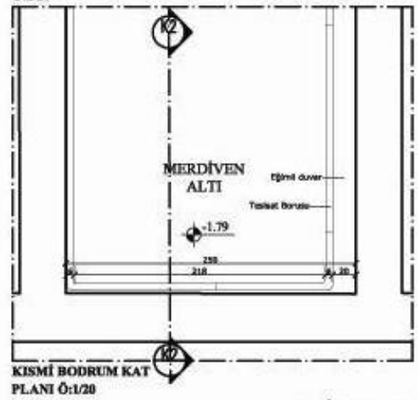

KISMİ BODRUM KAT PLANI Ö:1/20

P13: SİSTEM DETAYI Ö:1/20

ANKARA SARAÇOĞLU MAHALLESİ 93(1).CADDE 5 NOLU KONUT RÖLÖVESİ	TEZ DANIŞMANI: PROF.DR. CAN ŞAKİR BİNAN	HAZIRLAYAN: ZEYNEP TANRIVERDİ

EK-C

SARAÇOĞLU MAHALLESİ 93(1).CADDE A TİPİ 5'NOLU KONUT RESTİTÜSYON ÖNERİSİ

SARAÇOĞLU (NAMIK KEMAL) MAHALLESİ
VAZİYET PLANI Ö:1/500

SİLUET Ö:1/100

93(1). CADDE 5 NO'LU KONUT
VAZİYET PLANI Ö:1/200

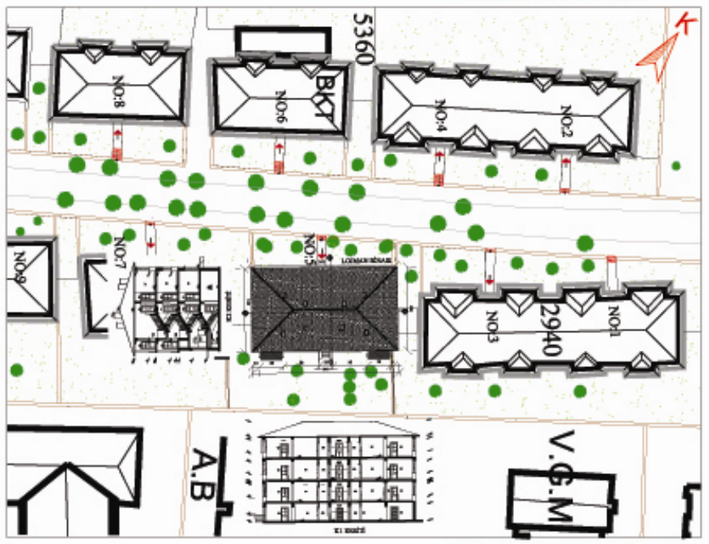

93(1). CADDE 5 NO'LU KONUT
VAZİYET PLANI Ö:1/100

YILDIZ TEKNİK ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENTİTÜSÜ
MİMARLIK ANABİLİM DALI
RESTORASYON PROGRAMI
YÜKSEK LİSANS TEZİ

ANKARA
SARAÇOĞLU MAHALLESİ
93.CADDE (1. CADDE)
5 NOLU KONUT
RESTİTÜSYON ÖNERİSİ

TEZ DANIŞMANI:
PROF.DR.CAN ŞAKİR BİNAN

HAZIRLAYAN:
100234009 ZEYNEP TANRIVERDİ

0 50 100 150 200 250 300

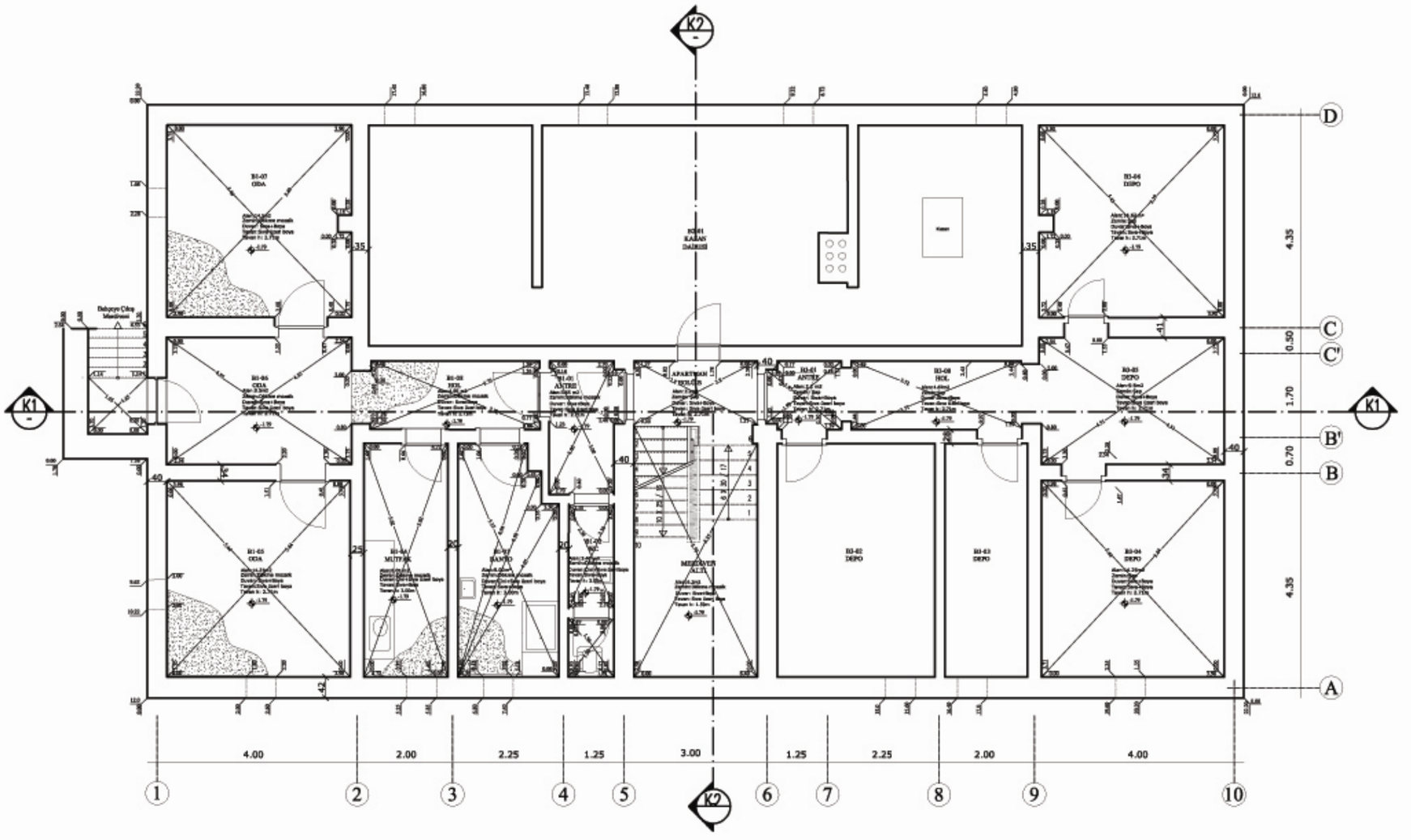

P1: BODRUM KAT PLANI

ANKARA SARAÇOĞLU MAHALLESİ 93(1).CADDE 5 NOLU KONUT RESTİTÜSYON ÖNERİSİ	0 50 100 150 200 250 300	TEZ DANIŞMANI: PROF.DR. CAN ŞAKİR BİNAN	HAZIRLAYAN: ZEYNEP TANRIVERDİ

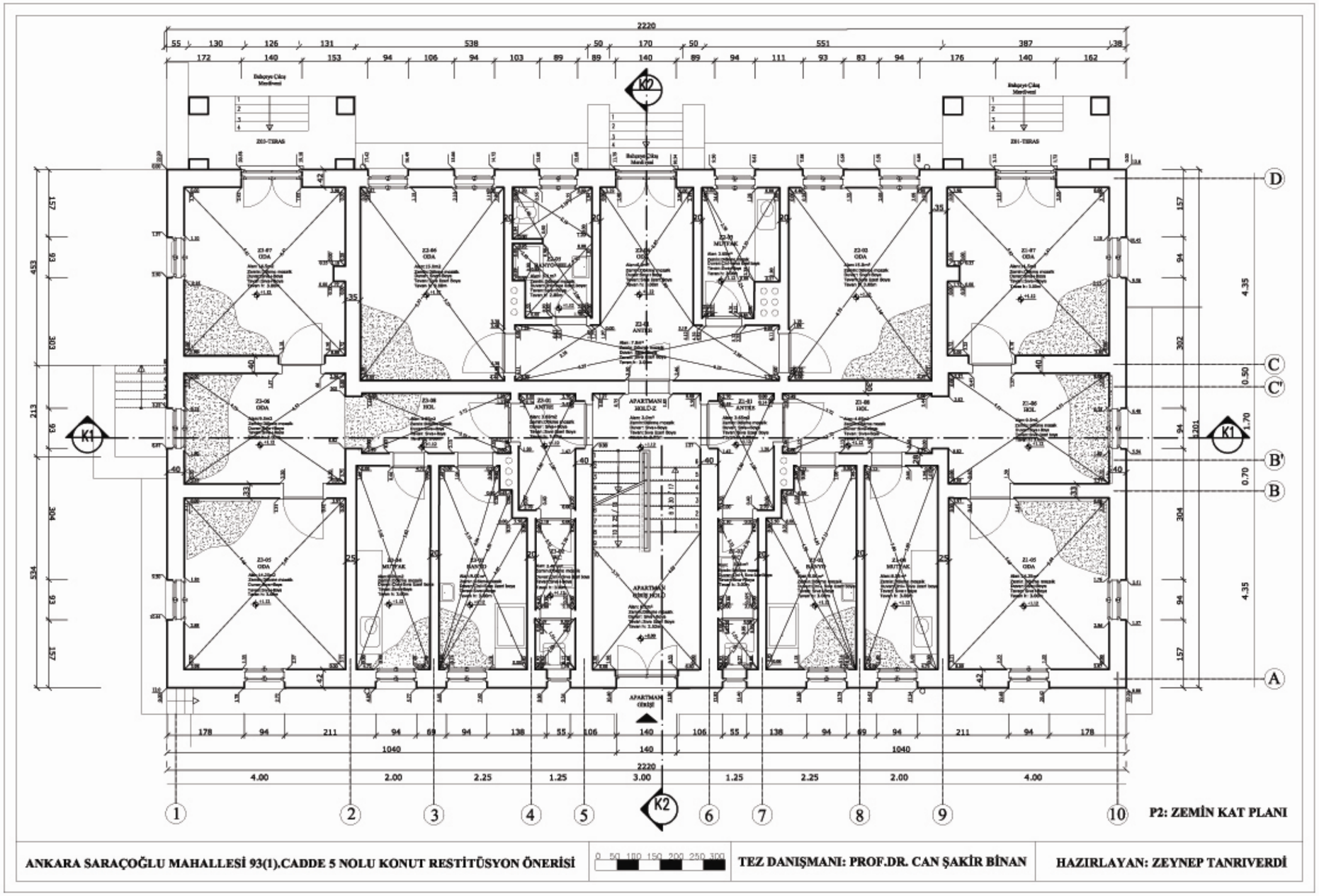
P2: ZEMİN KAT PLANI
ANKARA SARAÇOĞLU MAHALLESİ 93(1).CADDE 5 NOLU KONUT RESTİTÜSYON ÖNERİSİ
0 50 100 150 200 250 300
TEZ DANIŞMANI: PROF.DR. CAN ŞAKİR BİNAN
HAZIRLAYAN: ZEYNEP TANRIVERDİ

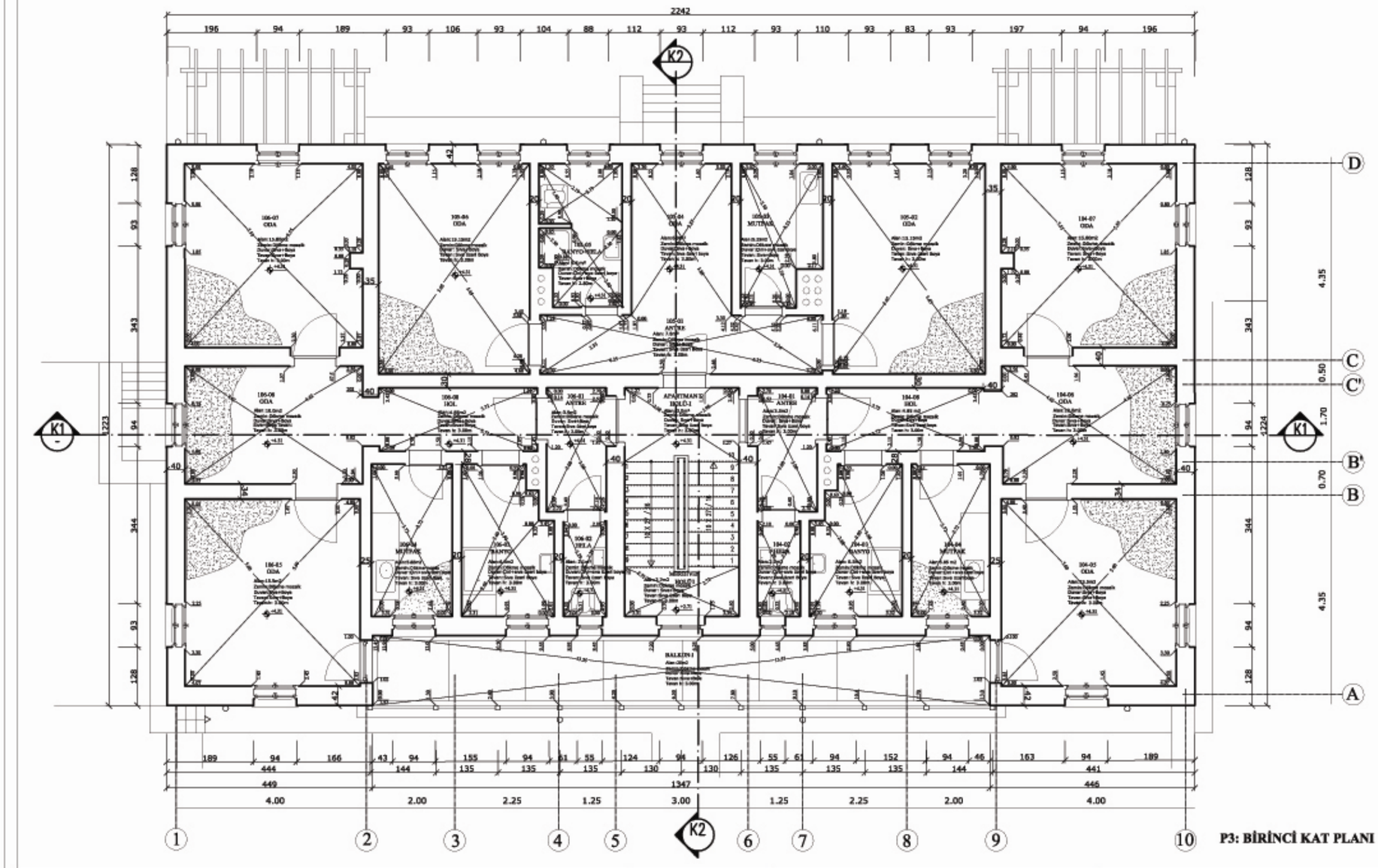
P3: BİRİNCİ KAT PLANI
ANKARA SARAÇOĞLU MAHALLESİ 93(1).CADDE 5 NOLU KONUT RESTİTÜSYON ÖNERİSİ
TEZ DANIŞMANI: PROF.DR. CAN ŞAKİR BİNAN
HAZIRLAYAN: ZEYNEP TANRIVERDİ

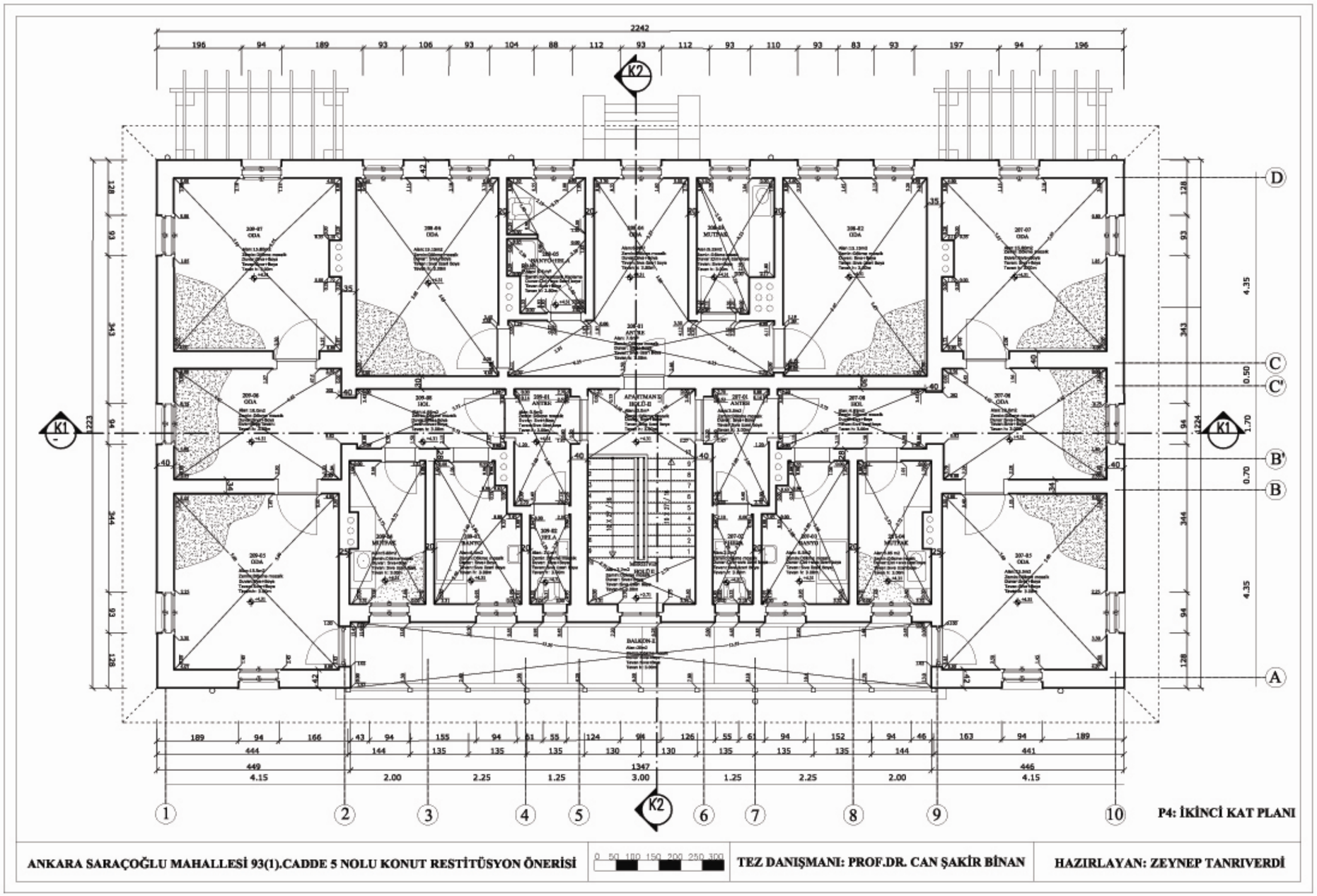
2242
196 94 189 93 106 93 104 88 112 93 112 93 110 93 83 93 197 94 196
K2
K1
D
C
C'
B'
B
A
4.35
0.50
0.70
4.35
189 94 166 43 94 155 94 61 55 124 96 126 55 61 94 152 94 46 163 94 189
444 144 135 135 135 130 130 135 135 135 144 441
449 1347 446
4.15 2.00 2.25 1.25 3.00 1.25 2.25 2.00 4.15
1 2 3 4 5 K2 6 7 8 9 10
P4: İKİNCİ KAT PLANI
ANKARA SARAÇOĞLU MAHALLESİ 93(1).CADDE 5 NOLU KONUT RESTİTÜSYON ÖNERİSİ
0 50 100 150 200 250 300
TEZ DANIŞMANI: PROF.DR. CAN ŞAKİR BİNAN
HAZIRLAYAN: ZEYNEP TANRIVERDİ

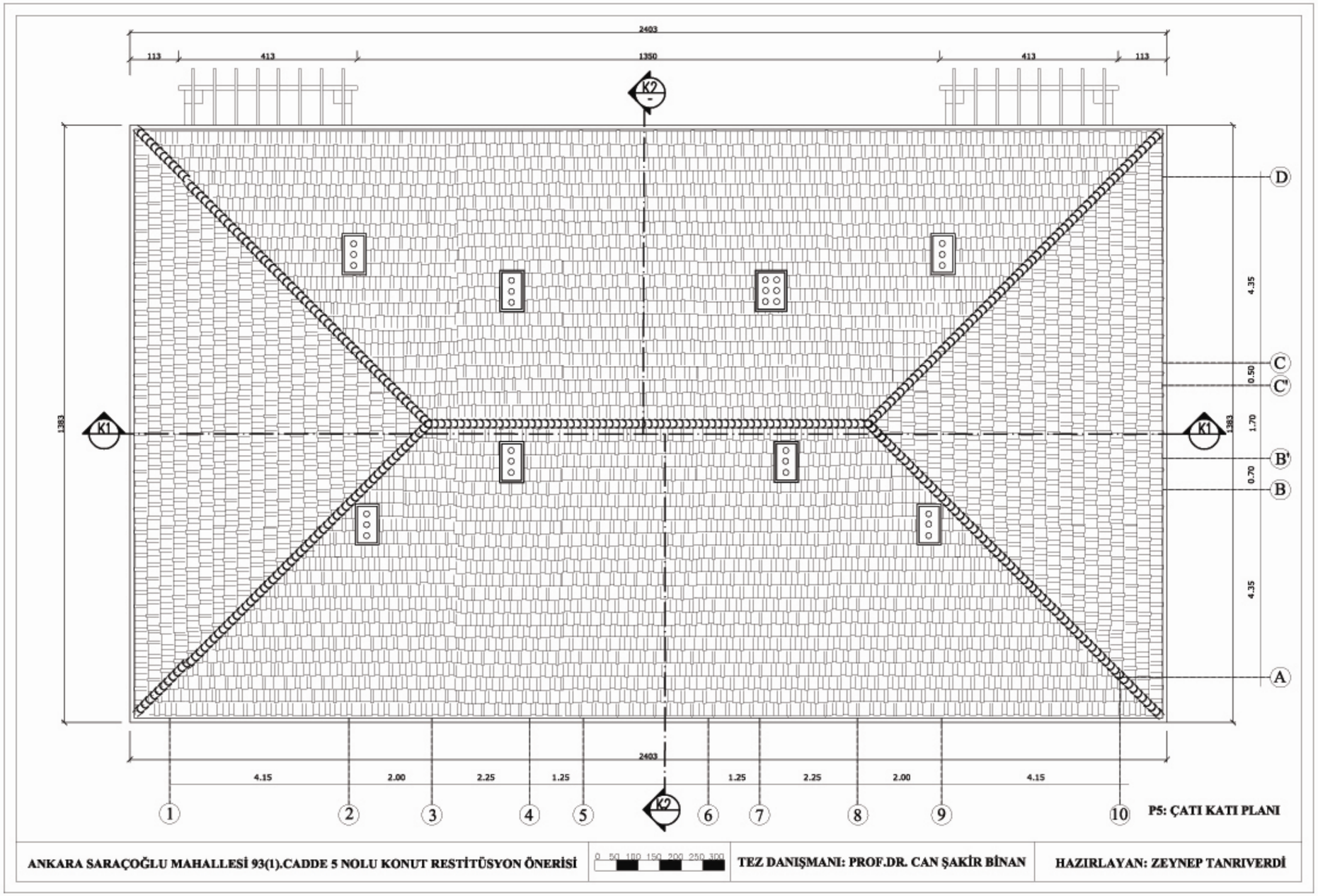
2403
113
413
1350
413
113
K2
K1
K1
D
C
C'
B'
B
A
4.35
0.50
1.70
0.70
4.35
1383
1383
2403
4.15
2.00
2.25
1.25
1.25
2.25
2.00
4.15
1
2
3
4
5
K2
6
7
8
9
10
P5: ÇATI KATI PLANI
ANKARA SARAÇOĞLU MAHALLESİ 93(1).CADDE 5 NOLU KONUT RESTİTÜSYON ÖNERİSİ
0 50 100 150 200 250 300
TEZ DANIŞMANI: PROF.DR. CAN ŞAKİR BİNAN
HAZIRLAYAN: ZEYNEP TANRIVERDİ

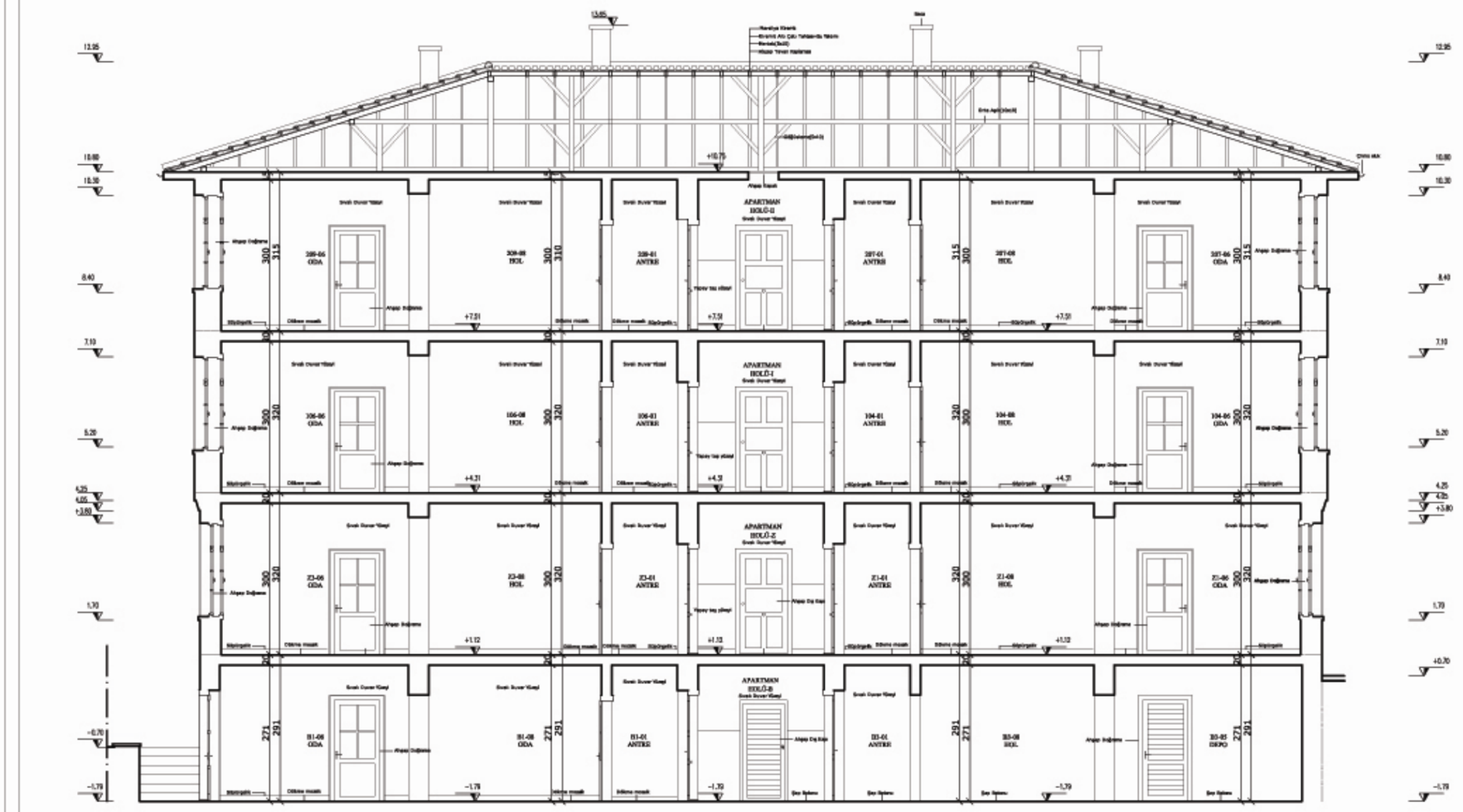

P6: K1 KESİTİ

ANKARA SARAÇOĞLU MAHALLESİ 93(1).CADDE 5 NOLU KONUT RESTİTÜSYON ÖNERİSİ	0 50 100 150 200 250 300	TEZ DANIŞMANI: PROF.DR. CAN ŞAKİR BİNAN	HAZIRLAYAN: ZEYNEP TANRIVERDİ

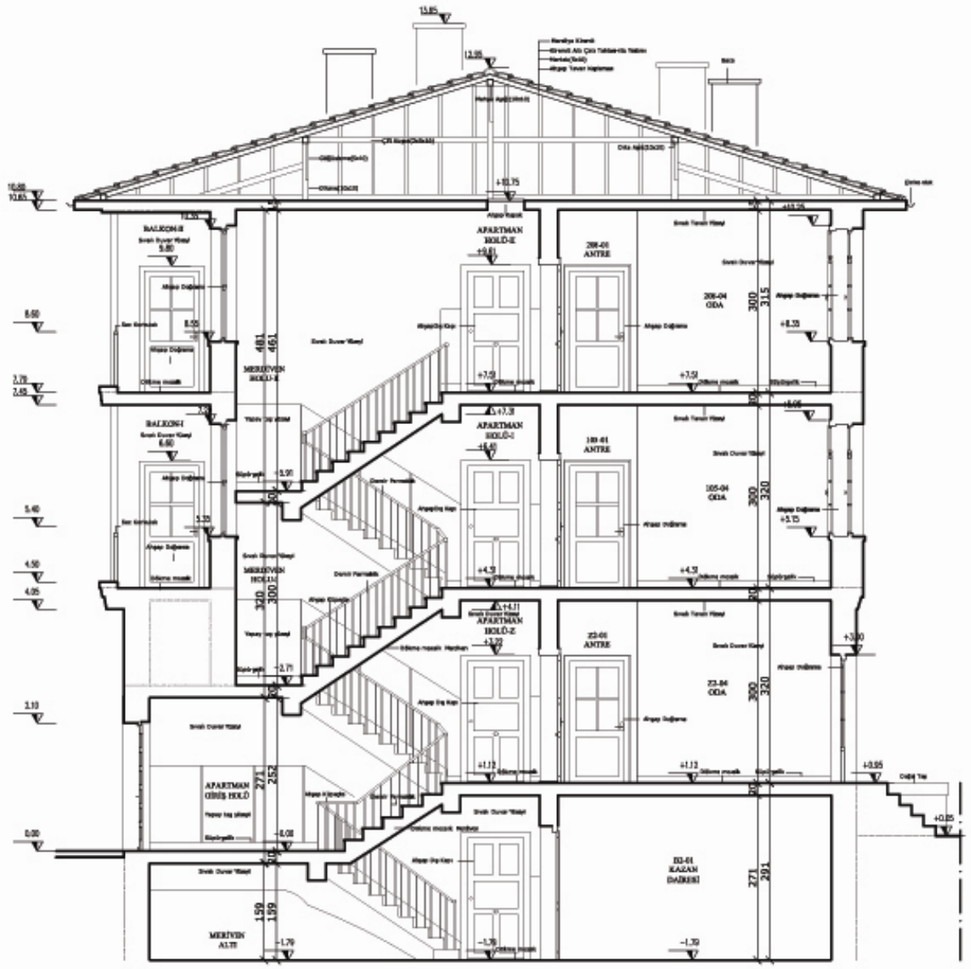

P7: K2 KESİTİ

ANKARA SARAÇOĞLU MAHALLESİ 93(1).CADDE 5 NOLU KONUT RESTİTÜSYON ÖNERİSİ	0 50 100 150 200 250 300	**TEZ DANIŞMANI: PROF.DR. CAN ŞAKİR BİNAN**	**HAZIRLAYAN: ZEYNEP TANRIVERDİ**

P8: KUZEYBATI CEPHESİ

ANKARA SARAÇOĞLU MAHALLESİ 93(1).CADDE 5 NOLU KONUT RESTİTÜSYON ÖNERİSİ	0 50 100 150 200 250 300	TEZ DANIŞMANI: PROF.DR. CAN ŞAKİR BİNAN	HAZIRLAYAN: ZEYNEP TANRIVERDİ

P9: KUZEYDOĞU CEPHESİ

ANKARA SARAÇOĞLU MAHALLESİ 93(1).CADDE 5 NOLU KONUT RESTİTÜSYON ÖNERİSİ	0 50 100 150 200 250 300	TEZ DANIŞMANI: PROF.DR. CAN ŞAKİR BİNAN	HAZIRLAYAN: ZEYNEP TANRIVERDİ

P10: GÜNEYDOĞU CEPHESİ

ANKARA SARAÇOĞLU MAHALLESİ 93(1).CADDE 5 NOLU KONUT RESTİTÜSYON ÖNERİSİ	0 50 100 150 200 250 300	TEZ DANIŞMANI: PROF.DR. CAN ŞAKİR BİNAN	HAZIRLAYAN: ZEYNEP TANRIVERDİ

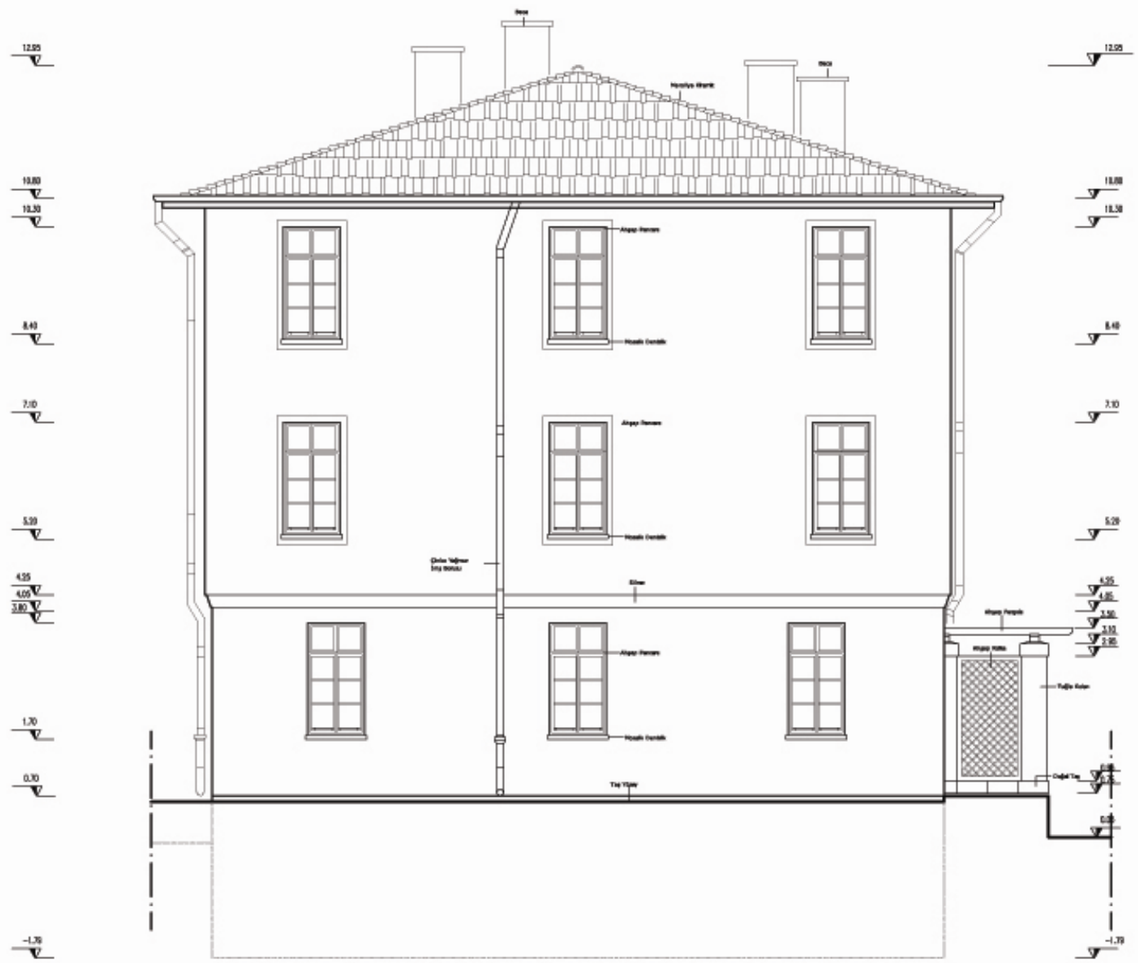

P11: GÜNEYBATI CEPHESİ

ANKARA SARAÇOĞLU MAHALLESİ 93(1).CADDE 5 NOLU KONUT RESTİTÜSYON ÖNERİSİ	0 50 100 150 200 250 300	TEZ DANIŞMANI: PROF.DR. CAN ŞAKİR BİNAN	HAZIRLAYAN: ZEYNEP TANRIVERDİ

EK-Ç

SARAÇOĞLU MAHALLESİ 93(1).CADDE A TİPİ 5'NOLU KONUT RESTORASYON ÖNERİSİ

SARAÇOĞLU (NAMIK KEMAL) MAHALLESİ
VAZİYET PLANI Ö:1/500

SİLUET Ö:1/100

93(1). CADDE 5 NO'LU KONUT
VAZİYET PLANI Ö:1/200

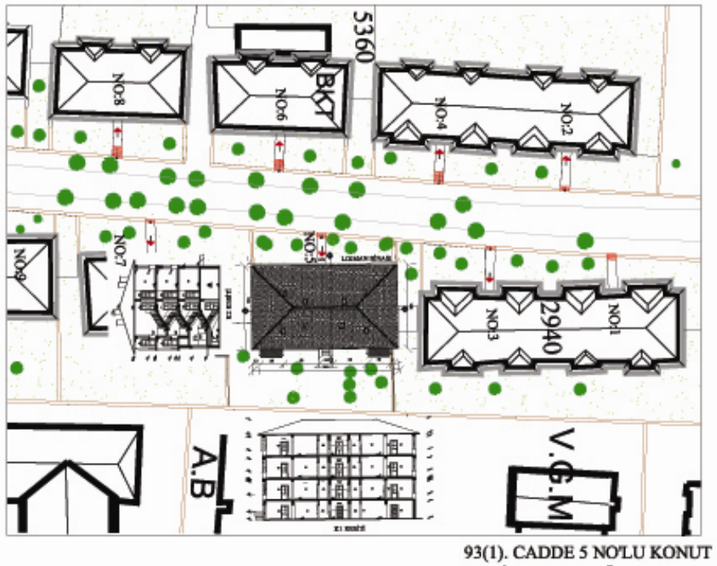

93(1). CADDE 5 NO'LU KONUT
VAZİYET PLANI Ö:1/100

0 50 100 150 200 250 300

YILDIZ TEKNİK ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENTİTÜSÜ
MİMARLIK ANABİLİM DALI
RESTORASYON PROGRAMI
YÜKSEK LİSANS TEZİ

ANKARA
SARAÇOĞLU MAHALLESİ
93.CADDE (1. CADDE)
5 NOLU KONUT
RESTORASYON ÖNERİSİ

TEZ DANIŞMANI:
PROF.DR.CAN ŞAKİR BİNAN

HAZIRLAYAN:
100234009 ZEYNEP TANRIVERDİ

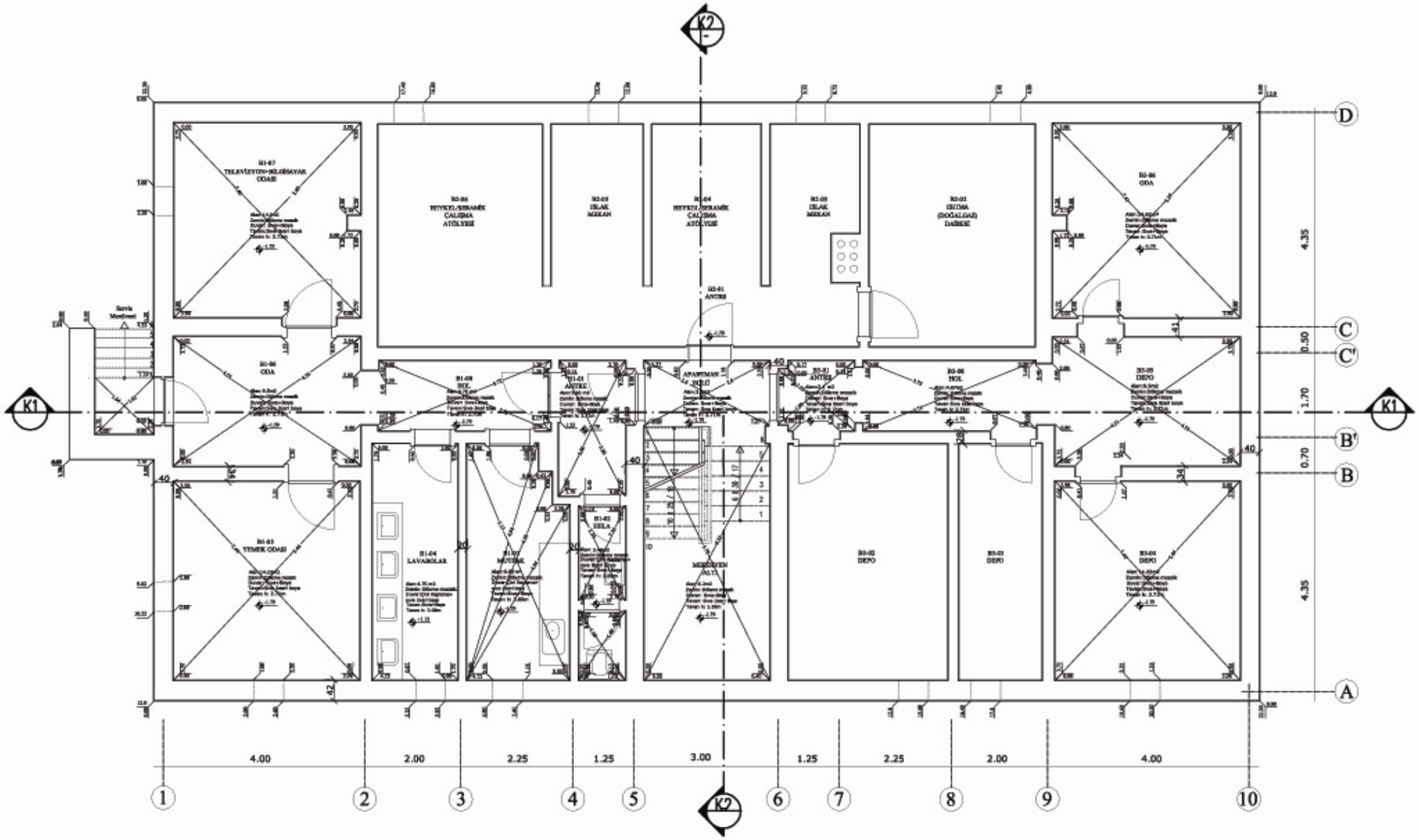

P1: BODRUM KAT PLANI

ANKARA SARAÇOĞLU MAHALLESİ 93(1).CADDE 5 NOLU KONUT RESTORASYON ÖNERİSİ	0 50 100 150 200 250 300	TEZ DANIŞMANI: PROF.DR. CAN ŞAKİR BİNAN	HAZIRLAYAN: ZEYNEP TANRIVERDİ

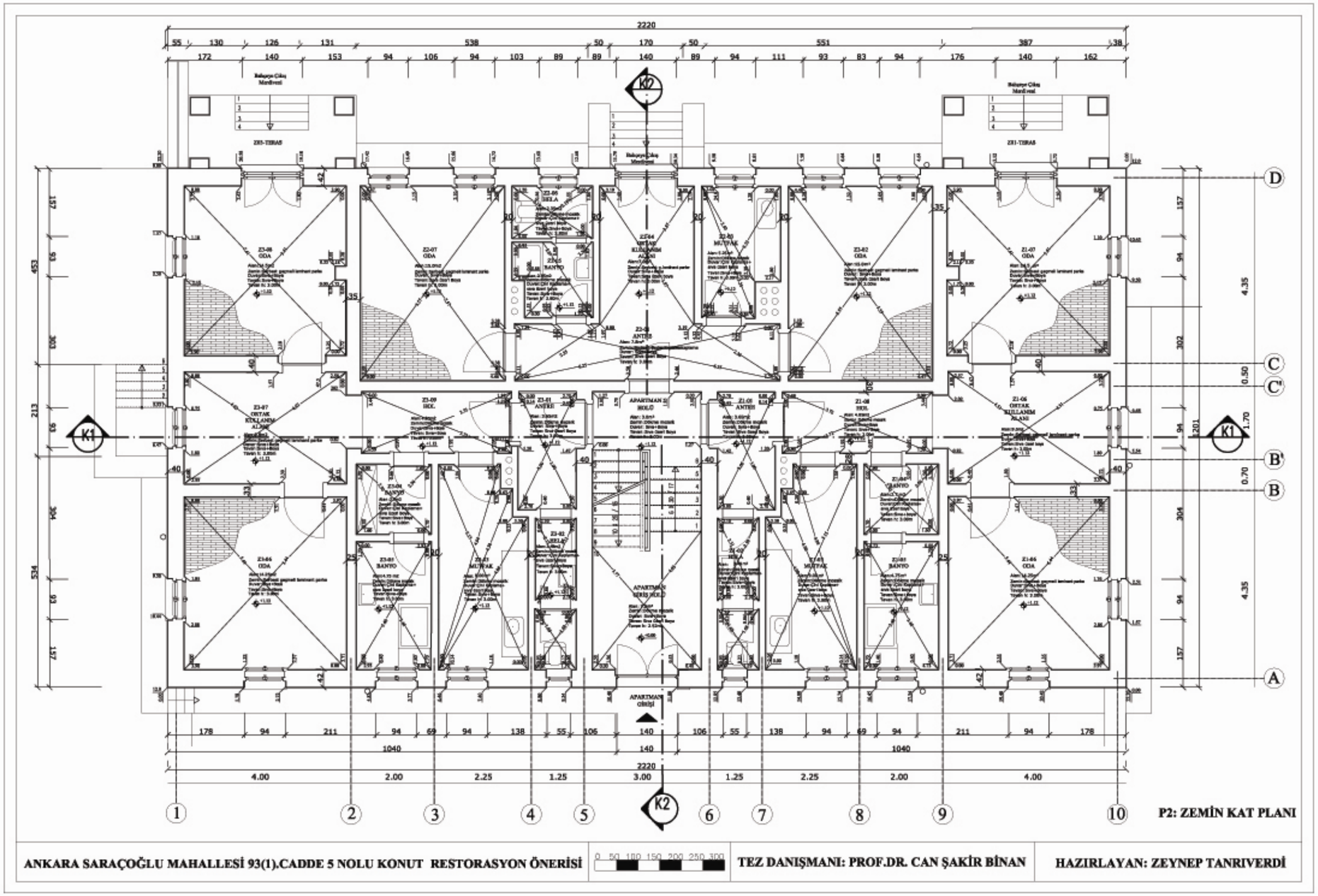
2220
K2
K1
K1
D
C
C'
B'
B
A
P2: ZEMİN KAT PLANI
ANKARA SARAÇOĞLU MAHALLESİ 93(1).CADDE 5 NOLU KONUT RESTORASYON ÖNERİSİ
0 50 100 150 200 250 300
TEZ DANIŞMANI: PROF.DR. CAN ŞAKİR BİNAN
HAZIRLAYAN: ZEYNEP TANRIVERDİ

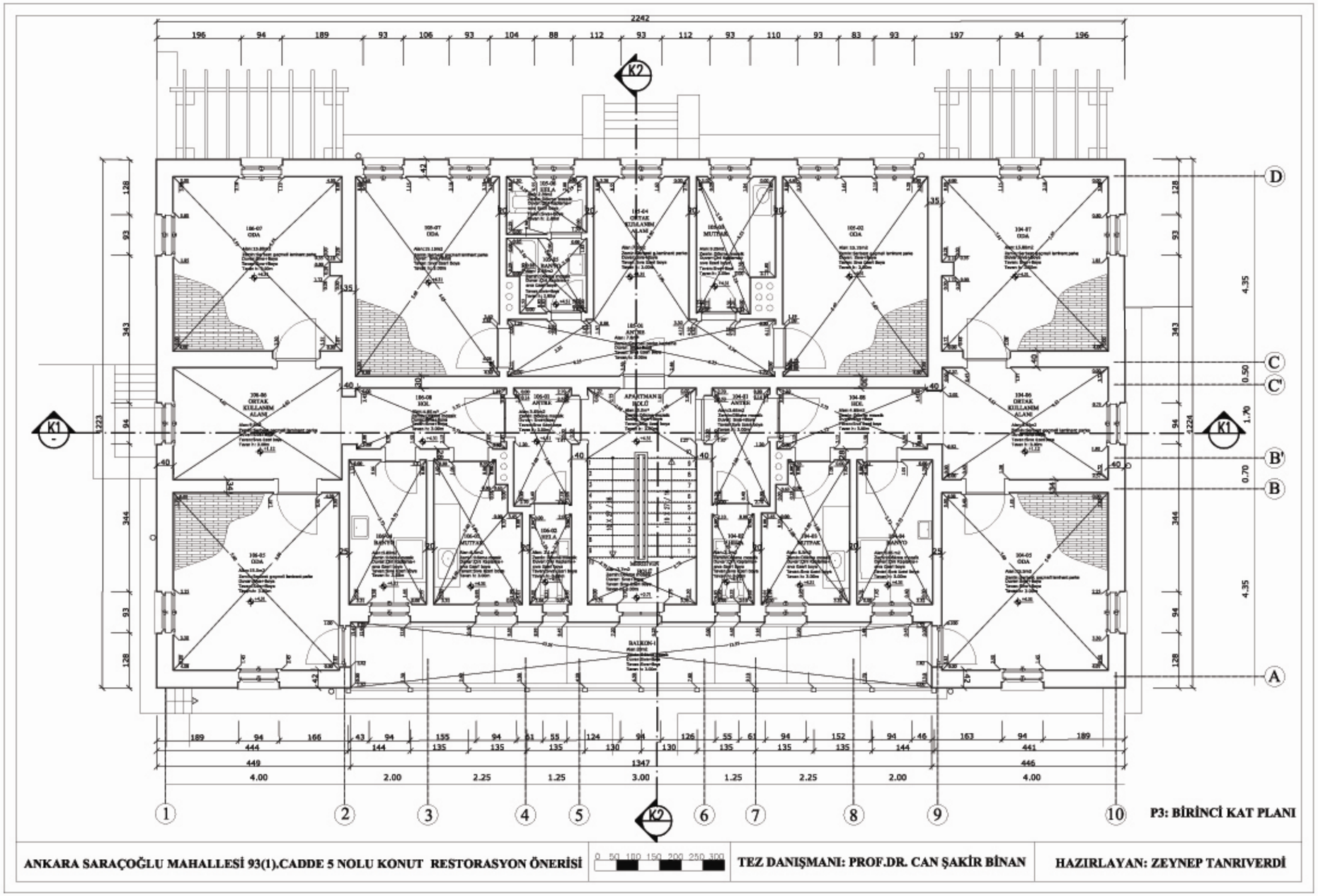
2242
196 94 189 93 106 93 104 88 112 93 112 93 110 93 83 93 197 94 196
K2
K1
K1
D
C
C'
B'
B
A
4.35
0.50
1.70
0.70
4.35
189 94 166 43 94 155 94 61 55 124 94 126 55 94 152 94 46 163 94 189
444 144 135 135 135 130 130 135 135 135 144 441
449 1347 446
4.00 2.00 2.25 1.25 3.00 1.25 2.25 2.00 4.00
1 2 3 4 5 K2 6 7 8 9 10
P3: BİRİNCİ KAT PLANI
ANKARA SARAÇOĞLU MAHALLESİ 93(1).CADDE 5 NOLU KONUT RESTORASYON ÖNERİSİ
0 50 100 150 200 250 300
TEZ DANIŞMANI: PROF.DR. CAN ŞAKİR BİNAN
HAZIRLAYAN: ZEYNEP TANRIVERDİ

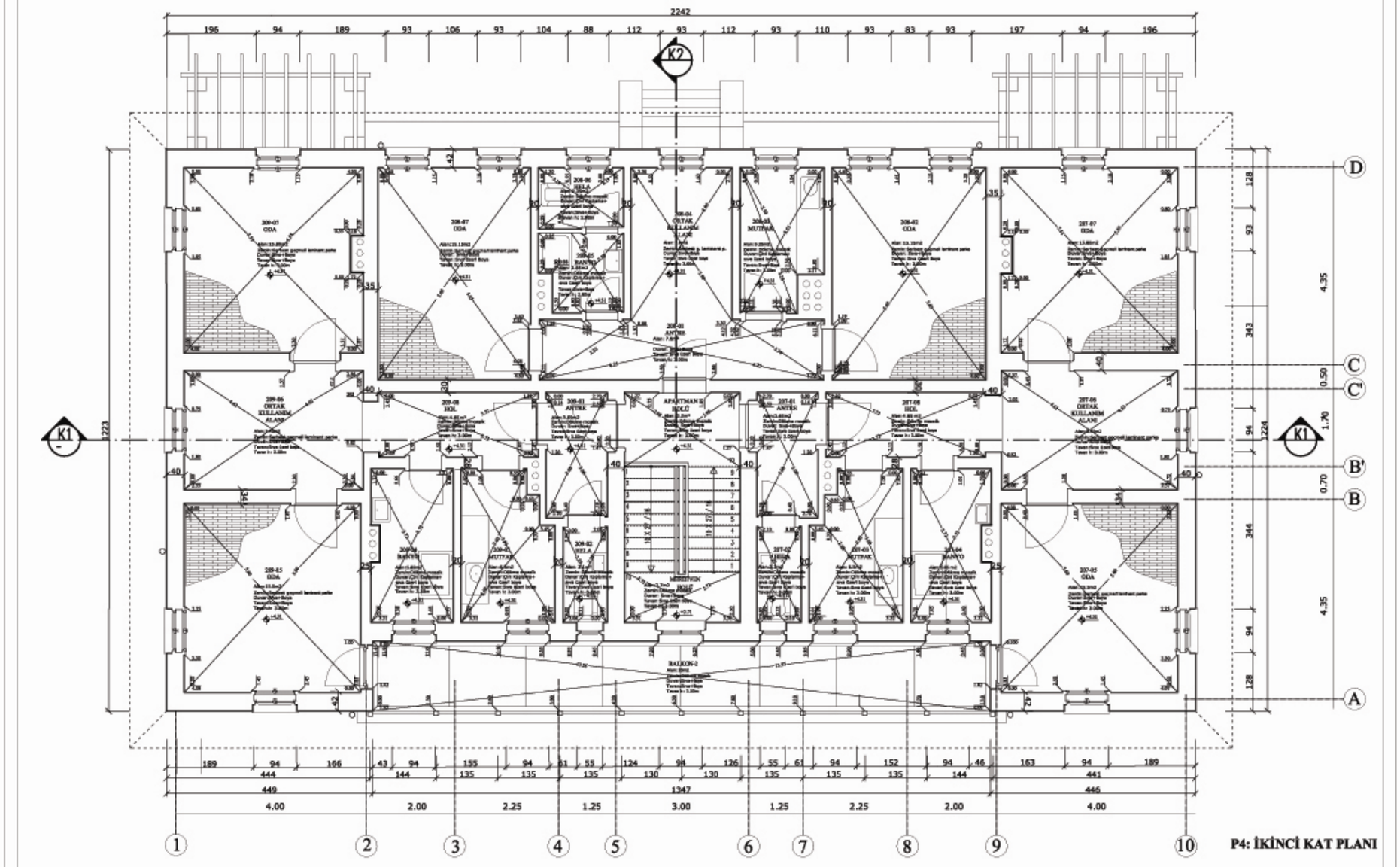
2242
196 94 189 93 106 93 104 88 112 93 112 93 110 93 83 93 197 94 196
K2
K1
K1
D
C
C'
B'
B
A
4.35
0.50
0.70
4.35
1223
189 94 166 43 94 155 94 61 55 124 98 126 55 61 94 152 94 46 163 94 189
444 144 135 135 135 130 130 135 135 135 144 441
449 1347 446
4.00 2.00 2.25 1.25 3.00 1.25 2.25 2.00 4.00
1 2 3 4 5 6 7 8 9 10
P4: İKİNCİ KAT PLANI
ANKARA SARAÇOĞLU MAHALLESİ 93(1).CADDE 5 NOLU KONUT RESTORASYON ÖNERİSİ
0 50 100 150 200 250 300
TEZ DANIŞMANI: PROF.DR. CAN ŞAKİR BİNAN
HAZIRLAYAN: ZEYNEP TANRIVERDİ

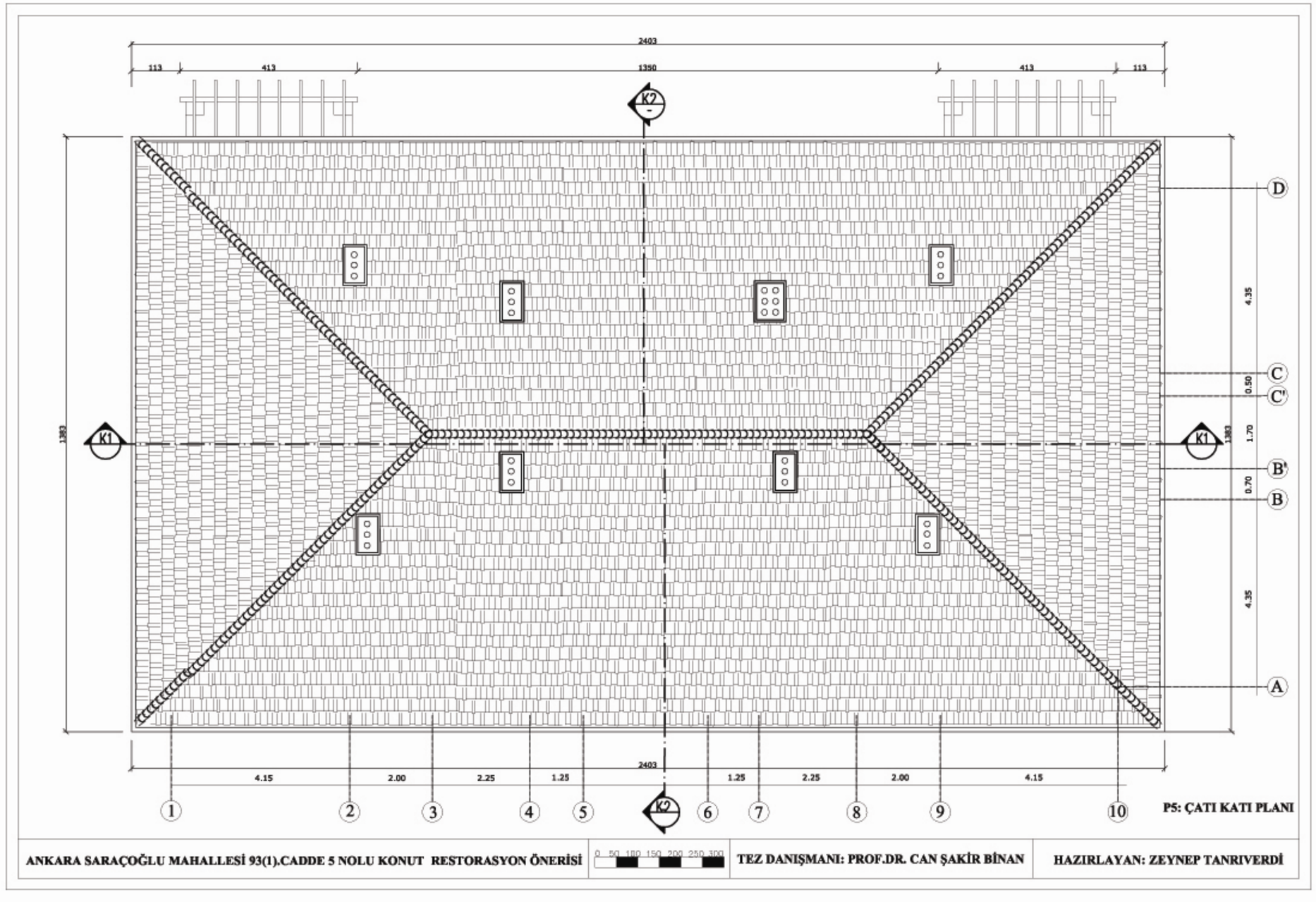
2403
113
413
1350
413
113
K2
K1
D
C
C'
B'
B
A
4.35
0.50
1.70
0.70
4.35
1383
4.15
2.00
2.25
1.25
1.25
2.25
2.00
4.15
1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
P5: ÇATI KATI PLANI
ANKARA SARAÇOĞLU MAHALLESİ 93(1).CADDE 5 NOLU KONUT RESTORASYON ÖNERİSİ
TEZ DANIŞMANI: PROF.DR. CAN ŞAKİR BİNAN
HAZIRLAYAN: ZEYNEP TANRIVERDİ

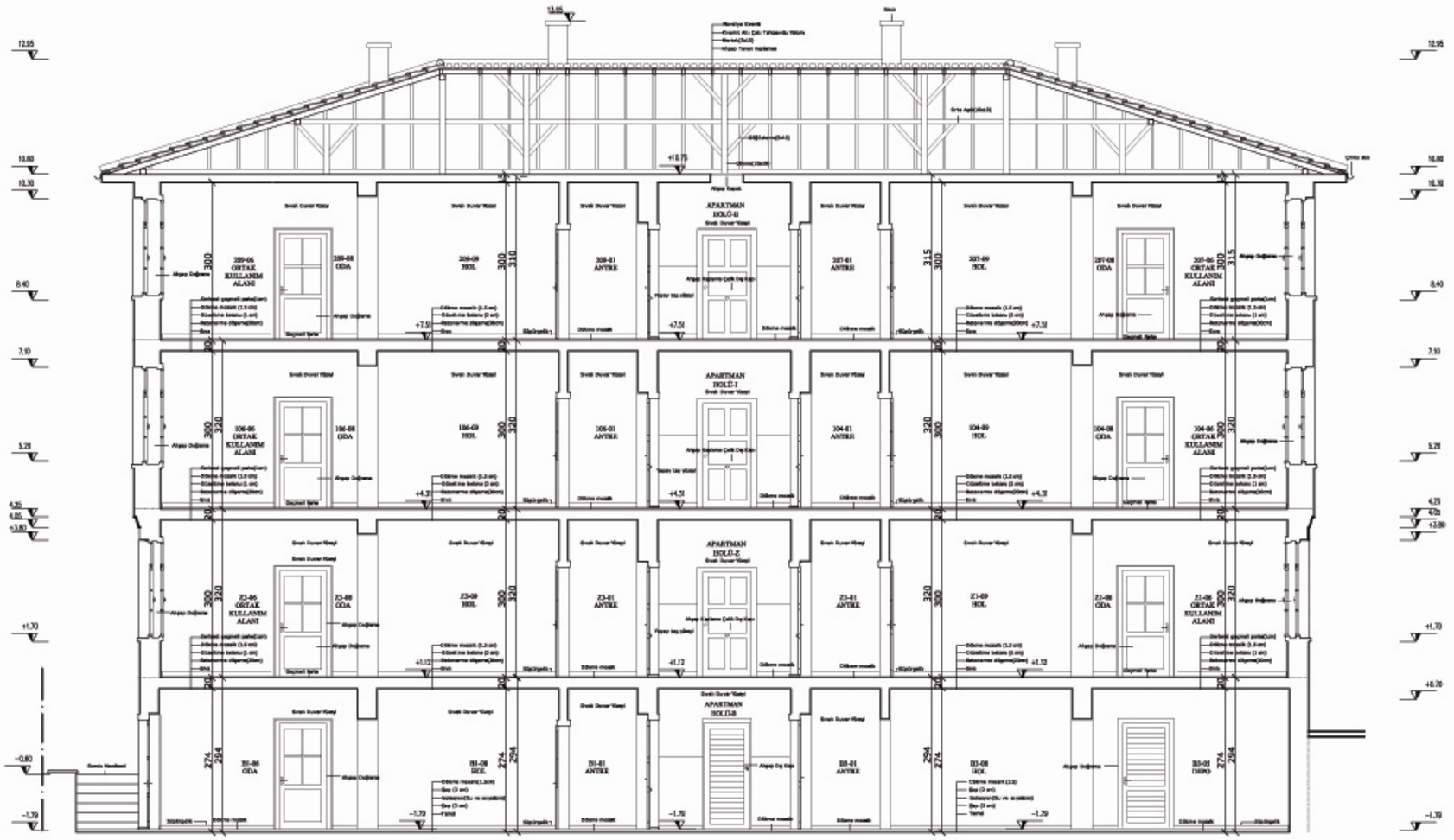

P6: K1 KESİTİ

ANKARA SARAÇOĞLU MAHALLESİ 93(1).CADDE 5 NOLU KONUT RESTORASYON ÖNERİSİ	0 50 100 150 200 250 300	TEZ DANIŞMANI: PROF.DR. CAN ŞAKİR BİNAN	HAZIRLAYAN: ZEYNEP TANRIVERDİ

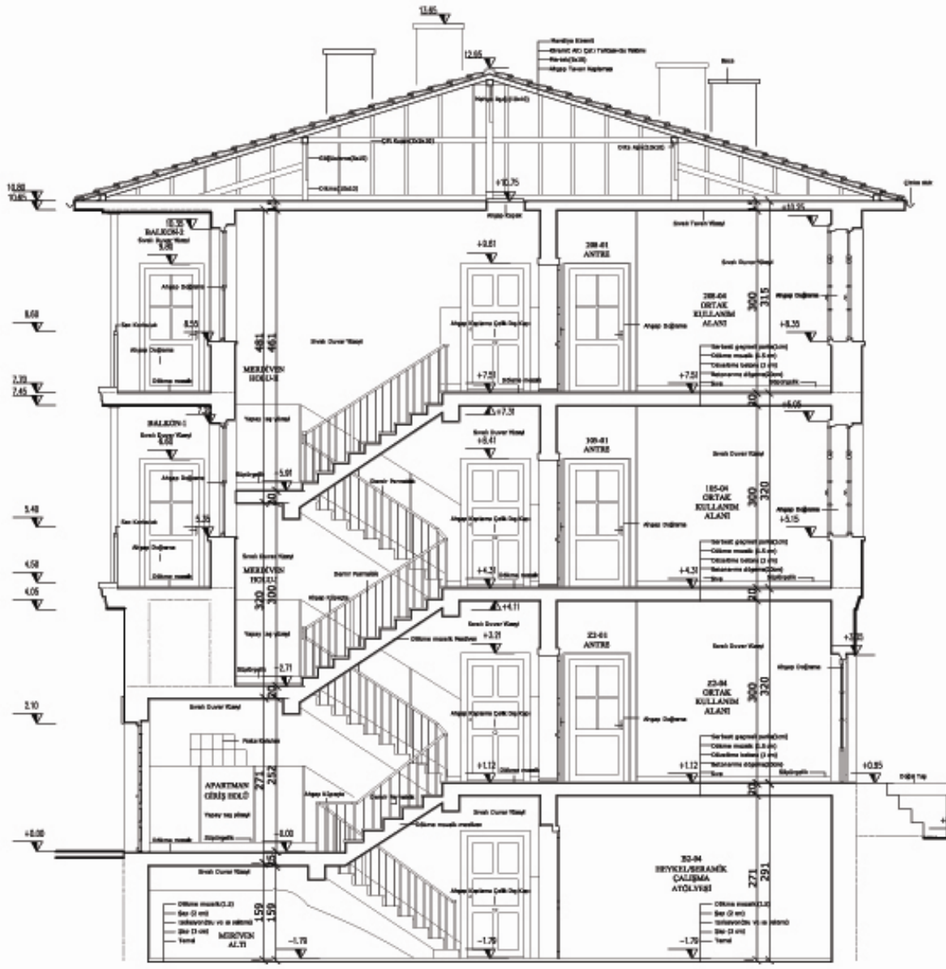

P7: K2 KESİTİ

ANKARA SARAÇOĞLU MAHALLESİ 93(1).CADDE 5 NOLU KONUT RESTORASYON ÖNERİSİ	0 50 100 150 200 250 300	**TEZ DANIŞMANI: PROF.DR. CAN ŞAKİR BİNAN**	**HAZIRLAYAN: ZEYNEP TANRIVERDİ**

P8: KUZEYBATI CEPHESİ

ANKARA SARAÇOĞLU MAHALLESİ 93(1),CADDE 5 NOLU KONUT RESTORASYON ÖNERİSİ	0 50 100 150 200 250 300	TEZ DANIŞMANI: PROF.DR. CAN ŞAKİR BİNAN	HAZIRLAYAN: ZEYNEP TANRIVERDİ

P9: KUZEYDOĞU CEPHESİ

ANKARA SARAÇOĞLU MAHALLESİ 93(1).CADDE 5 NOLU KONUT RESTORASYON ÖNERİSİ	0 50 100 150 200 250 300	TEZ DANIŞMANI: PROF.DR. CAN ŞAKİR BİNAN	HAZIRLAYAN: ZEYNEP TANRIVERDİ

P10: GÜNEYDOĞU CEPHESİ

ANKARA SARAÇOĞLU MAHALLESİ 93(1).CADDE 5 NOLU KONUT RESTORASYON ÖNERİSİ	0 50 100 150 200 250 300	TEZ DANIŞMANI: PROF.DR. CAN ŞAKİR BİNAN	HAZIRLAYAN: ZEYNEP TANRIVERDİ

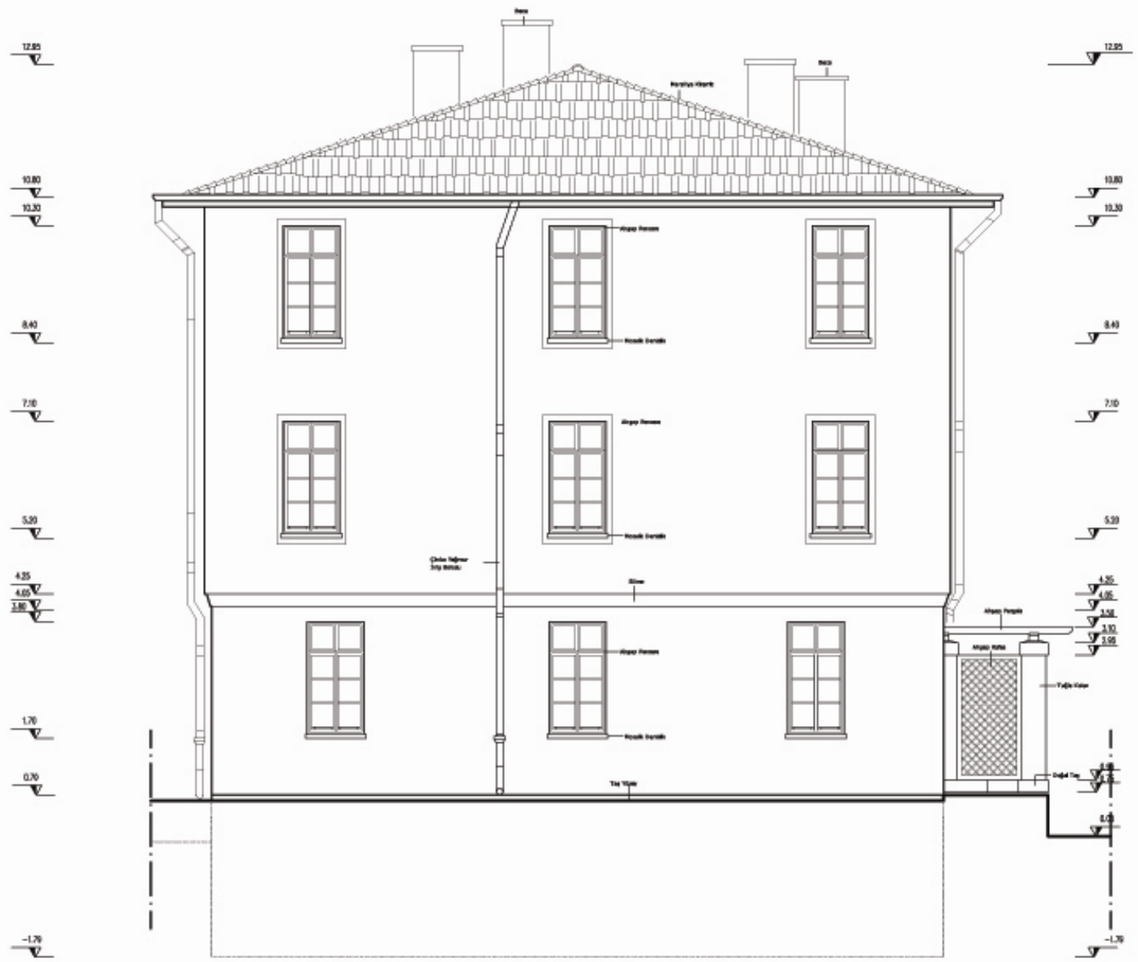

P11: GÜNEYBATI CEPHESİ

ANKARA SARAÇOĞLU MAHALLESİ 93(1).CADDE 5 NOLU KONUT RESTORASYON ÖNERİSİ	0 50 100 150 200 250 300	TEZ DANIŞMANI: PROF.DR. CAN ŞAKİR BİNAN	HAZIRLAYAN: ZEYNEP TANRIVERDİ

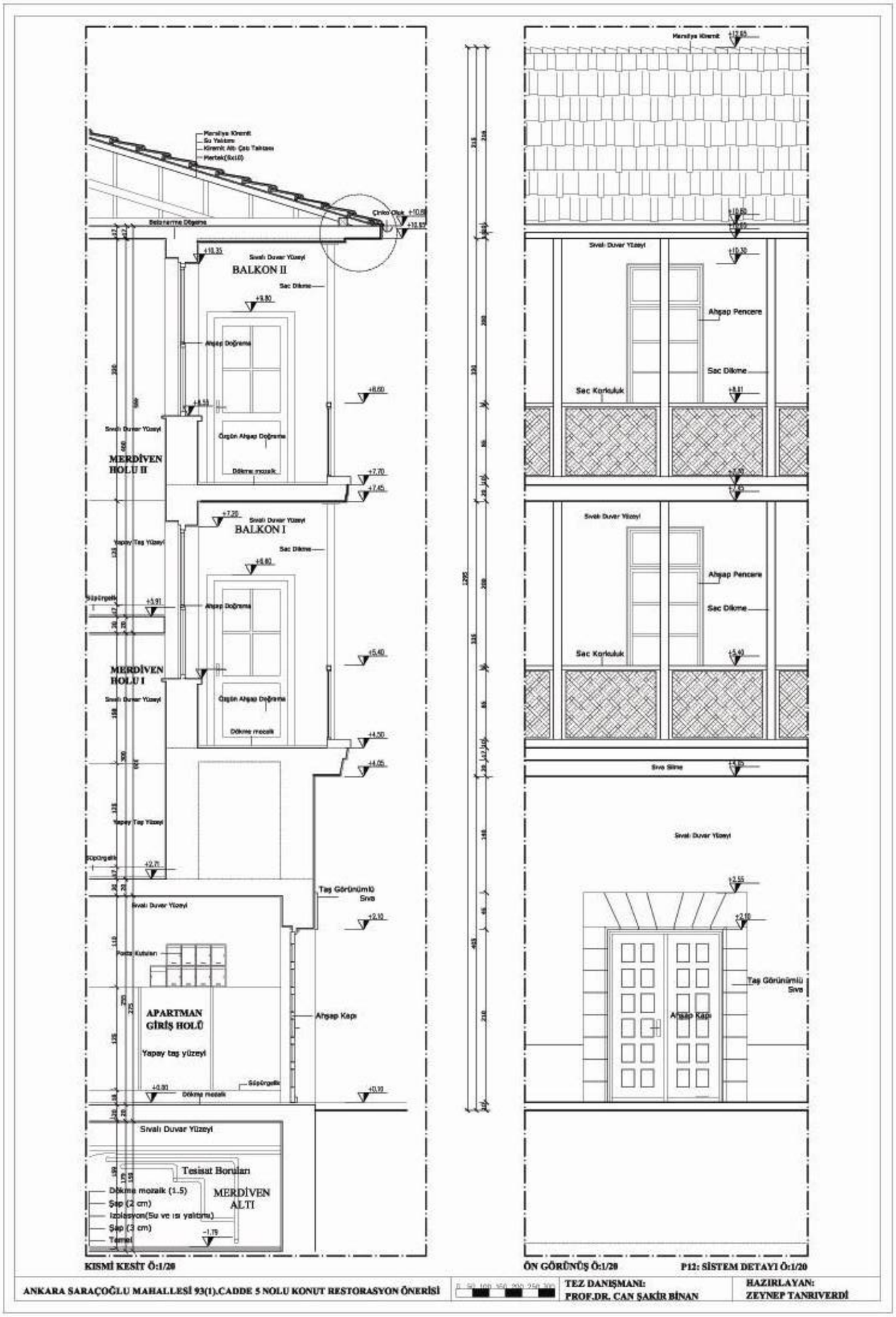
Mahalya Kiremit
Su Yalıtımı
Kiremit Altı Çatı Tahtası
Mertek(6x10)
Çinko Oluk
Betonarme Döşeme
+10.35
Sıvalı Duvar Yüzeyi
BALKON II
Saç Dikme
+9.80
Ahşap Doğrama
+8.55
+8.00
Sıvalı Duvar Yüzeyi
Ozgün Ahşap Doğrama
MERDİVEN HOLU II
Dökme mozaik
+7.70
+7.45
+7.20
Sıvalı Duvar Yüzeyi
BALKON I
Yapay Taş Yüzeyi
Saç Dikme
+6.80
Süpürgelik
+5.91
Ahşap Doğrama
+5.40
MERDİVEN HOLU I
Sıvalı Duvar Yüzeyi
Ozgün Ahşap Doğrama
Dökme mozaik
+4.50
+4.05
Yapay Taş Yüzeyi
Süpürgelik
+2.75
Taş Görünümlü Sıva
Sıvalı Duvar Yüzeyi
+2.10
Posta Kutuları
APARTMAN GİRİŞ HOLÜ
Ahşap Kapı
Yapay taş yüzeyi
Süpürgelik
+0.80
+0.10
Dökme mozaik
Sıvalı Duvar Yüzeyi
Tesisat Boruları
Dökme mozaik (1.5)
Şap (2 cm)
İzolasyon(Su ve ısı yalıtımı)
Şap (3 cm)
Temel
MERDİVEN ALTI
-1.75
KISMİ KESİT Ö:1/20
Mahalya Kiremit
+10.30
Sıvalı Duvar Yüzeyi
Ahşap Pencere
Saç Dikme
Saç Korkuluk
+8.91
Sıvalı Duvar Yüzeyi
Ahşap Pencere
Saç Dikme
Saç Korkuluk
+5.40
Sıva Silme
+4.85
Sıvalı Duvar Yüzeyi
+2.55
+2.10
Taş Görünümlü Sıva
Ahşap Kapı
ÖN GÖRÜNÜŞ Ö:1/20
P12: SİSTEM DETAYI Ö:1/20
ANKARA ŞARAÇOĞLU MAHALLESİ 93(1).CADDE 5 NOLU KONUT RESTORASYON ÖNERİSİ
TEZ DANIŞMANI:
PROF.DR. CAN ŞAKİR BİNAN
HAZIRLAYAN:
ZEYNEP TANRIVERDİ

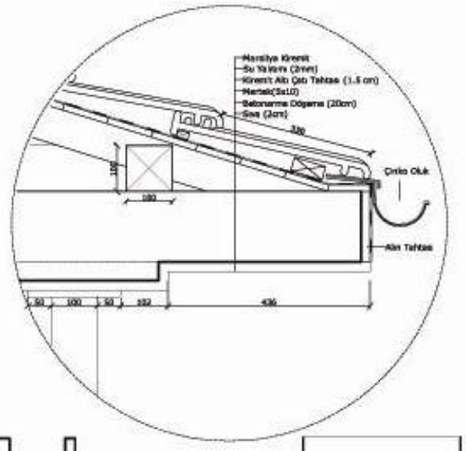

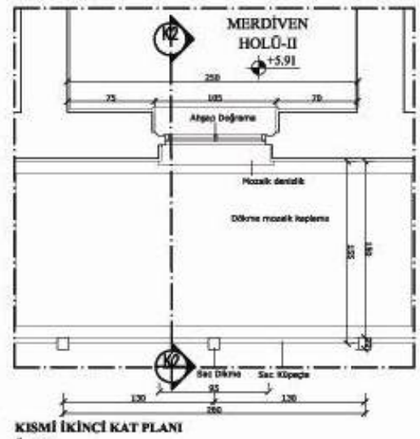

KISMİ İKİNCİ KAT PLANI
Ö:1/20

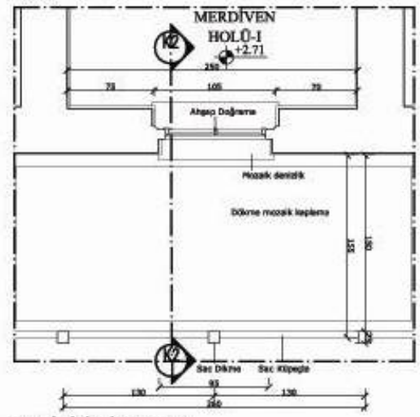

KISMİ BİRİNCİ KAT PLANI
Ö:1/20

ÖZGÜN DIŞ KAPI
Ö:1/20

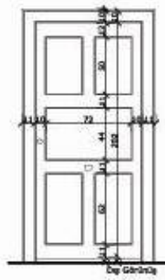

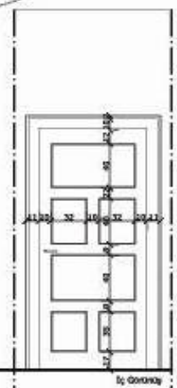

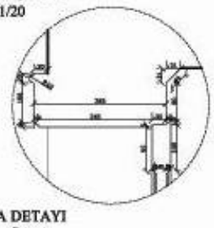

A DETAYI
Ö:1/10

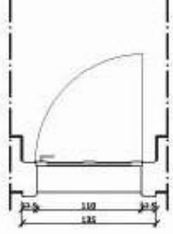

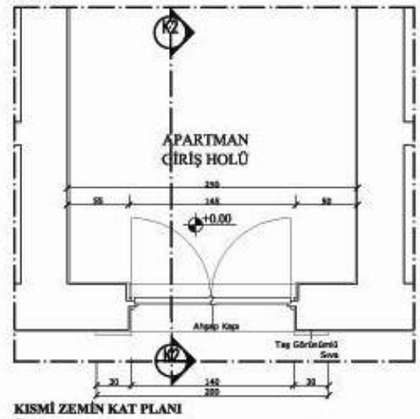

KISMİ ZEMİN KAT PLANI
Ö:1/20

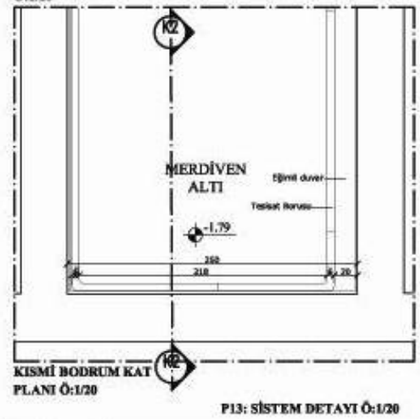

KISMİ BODRUM KAT
PLANI Ö:1/20

ÖZGÜN İÇ KAPI
Ö:1/20

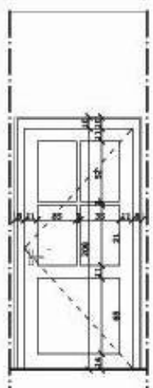

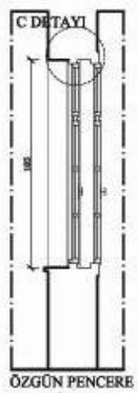

ÖZGÜN PENCERE
Ö:1/20

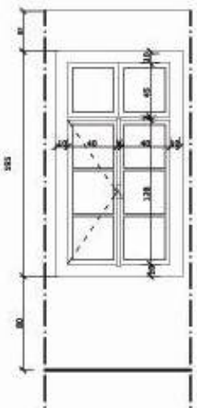

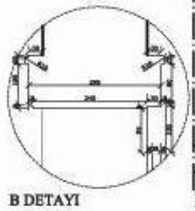

B DETAYI
Ö:1/10

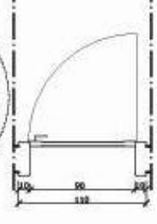

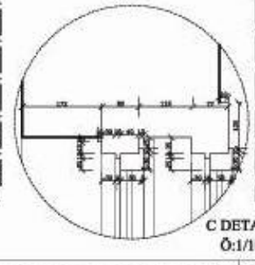

C DETAYI
Ö:1/10

P13: SİSTEM DETAYI Ö:1/20

ANKARA SARAÇOĞLU MAHALLESİ 93(1).CADDE 5 NOLU KONUT RESTORASYON ÖNERİSİ

TEZ DANIŞMANI:
PROF.DR. CAN ŞAKİR BİNAN

HAZIRLAYAN:
ZEYNEP TANRIVERDİ

EK-D

SARAÇOĞLU MAHALLESİ KORUMA KARARLARI ve TAPU BİLGİLERİ

T.C.

KÜLTÜR BAKA..LIĞI

GAYRİME..KUL ESKİ ESERLER VE A..ITLAR YÜKSEK KURULU

BAŞKA..LIĞI

27 Nisan 1979

Sayı : KÜEE-02-4-790-3(06).A- 617

Konu : Ankara Saraçoğlu Mahallesinin korunması ve tescili hk.

KÜLTÜR BAKANLIĞI

(Eski Eserler ve Müzeler Genel Müdürlüğü)

İLGİ:

Özü yukarıda belirtilen konu hakkında Kurulumuz tarafından alınan 14.4.1979 tarih ve A-1610 sayılı kararı bu yazımızın eki olarak gönderilmektedir.

Bilgi ve gereği hususunu saygılarımla arz ve rica ederim.

Eki : (1) Karar.

Prof.ORHAN ALSAÇ

BAŞKAN

NEMİKA ALTAN

Arkeolog

T. C.
KÜLTÜR BAKANLIĞI
GAYRİMENKUL ESKİ ESERLER ve ANITLAR
YÜKSEK KURULU BAŞKANLIĞI

KARAR

Toplantı No. ve Tarihi : 303,13.4.1979
Karar No. ve Tarihi : A-1610,14.4.1979

Toplantı yeri :
İ S T A N B U L

Ankara Saraçoğlu mahallesinin korunması ve tescili hakkında Kurulumuz üyelerinden birinin verdiği önerge okundu, yapılan müzakeresi sonunda:

Ankara Saraçoğlu mahallesi Ankaranın Cumhuriyet devrinin kamu elile yapılan ilk toplu konut örneklerinden en önemlisi olması nedeniyle 1710 ve 5805 sayılı yasalar uyarınca 1. derece kentsel SİT alanı ve konutların herbirinin eski eser olarak tescillerine, Kurulumuz arşivinde saklanmak üzere eski eser fişlerinin, ayrıntılı fotoğraflarının ve raporlarının hazırlanarak Kurulumuz arşivinde saklanmak üzere gönderilmesine karar verildi.

Prof. ORHAN ALSAÇ

BAŞKAN

BAŞKANVEKİLİ

Üye Akozan (Feridun)	Üye Aktepe (Münir)	Üye Akurgal (Ekrem)	Üye Alkım (Bahadır)	Üye Alsaç (Orhan)
Üye Serdaroğlu (Ümit) Bulunmadı	Üye Eyice (Semavi)	Üye Kırzıoğlu (Fahrettin)	Üye Kuban (Doğan) Bulunmadı	Üye Kuran (Aptullah)
Üye Bilir (Remin)	Üye Özgel (Semra)	Üye Söylemezoğlu (H. Kemali)	Üye Tayla (Hüsrev)	Üye Tandoğan (Rifat)
Üye Kültür Müsteşarı Şerafettin Turan	Üye Vakıflar Genel Müdürü Ünver (Fuat)	Üye Eski Eserler ve Müzeler Genel Müdürü V. Murat KATOĞLU	Üye Turizm Genel Müdürü Ömer Faruk Sever	Üye Planlama ve İmar Genel Müdürü Orhan Eronat

Üye
Erder (Cevat)

25.4.1979: GS/FK

T.C.

KÜLTÜR BAKANLIĞI

ESKİ ESERLER VE MÜZELER GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

306153 - 6-7-79

Sayı : Küzc-02-4-790-5(06).A-
Konu : Ankara İl Merkezinde korunması gerekli SİT alanı olarak tescil edilen Saraçoğlu veya Mazlık Kemal Devlet Mahallesinin tescili hk.

D.G.Y.Y.

Özü yukarıda belirtilen konu hakkında Gayrimenkul Eski Eserler ve Anıtlar Yüksek Kurulu tarafından alınan 8.6.1979 Tarih ve A-1674 sayılı karar ekli olarak sunulmuştur.

Bilgi edinilmesini ve gereğinin yapılmasının teminini saygılarımla rica ederim.

KÜLTÜR BAKANI a.

D A Ğ I T I M

Gereği için :

-ORMAN BAKANLIĞI
Milli Parklar Değerlendirme Genel Müdürlüğüne/ANKARA
Ekli : (1) Karar.

-İmar ve İskan Bakanlığına/ANKARA
Ekli : (1) Karar.

-Ankara Belediyesi,
İmar Müdürlüğüne/ANKARA
Ekli : (1) Karar.

Ataç Sok.No:35/14 Yenişehir/ANKARA
Tel.178956

29.6.1979:NA/AS

T.C.
KÜLTÜR BAKANLIĞI
GAYRİMENKUL ESKİ ESERLER ve ANITLAR
YÜKSEK KURULU BAŞKANLIĞI

K A R A R

Toplantı No. ve Tarihi : 306, 8.6.1979
Karar No. ve Tarihi : A-1674, 8.6.1979

Toplantı yeri :
A N T A L Y A

Kurulumuzun 306. Toplantısında Ankara İl Merkezinde korunması gerekli SİT alanı olarak tescil (14.4.1979 gün, A-1610) edilen Saraçoğlu veya Namık Kemal Devlet Mahallesinin, Necati Bey ile Milli Müdafaa Caddesini bağlayan Kumrular sokağının her 2 tarafındaki Çınar, Atkestanesi gibi yetişkin ağaçların kesilmelerini önlemesi ve Anıt Ağaç olarak Tescil edilmesini içeren Üyelerimizden birinin verdiği önerge okundu, açıklaması dinlendi, yapılan müzakeresi sonunda:

Türk evi mimari özelliklerinden esinlenerek, dünyaca tanınmış bir mimar olan Prof. Paul Bonatz tarafından başkanı ile uygulanmış, bir mahalle olan ve Cumhuriyet döneminde Devlet Eliyle yapılmış ilk lojman uygulaması olan Saraçoğlu Mahallesinin tümü ile ve olduğu gibi korunması gerekli bir Kentsel SİT olarak tesciline, bu Mahallenin bir kenarını teşkil eden Kumrular Caddesindeki Çınar ve Kestane ağaçlarının da anıt ağaç olarak korunmalarına ve üzerlerine anıt olduklarını belten birer plaka konmasının sağlanmasına karar verildi.

Prof. ORHAN ALSAÇ
BAŞKAN

HÜSREV TAYLA
BAŞKANVEKİLİ

Üye Akozan (Feridun)	Üye Aktepe (Münir) Bulunmadı	Üye Akurgal (Ekrem)	Üye Alkım (Bahadır) Bulunmadı	Üye Alsaç (Orhan) Bulunmadı
Üye Serdaroğlu (Ümit)	Üye Eyice (Semavi) Bulunmadı	Üye Kızıoğlu (Fahrettin) Bulunmadı	Üye Kuban (Doğan)	Üye Kuran (Aptullah)
Üye Biler (Remin)	Üye Ögel (Semra) Bulunmadı	Üye Erder Cevat	Üye Tayla (Hüsrev)	Üye Tandoğan (Rifat)
Üye Kültür Müsteşarı Ş.rafettin Turan	Üye Vakıflar Genel Müdürü Ünver (Fuat)	Üye Eski Eserler ve Müzeler Genel Müdürü V. Kurat Katoğlu	Üye Turizm Genel Müdürü Ömer Faruk Sever	Üye Planlama ve İmar Genel Müdürü Orhan Eronat
Üye Bulunmadı				

29.6.1979 : NA/AB

Gayrimenkul Eski Eserler ve Anıtlar
Yüksek Kurulu Başkanlığına,

Geçen toplantıda alınan kararla Ankara (Sarayönü) Numune Kemal Devlet Hastanesinin korunması gerekli sivil mimarlık örneği olduğu kabul edilmiş idi.

Bu mahalle içindeki ve özellikle Necatibey Caddesi Milli Müdafaa Caddesinin başlayan Kumrular Sokağının her iki tarafındaki Çınarlar, Atkestanesi gibi ağaçların korunması ve kesilmelerinin önlenmesi için ilgili kararımıza ek bir karar alınmasında yarar görmekteyim.

Son günlerde Belediyece yol genişletilmesi için ağaç kesilmesi bilebileceğ ve adet kalmış getirilmiştir. Kumrular Sokağı Gazi Müdafaa Kanalı bulvarına yakınlığı bir ada mikdarı taşımaktadır. Bulvar tamamlanırken de özellikle Kumrular Sokağının korunmalıdır.

Endişemin gerekçesi budur.

Gereği için Saygı ile arz ederim.

8.6.1939

Dr. Hamit Ferman
Planlama ve İmar Genel Müdürü

615 | 11.6.1939

Selahattin
Tekeli ve Apaydın
Beşevler ve
Ant ağaç plantasyon
korunması ve
Bahçeleri

T.C.
KÜLTÜR BAKANLIĞI
ANKARA KÜLTÜR VE TABİAT VARLIKLARINI
KORUMA KURULU MÜDÜRLÜĞÜ

ANKARA
13.4.1993

SAYI : A.K.T.V.K.K./ 06.06/2 .580
KONU : Ankara İli,Çankaya İlçesi,
Saraçoğlu Mah.ve kumrular cad.

KÜLTÜR VE TABİAT VARLIKLARINI KORUMA
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ
Kurullar Dairesi Başkanlığına

Özü yukarıda belirtilen konu hakkında Ankara Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kurulu tarafından alınan 2.3.1993 gün ve 2877 sayılı karar ekte gönderilmektedir.

2863 Sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu ile Bu Kanunun Bazı Maddelerinin Değiştirilmesi ve Bu Kanuna Bazı Maddeler eklenmesi hakkındaki 3386 sayılı ve 10 Aralık 1987 gün ve 19660 sayılı Resmi Gazete ile 19.8.1989 gün ve 20257 sayılı Resmi Gazete'de değişikliği yayımlanan "Korunması Gerekli Kültür ve Tabiat Varlıklarının Tespit -Tescili Hakkındaki Yönetmelik" gereğince ,

Tescil edilen korunması gerekli taşınmaz kültür varlıklarının Valiliği'nizce/ Kaymakamlığı'nızca en geç 3 gün içinde ilan tahtalarına asmak, Belediye Hoparlörüyle duyurmak ve Köy Muhtarlığı'na bildirilmek sureliyle ilan edilerek, ilan tutanağının Müdürlüğümüze gönderilmesi ve tapu kütüğünün beyanlar hanesine , korunması gerekli taşınmaz külür varlıkları olduğuna dair kayıt konulması gerekmektedir.

Bilgilerinizi ve gereğini .....arz..... ederim.

Gökçe GÜNEL
Müdür

EKLER : 1.Karar (8 adet).....
2.1/1000 ölçekli sit haritası (8 Tl.)
3.Tescil fişi (7 adet) ve fotoğraf albümü (1 tk.)
4.....
5.....

DAĞITIM :

GEREĞİ :

- KÜLTÜR VE TABİAT VARLIKLARINI KORUMA GENEL MÜDÜRLÜĞÜ Tespit ve Arşiv Dairesi Başkanlığına
- ANKARA VALİLİĞİNE (Kültür Müdürlüğü)(Ek 3 konmadı)
- ÇANKAYA KAYMAKAMLIĞINA (Tapu Sicil Müdürlüğü)(Ek 3 konmadı)
- ÇANKAYA KAYMAKAMLIĞINA (Tapu Kadastro Müdürlüğü)(Ek 3 konmadı)
- BÜYÜKŞEHİR BELEDİYE BAŞKANLIĞINA-ANKARA (İmar Dairesi Başkanlığı)(Ek 3 konmadı)
- ÇANKAYA BELEDİYE BAŞKANLIĞINA (İmar Müdürlüğü)(Ek 3 konmadı)
- MİLLİ EMLAK GENEL MÜDÜRLÜĞÜNE Saraçoğlu Mah.İdare Amirliği (Ek 3 konmadı)

BİLGİ :

- KÜLTÜR VE TABİAT VARLIKLARINI KORUMA GENEL MÜDÜRLÜĞÜ (Ek 3 konmadı) Kurullar Dairesi Başkanlığına

KÜLTÜR V.
Perşembe
22.04.93 [illegible]

ADRES : II.T.B.M.M. 06100 Ulus / ANKARA
TEL : (4) 309 02 60 (9 hat) FAX : 310 91 12

T.C
KÜLTÜR BAKANLIĞI
ANKARA KÜLTÜR VE TABİAT VARLIKLARINI
KORUMA KURULU

KARAR

Toplantı Tarihi ve No. : 2.3.1993-248
Karar Tarihi ve No. : 2.3.1993-2877

Toplantı Yeri

Ankara III,Çankaya İlçesi,Saraçoğlu Mahallesi ile Kumrular Caddesindeki çınar ve kestane ağaçlarına ilişkin Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Genel Müdürlüğünün 25.09.1991 gün ve 4151 sayılı,06.12.1991 gün ve 5310 sayılı,27.02.1992 gün ve 676 sayılı ile 22.06.1992 gün ve 2137 sayılı yazıları okundu,ekleri incelendi,yapılan görüşmeler sonucunda;

Ankara III,Çankaya İlçesi,Saraçoğlu Mahallesinin;Gayrimenkul Eski Eserler ve Anıtlar Yüksek Kurulunun 14.04.1979 gün ve A-1610 sayılı kararı ile 08.06.1979 gün ve A-1674 sayılı kararıyla "Kentsel Sit Alanı" olarak belirlendiğinin ve mahalleyi oluşturan konutların herbirinin eski eser olarak tescil edildiğinin,ayrıca 08.06.1979 gün ve A-1674 sayılı kararla Kumrular Caddesindeki çınar ve kestane ağaçlarının da tescil edildiğinin ve bu belirlemelere ilişkin görsel belgelerin hazırlanmasının istendiğinin anlaşıldığına;

Adı geçen kararla istenilen çalışmalar;Ankara Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kurulu Müdürlüğü uzmanlarınca hazırlanmış olup bu belgelerin ışığı altında:

a)Saraçoğlu Mahallesinin Kentsel Sit Alanı kaydının devamına ve Sit Alanı sınırının,kararımız ekli paftada gösterildiği şekilde belirlenmesinin uygun olduğuna,"Kentsel Sit Etkileme Alanı" olarak belirlenen kesimde yapılacak her türlü uygulamada Kurulumuzdan izni alınmasının gerekli olduğuna,

b)Kararımız ekli listede envanter numarası,adres ve kadastral durumu belirtilen yapıların korunması gerekli taşınmaz kültür varlığı olarak tescil kayıtlarının devamına,söz konusu tescilli taşınmazlara ilişkin her türlü uygulama için Kurulumuzdan izin alınmasının gerekli olduğuna,

c)Saraçoğlu Mahallesi Kentsel Sit Alanı sınırları içerisinde yer alan ve alanı bütünleyen resmi yapılardan Adnan Ülüken II Halk Kütüphanesinin (Eski Milli Kütüphane) tescil kaydının devamına,halen Çankaya Kaymakamlığı olarak kullanılan yapı ile Namık Kemal Ortaokulu olarak kullanılan yapının,mahalleyi oluşturan tescilli yapılarla aynı dönem ve üslupla inşa edildiği dikkate alınarak korunması gerekli taşınmaz kültür varlığı olarak tescil edilmelerinin uygun olduğuna,söz konusu yapılara ilişkin her türlü uygulamada Kurulumuz izni alınmasının gerekli olduğuna,

Aslı Gibidir.

Gökçe GÜNEL
Müdür

T.C
KÜLTÜR BAKANLIĞI
ANKARA KÜLTÜR VE TABİAT VARLIKLARINI
KORUMA KURULU

KARAR

Toplantı Yeri
ANKARA

Toplantı Tarihi ve No.: 2.3.1993-248
Karar Tarihi ve No : 2.3.1993-2877

d)Gayrimenkul Eski Eserler ve Anıtlar Yüksek Kurulunun 06.06.1979 ' ün ve A-1674 sayılı kararıyla koruma altına alınan Kumrular Caddesindeki çınar ve kestane ağaçlarının yanısıra,kararımızın eski Sit paftasında konumları belirlenen ağaçlarında tescil edilmelerinin uygun olduğuna,söz konusu ağaçların kesilemeyeceğine,ilgili Belediyesince bu ağaçların üzerine sıra numaraları verilmek kaydıyla birer plaket konulmasının uygun olduğuna karar verildi.

Aslı Gibidir.
Müdür

BAŞKAN
Prof.Dr.Gönül TUNKUT
İMZA

BAŞKAN YARDIMCISI
Filiz OĞUZ
İMZA

ÜYE
Prof.Dr.Günsel RENDA
İMZA

ÜYE
Doç.Dr.Ahmet A.TIRPAN
(Bulunmadı)

ÜYE
Enver YILMAZER
İMZA

ÜYE
Müesser SÖNMEZ
Çankaya Bld.Bşk.Tem.
İMZA

ÜYE

ÜYE

T.C
KÜLTÜR BAKANLIĞI
ANKARA KÜLTÜR VE TABİAT VARLIKLARINI
KORUMA KURULU

KARAR

Toplantı Tarihi ve No. : 2.3.1993 248
Karar Tarihi ve No. : 2.3.1993 2877

Toplantı Yeri

TESCİL KAYITLARI DEVAM EDEN KORUNMASI GEREKLİ
TAŞINMAZ KÜLTÜR VARLIKLARINA İLİŞKİN LİSTE-I-

Sıra No:	Envanter No:	Adres	Ada	Parsel
1	I-1	Saraçoğlu Mh.3.Cad.No:2	5364	1
2	I-2	Saraçoğlu Mh.3.Cad.No:1	6446	2
3	II-1	Saraçoğlu Mh.1.Cad.No:5	2940	16
4	II-2	Saraçoğlu Mh.1.Cad.No:7	2940	10
5	II-3	Saraçoğlu Mh.1.Cad.No:9	2940	9
6	II-4	Saraçoğlu Mh.2.Cad.No:7	5361	3
7	II-5	Saraçoğlu Mh.2.Cad.No:9	5361	3
8	II-6	Saraçoğlu Mh.2.Cad.No:11	5361	3
9	II-7	Saraçoğlu Mh.3.Cad.No:8	5364	1
10	II-8	Saraçoğlu Mh.3.Cad.No:10	5366	1
11	III-a-1	Saraçoğlu Mh.1.Cad.No:1-3	2940	16
12	III-a-2	Saraçoğlu Mh.2.Cad.No:2-4	5361	3
13	III-a-3	Saraçoğlu Mh.2.Cad.No:3-5	5361	3
14	III-b-4	Saraçoğlu Mh.1.Cad.No:6	5361	3
15	III-b-5	Saraçoğlu Mh.1.Cad.No:8	5361	3
16	III-b-6	Saraçoğlu Mh.1.Cad.No:10	5361	3
17	III-b-7	Saraçoğlu Mh.1.Cad.No:12	5361	3
18	III-b-8	Saraçoğlu Mh.3.Cad.No:4	5364	1
19	III-b-9	Saraçoğlu Mh.3.Cad.No:6	5364	1
20	III-b-10	Saraçoğlu Mh.3.Cad.No:12	5366	1
21	III-b-11	Saraçoğlu Mh.3.Cad.No:14	5366	1
22	III-b-12	Saraçoğlu Mh.3.Cad.No:16	5366	1
23	IV-a-1	Saraçoğlu Mh.2.Cad.No:6-4	6445	1
24	IV-a-2	Saraçoğlu Mh.2.Cad.No:8-10	6445	1

Aslı Gibidir.
Gökçe GÜNEL
İmzalıdır

T.C
KÜLTÜR BAKANLIĞI

ANKARA KÜLTÜR VE TABİAT VARLIKLARINI
KORUMA KURULU

KARAR

Toplantı Tarihi ve No. : 2.3.1993 248
Karar Tarihi ve No. : 2.3.1993 2877

Toplantı Yeri

...a No:	Envanter No:	Adres	Ada	Parsel
25	IV-a-3	Saraçoğlu Mah.2.Cad.No:12-14	6445	1
26	IV-a-4	Saraçoğlu Mah.3.Cad.No:3-5-7	6446	2
27	IV-a-5	Saraçoğlu Mah.3.Cad.No:9-11-13	6445	1
28	IV-a-6	Saraçoğlu Mah.3.Cad.No:15-17-19	6445	1
29	IV-b-7	Yahya Galip Cad.No:18-20-22-24	6445	1
30	IV-b-8	Kumrular Cad.No:11-13-15-17	5364	1
31	IV-b-9	Kumrular Cad.No:19-21	5364	1
32	IV-c-10	Saraçoğlu Mah.2.Cad.No:1	5361	3
33	IV-c-11	Saraçoğlu Mah.2.Cad.No:2	6445	1
34	IV-c-12	Saraçoğlu Mah.2.Cad.No:16	6445	1
35	V-1	Yahya Galip Cad.No:2-4-6	2940	1
36	V-2	Son Sokak No:2-4-6	5365	1
37	VI-1	Saraçoğlu Mah.1.Cad.No:11-13	2940	8
38	VI-2	Saraçoğlu Mah.1.Cad.No:14-16	5361	3
39	VI-3	Saraçoğlu Mah.2.Cad.No:13-15	5361	3
40	VI-4	Saraçoğlu Mah.3.Cad.No:18-20	5366	1
41	VI-5	Saraçoğlu Mah.3.Cad.No:21-23	6445	1
42	VII-1	Dip Sok.No:1-3	5365	1
43	VII-2	Dip Sok.No:5-7	5365	2

Aslı Gibidir.

Kültür Varlıkları
Müdürü

T.C
KÜLTÜR BAKANLIĞI
ANKARA KÜLTÜR VE TABİAT VARLIKLARINI
KORUMA KURULU

KARAR

Toplantı Tarihi ve No. : 2.3.1993 248
Karar Tarihi ve No : 2.3.1993 2877

Toplantı Yeri
ANKARA

Sıra No:	Envanter No:	Adres	Ada	Parsel
44	VII-3	Dip Sok.No:9-11	5364	1
45	VIII	Eski Milli Kütüphane	5361	2

Aslı Gibidir.
Günü GÜNLÜ
Müdür

BAŞKAN
Prof.Dr.Gönül TANKUT
İMZA

BAŞKAN YARDIMCISI
Filiz OĞUZ
İMZA

ÜYE
Prof.Dr.Günsel RENDA
İMZA

ÜYE
Doç.Dr. Ahmet A. TIRPAN
(BULUNMADI)

ÜYE
Enver YILMAZER
İMZA

ÜYE :
Nilgesar ŞÖMMEZ
Çankaya Bld.Bşk.Yrd.
İMZA

ÜYE

ÜYE

Çankaya Belediyesi Rapor.

SAYI : 05.06/2 - 303
KONU: Ankara ili,Çankaya ilçesi,Saroçoğlu Mahallesi ve Kumrular Caddesindeki oğoçlar

2.3.1993

ANKARA KÜLTÜR VE TABİAT VARLIKLARINI KORUMA KURULU MÜDÜRLÜĞÜ'NE RAPOR

İLGİ: KTVKGnMd.'nün 25.9.1991 gün ve 4151 sayılı,6.12.1991 gün ve 5310 sayılı, 27.2.1992 gün ve 2137 sayılı yazıları

Ankara ili,Çankaya ilçesinde GEEAYK'nun 8.6.1979 gün ve A-1674 sayılı kararıyla Kentsel Sit Alanı olarak belirlenen Saroçoğlu Mahallesi ile yine aynı kararla tescillenmiş olan Kumrular Caddesindeki Çınar ve Kestane oğoçlarının tespitlerinin,harita üzerinde dökümlerinin yapılması ve tescil fişlerinin hazırlanması,ilgi yazılar ile KTVKGenel Müdürlüğü tarafından istenilmiş,adı geçen çalışma için 11-13.11.1992 tarihleri arasında arazi çalışması gerçekleştirilmiştir.

TARİHÇE :

Özellikle Ankara'da sayısı hızla artan memurların konut ihtiyacının karşılanmasını amaçlayan ve Bakanlar Kurulu tarafından belirlenen yerlerde Bayındırlık Bakanlığı'nı yapım için yetkili kılan 4626 sayılı kanun 1944 yılında, 3516 sayılı Uygulama Yönetmeliği ise 10.1.1946 tarihinde yürürlüğe girmiştir. Saroçoğlu Mahallesi,bu kanunun uygulaması sonucu ortaya çıkmış olan ve 434 memur konutundan oluşan bir komşuluk birimidir. İlk toplu konut örneklerinden biri olan Saroçoğlu Mahallesi; 1930 yılında kabul edilen Belediyeler Yasası ile Belediyelere arazi spekülasyonunu önleme yetkisi ve ucuz konut yapımı görevinin verilmesi, Emlak ve Eytam Bankalarının konut yapımına kredi sağlamak üzere 1926 yılında Ankara'da kurulması gibi konut yapımı açısından atılan önemli adımlar sonucunda 1945-1946 yılları arasında inşa edilmiştir . 1928 yılında Ankara'nın planlanması düşünülürken, Ankara imar planı raporunda meslek gruplarının kentin belirli bölgelerinde yer alması öngörülmüştü. Buna göre kentin kuzeybatısında Bentderesi ile Çubuk arasında " Amele Mahallesi ", kentin güneyinde " Memur ve Hükümet Mahalleleri ", ve Hıfsızsıha çevresinde de profesörlere ait evler tasarlanmıştı (KAYNAK: Aslanoğlu,İ., "Erken Cumhuriyet Dönemi Mimarlığı", ODTÜ Mim Fk Basımevi,Ankara, 1930,sh:22,24-25). Çevresindeki Bakanlık binalarıyla olan resyonel ilişkileri de göz önüne alınarak kentin güneyinde inşa edilmesi düşünülen Saroçoğlu mahallesi, planlanmasından 16 yıl sonrada olsa inşa edilen tek memur mahallesi, tek toplu konut örneğidir. 1978 yılı itibariyle Saroçoğlu mahallesinde yer alan konutların %69'u Milli Savunma, İçişleri, Milli Eğitim, Maliye ve Adalet Bakanlığı personeli tarafından kullanılmaktadır. Arazi Hazine mülkiyetindedir. Hernekadar 4626 sayılı Kanunun 3516 sayılı Uygulama Yönetmeliği bu tür konutlardan yararlanmak için sağlık sorunları olması, aynı şehirde başka konutu bulunmamak, kötü koşullar altında yaşamak, gelirin az olması gibi hükümler getirmişse de; başlangıçtan bu yana Saroçoğlu Mahallesindeki konutlardan yararlananlar, adı geçen Bakanlıkların üst düzey personeli olup sembolik rakamlarla konutlar kiralanmaktadır (KAYNAK: Yavuz,F.; Keleş,R.; Geray,C., "Şehircilik Sorunlar,Uygulama ve Politika", II Baskı, AÜSBF Yy. No:412, Ankara,1978,sh.615).

KORUMAYA İLİŞKİN KARARLAR:

GEEAYKurulu;14.4.1979 gün ve A-1610 sayılı kararı ile Saraçoğlu Mahallesini 1.Derece Kentsel Sit Alanı olarak belirlerken, konutların her birinin eski eser olarak tescil edilmesini ve tescil fişleri, fotoğraflar ve detaylı raporların hazırlanmasını istemiştir.

GEEAYK'nun 8.6.1979 gün ve A-1674 sayılı kararıyla Saraçoğlu Mahallesi, tümüyle ve olduğu gibi korunması gerekli Kentsel Sit Alanı olarak tescil edilmiş, mahallenin bir kenarını oluşturan Kumrular Caddesindeki Çınar ve Kestane ağaçlarının da anıt olarak korunarak üzerlerine bir plaka konması istenilmiştir. Arodan geçen zaman içerisinde istenilen çalışmalar yapılmamıştır.

ARAZİ ÇALIŞMASI: YERLEŞİM VE MİMARİ

Necatibey Caddesi, Kumrular Sokak ve Yahya Galip Caddesi ile üç yönden sınırlanmış olan Saraçoğlu Mahallesi; yaklaşık olarak dikdörtgen biçimine sahip odalardan oluşmaktadır. Batı yönünden Bakanlık Binaları ileM.Müdafaa Caddesine açılması gerekirken, halen Emekli Sandığı Gn.Md. olarak kullanılan yapı dışında Banka ve Resmi Yapılardan oluşan çok katlı yeni yapılanmalarla alan bir duvar kütlesi arkasında kalarak sınırlanmış, özgün tasarımda düşünülen açılım ve alanın algılanabilirliği yok edilmiştir.

47 Bloktan oluşan Saraçoğlu Mahallesinde yer alan konutlar, dış sınırlayıcı olarak Necatibey Caddesi, Kumrular Sokak ve Yahya Galip Caddesi, iç yol dağılımında ise 1., 2. ve 3.Caddelerden cephe olarak biçimlendirilmiştir. Özgün tasarımında konut Blokları dışında Namık Kemal İlkokulu, Kaymakamlık Binası ve eski Milli Kütüphane Binası (Adnan Ötüken İl Halk Kütüphanesi) mahallenin sosyal ve idari donatılarını oluşturacak biçimde tasarlanmıştır. Daha sonraki yıllarda ise 2. ve 3. cadde arasında konut blokları arasında açık alan olarak tasarlanan mekan, yapım tarihi bilinmeyen trafo binası ile Saraçoğlu İlkokulu olarak kullanılan betonarme 3 katlı yapı ve AKTVKK izni ile yapımına başlanan spor salonunun inşası ile doldurulmuş ve özgün tasarım ilkelerinden uzaklaştırılmıştır.

Saraçoğlu Mahallesi konutları; H.R.Hitchcock'a göre dönemi içerisinde mimarisi ile bir yenilik getirmese de, II. Ulusal Mimarlık Döneminin özelliklerinin arazi üzerinde konumlandırılma biçimi, cephe düzenlemeleri ve plan şemalarıyla yansıtmaktadır (Hitchcock,H.R., "Architecture Nineteeth and Twentieth Centuries", Baltimore-Maryland, 1968, sh: 347).

Saraçoğlu Mahallesini oluşturan yapı cephelerindeki ortak özellikler; zemin katın diğer katlardan yatay bir silmeyle ayrılması, 1/2 - 1/3 oranında dikdörtgen biçiminde İspanyolet çerçeveli pencerelerin kullanılmasıdır. Plan şemalarında ise Geleneksel Türk Evi Plan Şemalarından "Orta Sofalı" ve "Karnıyarık" plan tipleri temel alınmıştır.

Konutlar; mimari özellikleri ve plan şemalarıyla ele alındığında 7 tip ile karşılaşılmaktadır. Bu tiplemeler yapılırken gerek cephe, gerekse plan özellikleri birlikte ele alınarak aşağıda belirtildiği gibi en basit tipten en karmaşık olana doğru bir gruplandırma yapılmıştır. Yapıların detaylı tanımlamaları, raporumuz eki tescil fişlerinde verilmektedir.

1) Tip I

Bodrum+Zemin+2 katlı yapılardan oluşmaktadır. Cepheler sadece pencere düzenlemeleriyle hareketlendirilmiştir. Envanter No I.1, I.2; bu grubun örneklerini oluşturmaktadır.

2) Tip II

Bodrum+Zemin+2 katlı yapılardan oluşmaktadır. Ön cephede yer alan balkon düzenlemeleri en önemli özelliğidir. Envanter No II.1 -II.8 ; bu grubun örneklerini oluşturmaktadır.

3) Tip III

Hem ön, hem de arka cephelerinde çıkmaları bulunan yapılardır. İki çeşitlemeyle karşımıza çıktığından, a-b biçiminde alt gruplara ayrılmıştır.

i) Tip III.a

Bodrum+Zemin+1 katlıdır. Envanter No: III.a.1 - III.a 3; bu alt grubun örneklerini oluşturmaktadır.

ii) Tip III.b

Bodrum+Zemin+2 katlıdır. Envanter No: III.b.4 - III b.12; bu alt grubun örneklerini oluşturmaktadır.

4) Tip IV

Hem ön, hem de arka cepheleri çıkmalı olan bu yapılar; cephe özelliklerine göre üç alt grupta toplanmaktadır.

i) Tip IV.a

Bodrum+Zemin+1 katlıdır.Envanter No: IV.a.1 - IV.a 6; bu alt grubun örneklerini oluşturmaktadır.

ii) Tip IV.b

Bodrum+Zemin+2 katlıdır. Envanter No: IV b.7 - IV b.9; bu alt grubun örneklerini oluşturmaktadır.

iii) Tip IV.c

a ve b alt gruplarındaki örneklerin yan cephelerinin modül olarak kullanılmasıyla bu alt grubun örnekleri elde edilmiştir. Envanter No: IV.c.10 - IV.c.12; bu alt grubun örneklerini oluşturmaktadır.

v) Tip V

Ön ve arka cepheleri çıkmalı olan bu örneklerde arka cephedeki çıkma, balkon olarak değerlendirilmiştir. Bodrum+Zemin+2 katlıdır. Envanter No: V.1 - V.2; bu grubun örneklerini oluşturmaktadır.

vi) Tip VI

Ön ve arka cepheleri çıkmalı olan bu örneklerde çıkmalar balkon şeklindedir. Gerek çıkmalar, gerekse balkonlar Tip V'ten farklı özellikler göstermektedir. Bodrum+Zemin+2 katlıdır. Envanter No: VI.1 - VI.5; bu grubun örneklerini oluşturmaktadır.

vii) Tip VII

İki cephesi de çıkmalı olan bu gruptaki yapılar, "U" şeklinde konumlandırılmıştır. Bodrum+Zemin+3 katlı yapılardır. Envanter No: VII.1 - VII.3; bu grubun örneklerini oluşturmaktadır.

DEĞERLENDİRME VE SONUÇ

Halen personel lojmanları olarak kullanılan yapıların hangi bakanlıklara tahsis edildiği, İdare Amirliğinden "güvenlik gerekçesiyle" öğrenilememiştir. Ancak her bir blok, tek bir Bakanlığa ait olmayıp çeşitli Bakanlıklar tarafından karışık olarak kullanılmaktadır. Çalışma sırasında plan tiplerinin çıkartılabilmesi amacıyla konut içlerinde yapılan araştırmalarda kimisinde basit, kimisinde esaslı onarım türüne giren müdahalelerde bulunulduğu saptanmıştır. Bu onarımlar, tahsis yapılan Bakanlıklar tarafından herhangibir izin alınmaksızın ve gelişigüzel biçimde gerçekleştirilmektedir.

Saraçoğlu mahallesindeki sosyal ve idari kompleksi oluşturan yapılardan Adnan Ötüken İl Halk Kütüphanesi (eski Milli Kütüphane); GEEAYK'nun 6.12.1978 gün ve A-1483 sayılı kararı ile koruma altına alınmıştır. Ancak halen Namık Kemal Ortaokulu ve Çankaya Kaymakamlığı olarak kullanılan yapılara ilişkin yapılan arşiv taramalarında herhangi bir tescil kaydına rastlanamamıştır. Söz konusu yapıların alan içerisindeki işlevsel olarak bütünleyicilikleri ve mimari özellikleri dikkate alınarak tescil edilmeleri tarafımızdan önerilmektedir.

Saraçoğlu Mahallesi ,Kentsel Sit Alanı olarak belirlenirken, herhangibir sınır çizilmediği gibi korunması istenilen ağaçlara ilişkin herhangibir belirleme de yapılmamıştır. Halen şehrin Kızılay Ticaret Merkezi ile Bakanlıklar Yönetsel merkezi arasında uzanan Saraçoğlu Mahallesi; özgün gabarisini halen koruyan Bodrum + 2, 3, 4 katlı,özgün cepheli yapılarıyla tesciline sebebiyet veren özelliklerini tamamen olmasa da sürdürmektedir. Ancak yapıların farklı kurumlarca üst düzey personel lojmanı olarak kullanılmasının getirdiği yaptırım kolaylıkları ve idari birimlerdeki denetimsizlik nedeniyle onarımların kontrol edilememesi, plan şemalarında bozulmaya yol açmıştır. Öte yandan P.Sonatz tarafından çok akılcı ve estetik biçimde soğlanan açık alan-konut grupları- yol ilişkileri; açık alanların yapı alanlarına dönüştürülmesi, oda içi yaya yollarının trafik yolu ve park alanı olarak kullanılmasıyla yaya erişim aksının kesilmesi,ayrıca yoğun trafik akışının doğurduğu park ihtiyacı nedeniyle yaya

kaldırımlarındaki ağaçların kesilmesiyle yeşil varlığının azalması gibi nedenlerle bozulmaya başlamıştır.

Sonuç olarak Saraçoğlu Mahallesi; memur konutları, okul kompleksi, Kaymakamlık ve Kütüphane binalarıyla koruma kaydının devam ettirilmesi gereken Ankara'daki gerçekleştirilmiş tek "memur konutları" yerleşimidir. Günümüze kadar yukarıda belirtildiği gibi belirlenmiş bir kentsel sit sınırı olmamasının yanısıra münferit tescil kararının algılanmasındaki zorluktan kaynaklanan uygulama hatalarının (açık alan ilişkilerinin bozulması, konutlara yapılan çeşitli ölçeklerdeki müdahaleler, otopark ihtiyacı nedeniyle ağaç kesimi vb.) ; belirlediğimiz kentsel sit sınırı,yapılan korunması gerekli ağaç tespitleri ve münferit tescil kararlarının getireceği sınırlamalar ile önlenebileceği ,en azından kontrol altına alınabileceği kanısındayız.

Arz olunur.

Bilge GÜÇER	Murat GÜLER	Sevgi KUTLUAY
Şehir Plancısı	Mimar	Sanat Tarihçisi

T. C.
KÜLTÜR . . . BAKANLIĞI
ANKARA KÜLTÜR VE TABİAT VARLIKLARINI
KORUMA KURULU

K A R A R

Toplantı No. ve Tarihi : 16.2.1990 104
Karar No. ve Tarihi : 16.2.1990 1110

Toplantı Yeri :
ANKARA

Ankara İli, Çankaya İlçesi, 7220 ada, 3 parsele ilave inşaat istemine ilişkin, Ankara Valiliğinin 8.3.1989 gün ve 715/052 sayılı, Çankaya Belediye Başkanlığının 3.10.1989 gün ve 15.06/22210-303/88(15688) sayılı yazısı okundu, ekleri incelendi, yapılan görüşmeler sonunda;

Ankara İli, Çankaya İlçesi, 7220 ada, 3 parselde Taşınmaz Kültür ve Tabiat Varlıkları Ankara Bölge Kurulunun 6.11.1987 gün 1574 sayılı kararı ile belirlenen taban oturumuna göre 11 ağacın zarar göreceği Belediyesince tespit edildiğinden kurulumuzca onaylanan ekli plandaki oturuma göre 1/100 ölçekli avan projesinin uygun bulunarak onaylanmasına (OLUMLU) karar verildi.

Prof.Dr.GÖNÜL TANKUT
BAŞKAN

Prof.Dr.YILDIZ ÖTÜKEN
BAŞKAN YARDIMCISI

Üye	Üye	Üye	Üye	Üye
TANKUT(Gönül)	ÖTÜKEN(Yıldız) Bulunmadı	TOKLU(Gürkan)	OĞUZ(Filiz)	YILMAZER(Enver)

Üye	Üye	Üye
SÖNMEZ (Müesser) Çankaya Belediye Bşk. Temsilcisi		

T.C
KÜLTÜR BAKANLIĞI
ANKARA KÜLTÜR VE TABİAT VARLIKLARINI
KORUMA KURULU

K A R A R

Toplantı Tarihi ve No. : 2.3.1993-248
Karar Tarihi ve No. : 2.3.1993-2877

Toplantı Yeri

Ankara İli,Çankaya İlçesi,Saraçoğlu Mahallesi ile Kumrular Caddesindeki çınar ve kestane ağaçlarına ilişkin Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Genel Müdürlüğünün 25.09.1991 gün ve 4151 sayılı,06.12.1991 gün ve 5310 sayılı,27.02.1992 gün ve 676 sayılı ile 22.06.1992 gün ve 2137 sayılı yazıları okundu,ekleri incelendi,yapılan görüşmeler sonucunda;

Ankara İli,Çankaya İlçesi,Saraçoğlu Mahallesinin;Gayrimenkul Eski Eserler ve Anıtlar Yüksek Kurulunun 14.04.1979 gün ve A-1610 sayılı karar ile 08.06.1979 gün ve A-1674 sayılı kararıyla "Kentsel Sit Alanı" olarak belirlendiğinin ve mahalleyi oluşturan konutların herbirinin eski eser olarak tescil edildiğinin,ayrıca 08.06.1979 gün ve A-1674 sayılı kararla Kumrular Caddesindeki çınar ve kestane ağaçlarının da tescil edildiğinin ve bu belirlemelere ilişkin görsel belgelerin hazırlanmasının istendiğinin anlaşıldığına;

Adı geçen kararla istenilen çalışmalar;Ankara Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kurulu Müdürlüğü uzmanlarınca hazırlanmış olup bu belgelerin ışığı altında:

a)Saraçoğlu Mahallesinin Kentsel Sit Alanı kaydının devamına ve Sit Alanı sınırının,kararımız eki paftada gösterildiği şekilde belirlenmesinin uygun olduğuna,"Kentsel Sit Etkileme Alanı" olarak belirlenen kesimde yapılacak her türlü uygulamada Kurulumuzdan izni alınmasının gerekli olduğuna,

b)Kararımız eki listede envanter numarası,adres ve kadastral durumu belirtilen yapıların korunması gerekli taşınmaz kültür varlığı olarak tescil kayıtlarının devamına,söz konusu tescilli taşınmazlara ilişkin her türlü uygulama için Kurulumuzdan izin alınmasının gerekli olduğuna,

c)Saraçoğlu Mahallesi Kentsel Sit Alanı sınırları içerisinde yer alan ve alanı bütünleyen resmi yapılardan Adnan Ötüken İl Halk Kütüphanesinin (Eski Milli Kütüphane) tescil kaydının devamına,halen Çankaya Kaymakamlığı olarak kullanılan yapı ile Namık Kemal Ortaokulu olarak kullanılan yapının,mahalleyi oluşturan tescilli yapılarla aynı dönem ve üslupta inşa edildiği dikkate alınarak korunması gerekli taşınmaz kültür varlığı olarak tescil edilmelerinin uygun olduğuna,söz konusu yapılara ilişkin her türlü uygulamada Kurulumuz izni alınmasının gerekli olduğuna

oo/oo

T.C
KÜLTÜR BAKANLIĞI
ANKARA KÜLTÜR VE TABİAT VARLIKLARINI
KORUMA KURULU

KARAR

Toplantı Tarihi ve No. : 2.6.1994 286
Karar Tarihi ve No. : 2.6.1994 3525

Toplantı Yeri
ANKARA

1525

Ankara İli,Çankaya İlçesi,Saraçoğlu Mahallesi,Namık Kemal Ortaokulunun bulunduğu 7220 ada,2 nolu parsele ek bina yapımı talebine ilişkin Ankara Valiliği Milli Eğitim Müdürlüğü'nün 22.4.1994 gün ve 715/228 sayılı yazısı okundu,ekleri incelendi,yapılan görüşmeler sonunda;

Ankara İli,Çankaya İlçesi,Saraçoğlu Mahallesi,Namık Kemal Ortaokulunun bulunduğu 7220 ada,2 nolu parsele yapılmak istenen ek bina kullanım yoğunluğunu artıracağı,yeşil alan kullanımını azaltacağı ve Kentsel Sit'in bu alandaki tescilli yapılarını olumsuz yönde etkileyeceğinden ek bina yapımının uygun olmadığına (OLUMSUZ),Kurulumuza sunulan vaziyet planının reddine karar verildi.

BAŞKAN
Prof.Dr.Gönül TANKUT

BAŞKAN YARDIMCISI
Filiz OĞUZ

ÜYE
Prof.Dr.Günsel RENDA

ÜYE
Doç.Dr. Ahmet A. TIRPAN

ÜYE
Prof.Dr.Mete TAPAN

ÜYE
Müesser SÖNMEZ
Çankaya Bld.Bşk.Tem.

ÜYE

(BULUNMADI)
ÜYE

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ

KANUN

Kamu Konutları İle Sosyal Tesislerinin Satışı Hakkında Kanun

Kanun No. 3988 Kabul Tarihi: 12.5.1994

BİRİNCİ BÖLÜM
Amaç ve Kapsam

Amaç

MADDE 1.- Bu Kanunun amacı, 2946 sayılı Kamu Konutları Kanununa tabi kamu kurum ve kuruluşlarının yurt içindeki konutları ile sosyal tesislerinin satış yoluyla elden çıkarılmasına ilişkin esasları düzenlemektir.

Kapsam

MADDE 2.- Bu Kanun, 2946 sayılı Kamu Konutları Kanununa tabi;

a) Genel ve katma bütçeli idareler ile il özel idareleri, belediyeler, il özel idareleri ve belediyelerin kurdukları birlikler ile bunlara bağlı döner sermayeli kuruluşların.

b) Özelleştirme kapsamına alınanlar da dahil olmak üzere iktisadî devlet teşekkülleri, kamu iktisadî kuruluşları, sermayesinin tamamı bu kamu iktisadî teşebbüslerine ait müesseseler, sermayesinin yüzde ellisinden fazlası iktisadî devlet teşekkülleri ve kamu iktisadî kuruluşlarına ait bağlı ortaklıkların,

c) Kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları hariç olmak üzere, özel kanunlarla veya özel kanunların verdiği yetkiye dayanılarak kurulan bankalar ile kamu kurum ve kuruluşlarının,

d) Kanunlarla kurulan fonlar, kefalet sandıkları ve Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü taşra teşkilatlarının,

Mülkiyetinde bulunan kamu konutları ile kullanımı, yönetimi ve/veya işletmesi dernek, vakıf ve diğer tüzelkişiliklere, kira, mülkiyetin gayri ayni hak tesisi yolları ile devredilenler de dahil olmak üzere bu kurum ve kuruluşların sosyal tesislerini kapsar.

Özel Kanunlarına Göre Satışı Mümkün Olmayanlar

MADDE 3.- Özel kanunlarına göre satışı mümkün olmayan konut ve sosyal tesisler hakkında bu Kanun hükümleri uygulanmaz.

İKİNCİ BÖLÜM
Satış Hükümleri

Satılacak Konutların Ayrımı

MADDE 4.- Bu Kanuna göre satılabilecek konutlar ile satılamayacak konutların birarada bulunması, satılabilecek konutların satışına engel teşkil etmez.

Sosyal Tesisler

MADDE 5.- 2 nci maddede belirtilen kamu kurum ve kuruluşları personelinin günlük veya uzun süreli beşeri ve sosyal ihtiyaçlarının karşılanmasına yönelik olarak, hangi isim altında olursa olsun misafirhane, lokal, eğitim ve dinlenme tesisi, kamp gibi adlarla tefrik veya tansis edilmiş bulunan yerler bu Kanun uygulamasında sosyal tesis sayılır.

Satış İlkeleri

MADDE 6.- Kamu konutları ve sosyal tesislerin rayiç bedelleri üzerinden, açıklık ve rekabet ilkelerine dayalı olarak ihale yolu ile satılmaları esastır.

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ

KANUN

Tahsisin Kaldırılması ve Satış

MADDE 7.- Satılacak konut ve sosyal tesislerin tahsisleri başka bir işleme gerek olmaksızın kaldırılmış sayılır. Görev ve hizmet tahsisli konutlarda görev ve hizmetin devam etmesi, sıra tahsisli konutlarda oturma süresinin dolmamış olması, satışa engel değildir. Ancak, satış kararının alındığı tarihten mülkiyetin alıcıya devredildiği tarihe kadar, kamu konutları ve sosyal tesislerin tabi oldukları mevzuata göre idaresine devam edilir.

Öncelikle Satışı Yapılacak Konut ve Sosyal Tesisler

MADDE 8.- Aşağıda sayılan konut ve sosyal tesislerin satışı öncelikle yapılır.

a) Kat mülkiyetine tabi olup da tamamı bu Kanun kapsamındaki kuruluşların mülkiyetinde bulunmayan konut ve sosyal tesisler,

b) Bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihte, konut tahsis komisyonlarınca tahsis edilmemiş olan veya bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten sonra herhangi bir nedenle boşalacak olan kamu konutları,

c) Bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihte satınalma, inşa ve sair yollarla edinilmiş olup da henüz tahsis edilmemiş bulunan konutlar.

Bakanlar Kurulunun Yetkileri

MADDE 9.- Bakanlar Kurulu;

a) Bu Kanun kapsamı dışında kalacak kamu konutlarına ve sosyal tesislere,

b) Bu Kanunun kapsamındaki konutlar ile sosyal tesislerin satış bedelinin 18 ayı geçmemek üzere taksitle ödenmesine ve taksit şartlarına,

c) Emekliliğini talep etmek kaydı ile, konutun 9.11.1983 tarih ve 2946 sayılı Kanuna tabi kuruluşlarda çalışan personel tarafından satınalınması durumunda emekli ikramiyesi veya kıdem tazminatı ile 11.11.1986 tarih ve 3320 sayılı Kanuna göre yapılan konut edindirme yardımının ve 9.3.1988 tarih ve 3417 sayılı Kanuna göre yapılan kesintilerin ve nemalarının satış bedelinden mahsubuna,

d) Özelleştirme kapsamına alınan kamu iktisadî teşebbüslerinin konut ve sosyal tesislerini bu Kanun kapsamı dışına çıkarmaya,

e) Bu Kanun kapsamındaki konutların satışını yapmak üzere Türkiye Emlak Bankasına veya başka bir kuruluşa yetki vermeye,

f) İnaleye,

g) Özel kanunlarına göre satışında kısıtlama bulunan konut ve sosyal tesislerin kira veya mülkiyetin gayri ayni hak tesisi yoluyla işletilmesine,

h) Bu Kanunun uygulaması ile ilgili hususlara,

ilişkin esas ve usulleri belirlemeye yetkilidir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM
Çeşitli Hükümler

Satıştan Elde Edilecek Gelirlerin Kullanılması

MADDE 10.- Satıştan elde edilecek gelirler, ilgili kamu kurum ve kuruluşunun Hazineye, Sosyal Sigortalar Kurumuna, Kamu Ortaklığı İdaresine ve diğer kamu kurum ve kuruluşlarına borçlarının olması halinde öncelikle bu borçların ödenmesinde kullanılır.

Kat Mülkiyetine Geçiş ve İfraz İşlemleri

MADDE 11.- Bu Kanun kapsamına giren konutlarla ilgil olarak kat mülkiyetinin kurulmamış veya gerekli ifrazların yapılmamı olması halinde, kat mülkiyetine geçiş ve ifraz işlemleri, ilgil kamu kurum ve kuruluşunun talebi tarihinden itibaren Tapu Ve Kadastro Genel Müdürlüğünce üç ay içinde sonuçlandırılır. İfraz ve imar planı tadil işlemleri, belediye veya valilikleice ilgili idarenin talebini müteakiben üç ay içinde sonuçlandırılır.

Kredi Sağlama

MADDE 12.- Satışı yapılacak kamu konutlarının 9.11.1983 tarih ve 2946 sayılı kanuna tabi kuruluşlardaki mevcut personele tahsisi halinde kamu bankaları ve konut sektörünü kredilendirmekle görevlendirilmiş kamu kuruluşları, konutların yapım yılına bakmaksızın konut satın alanlara kredi verilmesi konusunda gerekli düzenlemeleri yaparlar.

Geçici Teminat

MADDE 13.- 2886 sayılı Devlet İhale Kanununa göre yapılan taşınmaz mal satışları ile bu Kanun hükümlerine göre yapılacak satış ihalesine katılacaklardan tahmin edilen bedelin % 15'ine kadar geçici teminat alınır. Kamuda çalışanlardan satış ihalesine katılacak olanlar için bu teminat tahmin edilen bedelin % 5'ine kadar uygulanır.

Tahliye

MADDE 14.- Satışı yapılan kamu konutlarında oturanlar ile sosyal tesisleri kullananlar, satış tarihinden itibaren altı ay içinde konutu boşaltmak zorundadır. Bu süre içinde boşaltılmadığı takdirde 2946 sayılı Kamu Konutları Kanununun 8 inci maddesine göre konutun tahliyesi sağlanır.

Satış Çalışmalarına Başlama ve Sonuçlandırma

MADDE 15.- Kamu konutlarının ve sosyal tesislerin satış çalışmalarına Kanunun yürürlük tarihinden itibaren derhal başlanır. Bu Kanunun 9 uncu maddesinin (a) bendine göre belirlemenin yapıldığı tarihi takip eden bir yıl içinde satış işlemleri sonuçlandırılır.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

Son Hükümler

Yeni Konut ve Sosyal Tesis Edinilmemesi

MADDE 16.- Bu Kanun kapsamına giren kamu kurum ve kuruluşlarınca hiç bir şekilde yeni konut ve sosyal tesis kiralanmaz, satın alınmaz ve/veya inşa edilmez. Bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren, kamu personeline kiralama yolu ile tahsis edilen konutlara ilişkin olarak üçüncü kişilerle akdedilmiş kira sözleşmeleri sürelerinin bitiminde yenilenmez. Bu Kanun kapsamına giren kuruluşlar, mülkiyetlerince; mülkiyetin gayri ayni hak tesisi veya tahsis suretiyle tasarruflarınca bulunan konut ve sosyal tesisleri, kurumları ile ilgileri bulunan dernek, vakıf, kooperatif gibi tüzel kişiliklere devredemezler, bedelsiz kullandıramazlar.

GEÇİCİ MADDE 1.- Ankara İli, Çankaya İlçesi Namık Kemal Mahallesindeki kamu konutlarının 2863 sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanununa göre belirlenen SİT kararı kaldırılmıştır.

Anılan kamu konutlarının bulunduğu parsellerin her ölçekteki imar planlarını yaptırmaya, yaptırmaya, mevcut imar planlarını değiştirmeye, yapılan ve/veya değiştirilen imar planlarını tasdike ve kesinleştirmeye ve bu planlara göre ifraza Arsa Ofisi Genel Müdürlüğü yetkilidir.

Satış işlemleri imar ve ifraz işlemlerinin tamamlanmasını müteakip parseller üzerinden veya toplu olarak yapılır.

GEÇİCİ MADDE 2.- Kampus şeklinde inşa edilen ve hizmetin yürütülebilmesi için gerekli olan veya kamu hizmet binaları ile bitişik olması nedeniyle kat mülkiyetine çevrilmesi mümkün olmayan veya kat mülkiyetine çevrilse dahi satılması halinde hizmetin yürütülmesini engelleyecek olan konutlarda oturanlar bu Kanunun yürürlüğe ~~girdiği tarihten itibaren en geç bir yıl içinde 2946 sayılı~~ Kamu Konutları Kanunu uyarınca tahliye edilir. Bu konutlar ilgili kurumun veya başka bir kamu kuruluşunun hizmet binası ihtiyaçlarında kullanılır.

Yürürlük

MADDE 17.- Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Yürütme

MADDE 18.- Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

Aslı gibidir.

Akif KESİMOĞLU
Kanunlar ve Kararlar Dairesi
Başkanı

Geçici madde 1'i okutuyorum:

GEÇİCİ MADDE 1. — Ankara İli, Çankaya İlçesi Namık Kemal Mahallesindeki kamu konutlarının satışında 2863 sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanununun 13 ve 15 inci maddeleri hükümleri uygulanmaz.

HASAN BASRİ ELER (Edirne)-Sayın Başkan, söz istiyorum.

BAŞKAN-Söz vereceğim efendim, bitirmedi daha kâtip. Hep size bakıyorum efendim merak etmeyin.

Grupları adına söz talebi?..

ANAP Grubu adına Sayın Keçeciler.

Sayın Eler, bir dakikanızı rica edeceğim; önce gruplar adına konuşmaları yapmak zorundayız.

Buyurun Sayın Keçeciler.

İHSAN SARAÇLAR(Samsun)-11 inci maddeyle bir çelişki doğmaması bakımından Yüce Meclisi ışıklandırmak istiyorum. 11 inci maddede, Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğüne ait bir yetki var, bu yetkiyle şimdi bir başka merciye verilen yetki arasındaki çelişki tavzih edilsin ki ileride bir sıkıntı doğmasın.

BAŞKAN-Sayın Komisyon?..

PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONU SÖZCÜSÜ YILMAZ OVALI(Bursa)-Efendim, 11 inci madde dikkatli okunursa, ifraz, kat mülkiyetine geçiş işlemlerini Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğü yapacak. Tasdik işlemini yine ilgili belediye veya valilik yapacaktır, imar planıyla ilgili değişiklikleri ilgili belediye ve valilik yapacak. Geçici maddeyle buraya özel hükümü getiriyoruz. Bu işler o maddeye girmiyor.

İHSAN SARAÇLAR(Samsun)-Zapta geçsin diye arz ettim.

BAŞKAN-Sorunuz cevaplandırıldı ve zapta geçti efendim.

Komisyon, katılmakla beraber, çoğunluğu olmadığı için önergeyle ilgili fikir bildiremedi, Sayın Hükümet ise katıldığını ifade ettiler.

Önergeyi oylarınıza arz ediyorum: Kabul edenler...Etmeyenler...Önerge kabul edilmiştir.

Geçici 1 inci maddeyi kabul edilen önergeyle birlikte oylarınıza arz ediyorum: Kabul edenler...Etmeyenler...Geçici madde 1 kabul edilmiştir.

Geçici madde 2'yi okutuyorum:

BAŞKAN-Teşekkür ederim.

KAMER GENÇ(Tunceli)-Sayın Başkan, gördüğüm kadarıyla Türkiye'de imar planlarını tasdik yetkisi ya Bayındırlık ve İskân Bakanlığına aittir ya da belediyelere aittir, yani mevcut sistem böyle işliyor. Şimdi, Arsa Ofisine imar planlarını tasdik yetkisi verirseniz...

BAŞKAN-Sayın Genç, itirazınızda temelde haklısınız; fakat, Sayın Hükümetin verdiği cevabı da takdirle karşılıyorum. Şu anda özel bir düzenleme yapıyoruz ve yaptığımız düzenleme Yüce Meclisin çıkardığı kanundur şeklinde kanaatlerini bildirdiler.

KAMER GENÇ(Tunceli)-Sayın Başkan, Arsa Ofisinin emrinde çalışanlarda imar planı yapacak nitelikte ne mimar var, ne de ....

BAŞKAN-Efendim, o bizi enterese etmiyor, şu anda Meclis kanun çıkarıyor. Sizin itirazınız da, Hükümetin verdiği cevap da zabıtlara geçti. Çok teşekkür ederim.

İHSAN SARAÇLAR(Samsun)-Sayın Başkan, bir konuyu arz edebilir miyim?

BAŞKAN-Efendim, bununla ilgili sorunuz mu var?

İHSAN SARAÇLAR(Samsun)-Meselenin sadece vuzuha kavuşması bakımından arz etmek istiyorum.

BAŞKAN-Buyurun.

Katılıyor musunuz?..

PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONU BAŞKANI İLYAS AKTAŞ(Samsun)- Sayın Eler, bizi meşgul ettiği için dinleyemedik Sayın Başkan, özür dileriz.

BAŞKAN- Tekrar okumamı ister misiniz efendim?

PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONU BAŞKANI İLYAS AKTAŞ(Samsun)- Teşekkür ederiz.

BAŞKAN- Peki efendim.

PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONU SÖZCÜSÜ YILMAZ OVALI(Bursa)- Önergeyi anladık efendim.

BAŞKAN- Sayın Hükümet?..

MALİYE BAKANI İSMET ATTİLA(Afyon)- Katılıyoruz efendim.

BAŞKAN-Sayın Komisyon, çoğunluğu olmadığı için önergeye katılamadığını, Hükümet ise katıldığını ifade ediyor.

KAMER GENÇ(Tunceli)- Sayın Başkan, bir soru sorabilir miyim? Oyumuzu kullanacağız da...

~~Türkiye de~~ mevcut mevzuata göre imar planlarının tasdiki ya belediyelere aittir ya da turizm alanlarında İmar İskân Bakanlığına aittir. Şimdi, imar planlarının Arsa Ofisi tarafından tasdik edildiğine dair bir hüküm Türk mevzuatında var mı? Bunu öğrenmek istiyorum.

BAŞKAN- Sayın Hükümetten mi soruyorsunuz, Sayın Komisyondan mı?

KAMER GENÇ(Tunceli)- Kim yetkili ise o cevap versin efendim.

BAŞKAN- Sayın Komisyon, Sayın Hükümet, Sayın Genç'in sorusuna cevap verecek misiniz efendim?

MALİYE BAKANI İSMET ATTİLA [redacted]- Sayın Başkanım, burada özel bir düzenleme yapıyoruz. Özel düzenleme [redacted] için ve Türkiye Büyük Millet Meclisi Genel Kurulu kanun çıkarmaya yetkili olduğu için konuyu Yüce Meclisin takdirine sunuyoruz, katılarak sunuyoruz.

Arz ederim.

oğluymuş. Kalkıp da gazetelere beyanat verilmesin. Bana tavır lazım, somut adım lazım, bu adımı atan kim olursa olsun, hangi parlamenter olursa olsun karşısında saygıyla eğilip, kutlayacağım.

Hepinize teşekkür ederim.

BAŞKAN- Teşekkür ederim Sayın Eler.

Maddeyle ilgili bir önerge var, okutup işleme koyacağım.

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan kanun tasarısının Geçici Madde 1'in aşağıdaki şekilde değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

Turhan Tayan	Nevzat Ercan	Şerif Ercan	Ali Uzun	Ekrem Ceyhun
Bursa	Sakarya	Edirne	Zonguldak	Balıkesir

Vehbi Dinçerler	Mehmet Keçeciler
Ankara	Konya

Ankara İli Çankaya İlçesi Namık Kemal Mahallesindeki kamu konutlarının 2863 sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanuna göre belirlenen sit kararı kaldırılmıştır. Anılan kamu konutlarının bulunduğu parsellerin her ölçekteki imar planlarını yapmaya, yaptırmaya, mevcut imar planlarını değiştirmeye, yapılan ve veya değiştirilen imar planlarını tasdike ve kesinleştirmeye ve bu planlara göre ifraza Arsa Ofisi Genel Müdürlüğü yetkilidir. Satış işlemleri, imar ve ifraz işlemlerinin tamamlanmasını müteakip parseller üzerinden veya topluca yapılır.

BAŞKAN- Sayın Komisyon, önergeyi dinleyebildiniz mi efendim?

PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONU SÖZCÜSÜ YILMAZ OVALI(Bursa)- Efendim, çoğunluğumuz olmadığı için kabul etmiyoruz.

BAŞKAN- Ben, katılıp katılmadığınız sormadım, dinleyebildiniz mi diye sordum? Dinleyemediniz se bir daha okutacağım.

Sayın Başkan, siz dinleyebildinizse size sorayım efendim.

yarın öbür gün sizi ve partinizi mesul gösterecekler ve Hükümetin ortağı olan Sosyaldemokrat Halkçı Partili arkadaşlarımı mesul gösterecekler. Ben, bu konuları burada dile getirdiğimde, arkadaşlarmız, "Hasan Basri Eler çok konuşuyor" diyorlar, bu nedenle buraya gelirken çekinerek geliyorum. Lütfen, bu söylediklerimi bir öneri olarak kabul edin. Bunları, yol yakınken düzeltin diye söylüyorum. Demin bir arkadaşım, bir maddeyle belirli bir yer için ayrıca bir hüküm konmaz dedi, ben de aynen katılıyorum. Ne kadar önemliymiş ki, geçmişte orayı sit alanı olarak kabul etmişler. Şimdi, siz burayı niçin sit alınından çıkarıyorsunuz? Bunu yaparken ölçünüz nedir? Bundan bir gelir kaynağı elde etmek midir? Eğer öyle ise ben, size gelir kaynağı da gösterdim. Sizin Hükümetinizden çok önce orada Başbakanlık ek binası için bir bina tutulmuş buna ne kadar kira ödüyorsunuz söylesem dudağınız uçuklar.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN- Lütfen tamamlayın.

HASAN BASRİ ELER(Devamla)- Değerli arkadaşlarım, bu nedenle lütfen bunları yapın. Bazı parlamenter arkadaşlarımız, "ülkemizi ekonomik açmazdan kurtarmak için maaşımın yarısını vereyim" şeklinde şov yapıyorlar; tamam, buna ben de katılıyorum ve bir maaşımı vermeye razıyım; ama tek bir şartla, var mısınız, milletvekillerinden başlayarak, tüm siyasilerin, KİT'lerde yönetim kurulu üyesi olan akrabaları, arkadaşları ve yakınları buralarda ya ayda bir defa toplantıya gidiyor ya hiç gitmiyor ve en az 20 milyondan 100 milyona kadar para alıyor, altında araba, harcırahı da cabası, gelin bunların hepsini çıkaralım; işte size gelir kaynağı. O zaman var mısınız?.. Hodri meydan! Bu hepsinden iyidir. Bunların altında arabalar, ayda bir kere toplantıya katılıyor, harcırah alıyorlar, bunlar size memur lojmanlarından bin kat daha fazla gelir getirir. İşte size gelir kaynağı. Ben, bir maaşımı vereceğim, KİT'lerdeki tüm yönetim kurulu üyelerini çıkarın; ama bana yönetim kurulu üyelerinin isimlerini tek tek vereceksiniz. O arpalıklardakiler -ayda bir defa toplantıya katılıyor- bilmem kimin damadıymış, bilmem kimin

Sit alanı anlayışı, Yüksek Anıtlar Kurulu, Çevre Bakanlığı bilinci nerede? Bunlara nasıl hesap vereceksiniz?

Ben şimdi sizlere arkadaşınız olarak bunları söylüyorum. Yarın -öbür gün bu işte yarın sizleri, partilerinizi mesul gösterecekler ve

binalar yapılacak, oranın güzelliği gidecek. Peki, Anıttepe'ye beş kattan fazla yapılaşmaya niçin müsaade etmiyorsunuz, burada oturanların kabahati ne? Çünkü, Anıtkabir ve çevresindeki o güzel görüntüyü bozmamak için veriyorsunuz. Aynı şekilde yarın Saraçoğlu Mahallesine on-onbeş katlı binalar dikecekler, onlar sizin utanç abideniz olacak İktidar, size söylüyorum, utanç abideniz olacak, bu İktidar,burayı bu şekilde yaptı diye sizi sorumlu gösterecekler. Burayı bozmayınız.

Mesela Roma'daki binaların,bırakınız yıkılmasını,dışından bile kesin kez tadilata müsaade etmiyorlar;ancak binaların içinde birtakım tadilata müsaade ediyorlar. Çocukluğumdan beri, üniversite yıllarımdan beri Ankara Kızılay'da her gün binalar yıkılır, yapılır;dünyanın çimentosu, demiri heba olur. Kat irtifa verelim, yapılmasın; şehir artık açılsın,orası bir ofis merkezi olsun, Eskişehir Yolu veya benzer yerlerde yapılaşma olsun.

Apartman yıkılmasına devamlı olarak olanak sağlarsanız tabiîki birikim olur, nüfus artışı olur,tabiîki orada altyapı, elektrik, su, hava gazı ve birçok şey yetmez; sorumlukuk, kirlilik olur. Gelinalz, burayı yıkırmayınız. Burası bizim sit alanımızın güzelliğidir. Niye böyle yapıyorsunuz?

Daha önce de söyledim, büyük paralarla kiraladığınız yerlerden bakanlıkların bütün birimlerini çıkarın, oraya toplayın, toplu olarak karşınızda olsun.

HASAN BASRİ ELER (Edirne) - Sayın Başkan, değerli milletvekili arkadaşlarım; yine öncelikle belirtiyorum, söz alışımı katiyetle engelleme olarak kabul etmeyiniz lütfen.

Değerli arkadaşlarım, bu madde, geçmişte bu Mecliste isim yapmış, kendisini rahmetle ,şükranla andığımız birçok parlamenterlerin ,bakanların oturduğu.bilebildiğim kadar Şükrü Saraçoğlu'nun yapmış olduğu lojmanlarla ilgili yerlerdir. Değerli arkadaşımın biraz evvel söylediklerine aynen katılıyorum. Bu nun üzerinde önemle durmak gerekir.

Ankara'nın merkezî semtlerinde, bu Hükümet ve geçmiş hükümetler zamanında Başbakanlık, bakanlık hizmet binası olarak birçok yerler kiralanmış ve tahmin ediyorum gerçek kira değerlerinin üstünde buralara kira bedeli ödeniyor.Bu kiralamalar akrabalık,siyasi yakınlaşma, arkadaşlık ,siyasî yandaşlık ilişkileri içerisinde kiralanmıştır. Bu kiralanmış olan yerlerden çıkınız.

Saraçoğlu Lojmanlarını sit alanı kapsamından çıkaracaksanız,hiçolmazsa bu lojmanları alın ,çeşitli bakanlıkların hizmet binaları olarak kullanınız. Bu suretle bakanlıkları da bir araya toplamış olursunuz. Sayın Çevre Bakanımız nerede? Buna ilk önce onun karşı çıkması lazım. Bugünkü asrımızda insan sağlığının temel faktörü çevre sağlığından geçmektedir; bunun üzerinde durmak lazım. Ankara'nın yeşilliği ile övünüyoruz, orası bizim Anıtkabrin çevresi, yüksek konutlarla yapılaşmamış, çirkin bir görüntü vermeyen övünç duyduğumuz bir semttir. Orayı sit alanından çıkararak konut yapımına niçin açıyorsunuz? Oraya 20-30 katlı

ve orada belediyeye ait lojmanlar vardır.Orası da sit alanıdır.

MALİYE BAKANI İSMET ATTİLA(Afyon) - Burası Meclis, hüküm kor.

MEHMET KEÇECİLER (Devamla)- O sit alanındaki lojmanlara ait bir hüküm ihdas etmezken, Namik Kemal Mahallesi için özel hükümler ihdas etmek uygun değildir.Kanunlar genel olur, özel mahalleler için, özel şahıslar için kanun ihdası yanlış bir işlemdir; ama, hiç değilse meydana gelecek rantın kamuya mal edilmesi açısından verilen önerge uygundur. O önergenin kabulüyle mesele kısmen de olsa düzeltilmiş olacaktır.

Hepinize saygılar sunuyorum.

BAŞKAN - Teşekkür ederim Sayın Keçeciler.

Buyurun Sayın Eler.

tadilatları yapılır ve ticaret alanı haline dönüştürülürse, yeni sahibiyle beraber kamunun da bunda menfaati olacak mı? Olmayacak.

Binaenaleyh, metnin tasarıdan çıkarılması için önerge vermiştik; ama, İktidar grubuna mensup arkadaşlarımız da bir önerge hazırladılar, bu madde düzeltiliyor, düzeltilmeye muhtaç, bu haliyle geçemez; bu haliyle geçtiği takdirde hepimiz şaibe altında kalırız, Zabıtlara geçirmek için özellikle ifade ediyorum.

Gayri menkulü bağlayan sit meselesini ortadan kaldırıyorsunuz satışı öyle yapıyorsunuz; ne olacağı belli değil. Yarın imar planı değiştirilip orası tamamen ticari alana çevrilebilir, gökdelen yapımına izin verilebilir; sizin sattığınız lojman bedelinin bin katı değer kazandırılabilir ve bu ranttan da kamu istifade etmemiş olur.

O halde, mademki değiştireceksiniz, sit alanını kaldıracaksınız,evvela bunun rantını kamuya mal edelim. Bu lojmanları niye satıyoruz? Parasız olduğumuz için satıyoruz, ekonomik sıkıntıda olduğumuz için satıyoruz. Bunu evvela kendiniz alıp kamuya mal edelim, kamunun olsun ve ondan sonra satılsın. Zaten verilen önerge de bunu temin edecek niteliktedir. Önerge üzerinde söz almamak için madde üzerinde görüşmeler yapılırken görüşlerimi ifade ettim.

Bir mahalle için özel hüküm koymamamız lazım. "Bu durumda olan bütün kamu konutlarına şöyle bir işlem yapılır" deyip o işlemi geliştirebilirdik. Başka yerlerde de sit alanında olan kamu konutları var, ben biliyorum, Konya'nın Meram'ı sit alanıdır ve orada belediyeye ait lojmanlar vardır.

ANAP GRUBU ADINA MEHMET KEÇECİLER(Konya)-Sayın Başkan, değerli arkadaşlarım, bu geçici madde bir tuhaf kaleme alınmış. Aslında Hükümetin teklifinde yok, komisyonda madde metnine girmiş ve özellikle bir semti tarif eden bir kanun maddesi halinde gelmiş. Burada diyor ki: "Ankara İli, Çankaya İlçesi Namık Kemal Mahallerisindeki kamu konutlarının satışında 2863 sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanununun 13 ve 15 inci maddeleri hükümleri uygulanmaz."

Devletin çeşitli idarelere ait 300 bin konutu var. Aslında, bu konutların içerisinde aynı şekilde kültür ve tabiat varlıklarıyla ilgili olanlar da vardır. Bunlardan bazılarını ben biliyorum. Şimdi, onları hiç nazarı itibara almadan buraya genel bir madde sevketmek gerekirken, sadece bir tek mahalleye ait, Namık Kemal Mahallesiyle alakalı özel bir kanun maddesi çıkarıyoruz. Bu, Meclisimizi büyük ölçüde sıkıntıya sokabilir, zedeleyebilir, şaibe altında bırakabilir.

Diyoruz ki, biz bu konutları satacağız, ama önce üzerindeki "sit alanı" kaydını kaldıracağız ve satışı ondan sonra yapacağız. Ama, "sit alanı" kaydı kalktıktan sonra yapılacak imar planı değişikliğinde burası ne olacak belli değil.

MALİYE BAKANI İSMET ATTİLA(Afyon)-Önerge var.

MEHMET KEÇECİLER(Devamla)- İyi ama, şimdi sit alanı özelliğini kanunla kaldırmaya hakkımız var mı?

MALİYE BAKANI İSMET ATTİLA(Afyon)- Var, var. Meclisin her şeye hakkı var.

MEHMET KEÇECİLER(Konya)-Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kurulu, sit alanı özelliğini koyarken mutlaka belli şeyler düşünmüştür. Şehrin imar planı içerisinde bir denge kurmuştur, bir mimari dengesi vardır. Zaten şu anda Kızılaya trafik olarak girmekte büyük sıkıntılar var, orada büyük bir yük var, o yükü daha da artıracak, orada yeni yapılaşmaya sebep olacak imar planı

SAYIN SÜLEYMAN DEMİREL
CUMHURBAŞKANI

Sayın Cumhurbaşkanım,

Kamu Konutları ile Sosyal Tesislerinin Satışı hakkındaki 12.05.1994 tarih ve 3985 sayılı kanun tasarısı onaylanmak üzere zat-ı alinize gönderilmiştir.

Bu tasarının 12 Mayıs 1994 Perşembe günü Meclisteki görüşülmesi sırasında Anayasaya aykırılığı ile kamu yararı yönünden mahsurlarını 5 defa söz alarak ifade ettim.

Örneğin, bu kanunun geçici birinci maddesi Saraçoğlu Lojmanları bölgesini SİT alanından çıkararak çok katlı imara açmaktadır. Bu bölgenin SİT alanı olmasındaki gerekçeler henüz ortadayken yani malumlarınız olduğu gibi, Anayasanın ilgili 63. maddesine göre; "Tarih ve Kültür Varlıklarımızın Korunması için Devletin tedbir Alması" gerekirken, bu kanunun yasallaşması doğal olarak Anayasamıza ters düşecektir.

Yine Anayasamızın 56. maddesine göre, "Çevrenin Korunması ve Geliştirilmesi Devletin Görevleri Arasındadır. Oysa çok katlı imara açılması durumunda çevre kirliliği yanında, emlak vurgunculanının da eline geçeceği endişesi içerisindeyim.

Bu kanunu onaylamadan önce, görüşme fırsatı verirseniz zat-ı alinize daha ayrıntılı olarak sakıncalarını izah edebilirim.

Bu kanunun açıkça Anayasamıza aykırılığı ortadayken, veto etmenizi arz ve teklif ederim.

Derin saygılarımla,

Hasan Basri ELER
Edirne Milletvekili

T.C.
ÇANKAYA BELEDİYE BAŞKANLIĞI
ANKARA

Sayı : 15.06.07 / 933 /
Konu : Saraçoğlu Mahallesi Hk.

17 / 05 / 1994

Sayın Süleyman DEMİREL
Cumhurbaşkanı

TBMM'nin 12.5.1994 gün 103 sayılı oturumunda tartışılarak kabul edilen kamu Konutları ile Sosyal Tesislerin Satışı Hakkında Kanun,un geçici 1. maddesi ile Ankara İli, Çankaya İlçesi, Namık Kemal Mahallesi'ndeki kamu konutlarının 2863 sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu'na göre belirlenen SİT kararı kaldırılmaktadır.

Namık Kemal Mahallesi (Saraçoğlu Mahallesi) 1944/1945 yıllarında, Ankara'da konut ihtiyacını karşılamak üzere bir toplu konut projesi olarak inşa edilmiştir.

Türk evi mimari özelliklerinden esinlenerek zamanın tanınmış Mimarı Prof. Dr. Paul BONATZ'a tarafından Cumhuriyet döneminde Devlet eliyle yaptırılmış ilk lojman uygulaması olan Saraçoğlu Mahallesi, Gayrimenkul Eski Eserler ve Anıt Yüksek Kurulu'nun 14.04.1979 gün A-1610 sayılı kararı ve 08.06.1979 gün A-1674 sayılı kararıyla 'KENTSEL SİT ALANI" olarak belirlenmiş, mahalleyi oluşturan konutların her biri ayrı ayrı "ESKİ ESER" olarak tescil edilmiş, ayrıca 08.06.1979 gün A-1674 sayılı kararda Kumrular Caddesi'ndeki Çınar ve Kestane ağaçları da tescil edilmiştir.

Daha sonra Ankara Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kurulu'nun 2.3.1993 gün 2877 sayılı kararı ile Saraçoğlu Mahallesi'nin KENTSEL SİT ALANI kaydının devamına, aynı kararda ayrı ayrı envanter numarası adresi ve kadastrol durumu belirlenen tek tek yapıların tescil kayıtlarının devamına karar verildiği bu taşınmazlara ilişkin yapılacak her türlü uygulama için adı geçen kuruldan izin alınmasının gerekdiği belirlenmiştir.

Ayrıca, Saraçoğlu Mahallesi Kentsel Sit Alanı içinde yer alan ve alanı bütünleyen.... resmi yapılardan Adnan Ötüken İl Halk Kütüphanesi'nin (Eski Milli Kütüphane) tescil edildiği, Çankaya Kaymakamlığı olarak kullanılan yapı ile Namık Kemal Ortaokulu olarak kullanılan yapının da Mahalleyi oluşturan tescilli yapılarla aynı dönemde ve üslupta inşa edildiği için bu yapılar da korunması gerekli taşınmaz Kültür Varlığı olarak tescil edilmiştir.

Hükümetin kamu konutlarının satışı ile ilgili kanun tasarısında, bu bölgenin SİT kararının kaldırılmasına ilişkin bir madde bulunmamaktadır. Geçici 1. Madde, son anda, Meclisteki tartışmalar sırasında eklenmiştir. Geçici maddenin SİT alanları içinde bulunan kamu konut ve sosyal tesislerini genel olarak değil de, özel olarak Saraçoğlu Mahallesi'ni kapsaması dikkat çekicidir. Ancak, bundan daha önemlisi tarihi, doğal ve kültürel varlık-

larımızın, üstelik bilimsel kurullarımızca değerlendirilerek hakkında koruma kararı verilmiş bu varlıklarımızın bir geçici kanun maddesi ile karanlığa gömülmesine şiddetle karşı çıkıyoruz. Bir SİT kararı nasıl olur da TBMM tarafından kaldırılabilir; anlamakta güçlük çekiyoruz.

Öncelikle, 2863 Sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarının Korunmasına İlişkin Kanun'un 57 maddesi Koruma Kurulları'nın yetki ve çalışma şekillerini belirtmekte:

a) Bakanlıkça tesbit edilen veya ettirilen korunması gerekli taşınmaz kültür ve tabiat varlıklarının tescil kaydını yapmak,

b) Korunması gerekli taşınmaz kültür varlıklarının özelliğini kaybetmiş olanların tescil kaydını kaldırmak, yetkilerini Koruma Kurullarına vermekte, kamu kurum ve kuruluşları ile gerçek ve tüzel kişilerin Koruma Kurullarının kararlarına uymak zorunda olduğunu ifade etmektedir.

2863 Sayılı Kanun'un 10. maddesinde "*Her kimin mülkiyetinde veya idaresinde olursa olsun, taşınmaz kültür ve tabiat varlıklarının korunmasını sağlamak için gerekli tedbirleri almak, aldırmak ve bunların her türlü denetimini yapmak Kültür Bakanlığı'na aittir.*" hükmü yeralmakta, 13. madde ise "*Hazine'ye ve diğer kamu kurum ve kuruluşlarına ait olup korunması gerekli taşınmaz kültür ve tabiat varlığı ile bunlara ait korunma sınırları dahilindeki taşınmazlar Kültür Bakanlığı'nın izni olmadan gerçek ve tüzel kişilere satılamaz, hibe edilemez.*" hükmünü içermektedir.

Görüldüğü gibi, hazırlanan Kanun'un geçici 1. maddesi 2863 Sayılı Yasa ile çelişmekte, bu yasayı ve yasa ile işin asıl sahibi kılınan Kültür Bakanlığı'nı yok saymaktadır. Ayrıca, 13.4.1989 tarihli 3534 Sayılı Kanun'la kabul edilen ve 22.7.1989 tarih ve 20229 Sayılı Resmi Gazete'de yayınlanarak yürürlüğe giren Avrupa Mimari Mirası Koruma Sözleşmesi'nin 3. ve 4. maddelerine de aykırıdır.

Bu sözleşmenin 4. maddesinin;

a) bendi:

Korunmakta olan veya koruma işlemine konu olan anıtların yıkım veya tadil projelerinin veyahut bunların çevrelenmini etkileyen bir projenin yetkili bir makama sunulmasını sağlamak,

b) bendi:

Tarihsel binalar grubunu veya bunların bir kısmını veyahut bir ören yerini, binaların yıkımını, yeni binaların yapımını, binaların veya ören yerlerinin (sitlerin) özelliklerini bozacak önemli tadilat çalışmaları ile ilgili projelerin yetkili bir makama sunulmasını taahhüt eder.

hükümlerini içermektedir.

Kamu Konutları ile Sosyal Tesislerinin Satışı Hakkında Kanun, herhalde bir ihtiyaç sonucu, belirli değerlendirmeler yapılarak gündeme gelmiştir. Saraçoğlu Mahallesi'ndeki lojmanlar da aynı çerçevede değerlendirilemez miydi? SİT kararını kaldırmaya ne için gerek duyulmaktadır? Bu bölgenin tümüyle yoğun ve yüksek yapılaşmaya imkan verilmesi için mi? Bu mahalle tümüyle, Adnan Ötüken İl Halk Kütüphanesi (eski Milli Kü-

tüphane), Namık Kemal Ortaokulu ve çınar ağaçları ile birlikte yok mu edilecek? Arsa Ofisi Genel Müdürlüğü geçici madde ile kendisine verilen yetkiyi nasıl kullanacak? Nasıl bir imar planı yapıp, en yüksek rantı sağlayıp kime satacak?

3194 Sayılı İmar Kanunu plan yapma yetkisini belediyelere vermiştir. İlçe belediyemiz sınırları içinde bulunan Saraçoğlu Mahallesi'nin SİT kararı kaldırılmadan sosyal ve kültürel faaliyetler alanında işlevsel bir düzenleme getirilebilinir. Bu yetkinin Belediyemize verilmesi halinde Çankaya Belediyesi olarak böyle bir çalışmayı yürütebiliriz.

Geleneksel Anadolu mimarisinin yaşatılması çerçevesinde modern kent anlayışıyla planlanan ve devlet eliyle gerçekleştirilen Saraçoğlu Mahallesi'nin korunarak geleceğe aktarılmasını engelleyecek ve bu örneği yok edecek anlayışta hazırlanan geçici 1. maddenin yüksek makamınızca onaylanmamasını, arz ederiz.

M. Doğan Taşdelen
Belediye Başkanı

Ek : 1. Ankara Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kurulu'nun 13.4.1993-580 sayılı yazı
2. Ankara Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kurulu'nun 2.3.1993 gün 2877 sayılı kararı
3. 2.3.1993 gün 2877 sayılı karar eki liste (4 adet)

Türkiye Büyük Millet Meclisinin 12.5.1994 gün ve 103 sayılı oturumunda tartışılarak kabul edilen *"Kamu Konutları ile Sosyal Tesislerin Satışı Hakkında Kanun'un geçici 1. Maddesi"* ile Ankara İli, Çankaya ilçesi Namık Kemal Mahallesindeki kamu konutlarının (Saraçoğlu Evleri) korunarak gelecek kuşaklara bir kültür varlığı olarak aktarımını sağlayacak sit kararı kaldırılmaktadır.

Bu mahalle, çok çeşitli nitelikleri ile özel önemi olan bir mimari üründür. Öncelikle, Başkent Ankara'nın Cumhuriyet dönemindeki kimliğini ortaya koyacak üslup arayışının en nitelikli örneklerinden birisidir. Bu bağlamda, Saraçoğlu Evleri, o dönemdeki ulusal kimliğin önemli bir mimari simgesidir. Ayrıca, devlet eliyle yapılmış ilk lojman yerleşmesi niteliğindeki örnek bir uygulama olması da bu mahalleye bir ayrıcalık katmaktadır. Söz konusu yapıların döneminin en ünlü mimarlarından Prof. Paul Bonatz tarafından tasarlanmış olması ise Saraçoğlu Mahallesi'nin korumaya değer özelliklerinden bir diğeridir.

Tüm bu tarihsel niteliklerinin yanısıra Saraçoğlu Evleri, geleneksel Anadolu konutlarından esinlenen mimari biçimlenmesiyle, döneminin yaşam koşullarına uygun konut tasarımı birikimliğini nitelikli bir mimari ürüne dönüştürmesi, açık ve kapalı mekanlar arasında sağladığı denge ve uyum ile de "korunmaya değer bir çevre" özelliklerini içermektedir.

Ankara'nın Jansen Planında Meclis, Bakanlıklar Sitesi ve Hükümet Mahallesi, ("Saraçoğlu Evleri") birbiri ile etkileşim içinde bir bütün olarak planlanmıştır. Giderek bu üçlü yeni kurulan Türkiye Cumhuriyetinin sert çekirdeğidir. Şöyle ki Mecliste yasa üretilecek, Bakanlıklardan hizmet sağlanacak ve bu işlerden sorumlu Bakanlardan gece gündüz sürecek yakın ilişki için Devlet Mahallesi'nde yaşayacaklardır.. Bu üçlünün bir bölümünü yok etmeye yönelik tüm girişimler salt fiziksel çevrenin yokedilmesi değil Türkiye Cumhuriyeti'nin sert çekirdeğinin yok edilmesi anlamına gelecektir.

Kısaca açıklanan bu özel nitelikleri ile 1979 yılında Gayrimenkul Eski Eserler ve Anıtlar Yüksek Kurulunca sit alanı olarak ilan edilen bu alanın 2.3.1993 tarihinde de Ankara Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kurulu'nca aynı yönde bir karar ile korumasının gerekliliği vurgulanmıştır.

Devletin parasal sıkıntılarını çözümleyecek önlemler arasında yer alan Hükümetin kamu konutlarının satışına ilişkin yasa tasarısında bu

bölgenin korunmasını sağlayan Sit Kararının Kaldırılmasina ilişkin madde bulunmamaktadır. Geçici 1.Maddenin Meclis tartışmaları sırasında son anda eklenmesi dikkat çekicidir. Daha da önemlisi, genel bir yasanın sonuna eklenen bir geçici madde ile Türkiye Cumhuriyetinin Başkentindeki Cumhuriyet Tarihimizin, mimarlık ve kent planlama alanlarının önemli bir parçasını yok edebilmeye karar verebilmek çok kaygı vericidir.

Bu kaygılar şu başlıklar altında özetlenebilir:

1. TBMM yasa koyucu bir kurumdur. Bu niteliğini rant sağlayıcı amaçlar için kısmen ya da tümüyle çiğneyerek kendi koyduğu yasayı yok sayması ciddi bir sorundur.

2. 2863 Sayılı KTVK Yasası korunması gerekli kültür ve doğa varlıklarının korunması konusunda karar verme yetkisini koruma kurullarına vermiştir. Bilimsel nitelikteki bu kurulların yetkesini TBMM yüklenemez, yüklenmemelidir.

3. Yine aynı yasanın 13. Maddesi Kamu Kurum ve Kuruluşlarına ait taşınmaz kültür ve doğa varlıklarının Kültür Bakanlığı izni olmadan gerçek ve tüzel kişilere satılamayacağını öngörmektedir. Bu geçici madde yasanın sözü edilen maddesine de aykırı düşmektedir.

4. Türkiye Cumhuriyeti, Koruma konusunda, uluslararası bir çok sözleşmeye taraf olmuş, T.C. hükümetlerinin temsilcileri bunlara uyacaklarını beyan ederek, imza atarak, taahhüd altına girmişlerdir. Bu geçici madde ise bu sözleşmelere aykırı bir tutum sergilenmekte, böylece T.C. Hükümeti uluslarası platformda verdiği kararlara ters düşmektedir.

5. T.C. Hükümeti ve T.B.M.M sırf rant sağlamak amacıyla ulusun kültürel kimliğini yok edecek kararlar üretme yetkisine sahip değildir. Bunun "bir tek mahalle" ya da benzeri "tüm mahalleler" için uygulanması düşünülemez. Bu yasa maddesinin kesinleşmesi halinde, sözkonusu alanda, rantı özel ya da tüzel kişiler yerine hükümetin kazanması konuya geçerlilik ya da dayanak sağlayamaz.

   Ayrıca, bu alanın kültür varlığı niteliği yok sayılarak yoğun yapılaşma getirilmesi halinde, Ankara kentinin bugün zaten hassas dengelerle sağlanabilen planlama düzeni tümüyle yok edilecek, kent merkezine kaldırabileceğinin çok üstünde bir yük gelecektir. Getirisi, ülke ölçeğinde çok kısıtlı bir rant uğruna, hem kent bütününden ve hem de kentin kimliğini vurgulayan önemli bir kültür varlığından vazgeçilemez, vazgeçilmemelidir.

   Ulusu temsil eden kişilerin, bu ulusun kültürel kimliğini koruma

amacı ile çalışması ve yetkilerini bu amacı sağlamak üzere kullanmasının tartışılmaz sorumluluklar olması gerekir. Bunun tersine davranışlar milletin verdiği yetkinin doğru kullanılmadığı anlamına gelecektir.

Ayrıca, TBMM'nin vatandaşların uymak yükümlülüğünde olduğu kuralları uygulamakta özen göstererek kamuya örnek oluşturması beklenir.

Sonuç olarak, yukarıda belirtilen nitelikleri ile korunması tartışılmaz bir gereklilik olan Saraçoğlu Mahallesinin yok olmasına neden olacak bu geçici maddenin ivedilikle iptalini zorunlu görüyoruz.

Bu maddenin tartışılması sırasında TBMM'nin şaibe altında kalmasından çekindiğini belirterek yapılan yanlışlıklara dikkat çeken milletvekillerini duyarlılıkları nedeniyle kutluyoruz.

Saygılarımızla,

ODTÜ, Mimarlık Fakültesi
Öğretim Elemanları

T. M. M. O. B.

mimarlar odası ankara şubesi

14 05 1994

Sayın Suleyman DEMİREL
Cumhurbaşkanı

Konu : Saraçoğlu Mahallesi'nin SİT kararının kaldırılması hk.

TBMM'nin 12.5.1994 gun. 103 sayılı oturumunda tartışılarak kabul edilen kamu Konutları ile Sosyal Tesislerin Satışı Hakkında Kanun'un geçici 1. maddesi ile Ankara İli, Çankaya İlçesi, Namık Kemal Mahallesi'ndeki kamu konutlarının 2863 sayılı Kultur ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanununa göre belirlenen SİT kararı kaldırılmaktadır.

Namık Kemal Mahallesi (Saraçoğlu Mahallesi) 1944/1945 yıllarında, Ankara'da konut ihtiyacını karşılamak üzere bir toplu konut projesi olarak inşa edilmiştir.

Turk evi mimari özelliklerinden esinlenerek, zamanın tanınmış mimarı Prof. Paul BONATZ tarafından başarı ile ve Cumhuriyet döneminde devlet eliyle yapılmış ilk lojman uygulaması olan Saraçoğlu Mahallesi'nin tümü ile ve olduğu gibi korunması gerekli bir kentsel SİT olarak tescili, buradaki bir kısım ağaçların da anıt ağaç olarak korunması Gayrimenkul Eski Eserler ve Anıtlar Yüksek Kurulu tarafından karar bağlanmıştır (14.4.1979 ve 8.6.1979 tarihli kararları).

Ankara Kultur ve Tabiat Varlıkları Koruma Kurulu'nun da aynı yönde ve ayrıntıda 2.3.1993 tarihli bir kararı bulunmaktadır.

Hükümetin kamu konutlarının satışı ile ilgili kanun tasarısında, bu bölgenin SİT kararının kaldırılmasına ilişkin bir madde bulunmamaktadır. Geçici 1. Madde, son anda, Meclis'teki tartışmalar sırasında eklenmiştir. Geçici maddenin, SİT alanları içinde bulunan kamu konut ve sosyal tesislerini genel olarak değil de, özel olarak Saraçoğlu Mahallesini kapsaması dikkat çekicidir. Ancak, bundan daha önemlisi tarihi, doğal ve kültürel varlıklarımızın, uzelik bilimsel kurullarımızca değerlendirilerek hakkında koruma kararı verilmiş bu varlıklarımızın bir geçici kanun maddesi ile karanlığa gömülmesine şiddetle karşı çıkıyoruz. Bir SİT kararı nasıl olur da TBMM tarafından kaldırılabilir, anlamakta güçlük çekiyoruz.

Öncelikle, 2863 Sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarının korunmasına ilişkin Kanun'un 57.maddesi Koruma Kurullarının yetki ve çalışma şekillerini belirtmekte ;

a) Bakanlıkça tespit edilen veya ettirilen korunması gerekli taşınmaz kültur ve tabiat varlıklarının tescil kaydını yapmak,
b) Korunması gerekli taşınmaz kültür varlıklarının özelliğini kaybetmiş olanların tescil kaydını kaldırmak,

yetkilerini Koruma Kurullarına vermekle, kamu kurum ve kuruluşları ile gerçek ve tüzel kişilerin Koruma Kurullarının kararlarına uymak zorunda olduğunu ifade etmektedir.

KONUR SOKAK NO: 4 TEL: 417 86 65 - 417 65 39 YENİŞEHİR - ANKARA

2863 Sayılı Kanun'un 10. Maddesinde "Her kimin mülkiyetinde veya idaresinde olursa olsun, taşınmaz kültür ve tabiat varlıklarının korunmasını sağlamak için gerekli tedbirleri almak, aldırmak ve bunların her türlü denetimini yapmak Kültür Bakanlığına aittir" hükmü yeralmakta, 13. Madde ise "Hazineye ve diğer kamu kurum ve kuruluşlarına ait olup korunması gerekli taşınmaz kültür ve tabiat varlığı ile bunlara ait korunma sınırları dahilindeki taşınmazlar Kültür Bakanlığının izni olmadan gerçek ve tüzel kişilere satılamaz, hibe edilemez" hükmünü içermektedir.

Görüldüğü gibi, hazırlanan Kanun'un geçici 1. Maddesi 2863 sayılı yasa ile çelişmekte, bu yasayı ve yasa ile işin asıl sahibi kılınan Kültür Bakanlığı'nı yok saymaktadır. Ayrıca, 13.4.1989 tarihli 3534 Sayılı Kanun'la kabul edilen ve 22.7.1989 tarih ve 20229 Sayılı Resmi Gazete'de yayınlanarak yürürlüğe giren Avrupa Mimari Mirası Koruma Sözleşmesi'nin 3. ve 4. maddelerine de aykırıdır.

Bu Sözleşme'nin 4. Maddesinin ;
a) bendi:

Korunmakta olan veya koruma işlemine konu olan anıtların yıkım veya tadil projelerinin veyahut bunların çevrelerini etkileyen bir projenin yetkili bir makama sunulmasını sağlamak,

b) bendi:

tarihsel binalar grubunu veya bunların bir kısmını veyahut bir ören yerini, binaların yıkımını, yeni binaların yapımını, binaların veya ören yerlerinin (sitlerin) özelliklerini bozacak önemli tadilat çalışmaları ile ilgili projelerin yetkili bir makama sunulmasını taahhüt eder,

hükümlerini içermektedir.

Kamu Konutları ile Sosyal Tesislerinin satışı hakkında Kanun, herhalde bir ihtiyaç sonucu, belirli değerlendirmeler yapılarak gündeme gelmiştir. Saraçoğlu Mahallesi'ndeki lojmanlar da aynı çerçevede değerlendirilemez miydi? SİT kararını kaldırmaya ne için gerek duyulmaktadır? Bu bölgenin tümüyle yoğun ve yüksek yapılaşmaya imkan verilmesi için mi? Bu mahalle tümüyle, Adnan Ötüken İl Halk Kütüphanesi (eski Milli Kütüphane), Namık Kemal Ortaokulu ve çınar ağaçları ile birlikte yok mu edilecek? Arsa Ofisi Genel Müdürlüğü geçici madde ile kendisine verilen yetkiyi nasıl kullanacak? Nasıl bir imar planı yapıp, en yüksek rantı sağlayıp kime satacak?

Saraçoğlu Mahallesi hem kamu için bir yük olmaktan kurtarılıp, hem gelir getirici hem de Ankara halkına, tüm kentlilere hizmet verici şekilde SİT kararı kaldırılmadan yeniden düzenlenebilir. Bu tür düzenlemelerin yurtdışında ve yurtiçinde örnekleri vardır.

Mimarlar Odası Ankara Şubesi olarak böyle bir çalışmaya katılabiliriz, hatta yürütücülüğünü üstlenebiliriz.

Geleneksel Anadolu mimarisinin yaşatılması çerçevesinde modern kent anlayışıyla planlanan ve devlet eliyle gerçekleştirilen Saraçoğlu Mahallesi'nin korunarak geleceğe aktarılmasını engelleyecek ve bu örneği yok edecek anlayışta hazırlanan geçici 1. Maddenin iptal edilmesi gerekmektedir.

Bu maddenin tartışmalarında Türkiye Büyük Millet Meclisi'nin şaibe altında kalmasından çekindiğini söyleyen, yapılan yanlışlığa işaret eden tüm milletvekillerimizi kutluyoruz.

Bu değerlendirmemizi dikkate alacağınızı umuyorum.

Saygılarımla arzederim.

Fatih SÖYLER
TMMOB Mimarlar Odası
Ankara Şube Başkanı

T.C.
KÜLTÜR BAKANLIĞI
ANKARA KÜLTÜR VE TABİAT
VARLIKLARINI
KORUMA KURULU
KARAR

Toplantı Tarihi ve No:	25/9/1995	338	**Toplantı Yeri**
Karar Tarihi ve No :	25/9/1995	4186	ANKARA

Ankara İli, Çankaya İlçesi, Saraçoğlu Mahallesi (I-2-3 Caddeler), Kumrular Caddesi,ve Yahya Galip Caddesindeki ağaçlarda kısmi budama ve kuru dal temizliği yapma isteğine ilişkin Çankaya Belediye Başkanlığı'nın 7.6.l995 gün ve 589 sayılı yazısı okundu, ekleri incelendi, yapılan görüşmeler sonunda;

Ankara İli, Çankaya İlçesi, Saraçoğlu Mahallesi (I-2-3 Caddeler), Kumrular Caddesi,ve Yahya Galip Caddesindeki ağaçlarda kısmi budama ve kuru dal temizliğinin Ankara Üniversitesi Ziraat Fakültesinden konu ile ilgili bir uzman denetiminde yapılması koşuluyla uygun olduğuna karar verildi.

BAŞKAN
Prof.Dr.Gönül TANKUT

BAŞKAN YARDIMCISI
Prof.Dr.Günsel RENDA
Bulunmadı

ÜYE
Doç.Dr.Ahmet TIRPAN

ÜYE
Dr.Zühal ÖZCAN

ÜYE
Mustafa ARSLANER

ÜYE
Müesser SÖNMEZ
Çankaya Bld.Bşk.Tem.

ÜYE

ÜYE

T.C.
KÜLTÜR BAKANLIĞI
ANKARA KÜLTÜR VE TABİAT
VARLIKLARINI
KORUMA KURULU
KARAR

Toplantı Tarihi ve No:	4/7/1997	422
Karar Tarihi ve No :	4/7/1997	5280

Toplantı Yeri
ANKARA

Ankara İli, Çankaya İlçesi, Saraçoğlu Mahallesindeki Kentsel Sit Alanı içerisinde yer alan ve korunması gerekli taşınmaz kültür varlığı olarak tescilli olan 2940 ada, 17 nolu parseldeki Çankaya Kaşmakamlığı binasının ilave yapılarak genişletilmesi talebine ilişkin Maliye Bakanlığı Ankara Defterdarlığı Çankaya Malmüdürlüğünün 4.6.1997 gün ve B.07.D EF.4.06.3800/04-715 sayılı yazısı okundu, ekleri incelendi, yapılan görüşmeler sonunda

Ankara İli, Çankaya İlçesi, Saraçoğlu Mahallesindeki Kentsel Sit Alanı içerisinde yer alan ve korunması gerekli taşınmaz kültür varlığı olarak tescilli olan 2940 ada, 17 nolu parseldeki Çankaya Kaymakamlığı binasının ilave yapılarak genişletilmesi talebinin reddine (olumsuz) karar verildi.

BAŞKAN
Prof.Dr.Gönül TANKUT
İMZA

BAŞKAN YARDIMCISI
Prof.Dr.Coşkun ÖZGÜNEL
İMZA

ÜYE
Mustafa ARSLANER
İMZA

ÜYE
Dr.Zühal ÖZCAN
İMZA

ÜYE
Prof.Dr.H.Örcün BARIŞTA
İMZA

ÜYE
Müesser SÖNMEZ
Çankaya Bel. Başk. Tem.
İMZA

ÜYE

ÜYE

M.G .06.06/197

T.C.
KÜLTÜR BAKANLIĞI
ANKARA KÜLTÜR VE TABİAT
VARLIKLARINI
KORUMA KURULU
KARAR

Toplantı Tarihi ve No: 8/10/1999 506
Karar Tarihi ve No : 8/10/1999 6412

Toplantı Yeri
ANKARA

Ankara İli, Çankaya İlçesindeki, Saraçoğlu mahallesi, kentsel sit içerisinde yeralan, ve mülkiyeti Hazineye ait olan Maliye Bakanlığına tahsisli alanda Muhtarlık hizmet binası yapılması isteğine ilişkin, Ankara Valiliği,Defterdarlık Milli Emlak Dairesi Başkanlığı Hisar Emlak Müdürlüğü'nün 31.5.1999 gün ve B.07.4.DEF.0.06.06/2372_20312 sayılı yazısı okundu,ekleri incelendi, yapılan görüşmeler sonunda;

Ankara İli, Çankaya İlçesi, Saraçoğlu mahallesi, kentsel sit içerisinde, yeralan ve mülkiyeti Hazineye ait olan Maliye Bakanlığına tahsisli 5364 ada, 1 nolu parselin, Muhtarlık hizmet binası yapılması için uygun olmadığına, ancak, Kurulumuzca Saraçoğlu mahallesi, kentsel sit içerisinde yerinde yapılan incelemede, kararımız eki planda gösterilen yere 3mX3m boyutlarında, demontabl (prefabrik) bir hizmet binası yapılabileceğine karar verildi.

BAŞKAN
Prof.Dr.Örcün BARIŞTA

BAŞKAN YARDIMCISI
Yurdanur YERLİKAYA

ÜYE
Prof.Dr.Şule KARAASLAN

ÜYE
Doç.Dr. Suna GÜVEN

ÜYE
İlhan TEMİZSOY
Bulunmadı

ÜYE

ÜYE

ÜYE

06.06/1 M.G

T.C.
KÜLTÜR BAKANLIĞI
ANKARA KÜLTÜR VE TABİAT
VARLIKLARINI
KORUMA KURULU
KARAR

Toplantı Tarihi ve No: 10/8/2000 548
Karar Tarihi ve No : 10/8/2000 6933

Toplantı Yeri
ANKARA

Ankara İli, Çankaya İlçesinde " Çankaya Kızılay 1-2-3. Caddeler, Kumrular, Menekşe, Sümer Sokaklar, Müdafaa Caddesinin Bir Kısmı ve İzmir Caddesi, Pis Su, Yahya Galip, Kumrular, Müdafaa Caddesi Yağmur Suyu Kanal İnşaatı, " ile adı geçen cadde ve sokaklarda iş makinalarının çalışmasını engelleyen ağaçların budanması isteğine ilişkin Ankara Su ve Kanalizasyon İdaresi Genel Müdürlüğünün 7.8.2000 gün ve 03.609/3589 sayı ile 10.8.2000 gün ve 03-609/3653 sayılı yazısı okundu, ekleri incelendi, yapılan görüşmeler sonunda;

Ankara İli, Çankaya İlçesi " Çankaya Kızılay 1-2-3. Caddeler, Kumrular, Menekşe, Sümer Sokaklar, Müdafaa Caddesinin Bir Kısmı ve İzmir Caddesi, Pis Su, Yahya Galip, Kumrular, Müdafaa Caddesi Yağmur Suyu Kanal İnşaatı, " kapsamında ve kentsel sit alanı içerisinde yapılmak istenen kanal kazılarının tescilli ağaçların köklerine ve bina temellerine zarar vermemesi ve can ve mal kaybını önleyici her türlü güvenlik konusunda gerekli önlemlerin alınması koşuluyla uygun olduğuna,

Kanal çalışmaları esnasında iş makinalarının çalışmalarını engellediği bildirilen tescilli ağaçların budama işlerinin Ankara Üniversitesi Ziraat Fakültesinden konuyla ilgili bir uzman gözetiminde yapılmasına karar verildi.

ASLI GİBİDİR.

F.Işın SUN
Müdür

BAŞKAN
Prof.Dr.H.Örcün BARIŞTA
İMZA

BAŞKAN YARDIMCISI
Yurdanur YERLİKAYA
İMZA

ÜYE
Prof.Dr.Şule KARAASLAN
Bulunmadı

ÜYE
Dr.Hatçe BALTACIOĞLU
Bulunmadı

ÜYE
Doç.Dr.Zühal ÖZCAN
İMZA

ÜYE
Müesser SÖNMEZ
Çankaya Bld.Bşk.Tem
İMZA

ÜYE

ÜYE

06.06/179 O.O

T.C.
KÜLTÜR BAKANLIĞI
ANKARA KÜLTÜR VE TABİAT
VARLIKLARINI
KORUMA KURULU
KARAR

Toplantı Tarihi ve No: 1/6/2001 591
Karar Tarihi ve No : 1/6/2001 7361

Toplantı Yeri
ANKARA

Ankara İli, Çankaya İlçesinde, kentsel sit olarak belirlenen Saraçoğlu Mahallesindeki 2940 ada, 17 nolu parselde yeralan korunması gerekli taşınmaz kültür varlığı olarak tescilli olan Çankaya Kaymakamlığı hizmet binasına ilave kat yapılması isteğine ilişkin Ankara Valiliği Defterdarlık Milli Emlak Dairesi Başkanlığı Hisar Emlak Müdürlüğü'nün 11.5.2001 gün ve B.07.4.DEF.0.06.06/06.16.2001-1 sayılı yazısı okundu, ekleri incelendi, yapılan görüşmeler sonunda;

Ankara İli, Çankaya İlçesindeki kentsel sit olarak belirlenen Saraçoğlu Mahallesindeki 2940 ada, 17 nolu parselde yeralan korunması gerekli taşınmaz kültür varlığı olarak tescilli olan Çankaya Kaymakamlığı hizmet binasına 4.7.1997 gün ve 5280 sayılı kararımızda da belirtildiği gibi ek bina veya kat ilavesi şeklinde hiçbir eklenti yapılmayacağına, ancak yakınında yeralan diğer tescilli binaların hizmet için kullanılabileceği, bu konuda da gerekli bilgi, belge ve projeleriyle birlikte Kurulumuz görüşünün alınması gerektiğine Kurulumuza sunulan avan projenin reddine karar verildi.

BAŞKAN
Prof.Dr.Gönül TANKUT
İMZA

BAŞKAN YARDIMCISI
Prof.Dr.Şule KARAASLAN
İMZA

ÜYE
Doç.Dr.Neriman Şahin GÜÇHAN
İMZA

ÜYE
Dr.Hatçe BALTACIOĞLU
İMZA

ÜYE
Doç.Dr.Zeynep Yasa YAMAN
İMZA

ÜYE
Müesser SÖNMEZ
Çankaya Bld.Bşk.Tem
İMZA

ÜYE

ÜYE

06.06/197 M.G / 1.6.2001 S.B

T.C.
KÜLTÜR BAKANLIĞI
ANKARA KÜLTÜR VE
TABİAT VARLIKLARINI
KORUMA KURULU
KARAR

Toplantı Tarihi ve No: 7/6/2002 **635**
Karar Tarihi ve No : 7/6/2002 **7970**

Toplantı Yeri
ANKARA

Ankara İli Çankaya İlçesindeki kentsel sit olarak belirlenen Saraçoğlu Mahallesinde yeralan ve Korunması Gerekli Taşınmaz Kültür Varlığı olarak tescilli olan yapıların ahşap pencere doğramalarının PVC esaslı malzeme ile değiştirilmesi isteğine ilişkin Ankara Valiliği Defterdarlık Milli Emlak Dairesi Başkanlığı Hisar Emlak Müdürlüğü'nün 5.3.2002 gün ve B.07.4.DEF.0.06.06/06.16.2002/3 sayılı yazısı okundu, ekleri incelendi, yapılan görüşmeler sonunda;

Ankara İli, Çankaya İlçesinde yeralan ve Gayrimekul Eski Eserler ve Anıtlar Yüksek Kurulu'nun 14.4.1979 gün-A 1610, 8.6.1979 gün-A 1674 sayılı ile Kurulumuzun 2.3.1993 gün ve 2877 sayılı kararları ile kentsel sit olarak belirlenen ve Cumhuriyet tarihimiz açısından önemli bir değere sahip olan Saraçoğlu Mahallesindeki Korunması Gerekli Taşınmaz Kültür Varlığı yapıların ahşap olan pencere doğramalarının PVC esaslı malzeme ile değiştirilmesinin uygun olmadığına, isteğin reddine tarihi öneme sahip olan sözkonusu alanın ve yapıların oldukça bakımsız durumda olmaları sebebiyle öncelikle kentsel sit olarak belirlenen alan için peyzaj düzenleme, tescilli yapılar için ise bakım ve onarımı içeren projelerin hazırlanarak değerlendirilmek üzere Kurulumuza iletilmesi gerektiğine karar verildi.

BAŞKAN
Prof.Dr.Gönül TANKUT
İMZA

BAŞKAN YARDIMCISI
Prof.Dr.Şule KARAASLAN
İMZA

ÜYE
Dr.Hatçe BALTACIOĞLU
İMZA

ÜYE
Doç.Dr.Zeynep Yasa YAMAN
İMZA

ÜYE
Doç.Dr.Mustafa S.AKPOLAT
Bulunmadı

ÜYE
Müesser SÖNMEZ
Çankaya Bld.Bşk.Tem
İMZA

ÜYE

ÜYE

06.06/1 M.G / 7.6.2002 S.B

T.C.
KÜLTÜR BAKANLIĞI
ANKARA KÜLTÜR VE
TABİAT VARLIKLARINI
KORUMA KURULU
KARAR

Toplantı Tarihi ve No: 22/11/2002 657
Karar Tarihi ve No : 22/11/2002 8295

Toplantı Yeri
ANKARA

Ankara ili, Çankaya İlçesindeki kentsel sit olarak belirlenen Namık Kemal (Saraçoğlu) Mahallesindeki Kumrular Sokak No:13 ile Dip Sokak No:3 adresindeki tescilli yapıların bodrum katlarındaki kalorifer kazanları ve tesisatlarının değiştirilmesi isteğine ilişkin Ankara Valiliği Defterdarlık Milli Emlak Dairesi Başkanlığı Hisar Emlak Müdürlüğü'nün 18.11.2002 gün ve B.07.4.DEF.0.06.06/2002/61/33816 sayılı yazısı okundu, ekleri incelendi, yapılan görüşmeler sonunda;

Ankara ili, Çankaya İlçesindeki kentsel sit olarak belirlenen Namık Kemal (Saraçoğlu) Mahallesindeki Kumrular Sokak No:13 ile Dip Sokak No:3 adresindeki Korunması gerekli taşınmaz kültür varlığı yapıların bodrum kaltlarında yer alan 6 ve 7 nolu ısı merkezlerinin kalorifer kazanları ile tesisatlarının değiştirilmesi isteğinin uygun olduğuna; ayrıca kentsel sit içerisindeki tescilli yapıların grubunun belirlenmesi için Kurul Müdürlüğünce gerekli çalışmanın yapılmasına karar verildi.

BAŞKAN
Prof.Dr.Gönül TANKUT
İMZA

BAŞKAN YARDIMCISI
Prof.Dr.Şule KARAASLAN
Bulunmadı

ÜYE
Dr.Hatçe BALTACIOĞLU
İMZA

ÜYE
Doç.Dr.Zeynep Yasa YAMAN
İMZA

ÜYE
Doç.Dr.Mustafa S.AKPOLAT
İMZA

ÜYE
Müesser SÖNMEZ
Çankaya Bld.Bşk.Tem.
İMZA

ÜYE

ÜYE

06.06/1 M.G./22.11.2002 F.K.

T.C.
KÜLTÜR BAKANLIĞI
ANKARA KÜLTÜR VE
TABİAT VARLIKLARINI
KORUMA KURULU
KARAR

Toplantı Tarihi ve No: 27/9/2002 649
Karar Tarihi ve No : 27/9/2002 8190

Toplantı Yeri
ANKARA

Ankara İli, Çankaya İlçesindeki kentsel sit olarak belirlenen (Saraçoğlu) Namık Kemal Mahallesindeki korunması gerekli taşınmaz kültür varlığı yapılardaki uygulamalara ilişkin Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Genel Müdürlüğü'nün 29.7.2002 gün ve B.16.0.KTV.0.10.00.01/720-20-8949 sayılı yazısı ile Ankara Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kurulu Müdürlüğü uzmanlarının 24.9.2002 gün ve 2743 sayılı raporu okundu, ekleri incelendi, yapılan görüşmeler sonunda;

Ankara İli, Çankaya İlçesindeki kentsel sit olarak belirlenen (Saraçoğlu) Namık Kemal Mahallesinde yer alan Gayrimenkul Eski Eserler ve Anıtlar Yüksek Kurulunun 14.4.1979 gün ve A-1610, 8.6.1979 gün ve A-1674 ile Ankara Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kurulunun 2.3.1993 gün ve 2877 sayılı kararları ile korunması gerekli taşınmaz kültür varlığı olarak tescil edilen yapılarda, Kurulumuzdan izin almadan dış cephe boya, badana, çatı aktarımı, yağmur oluğu değişimi gibi uygulamalara başlanılmış olduğunun anlaşıldığına, ancak bakım kapsamında kalan ve başlatılmış olan bu uygulamaların yapıların mimari özelliklerini bozmayacak nitelikte olduğundan uygulamaya devam edilebileceğine;

Binaların çevresine yapılacak olan drenaj ve çevre düzenlemesi gibi imalatlar için projelerinin hazırlanıp değerlendirilmek üzere Kurulumuza iletilmesine;

Ayrıca, Başbakanlık Sağlık Merkezi olarak kullanılan 1.Cadde No:6 daki tescilli yapının arka cephesine, PVC esaslı malzeme ile yapılan eklentinin kaldırılarak yapının özgün hale getirilmesine ve sonucundan Kurulumuza bilgi verilmesine;

7.6.2002 gün ve 7970 sayılı kararımızda da belirtildiği gibi Cumhuriyet Tarihimiz açısından önemli bir değere sahip olan Saraçoğlu Mahallesindeki tescilli yapılarda Kurulumuzdan izin almadan (bina içerisinde, dış cephe ve çevresinde) inşai ve fiziki müdühalede bulunulmamasına işlev değişikliği yapılmamasına, bu uyarımızın söz konusu taşınmazların Maliye Hazinesi adına kayıtlı olması nedeniyle, Defterdarlık Milli Emlak Dairesi Başkanlığınca, konutların tahsisli olduğu bütün kurumlara iletilmesine karar verildi.

BAŞKAN
Prof.Dr.Gönül TANKUT
İMZA

BAŞKAN YARDIMCISI
Prof.Dr.Şule KARAASLAN
İMZA

ÜYE
Dr.Hatçe BALTACIOĞLU
İMZA

ÜYE
Doç.Dr.Zeynep Yasa YAMAN
Bulunmadı

ÜYE
Doç.Dr.Mustafa S.AKPOLAT
Bulunmadı

ÜYE

ÜYE
Müesser SÖNMEZ
Çankaya Bld.Bşk.Tem
İMZA

ÜYE

06.06/1 M.G / 3.10.2002 S.B

T.C.
KÜLTÜR BAKANLIĞI
ANKARA KÜLTÜR VE TABİAT
VARLIKLARINI
KORUMA KURULU
KARAR

Toplantı Tarihi ve No: 27/12/2002 659
Karar Tarihi ve No : 27/12/2002 8321

Toplantı Yeri
ANKARA

Ankara İli, Çankaya İlçesindeki kentsel sit olarak belirlenmiş olan Namık Kemal (Saraçoğlu) Mahallesi 3. Caddede yapılacak olan drenaj ve kanalizasyon yenilenmesine ilişkin Ankara Valiliği Defterdarlık Milli Emlak Dairesi Başkanlığı Hisar Emlak Müdürlüğünün 29.11.2002 gün ve B.07.DEF.0.06.06/2002/5-39017 sayılı yazısı okundu,ekleri incelendi, yapılan görüşmeler sonunda;

Ankara İli, Çankaya İlçesindeki kentsel sit olarak belirlenmiş olan Namık Kemal (Saraçoğlu) Mahallesi 3. Caddede drenaj ve kanalizasyon yenilenmesi yapılmak istendiğinin anlaşıldığına; söz konusu alanın kentsel sit ve içerisindeki yapıların korunması gerekli taşınmaz kültür varlığı olarak tescilli olması nedeniyle 3386 sayılı yasa ile değişik 2863 sayılı yasa, ilke kararları ve Koruma Kurulları Yönetmeliği gereği, Kurulumuzdan izin alınması yasal zorunluluk olduğundan 27.9.2002 gün ve 8190 sayılı kararımızda da belirtildiği gibi her türlü fiziki ve inşai uygulama öncesi Kurulumuzdan izin alınması gerektiğinin bir kez daha ilgililere hatırlatılmasına, 3. Cadde için talep edilen ve ilgi yazı ekindeki krokide gösterildiği şekliyle drenaj ve kanalizasyon yenilenmesinin yapılabileceğine karar verildi.

BAŞKAN
Prof.Dr.Gönül TANKUT
İMZA

BAŞKAN YARDIMCISI
Dr.Hatçe BALTACIOĞLU
İMZA

ÜYE
Doç.Dr.Zeynep Yasa YAMAN
İMZA

ÜYE
Doç.Dr.Mustafa S.AKPOLAT
İMZA

ÜYE

ÜYE
Müyesser SÖNMEZ
Çankaya Bld.Bşk.Tem.
İMZA

ÜYE

ÜYE

06.06/1 M.G

T.C.
KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIĞI
ANKARA KÜLTÜR VE TABİAT VARLIKLARINI
KORUMA BÖLGE KURULU
KARAR

Toplantı Tarihi ve No: 28/1/2005 18
Karar Tarihi ve No : 28/1/2005 263

Toplantı Yeri
ANKARA

Ankara İli, Çankaya İlçesi, Kentsel Sit Alanı olarak belirlenmiş olan Saraçoğlu Mahallesindeki Korunması Gerekli Taşınmaz Kültür Varlığı olarak tescilli yapıların ahşap olan pencere doğramalarının yine ahşap olarak yenilenmesi istemine ilişkin Ankara Valiliği Defterdarlık Milli Emlak Dairesi Başkanlığı, Hisar Emlak Müdürlüğü'nün 22.10.2004 gün ve 51129 sayılı yazısı okundu, ekleri incelendi, yapılan görüşmeler sonunda;

Ankara İli, Çankaya İlçesi, Saraçoğlu Mahallesindeki tescilli yapıların pencereleri ile balkon kapılarının ahşap doğramalarının yine ahşap olarak özgün biçimlerine ve detaylarına uygun olarak yenilenebileceğine karar verildi.

ASLI GİBİDİR

F.Işın SUN
Müdür .

BAŞKAN
Prof.Dr.Gönül TANKUT
İMZA

BAŞKAN YARDIMCISI
Doç.Dr. Nur ÇAĞLAR
İMZA

ÜYE
Doç.Dr.Zeynep Yasa YAMAN
İMZA

ÜYE
Av. Mehmet DOĞAN
İMZA

ÜYE
Yrd.Doç.Dr.Fatma CEVHERİ ÜNSAL
Bulunmadı

ÜYE
Nursun DOĞRU
İMZA

ÜYE

ÜYE

ÜYE

Müesser SÖNMEZ
Çankaya Bld.Bşk.Tem.
İMZA

Sevil SAYIT
Ankara Büyükşehir Bld.Bşk.Tem.
İMZA

06.06/171 M.G / 1.2.2005 S.B

T.C.
KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIĞI
ANKARA KÜLTÜR VE TABİAT VARLIKLARINI
KORUMA BÖLGE KURULU
KARAR

Toplantı Tarihi ve No: 7/4/2006 72
Karar Tarihi ve No : 7/4/2006 1421

Toplantı Yeri
ANKARA

Ankara İli, Çankaya İlçesindeki doğal sit olarak belirlenmiş olan Saraçoğlu Mahallesindeki tescilli yapıların ahşap kapı pencere doğramalarının pvc ile değiştirilmesi ile Namık Kemal İlköğretim Okulunun bahçesine giriş çıkışı kontrol etmek için yapılan kontrol kulübesine ilişkin Ankara Valiliği Defterdarlık Milli Emlak Dairesi Başkanlığı'nın 23.3.2006 gün ve B.07.DEF.HEM.0.6.06/2006/12-21120 sayılı yazısı ile Çankaya Kaymakamlığı İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü'nün 4.4.2006 gün ve B.08.4.MEM.4.06.02.03.20795 sayılı yazıları okundu, ekleri incelendi, yapılan görüşmeler sonunda;

Ankara İli, Çankaya İlçesindeki doğal sit olarak belirlenmiş olan Saraçoğlu Mahallesindeki tescilli yapıların ahşap kapı pencere doğramalarının pvc ile değiştirilmesi isteğinin söz konusu malzemenin tescilli yapıya ve kentsel dokuya uyumsuz ve aykırı malzeme olması nedeniyle reddine,

Namık Kemal İlköğretim Okulunun bahçesine giriş çıkışı kontol etmek için yapılan kontrol kulübesinin izinsiz olarak yapılmış olması nedeniyle ilgililerin bundan böyle izinsiz uygulama yapmamaları gerektiği konusunda uyarılmasına, ancak söz konusu kontrol kulübesinin yapılmasının zorunluluğu ilgi yazıdan anlaşıldığından kontrol kulübesinin dış cephesinin ahşap yalı baskı yapılmasına karar verildi.

ASLI GİBİDİR

F.Işın SUN
Müdür V.

BAŞKAN
Ark.M.Akif IŞIK
İMZA

BAŞKAN YARDIMCISI
Y.Şh.Pln.Nursun DOĞRU
İMZA

ÜYE
Doç.Dr.Zeynep Yasa YAMAN
Bulunmadı

ÜYE
Av. Mehmet DOĞAN
İMZA

ÜYE
Yrd.Doç.Dr.Nevin Turgut GÜLTEKİN
İMZA

ÜYE
Y.Mim.İsmail TOKER
İMZA

ÜYE
Y.Mim.Hayati BİNLER
İMZA

ÜYE
Müesser SÖNMEZ
Çankaya Bld.Bşk.Tem.
İMZA

ÜYE
Sevil SAYIT
Ankara Büyükşehir Bld.Bşk.Tem.
İMZA

ÜYE

06.06/171 M.G / 7.4.2006 S.B

T.C.
KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIĞI
ANKARA KÜLTÜR VE TABİAT VARLIKLARINI
KORUMA BÖLGE KURULU
KARAR

Toplantı Tarihi ve No: 9/6/2006 80
Karar Tarihi ve No : 9/6/2006 1575

Toplantı Yeri
ANKARA

Ankara İli, Çankaya İlçesindeki kentsel sit olarak belirlenmiş olan Namık Kemal (Saraçoğlu) Mahallesindeki korunması gerekli taşınmaz kültür varlığı olarak tescilli olan yapıların daire giriş kapılarının ahşap olarak yenilenmesine ilişkin Ankara Valiliği Defterdarlık Milli Emlak Dairesi Başkanlığı'nın 31.5.2006 gün ve B.07.DEF.HEM.0.06.06/Ç.İ.393/37544 sayılı yazısı okundu, ekleri incelendi, yapılan görüşmeler sonunda;

Ankara İli, Çankaya İlçesindeki kentsel sit olarak belirlenmiş olan Namık Kemal (Saraçoğlu) Mahallesindeki korunması gerekli taşınmaz kültür varlığı olarak tescilli olan yapıların daire giriş kapılarının ahşap doğrama ile özgün biçim ve detaylarına uygun olarak yenilenebileceğine karar verildi.

ASLI GİBİDİR

F.Işın SUN
Müdür V.

BAŞKAN
Ark.M.Akif IŞIK
İMZA

BAŞKAN YARDIMCISI
Y.Şh.Pln.Nursun DOĞRU
İMZA

ÜYE

ÜYE
Av. Mehmet DOĞAN
İMZA

ÜYE
Yrd.Doç.Dr.Nevin Turgut GÜLTEKİN
İMZA

ÜYE
Y.Mim.İsmail TOKER
İMZA

ÜYE
Y.Mim.Hayati BİNLER
İMZA

ÜYE
Müesser SÖNMEZ
Çankaya Bld.Bşk.Tem.
İMZA

ÜYE
Sevil SAYIT
Ankara Büyükşehir Bld.Bşk.Tem.
İMZA

ÜYE

06.06/171 M.G / 9.6.2006 S.B

T.C.
KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIĞI
ANKARA KÜLTÜR VE TABİAT VARLIKLARINI
KORUMA BÖLGE KURULU
KARAR

Toplantı Tarihi ve No: 11/9/2006 90
Karar Tarihi ve No : 11/9/2006 1753

Toplantı Yeri
ANKARA

Ankara İli, Çankaya İlçesindeki Gayrimenkul Eski Eserler ve Anıtlar Yüksek Kurulu'nun 14.4.1979 gün ve A-1610 sayılı kararı ile kentsel sit ilan edilen ve Ankara Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kurulu'nun 2.3.1993-2877 sayılı kararı ile de sit sınırları belirlenen Namık Kemal (Saraçoğlu) Mahallesindeki I.Cadde ile II.Cadde ve II.Cadde ile III.Cadde arasındaki açık alanlarda yapılmak istenen açık otoparka ilişkin Ankara Valiliği Defterdarlık Milli Emlak Dairesi Başkanlığı'nın 7.8.2006 gün ve B.07.DEF.HEM.0.06.0.2006/81-50164 sayılı yazısı okudu, ekleri inceledi, yapılan görüşmeler sonunda;

Ankara İli, Çankaya İlçesindeki Gayrimenkul Eski Eserler ve Anıtlar Yüksek Kurulu'nun 14.4.1979 gün ve A-1610 sayılı kararı ile kentsel sit ilan edilen ve Ankara Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kurulu'nun 2.3.1993-2877 sayılı kararı ile de sit sınırları belirlenen Namık Kemal (Saraçoğlu) Mahallesindeki I.Cadde ile II.Cadde ve II.Cadde ile III.Cadde arasında, yerleri dosyasındaki krokide işaretlli alanlarda açık otopark yapılmak istendiği, ancak söz konusu mahallerin kentsel sit olarak belirlenmiş olması nedeniyle 5226 sayılı kanunla değişik 2863 sayılı kültür ve tabiat varlıklarını koruma kanununun 17.maddesi ile bu madde uyarınca çıkartılan yönetmelik gereği yapılması zorunlu olan koruma amaçlı imar planının henüz yapılmamış olduğunun anlaşıldığına,

Yapılmak istenen açık otopark kullanımının ise koruma amaçlı imar planı ile değerlendirilmesi gereken bir planlama kararı olduğundan talebin reddine,

Süresi içerisinde yapılması gereken Koruma Amaçlı İmar Planının ise hazırlanarak değerlendirilmek üzere Kurulumuza iletilmesine karar verildi.

ASLI GİBİDİR

F.Işın SUN
Müdür

BAŞKAN
Ark.M.Akif IŞIK
İMZA

BAŞKAN YARDIMCISI
Y.Şh.Pln.Nursun DOĞRU
İMZA

ÜYE
Av. Mehmet DOĞAN
İMZA

ÜYE
Yrd.Doç.Dr.Nevin Turgut GÜLTEKİN
İMZA

ÜYE
Y.Mim.İsmail TOKER
İMZA

ÜYE
Y.Mim.Hayati BİNLER
İMZA

ÜYE
Prof.Dr.Hakkı ACUN
İMZA

ÜYE
Müesser SÖNMEZ
Çankaya Bld.Bşk.Tem.
İMZA

ÜYE
Fatih Mehmet AVCI
Ankara Büyükşehir Bld.Bşk.Tem.
İMZA

ÜYE

ÜYE

06.06/171 M.G / 13.9.2006 S.B

T.C.
KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIĞI
ANKARA KÜLTÜR VE TABİAT VARLIKLARINI
KORUMA BÖLGE KURULU
KARAR

Toplantı Tarihi ve No: 25/4/2008 163
Karar Tarihi ve No : 25/4/2008 3100

Toplantı Yeri
ANKARA

Ankara İli, Çankaya İlçesindeki kentsel sit olarak belirlenen Namık Kemal (Saraçoğlu) Mahallesindeki korunması gerekli taşınmaz kültür varlığı olarak tescilli olan yapıların ahşap olan daire giriş kapılarının çelik kapı ile değiştirilmesi isteğine ilişkin Ankara Valiliği Defterdarlık Milli Emlak Dairesi Başkanlığı'nın 15.04.2008 gün ve B.07.DEF.AEM.0.06.06/11-2008/27-16588 sayılı yazısı okundu, ekleri incelendi, yapılan görüşmeler sonunda;

Ankara İli, Çankaya İlçesindeki kentsel sit olarak belirlenen Namık Kemal (Saraçoğlu) Mahallesinde bulunan korunması gerekli taşınmaz kültür varlığı olarak tescilli olan yapılardan konut olarak kullanılmayan dairelerin ahşap olan özgün kapılarından bakımlı ve sağlam olan en az 3 tanesinin değiştirilmeden yerinde korunması ve bu kapıların adres bilgileri belirtilerek fotoğraflarının çekilip Kurul Müdürlüğü arşivindeki dosyasında saklanmak üzere Kurul Müdürlüğü'ne iletilmek şartı ile ahşap olan daire giriş kapılarının ilgi yazı ekinde sunulan ve kararımız ekinde gönderilen fotoğraftaki çelik kapı doğrultusunda daire giriş kapılarının değiştirilebileceğine karar verildi.

ASLI GİBİDİR

F.Işın SUN
Müdür

BAŞKAN
Ark.M.Akif IŞIK
İMZA

BAŞKAN YARDIMCISI
Prof.Dr.Hakkı ACUN
İMZA

ÜYE
Av. Mehmet DOĞAN
Bulunmadı

ÜYE
Yrd.Doç.Dr.Nevin TURGUT GÜLTEKİN
İMZA

ÜYE
Y.Mim.İsmail TOKER
İMZA

ÜYE
Y.Mim.Hayati BİNLER
İMZA

ÜYE
Şeh.Pln.Ali AKTAŞ
İMZA

ÜYE
Müesser SÖNMEZ
Çankaya Bld.Bşk.Tem.
İMZA

ÜYE
Ahmet TAN
Ankara Büyükşehir Bld.Bşk.Tem.
İMZA

ÜYE

ÜYE

06.06/171 M.G / 25.4.2008 S.B

T.C.
KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIĞI
ANKARA KÜLTÜR VE TABİAT VARLIKLARINI
KORUMA BÖLGE KURULU
KARAR

Toplantı Tarihi ve No: 16/5/2008 166
Karar Tarihi ve No : 16/5/2008 3147

Toplantı Yeri
ANKARA

Ankara İli, Çankaya İlçesi, Kentsel Sit olarak belirlenmiş olan Saraçoğlu Mahallesindeki korunması gerekli taşınmaz kültür varlığı olarak tescilli olan Namık Kemal İlköğretim Okulunda Kurul izni alınmadan değiştirilen sınıf kapılarına ilişkin Kültür Varlıkları ve Müzeler Genel Müdürlüğü'nün 16.04.2008 gün ve B.16.0KVM.0.11.03.00/06.002.175-68526 sayılı yazısı ile Çankaya Belediye Başkanlığı İmar ve Şehircilik Müdürlüğü'nün 02.05.2008 gün ve 35.08.05/13779/2008-11696 sayılı yazısı okundu, ekleri incelendi, yapılan görüşmeler sonunda;

Ankara İli, Çankaya İlçesi, Kentsel Sit olarak belirlenmiş olan Saraçoğlu Mahallesindeki korunması gerekli taşınmaz kültür varlığı olarak tescilli olan Namık Kemal İlköğretim Okulunun sınıf ve tuvalet kapılarının ekonomik ömrünü tamamlaması, kullanılamaz ve tamir edilemez duruma gelmesi ayrıca ağır olmaları sebebiyle ciddi kazalara neden olduğu bu nedenle de bir kısım sınıf ve tuvalet kapılarının PVC malzemeli kapılarla Kurulumuz izni alınmadan değiştirilmiş olduğunun anlaşıldığına;

Değiştirilme gerekçeleri uygun olmakla birlikte kurulumuz izni alınmadan yapılmış olması nedeni ile ilgililerin uyarılmasına ve bundan böyle okulda yapılacak her türlü inşai ve fiziki müdahale için Kurulumuzdan izin alınması gerektiğinin ilgililere duyurulmasına karar verildi.

ASLI GİBİDİR

F.Işın SUN
Müdür V.

BAŞKAN
Ark.M.Akif IŞIK
İMZA

BAŞKAN YARDIMCISI
Prof.Dr.Hakkı ACUN
İMZA

ÜYE
Av. Mehmet DOĞAN
İMZA

ÜYE
Yrd.Doç.Dr.Nevin TURGUT GÜLTEKİN
İMZA

ÜYE
Y.Mim.İsmail TOKER
İMZA

ÜYE
Y.Mim.Hayati BİNLER
İMZA

ÜYE
Şeh.Pln.Ali AKTAŞ
İMZA

ÜYE
Müesser SÖNMEZ
Çankaya Bld.Bşk.Tem.
İMZA

ÜYE
Ahmet TAN
Ankara Büyükşehir Bld.Bşk.Tem
İMZA

ÜYE

ÜYE

06.06/46 M.G./16.05.2008

T.C.
KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIĞI
ANKARA KÜLTÜR VE TABİAT VARLIKLARINI
KORUMA BÖLGE KURULU
KARAR

Toplantı Tarihi ve No: 11/7/2008 173
Karar Tarihi ve No : 11/7/2008 3327

Toplantı Yeri
ANKARA

Ankara İli, Çankaya İlçesindeki kentsel sit olarak belirlenmiş olan Namık Kemal (Saraçoğlu) Mahallesindeki tescilli yapıların ahşap olan daire giriş kapılarından özgün, bakımlı ve sağlam olanlarından en az 3 tanesinin korunarak diğerlerinin çelik kapı ile değiştirilebileceğine dair 25.04.2008 gün ve 3100 sayılı karar alındığı ancak, İdare Amirliği binasının dışında diğerlerinin tamamının konut olarak kullanılmadığı belirtilerek 3 adet ahşap kapı yerine sadece bu kapının ahşap olarak korunması, ayrıca Dip Sokak 3/5 nolu dairenin giriş kapısının da konuttaki diğer beyaz renkli ahşap kapılar ile uyum sağlaması açısından beyaz renkli çelik kapı yapılması isteğine ilişkin Ankara Valiliği Defterdarlık Milli Emlak Dairesi Başkanlığının 23.06.2008 gün ve B.07.4.DEF.0.06.01.01/11-2008/27/27951 sayılı yazısı okundu, ekleri incelendi, yapılan görüşmeler sonunda;

Ankara İli, Çankaya İlçesindeki kentsel sit olarak belirlenmiş olan Namık Kemal (Saraçoğlu) Mahallesindeki tescilli yapıların ahşap olan daire giriş kapılarından özgün, bakımlı ve sağlam olanlarından en az 3 tanesinin korunarak diğerlerinin çelik kapı ile değiştirilebileceğine dair Kurulumuzca 25.04.2008 gün ve 3100 sayılı karar alındığı ancak, ilgi yazıda, İdare Amirliği binasının dışındaki diğerlerinin tamamının konut olarak kullanıldığı belirtilerek 3 adet ahşap kapı yerine sadece bu kapının ahşap olarak korunması ayrıca, Dip Sokak 3/5 nolu dairenin giriş kapısının da konuttaki diğer beyaz renkli ahşap kapılar ile uyum sağlaması açısından beyaz renkli çelik kapı yapılması istendiği anlaşıldığından taleplerin uygun olduğuna;

İdare Amirliği giriş kapısının adres bilgileri ile fotoğraflarının Kurul Müdürlüğüne gönderilmesine karar verildi.

ASLI GİBİDİR

F.Işın SUN
Müdür

BAŞKAN	BAŞKAN YARDIMCISI	ÜYE
Ark.M.Akif IŞIK	Prof.Dr.Hakkı ACUN	Av. Mehmet DOĞAN
İMZA	İMZA	Bulunmadı

ÜYE	ÜYE	ÜYE	ÜYE
Yrd.Doç.Dr.Nevin TURGUT GÜLTEKİN	Y.Mim.İsmail TOKER	Y.Mim.Hayati BİNLER	Şeh.Pln.Ali AKTAŞ
İMZA	İMZA	İMZA	İMZA

ÜYE	ÜYE	ÜYE	ÜYE
Müesser SÖNMEZ Çankaya Bld.Bşk.Tem. İMZA	Ahmet TAN Ankara Büyükşehir Bld.Bşk.Tem. İMZA		

06.06/171 M.G / 11.7.2008

T.C.
KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIĞI
ANKARA KÜLTÜR VE TABİAT VARLIKLARINI
KORUMA BÖLGE KURULU
KARAR

Toplantı Tarihi ve No: 20/2/2009 202
Karar Tarihi ve No : 20/2/2009 3952

Toplantı Yeri
ANKARA

Ankara İli, Çankaya İlçesinde yer alan ve Gayrimenkul Eski Eserler ve Anıtlar Yüksek Kurulunun 14.04.1979 gün ve A-1610, 08.06.1979 gün ve A-1674 ve Ankara Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kurulunun 02.03.1993 gün ve 2877 sayılı kararı ile kentsel sit ilan edilen ve içerisindeki yapılarında korunması gerekli taşınmaz kültür varlığı olarak tescil edildiği Namık Kemal (Saraçoğlu) Mahallesindeki tescilli yapıların ahşap olan bina giriş kapılarının, aynı renk ve görünümde ahşap veya çelik kapı ile değiştirilmesi isteğine ilişkin Ankara Valiliği Defterdarlık Milli Emlak Dairesi Başkanlığının 05.02.2009 gün ve B.07.4.DEF.0.06.01.01/Ç.İ.393/4409 sayılı yazısı okundu, ekleri incelendi, yapılan görüşmeler sonunda;

Ankara İli, Çankaya İlçesinde yer alan ve Gayrimenkul Eski Eserler ve Anıtlar Yüksek Kurulunun 14.04.1979 gün ve A-1610, 08.06.1979 gün ve A-1674 ve Ankara Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kurulunun 02.03.1993 gün ve 2877 sayılı kararı ile kentsel sit ilan edilen ve içerisindeki yapılarında korunması gerekli taşınmaz kültür varlığı olarak tescil edildiği Namık Kemal (Saraçoğlu) Mahallesindeki tescilli yapıların ahşap olan bina giriş kapılarının, mevcuduna uygun biçimde, ahşap kaplamalı çelik kapı ile değiştirilmesinin uygun olduğuna karar verildi.

ASLI GİBİDİR

F.Işın SUN
Müdür

BAŞKAN
Ark.M.Akif IŞIK
İMZA

BAŞKAN YARDIMCISI
Prof.Dr.Hakkı ACUN
İMZA

ÜYE
Av. Mehmet DOĞAN
İMZA

ÜYE
Yrd.Doç.Dr.Nevin TURGUT GÜLTEKİN
İMZA

ÜYE
Y.Mim.İsmail TOKER
İMZA

ÜYE
Y.Mim.Hayati BİNLER
İMZA

ÜYE
Şeh.Pln.Ali AKTAŞ
İMZA

ÜYE
Şeyda TURGAY
Çankaya Bld.Bşk.Tem.
İMZA

ÜYE
Ahmet TAN
Ankara Büyükşehir Bld..Bşk.Tem.
İMZA

ÜYE

ÜYE

06.06/171 M.G / 20.2.2009

T.C.
KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIĞI
ANKARA KÜLTÜR VE TABİAT VARLIKLARINI
KORUMA BÖLGE KURULU
KARAR

Toplantı Tarihi ve No: 30/6/2009 218
Karar Tarihi ve No : 30/6/2009 4232

Toplantı Yeri
ANKARA

Ankara İli, Çankaya İlçesindeki yer alan ve Gayrimenkul Eski Eserler ve Anıtlar Yüksek Kurulunun 14.04.1979 gün ve A-1610, 08.06.1979 gün ve A-1674 ve Ankara Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kurulunun 02.03.1993 gün ve 2877 sayılı kararı ile kentsel sit ilan edilen ve içerisindeki yapılarında korunması gerekli taşınmaz kültür varlığı olarak tescil edildiği Namık Kemal (Saraçoğlu) Mahallesindeki tescilli yapıların ahşap olan pencere doğramalarının ahşap görünümlü PVC malzeme ile yenilenmesi isteğine ilişkin Ankara Valiliği Defterdarlık Milli Emlak Dairesi Başkanlığının 15.06.2009 tarih ve B.07.4.DEF.0.06.01.01/Ç.İ.393/23924 sayılı yazısı okundu, ekleri incelendi, yapılan görüşmeler sonunda;

Ankara İli, Çankaya İlçesindeki yer alan ve Gayrimenkul Eski Eserler ve Anıtlar Yüksek Kurulunun 14.04.1979 gün ve A-1610, 08.06.1979 gün ve A-1674 ve Ankara Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kurulunun 02.03.1993 gün ve 2877 sayılı kararı ile kentsel sit ilan edilen ve içerisindeki yapılarında korunması gerekli taşınmaz kültür varlığı olarak tescil edildiği Namık Kemal (Saraçoğlu) Mahallesindeki tescilli yapıların ahşap olan pencere doğramalarının ahşap görünümlü PVC malzeme ile yenilenmesi isteğin uygun olmadığına, söz konusu yapıların pencere doğramaları ile balkon kapılarının özgün biçim ve detaylarına uygun olarak yine ahşap malzeme ile yenilenebileceğine dair 28.01.2005 gün ve 263 sayılı kararımızın geçerli olduğuna karar verildi.

ASLI GİBİDİR.

F.Işın SUN
Müdür

GEÇİCİ BAŞKAN
Ark.M.Akif IŞIK
İMZA

GEÇİCİ BAŞKAN YARDIMCISI
Av.Mehmet DOĞAN
İMZA

ÜYE
Y.Mim.İsmail TOKER
İMZA

ÜYE
Y.Mim.Hayati BİNLER
İMZA

ÜYE
Şeh.Pln.Ali AKTAŞ
İMZA

ÜYE

ÜYE

ÜYE
Nazan YELÇO
Çankaya Bld.Bşk.Tem.
İMZA

ÜYE
H.İbrahim DOĞANAY
Ankara Büyükşehir Bld.Bşk.Tem.
İMZA

ÜYE

ÜYE

06.06/171 M.G / 30.6.2009 S.B

T.C.
KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIĞI
ANKARA KÜLTÜR VE TABİAT VARLIKLARINI
KORUMA BÖLGE KURULU
KARAR

Toplantı Tarihi ve No: 4/3/2011 298
Karar Tarihi ve No : 4/3/2011 5834

Toplantı Yeri
ANKARA

Ankara İli, Çankaya İlçesi, Namık Kemal Mahallesi, 2.Cadde (Yeni 94) Devlet Lojmanı olarak kullanılan tescilli yapıların bulunduğu alanda araç park edilebilmesi için duvarların yıktırıldığı yetişkin ağaçların kesildiğine ilişkin Namık Kemal Mahallesi sakinlerinin 16.12.2010 günlü şikayet dilekçesi, Kültür Varlıkları ve Müzeler Genel Müdürlüğü'nün 07.01.2011 gün ve B.16.0.KVM.0.11.03.00(165)06.002.1/4532 sayılı, 08.02.2011 gün ve 27673 sayılı, 11.02.2011 gün ve 31135 sayılı , 23.02.2011 gün ve 39719 sayılı yazıları okundu, ekleri incelendi, yapılan görüşmeler sonunda;

Ankara İli, Çankaya İlçesi, Kentsel Sit Alanı içinde Saraçoğlu Mahallesinde (Namık Kemal Mahallesi) tescilli Devlet Lojmanlarının bulunduğu alanda şikayet konusu alanın asfaltlandığı için ağaç kesimi ve duvar yıkılması ile ilgili herhangi bir veriye rastlanmamış olmakla birlikte Ankara Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu'nun 11.09.2006 gün ve 1753 sayılı kararıyla istenilen, ancak Koruma Amaçlı İmar Planı yapılmamış olan ve Kurul izni alınmadan alanın asfaltlanması, açık otopark olarak kullanılması, spor aletlerinin konulması ve alanın girişine bariyer yapılmış olması nedeniyle yapan ve yaptıranlar hakkında yasal soruşturma açılmasına, izinsiz uygulamaların kaldırılmasına karar verildi.

ASLI GİBİDİR.

F.Işın SUN
Müdür

BAŞKAN
Ark.M.Akif IŞIK
İMZA

BAŞKAN YARDIMCISI
Prof.Dr.Hakkı ACUN
İMZA

ÜYE
Y.Mim.İsmail TOKER
İMZA

ÜYE
Yrd.Doç.Dr.Nevin TURGUT GÜLTEKİN
İMZA

ÜYE
Av.Mehmet DOĞAN
İMZA

ÜYE
Yrd.Doç.Dr.M.Emin BAŞAR
İMZA

ÜYE
Şeh.Pln.İsmail ARSLAN
Bulunmadı

ÜYE
Şeyda TURGAY
Çankaya Bld.Bşk.Tem.
İMZA

ÜYE
Teoman M.ARSLAN
Ankara Büyükşehir Bld.Bşk.Tem.
İMZA

ÜYE

ÜYE

06.06/171 A.D.K / 4.3.2011 S.B

T.C.
KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIĞI
ANKARA KÜLTÜR VARLIKLARINI
KORUMA BÖLGE KURULU
KARAR

Toplantı Tarihi ve No: 9/3/2012 24
Karar Tarihi ve No : 9/3/2012 517

Toplantı Yeri
ANKARA

Ankara ili, Çankaya ilçesi, Namık Kemal Mahallesi 94. cadde de (eski 2.cd.) Ankara Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu'nun 04.03.2011 gün ve 5834 sayılı kararı gereği kurul izni alınmadan yapılan uygulamaların kaldırıldığı ,ancak araç giriş bariyerinin güvenlik açısından tekrar yapılması talebine ilişkin Mahalle sakinlerinin 20.02.2012 günlü dilekçesi okundu, ekleri incelendi,yapılan görüşmeler sonunda;

Ankara ili, Çankaya ilçesi, Kentsel sit alanı içinde kalan Namık Kemal Mahallesinde, tescilli devlet lojmanlarının bulunduğu alanda, 94. caddeye (eski 2.cd.) açılan ve 16 ile 18 nolu blokların arasından iç avludaki otoparka girişi sağlayan bariyerin yapılabileceğine, uygulama sonrası fotoğrafların Kurul Müdürlüğüne iletilmesine karar verildi.

ASLI GİBİDİR.

F.Işın SUN
Müdür

BAŞKAN
Prof.Dr.Hasan AYRANCI
İMZA

BAŞKAN YARDIMCISI
M.Akif IŞIK
İMZA

ÜYE
Prof.Dr.Hakkı ACUN
İMZA

ÜYE
Yrd.Doç.Dr.M.Emin BAŞAR
İMZA

ÜYE
Deniz ÖDEMİŞ
İMZA

ÜYE
Deniz IŞILDAR
İMZA

ÜYE
Umut İNCİ
İMZA

ÜYE
Şeyda TURGAY
Çankaya Bld.Bşk.Tem.
İMZA

ÜYE
Teoman M.ARSLAN
Ankara Büyükşehir Bld.Bşk.Tem.
İMZA

ÜYE

ÜYE

06.06/171 A.D.K / 09.03.2012 S.B

T.C.
KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIĞI
ANKARA KÜLTÜR VARLIKLARINI
KORUMA BÖLGE KURULU
KARAR

Toplantı Tarihi ve No: 13/4/2012 29
Karar Tarihi ve No : 13/4/2012 600

Toplantı Yeri
ANKARA

Ankara İli, Çankaya ilçesi, Namık Kemal Mahallesinde, tescilli Sivil Mimarlık Örneği yapıların bulunduğu Kentsel Sit Alanı içinde Ankara Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kurulu'nun 04.03.2011 gün ve 5834 sayılı kararı gereği kurul izni alınmadan yapılan uygulamaların yeniden yapılması talebine ilişkin Mahalle sakinlerinin verdiği günsüz iki adet dilekçesi okundu, ekleri incelendi,yapılan görüşmeler sonunda;

Ankara İli, Çankaya ilçesi, Namık Kemal Mahallesinde, tescilli Sivil Mimarlık Örneği yapıların bulunduğu Kentsel Sit Alanı içinde Ankara Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu'nun 04.03.2011 gün ve 5834 sayılı kararı gereği kaldırılması istenen spor aletlerinin Kurulun belirleyeceği standartlar doğrultusunda yeniden monte edilmesi isteği ile yayaların geçişte kullandığı alana asfalt veya beton dökülmesi taleplerinin malzeme tanımı yapılarak hazırlanacak Çevre Düzenleme Projesinden sonra değerlendirilebileceği, ayrıca Devlet lojmanları olarak kullanılan tescilli yapılar ve alana ilişkin taleplerin sorumlu idare olan Namık Kemal Mahallesi Memur Konutları İdare Amirliğinin görüşleri ile birlikte ilgili Amirlik kanalıyla Müdürlüğümüze iletilmesine karar verildi.

ASLI GİBİDİR

F.Işın SUN
Müdür

BAŞKAN
Prof.Dr.Hasan AYRANCI
İMZA

BAŞKAN YARDIMCISI
M.Akif IŞIK
İMZA

ÜYE
Prof.Dr.Hakkı ACUN
İMZA

ÜYE
Yrd.Doç.Dr.M.Emin BAŞAR
İMZA

ÜYE
Deniz ÖDEMİŞ
İMZA

ÜYE
Deniz IŞILDAR
İMZA

ÜYE
Umut İNCİ
İMZA

ÜYE
Şeyda TURGAY
Çankaya Bld.Bşk.Tem.
İMZA

ÜYE
Teoman M.ARSLAN
Ankara Büyükşehir Bld.Bşk.Tem.
İMZA

ÜYE

ÜYE

06.06/171 A.D.K

ANKARA KORUMA KURULU KARARLARI

G.NO	KARAR T.NO.:		İL	İLÇE	KONU	PAF	ADA	PAR	D NO
104	16/2/1990	1110	ANKARA	ÇANKAYA	NAMIKKEMAL(SARAÇOĞLU) MAH.İLAVE KAT İSTEMİ		7220	3	06.06/46
248	2/3/1993	2877	ANKARA	ÇANKAYA	SARAÇOĞLU MAH.KUMRULAR CAD.ÇINAR VE KESTANE AĞAÇLARI HK.				06.06/2
286	2/6/1994	3525	ANKARA	ÇANKAYA	SARAÇOĞLU MAH. NAMIK KEMAL ORTAOKULU		7220	2	06.06/170
286	2/6/1994	3526	ANKARA	ÇANKAYA	SARAÇOĞLU MAH.		2940-1168	17-21	06.06/171
338	25/9/1995	4186	ANKARA	ÇANKAYA	SARAÇOĞLU MAH. KUMRULAR CAD.				06.06/179
422	4/7/1997	5280	ANKARA	ÇANKAYA	SARAÇOĞLU MAH. ÇANKAYA KAYMAKAMLIĞI		2940	17	06.06/197
506	8/10/1999	6412	ANKARA	ÇANKAYA	SARAÇOĞLU MAH.MUHTARLIK BİNASI YAPIMI		5364	1	06.06/1
548	10/8/2000	6933	ANKARA	ÇANKAYA	SARAÇOĞLU MAH.KANAL ÇALIŞMALARI SIRASINDA TESCİLLİ AĞAÇLARIN ZARAR GÖREN DALLARININ				06.06/179
591	1/6/2001	7361	ANKARA	ÇANKAYA	SARAÇOĞLU MAH.TESCİLLİ ÇANKAYA KAYMAKAMLIK BİNASINA İLAVE KAT YAPILMASI		2940	17	06.06/197
635	7/6/2002	7970	ANKARA	ÇANKAYA	SARAÇOĞLU MAH.TESCİLLİ YAPILARIN AHŞAP PENCERELERİNİN PVC ESASLI MALZEME İLE DEĞİŞTİRİLME				06.06/1
649	27/9/2002	8190	ANKARA	ÇANKAYA	KENTSEL SİT OLARAK BELİRLENEN (SARAÇOĞLU) NAMIK KEMAL MAH.TESCİLLİ YAPILARDAKİ UYGULAMALAR				06.06/1
657	22/11/2002	8295	ANKARA	ÇANKAYA	(NAMIK KEMAL) SARAÇOĞLU MAH.KUMRULAR SOK.NO: 13 DİP SOK.NO:3 BİNALARIN DEĞİŞTİRİLMESİ				06.06/1
659	27/12/2002	8321	ANKARA	ÇANKAYA	KENTSEL SİT OLARAK BELİRLENMİŞ OLAN NAMIK KEMAL (SARAÇOĞLU)MAH.3.CAD.YAPILACAK DRENAJ				06.06/1
18	28/1/2005	263	ANKARA	ÇANKAYA	SARAÇOĞLU MAH.KORUNMASI GEREKLİ KÜLTÜR VARLIĞI YAPILARIN AHŞAP OLAN PENCERE DOĞRAMALARININ YENİ				06,06/171
72	7/4/2006	1421	ANKARA	ÇANKAYA	DOĞAL SİT OLARAK BELİRLENEN SARAÇOĞLU MAH.TESCİLLİ YAPILARIN AHŞAP KAPI PENCERE				06,06/171
80	9/6/2006	1575	ANKARA	ÇANKAYA	KENTSEL SİT OLARAK BELİRLENEN SARAÇOĞLU MAH. KORUNMASI GEREKLİ KÜLTÜR VARLIĞI YAPILARIN DAİRE				06,06/171
90	11/9/2006	1753	ANKARA	ÇANKAYA	KENTSEL SİT OLARAK BELİRLENMİŞ NAMIK KEMAL (SARAÇOĞLU) MAH.1 CAD İLE 2.CAD.İLE 3 CAD ARASINDA				06,06/171
163	25/4/2008	3100	ANKARA	ÇANKAYA	SARAÇOĞLU MAH.TESCİLLİ YAPILARIN AHŞAP OLAN DAİRE GİRİŞ KAPILARININ ÇELİK KAPI OLARAK DEĞİŞTİRİLMESİ				06,06/171

ANKARA KORUMA KURULU KARARLARI

G.NO	KARAR T.NO.:		İL	İLÇE	KONU	PAF	ADA	PAR	D NO
166	16/5/2008	3147	ANKARA	ÇANKAYA	KENTSEL SİT OLARAK BELİRLENMİŞ OLAN SARAÇOĞLU MAH.TESCİLLİ NAMIK KEMAL İLKÖĞRETİM OKULUNDA				06,06/46
173	11/7/2008	3327	ANKARA	ÇANKAYA	KENTSEL SİT OLARAK BELİRLENMİŞ OLAN NAMIK KEMAL (SARAÇOĞLU) MAH.TESCİLLİ YAPILARIN DAİRE GİRİŞ				06,06/171
202	20/2/2009	3952	ANKARA	ÇANKAYA	KENTSEL SİT OLARAK BELİRLENMİŞ NAMIK KEMAL (SARAÇOĞLU) MAH.TESCİLLİ YAPILARIN AHŞAP OLAN BİNA GİRİŞ KAPILARININ				06,06/171
218	30/6/2009	4232	ANKARA	ÇANKAYA	KENTSEL SİT OLARAK BELİRLENMİŞ OLAN SARAÇOĞLU MAH.TESCİLLİ YAPILARIN PENCERE DOĞRAMALARININ PVC				06,06/171
298	4/3/2011	5834	ANKARA	ÇANKAYA	NAMIK KEMAL (SARAÇOĞLU) MAH.2.CAD (YENİ 94) DEVLET LOJMANI OLARAK KULLANILAN ALANDA ARAÇ PARK				06.06/171
24	9/3/2012	517	ANKARA	ÇANKAYA	KENTSEL SİT ALANI İÇİNDE SARAÇOĞLU MAH (NAMIK KEMAL) 2.CAD.(94 CAD) BARİYERİN YENİDEN YAPILMASI				06.06/171
29	13/4/2012	600	ANKARA	ÇANKAYA	KENTSEL SİT İÇİNDE NAMIK KEMAL (SARAÇOĞLU) MAH.TESCİLLİ DEVLET LOJMANLARININ BULUNDUĞU				06.06/171

5364+5365+5366+7220+5361+2940 ADA TAPU BİLGİLERİ

Ada/Par.	KÜTÜK	CİLT/SAHİFEN	ALAN	MALİKLER	ARSA PAYI	KAT HİS	BOLUM N	KAT	BLOK	GIRIS	EDİNME SEBEBİ	EDİNME TARİHİ
2940/6	ARSA	1/1	777.50	MALİYE HAZİNESİ	1/1						Tevhit İşlemi (KM)	26/02/1954
2940/8	ARSA	1/7	1495.00	MALİYE HAZİNESİ	1/1						Tevhit İşlemi (KM)	26/02/1954
2940/9	ARSA	1/8	950.00	MALİYE HAZİNESİ	1/1						Tevhit İşlemi (KM)	26/02/1954
2940/10	ARSA	1/9	912.00	MALİYE HAZİNESİ	1/1						Tevhit İşlemi (KM)	26/02/1954
2940/11	ARSA	1/10	860.00	MALİYE HAZİNESİ	1/1						Tevhit İşlemi (KM)	28/05/1959
2940/17	ARSA	1/2	1690.00	MALİYE HAZİNESİ	1/1						İfrazen Taksim (TSM)	06/03/1951
2940/24	ARSA	1/3	4397.50	T.C. TOPRAK MAHSÜLLERİ OFİSİ (TMO)	1/1						Satış	03/07/1957
2940/25	ARSA	1/4	3811.50	TÜRKİYE İHRACAT KREDİ BANKASI A.Ş	38/100						Toplu Veri Sayısallaştırılması	08/09/1987
2940/25	ARSA	1/4	3811.50	VAKIFLAR GENEL MÜDÜRLÜĞÜ	62/100						Toplu Veri Sayısallaştırılması	08/09/1987
2940/26	ARSA	1/5	2500.00	MALİYE HAZİNESİ	1/1						Tevhit İşlemi (KM)	06/12/1993
5361/3	ARSA	1/14	15860.00	MALİYE HAZİNESİ	1/1						Tevhit İşlemi (KM)	28/05/1959
5361/4	ARSA	1/22	4518.00	MALİYE HAZİNESİ	1/1						İmar (TSM)	15/04/1994
5364/1	ARSA	1/15	6880.00	MALİYE HAZİNESİ	1/1						İfrazen Taksim (TSM)	26/06/1959
5365/1	ARSA	1/16	14980.00	MALİYE HAZİNESİ	14945/14980						İmar (TSM)	26/06/1957
5365/1	ARSA	1/16	14980.00	ANKARA ELEKTRİK HAVAGAZI VE OTOBÜS İŞLETMESİ GE	35/14980						İmar (TSM)	26/06/1957
5366/1	ARSA	1/17	4150.00	MALİYE HAZİNESİ	1/1						İfrazen Taksim (TSM)	26/06/1957
5366/2	ARSA	1/21	292.00	ANKARA BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ	1/1						İmar (TSM)	01/08/1988
7220/1	ARSA	1/18	3307.00	MALİYE HAZİNESİ	1/1						İmar (TSM)	31/03/1977
7220/4	ARSA	1/20	19498.00	MALİYE HAZİNESİ	1/1						İmar (TSM)	27/03/1981
7220/5	ARSA	1/19	7447.00	MALİYE HAZİNESİ	1/1						İntikal	02/03/1994

Son Güncelleme tarihi 12/01/2010 'dir

5364
5365
5366
7220
5361
2940
9 KAT
H=51.45
C BLOK
+7.20
D BLOK
A BLOK
OTOPARK
ARŞİV BLOKU
H=51.45
BÜRO BLOKU
E BLOK
OTOPARK

5364+5365+5366+7220+5361+2940 ADA TAPU BİLGİLERİ

Ada/Par.	KÜTÜK	CİLT/SAHİFEN	ALAN	MALİKLER	ARSA PAYI	KAT HİS BOLUM N	KAT	BLOK	GIRIS	EDİNME SEBEBİ	EDİNME TARİHİ
2940/7	ARSA	433/2550	3200.00	MALİYE HAZİNESİ	1/1					İfrazen Taksim (TSM)	06/06/1950
7220/2	ARSA	438/3041	7160.00	MALİYE HAZİNESİ	6110/7160					İmar (TSM)	12/11/1982
7220/2	ARSA	438/3041	7160.00	ANKARA BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ	1050/7160					Tesis Kadastrosu	10/05/1984

Son Güncelleme tarihi 12/01/2010 'dir

Namık Kemal Mahallesi

172

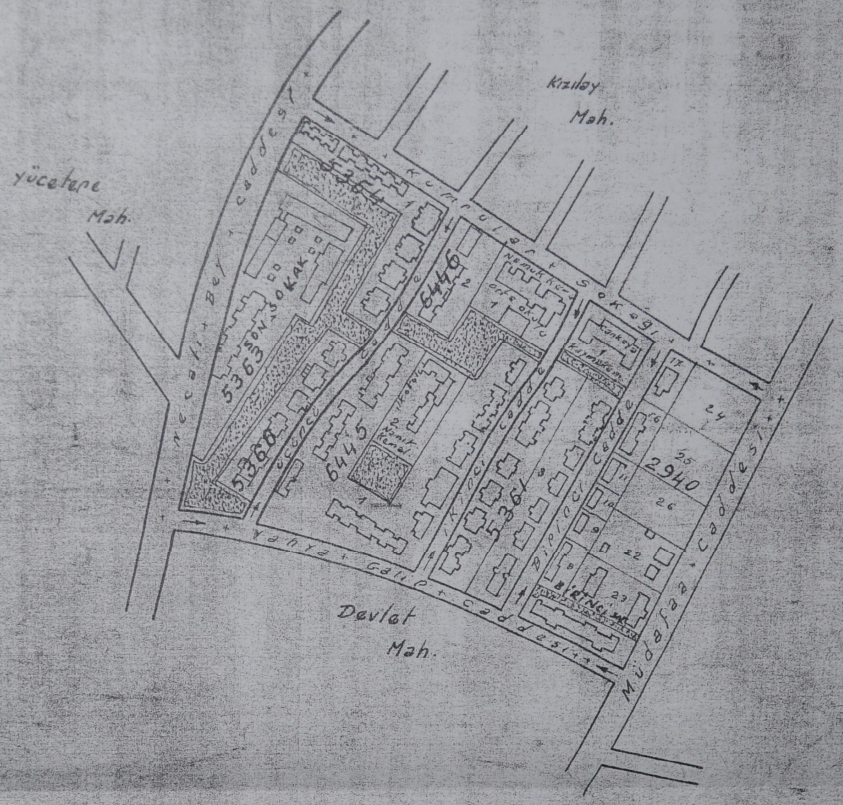

ÖLÇÜMÜ: 141.200M²

Belediye İşleri Müdürlüğü Numarataj Şube Amirliği		
Krokinin Adı	Namık Kemal Mah.	
Yapan		
Çizen	Talat Anal	T. Anal
Kontrol Eden	Ali Arıkan	
Tarih Ve No	22-12-1965	1721

ÖZGEÇMİŞ

KİŞİSEL BİLGİLER

Adı Soyadı	: Zeynep TANRIVERDİ
Doğum Tarihi ve Yeri	: 26.06.1981 / Ankara
Yabancı Dili	: İngilizce
E-posta	: ztanriverdi.arch@gmail.com

ÖĞRENİM DURUMU

Derece	Alan	Okul/Üniversite	Mezuniyet Yılı
Lisans	Mühendislik Mimarlık Fakültesi Mimarlık Bölümü	Anadolu Üniversitesi	2007
Lise	-	Kocatepe Mimar Kemal Lisesi	1999

İŞ TECRÜBESİ

Yıl	Firma/Kurum	Görevi
2011	GÜR Yapı İnşaat	Ofis ve Saha Mimarı
2005	FEma Mimarlık	Ofis Mimarı
2002	Başbakanlık Toki	Ofis ve Saha Mimarı